

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

PROTOKOLL

over forhandlingene ved forbundets
24. landsmøte i Oslo i dagene
11.—16. oktober 1959

Referat ved *Henry Harm*

AKTIETRYKKERIET - OSLO 1960

Sakregister.

	Side
<i>Talerregister</i>	5
<i>Forord</i>	7
<i>Korte resyméer over møtene</i>	9
<i>Landsmøtets åpning</i>	15
Formannens minne- og åpningstale	15
Formannen presenterer gjestene	20
Gjestene hilser landsmøtet	21
Konstitueringen	26
Dagsordenen og forretningsordenen	27
Møtets funksjonærer	29
<i>Dagsordenens pkt. 2: Beretningene for landsmøteperioden</i>	30
Regnskapene for landsmøteperioden	37
Formannens muntlige beretning for 1959	38
<i>Dagsordenens pkt. 3: Vedtektene</i>	44
<i>Dagsordenens pkt. 4: Den faglige og økonomiske situasjon</i>	86
P. Mentsens innledningsforedrag	86
Ordsiftet	96
Voteringen	107
<i>Dagsordenens pkt. 4 a: Innkomne tarifforslag</i>	108
<i>Dagsordenens pkt. 4 b: Forslag om sysselsettingen</i>	112
Arbeidsdirektør Gunnar Bråthen om sysselsettingen	115
Samferdselsminister Kolbjørn Varmann om statens anleggs- og vei- arbeidsdrift	123
Ordsiftet	125
Voteringen	137
<i>Dagsordenens pkt. 4 c: Pensjonstrygden for statens arbeidere</i>	137
Walter Kristiansens innledningsforedrag	140
Ordsiftet	144
Pensjonsspørsmålet for gruvearbeiderne	146
<i>Dagsordenens pkt. 5: Forskjellige forslag</i>	150
Velferd på anleggene	152
Sekretær Alfred Wolds innledningsforedrag	153
Nasjonalisering av gruveindustrien	158
Produksjonsutvalg	167
Organisasjonsspørsmål	169
<i>Dagsordenens pkt. 6: Agitasjons- og opplysningsvirksomheten</i>	170
Budsjettkomitéens forslag til bevilgninger	179
<i>Dagsordenens pkt. 7: Valgene</i>	181
<i>Dagsordenens pkt. 8: Avslutningen</i>	189
<i>Fortegnelse over representanter og gjester</i>	193

Talerregister.

Alfsen, Bernt 56, 67, 76, 77, 83, 179. Kyrdalen, Sigmund 73, 150.
 Andresen, Thorleif 75, 102, 178, 191. Lantz, Sture W. 26.
 Aspås, Halvard 188. Larsen, Øystein 34, 75, 100, 128, 148,
 Berg, Finn 187. 149, 150, 159, 168, 169, 184.
 Bottenvann, Karl 45, 47, 51, 54, 55, 57, 62, 70, 99, 133, 149, 156, 161,
 176, 180, 185. Lien, A. K. 15, 20, 26, 27, 29, 30,
 31, 32, 35, 37, 38, 44, 46, 49, 56,
 58, 59, 62, 66, 69, 79, 81, 83, 86,
 96, 97, 99, 110, 112, 126, 128, 137,
 Bräthen, Gunnar 115, 131. 151, 157, 162, 164, 165, 172, 176,
 188, 189, 192.
 Edvardsen, Edvard 184, 187. Lillgård, Lars 177.
 Evensen, Bjarne 170. Lund, Halvard 74, 150.
 Finstad, Elias 145. Løite, Ole G. 149.
 Flesvig, Ole 64, 71, 157, 170, 178. Løvlien, Bernt O. 73, 111, 133, 188.
 Fredriksen, Hans 74. Martinsen, Daniel 125.
 Furnes, Wilhelm 31, 32, 34, 64, 69, 111, 126. Mauritzen, Marius 74.
 Gjengaard, Gudmund 44, 52, 58, 61, 62, 128, 129, 161, 168, 174, 176,
 186, 188. Mentzen, P. 51, 86, 104, 156, 161.
 Grønbekk, Einar 73. Moe, Erling 71, 74.
 Guvåg, Torstein 51, 71, 82, 179. Mortensen, Kurt 110, 112, 186.
 Gyl, Peder 186. Mundal, Tyger 43.
 Haugen, Alfred 34, 37, 49, 125, 165, 167, 189. Mydland, Thorvald 63, 72, 135, 180.
 Haugli, Jorulf 72. Nergård, Jon 190.
 Havn, Gotvald 73. Nilsen, Rolv 56, 79, 173.
 Helle, Bergliot 77, 83. Norderhaug, Rudolf 186.
 Husum, Knut 101, 134, 156, 157. Nymark, Sigurd 70, 127.
 Høfner, Karl 24, 191. Nyquist, Kristoffer 65.
 Indrebø, Fridtjof 72, 127. Olsen, Alf 145.
 Jakobsen, Jakob 144, 179. Olsen, Kjartan 181.
 Johansson, Erik 24. Olsen, Odd 30, 31, 33, 49, 50, 56, 62,
 63, 65, 66, 75, 76, 85, 86, 97, 98,
 104, 129, 134, 161 162 187, 188.
 Karlsrud, J. P. 48, 55, 58, 59, 65, 79, 190. Oshaug, Ove 111, 150.
 Kines, Jens P. 63. Overvik, Asbjørn 43, 48, 62, 69, 101,
 107, 128, 136, 137, 146, 176, 180.
 Kitunen, Martti 25. Pedersen, Mainer 187.
 Kjær, Hjalmar 25, 192. Pehrson, Kåre 23, 63.
 Klemo, Ole 37, 62, 64, 65, 67, 98, 100, 135, 178. Pettersen, Karl 174.
 Kløvfjell, Ommund 100, 135. Reines, Bernhard 34, 36, 50, 181, 183,
 184, 185, 186, 188.
 Kristiansen, Walter 26, 33, 43, 46, 50, 54, 57, 58, 63, 67, 75, 82, 86,
 102, 136, 137, 140, 149, 170, 178, 181, 189. Rugseth, Kåre 58, 59.
 Rønbeck, Odin 65.
 Schei, Einar 190.
 Skjauff, Hans 43.

Skrede, Johan 97, 135.
 Stavrum, Olaf 30, 48, 71, 150.
 Storvoll, Ivar 188.
 Sundsfjord, Einar 47, 63, 82, 127.
 Sundt, Paul 32, 35, 43, 45, 46, 49, 53,
 58, 59, 61, 67, 78, 79, 82, 84, 85,
 86, 111, 130, 149, 155, 156, 166, 176,
 184, 186.
 Suvatne, Selmer 68.
 Sveen, Johan 74, 133.
 Svendsen, Anna 72.
 Svendsen, Oskar 134, 145.
 Sørensen, Johs. 70, 103.
 Tevik, Harald 51, 73, 74, 104, 149,
 175, 188.
 Tharaldsen, Ragnar 174.
 Trana, Marius 21.
 Tranmæl, Martin 22.
 Varmann, Kolbjørn, 103, 123.
 Volan, Elias 22, 177.
 Wangsmo, Ludvig 130.
 Winther, Reidar 42, 111.
 Wold, Alfred 153.
 Ødegård, Johs., M. P. 191.
 Ødegårdsstuen, Arne 72, 146.
 Øveraas, Harald 47, 51, 56, 66, 78,
 79, 97, 99, 101, 132, 136, 148, 149,
 160, 164, 177, 186.
 Øyum, Gustav 34, 126, 145.

Forord.

Landsmøteprotokollen blir denne gangen ordnet på en litt annen måte enn vanlig. I stedet for å referere forhandlingene i kronologisk orden, tar vi sak for sak i sammenheng. Under behandlingen skjer det ofte avbrudd, forslag blir sendt over til redaksjonskomitéen, voteringer blir utsatt og man må bla og bla for å finne det endelige resultat. For å gjøre protokollen til en mer hendig oppslagsbok har vi altså brukt denne ordningen av stoffet. Imidlertid kan det ha sin interesse å se når sakene ble behandlet og hvordan landsmøtets forhandlinger skred fram. Derfor gjengir vi innledningsvis korte resyméer over hvert møte.

Landsmøterefarenten.

Korte resyméer over møtene

Åpningsmøtet søndag 11. oktober 1959 kl. 12.00.

I festsmykket sal i Samfundshuset foregikk Norsk Arbeidsmandsforbunds 24. ordinære landsmøtes høytidelige åpning. Det oppsatte program med musikk av et orkester, ledet av Thorleif Østereng, og sang av Kari Frisell ble avvirket. Forbundsformannen, A. K. Lien, ønsket representanter og gjester velkommen og holdt en minnetale. Deretter hadde han sin åpningstale som ble etterfulgt av «Frihetens forpost», sunget unisont. Han presenterte de innen- og utenlandske gjester. Hilsningstaler ble holdt av Marius Trana, Martin Tranmæl, Elias Volan, Kåre Pehrson, Karl Høfner fra Gruve-Internasjonalen, tolket av fru Margot Cappelen, Erik Johansson fra Bygnings- og Trearbeiderunion (IBTU), Hjalmar Kjær fra de danske forbund, Martti Kitunen fra de finske forbund og Sture W. Lantz fra de svenske forbund. Nestformannen, Walter Kristiansen, foretok navneoppnop. Det var møtt 225 representanter. Fullmaktskomitéens innstilling ble lagt fram av sekretær Jorulf Haugli, og den ble enstemmig vedtatt. Dagsorden og forretningsorden ble vedtatt i samsvar med innstillingen, bortsett fra at møtetiden om morgenen ble fastsatt til kl. 9.30. Landsstyrets innstilling på møtefunksjonærer ble godkjent. Møtet sluttet kl. 14.30.

Formiddagsmøtet mandag 12. oktober kl. 9.30.

Dirigenter: *J. P. Karlsrud og Alfred Haugen.*

Sekretærer: *Johs. Sandnes og Edv. Laxå.*

Dirigenten foretok navneoppnop og leste deretter et telegram som var kommet fra presidiet i sentralkomitéen for det russiske forbundet for kjemisk olje og industri som sendte sine hjerteligste og broderligste hilsener. Russerne ønsket forbundet framgang i

kampen for bedring i sine medlemmers levevilkår og for freden i verden. Telegrammet var undertegnet Naumenko, sekretær. Følgende fikk permisjon: Reidar Winther, Nordens Klippe, og Odd Myklebust, Sogn og Fjordane. Odd Olsen, Orkanger, etterlyste landsstyrets innstillinger i sakene om sysselsettingen og nasjonaliseringen av gruvene. Forbundsformann Lien lovte å få innstillingene lagt ut når de kom opp til behandling. Beretningene for 1955, 1956, 1957 og 1958 ble godkjent etter endel debatt. Det ble gitt melding om at landsmøtets deltakere ble innbudt til Chat Noir-forestilling onsdag. Regnskapene for landsmøteperioden ble i tur og orden lest opp og godkjent. En revisjonsrapport for samme tidsrom ble lest opp av LO's revisor, Stanley Tomter, og godkjent. I forbindelse med regnskapet tok A. K. Lien opp et forslag fra forbundsstyret, der dette utba seg bemyndigelse til å foreta nybygging på Møllergt. 3 så snart forholdene gjør det mulig å få dette realisert. Denne bemyndigelse ble gitt enstemmig. Revisjonsrapporten ble tatt til etterretning. Møtet sluttet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet mandag kl. 15.00.

Dirigenter: *Daniel Martinsen og Olav Stavrum.*

Sekretærer: *Alfred Guddal og Knut Husum.*

Protokollen fra formiddagsmøtet ble lest opp og godkjent etter en merknad av J. P. Karlsrud som ville ha presisert at Lien fikk landsmøtets godkjenning på å ta opp spørsmålet om nybygging i Møllergata 3. A. K. Lien ga en muntlig beretning om virksomheten i 1959 fram til landsmøtet. Etter noen merknader ble den tatt til etterretning. Landsmøtet tok deretter fatt på behandlingen av dagsordenens punkt 3, forandring av forbundets vedtekter. Da møtet sluttet kl. 18.05 var man kommet fram til behandling av § 5.

Formiddagsmøtet tirsdag 13. oktober kl. 9.30.

Dirigenter: *Alfred Haugen og J. P. Karlsrud.*

Sekretærer: *Johs. Sandnes og Edv. Laxå.*

Navneopprop ble foretatt og protokollen ble lest og godkjent. Johan Eriksen, avd. 22, ble innvilget permisjon. A. K. Lien hilste statsråd Kolbjørn Varmann velkommen, og statsråden overbrakte en hilsen fra Regjeringen. Dirigenten hadde bestemt at LO's nestformann, P. Mentsen, som var opptatt med forhandlinger, skulle få holde sitt innledningsforedrag om den faglige og økonomiske situasjon straks. A. K. Lien takket for redegjørelsen og la fram lands-

styrets innstilling i saken. Odd Olsen foreslo at denne saken ble utsatt inntil punkt 3, vedtektene, var behandlet, men dette ble forkastet med stort flertall. Man gikk i samsvar med voteringen løs på ordskiftet som varte — uten å være avsluttet — fram til middagspausen kl. 13.00. P. Mentsen, som ikke kunne være til stede lenger hadde en avslutningsreplikk.

Ettermiddagsmøtet tirsdag kl. 15.00.

Dirigenter: *Olav Stavrum og Daniel Martinsen.*

Sekretærer: *Alfred Guddal og Knut Husum.*

Protokollen fra formiddagsmøtet ble lest og godkjent. En melding fra Fosen Vegarbeiderforening ble oversendt valgkomitéen.

Landsmøtet fortsatte behandlingen av vedtektene. Man rakk å ferdigbehandle § 15 innen man avbrøt forhandlingene kl. 17.30.

Formiddagsmøtet onsdag 14. oktober kl. 9.30.

Dirigenter: *J. P. Karlsrud og Alfred Haugen.*

Sekretærer: *Johs. Sandnes og Edv. Laxå.*

Navneopprop ble foretatt. Protokollen fra tirsdagens ettermiddagsmøte ble lest og godkjent.

Asbjørn Overvik, Selbu-Tydal, ba om å få ny votering over § 15, da den framgangsmåte som var brukt ikke hadde gitt et klart bilde av stemningen i salen. Dirigenten hevdet at det ikke hadde vært noen innvendinger mot protokollen, og at voteringen dermed var godkjent.

Karlo Tronstad, Nord-Trøndelag, og Jens Hegseth, Alen, Sør-Trøndelag, fikk permisjon.

Det ble votert over innstillingen fra landsstyret om den faglige og økonomiske situasjon, og innstillingen ble vedtatt med stort flertall.

Landsmøtet fortsatte deretter behandlingen av vedtektene, og det ble besluttet å ta § 19 om kontingenten før § 17 om streikestønden. Det ble en bred debatt som endte med at det med 123 mot 112 stemmer ble vedtatt at det ikke skulle foretas noen forhøyelse av den ordinære kontingent. Paul Sundt fikk permisjon for ettermiddagsmøtet. Man nådde fram til punkt B, foreningsvedtektene i formiddagsmøtet. Før møtet ble avsluttet kl. 13.00 la Bernt Alfsen fram forslag om nye satser for diét og tapt arbeidsfortjeneste. De ble enstemmig vedtatt.

Ettermiddagsmøtet onsdag kl. 15.00.

Dirigenter: *Alfred Haugen og Knut Husum.*

Sekretærer: *Alfred Guddal og Knut Husum.*

Protokollen fra formiddagsmøtet ble lest og godkjent etter en merknad fra Odd Olsen, Orkanger, som sa at han ikke hadde satt fram noe forslag slik det sto i protokollen, men hadde forlangt en protokolltilførsel i anledning av voteringen over § 15. Det ble rettet A. K. Lien hilste arbeidsdirektør Gunnar Bråthen velkommen, og Bråthen holdt deretter et innledningsforedrag om sysselsettingen som var punkt b under Den faglige og økonomiske situasjon. Da Bråthen ikke hadde anledning til å være til stede mer enn i kveldsmøtet, ble ordskiftet tatt umiddelbart etter foredraget. Det var ikke ferdig da møtet sluttet kl. 18.15, men Bråthen hadde ordet til en sluttreplikk.

Formiddagsmøtet torsdag 15. oktober kl. 9.30.

Dirigenter: *Alfred Haugen og J. P. Karlsrud.*

Sekretærer: *Johs. Sandnes og Edv. Laxå.*

Navneopprop ble foretatt. Protokollen ble lest og godkjent uten merknader. Permisjonssøknader ble innvilget for disse: Nils Erikson, avd. 46, Amund Hallanger, avd. 528, og sekretær Øystein Larsen.

Det var fortsatt ordskifte om sysselsettingen. Det var under debatten satt fram endel endringsforslag som ble besluttet oversendt til redaksjonskomitéen. Den resterende del av vedtektene samt reglene for valg av representanter til LO-kongressen ble behandlet. Innkomne tarifforslag ble besluttet sendt over til det nye forbundstyret. Man gikk så over til behandling av pensjonsspørsmålene. Pensjonsordningen for gruvearbeiderne ble av hensyn til Øystein Larsens permisjonsfravær utsatt til ettermiddagsmøtet. Walter Kristiansen innledet om pensjonstrygden for statens arbeidere. Innstillingen fra Landsstyret i denne sak ble straks tatt opp til votering og enstemmig vedtatt. Deretter oppsto endel debatt. Endel av «forskjellige forslag» ble behandlet. Møtet sluttet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet torsdag kl. 15.00.

Dirigenter: *J. P. Karlsrud og Daniel Martinsen.*

Sekretærer: *Alfred Guddal og Knut Husum.*

Protokollen fra formiddagsmøtet ble lest og godkjent etter en merknad av Kurt Mortensen. Permisjon ble innvilget for: Jørgen

Lauvås, Tokke, Anton Østhus, Landsstyret, og Andreas Bjørnevik.

Pensjonsspørsmålet for gruvearbeiderne ble behandlet. Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

Deretter ble spørsmålet om nasjonalisering av gruveindustrien behandlet. Sekretær Øystein Larsen hadde en innledning og refererte innstillingen fra landsstyret. Under debatten kom det fram endringsforslag, og saken ble sendt til redaksjonskomitéen. Fra redaksjonskomitéen forelå ved formannen A. K. Lien innstilling om sysselsettingsspørsmålet. Ved voteringen ble innstillingen vedtatt med stort flertall. Odd Olsen protesterte på den foretatte votering, men dirigenten påsto at avstemningen hadde vært så klar at han fant det helt unødvendig å votere om igjen. Forslaget om bedriftskartlegging (nr. 79) ble behandlet, og landsstyrets innstilling ble vedtatt enstemmig og uten debatt. I forbindelse med spørsmålet om velferd på anleggene holdt sekretær Alfred Wold fra AOF et innledningsforedrag. Etter endel debatt ble innstillingen fra landsstyret vedtatt. De øvrige forslag, nr. 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89 og 90 ble behandlet og innstillingene fra landsstyret ble vedtatt. I saken om organisasjonsspørsmål foreslo landsstyret at det ble valt en organisasjonskomité på 7 medlemmer til å utrede forbundets framtidige organisasjonsform. Det ble vedtatt. Møtet sluttet kl. 18.30.

Formiddagsmøtet fredag 16. oktober kl. 9.30.

Dirigenter: *Daniel Martinsen og Olav Stavrum.*

Sekretærer: *Johs. Sandnes og Edv. Laxå.*

Navneopprop ble foretatt. Protokollen ble lest og godkjent. Bernt O. Løvlien foreslo at det ble foretatt noe for å gi Anton Østhus som hadde måttet reise fra landsmøtet en erkjentlighetsgave. Det var enighet om at det skulle skillingses sammen. Permisjonssøknad ble innvilget Paul Nordahl og Jakob Jakobsen. Det forelå en blomsterhilsen fra Norsk Folke Ferie. Chr. Henriksen meldte at han ikke kunne være til stede på avslutningen av landsmøtet på grunn av sykdom. A. K. Lien la fram redaksjonskomitéens innstilling i saken om nasjonaliseringen av gruveindustrien. Den ble vedtatt med stort flertall. Om agitasjons- og opplysningsvirksomheten innledet sekretær Ole Flesvig. Karl Pettersen foreslo at budsjettkomitéen skulle ta opp kontingentspørsmålet på ny og legge fram innstilling for landsmøtet. Dette forslaget ble forkastet, og Flesvigs foredrag ble tatt til etterretning. Budsjettkomitéens innstilling om bevilgningene ble lagt fram av Bernt Alfsen. Den ble vedtatt over hele linjen. Bernh. Reines la fram valgkomitéens enstemmige innstilling.

Med noen mindre forandringer sluttet landsmøtet seg til innstillingen. Dermed var dagsordenen gjennomgått og avslutningen kunne finne sted.

Alfred Haugen takket for tilliten som var vist ham ved å velge ham til sekretær, A. K. Lien takket de som gikk ut av forbunds- og landsstyret og ønsket de nyvalte velkommen, Walter Kristiansen takket Lien, J. P. Karlsrud takket for samarbeidet, likeledes Jon Nergaard og Einar Schei som alle går ut av landsstyret.

På gjestenes vegne talte Thorleif Andresen fra LO og de innenlandske gjester, Johs. M. P. Ødegård på vegne av de spesielt innbudte, Karl Høfner på vegne av de utenlandske gjester, Hjalmar Kjær på vegne av de øvrige utenlandske gjester, A. K. Lien takket de utenlandske gjester, takket til slutt alle representanter og avsluttet landsmøtet etterat Alfsen hadde meddelt at det var kommet inn kr. 722.43 til Østhus og forsamlingen hadde sunget første vers av «Internasjonalen».

Landsmøtets åpning.

Norsk Arbeidsmandsforbunds 24. ordinære landsmøte ble åpnet søndag 11. oktober 1959 kl. 12.00 i den store salen i Samfundshuset.

Et stilfullt festprogram ble først avviklet. Det tok til med en musikkavdeling av et orkester, ledet av kapellmester Thorleif Østereng. Orkesteret spilte Johan Svendsens «Festpolonaise» og Johan Halvorsens «Bourré». Deretter sang *Kari Frisell* følgende 4 sanger: «Ved Rondane» av Edvard Grieg, «De hundrede fioliner» av Eivind Alnæs, «Vårlengsler» av Eivind Alnæs og «My Hero» fra operetten «Sjokoladesoldaten» av Oscar Strauss (de to første sangene akkompagnert av orkesteret og de to siste av Sigvart Fotland på klaver). Musikkavdelingen ble avsluttet med Maaseides «Norske folkemelodier».

Forbundsformannen, A. K. Lien, hilste deretter landsmøtet med disse ordene:

På landsstyrets vegne har jeg den ære og glede å ønske representanter og gjester hjertelig velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbunds 24. ordinære landsmøte.

Minnetalen.

Vi vil først minnes de av våre kamerater som siden siste landsmøte er gått bort. I alt er det 835 medlemmer som i landsmøteperioden er avgått ved døden. Det er ikke mulig å nevne alle ved navn, men vi vil minnes dem i ærbødig takknemlighet for deres innsats i arbeiderbevegelsen. Både de som ubemerket i det stille gjorde sin gjerning, og de som kom mer fram i forgrunnen og ble mer kjent. Det er noen av disse kamerater, som kom til å spille en mer framtrædende rolle, som jeg vil nevne.

Tidligere tillitsmann i forbundet, Jacob Eikefjord, avgikk ved døden i 1956, 76 år gammel. Eikefjord ble valt til tillitsmann i forbundet i 1918 som sekretær for gruvearbeiderne. I 1922 ble han valt som nestformann. Eikefjord var en sjelden dyktig organisasjonsmann og forhandler og utførte et meget godt arbeid i forbundet. Han sluttet som tillitsmann i forbundet i 1928.

Tidligere sekretær i forbundet, Ole Beck, avgikk ved døden i 1958, vel 66 år gammel. Ole Beck, som var gruvearbeider, var en

utrettelig forkjemper for å bedre gruvearbeidernes lønns- og arbeidsvilkår. Han ble valt til sekretær for gruvearbeiderne i 1945. Dessverre var Ole Beck tidlig merket av gruvearbeidernes værste sykdom — silikosen — og han måtte allerede i 1955 frasi seg gjenvalg av helbredshensyn. Ole Beck var et klokt og fint menneske som det var en glede å samarbeide med.

Det er også noen som har vært med i forbundets styre og landsstyret gjennom årene, som er gått bort i landsmøteperioden, som vi vil nevne.

Fru Anna Pleyrn avgikk ved døden i 1957, 88 år gammel. Anna Pleyrn var medlem av forbundsstyret fra 1908—1916 og var et meget aktivt og virksomt styremedlem som utførte et stort og betydningsfullt arbeid, og hele sitt liv var en utrettelig forkjemper for arbeiderkvinnens sak.

Fru Borghild Tharaldsen avgikk ved døden i 1956, 66 år gammel. Hun ble valt inn i forbundsstyret i 1938, men på grunn av sviktende helbred satt hun bare en periode. Fru Tharaldsen var også et meget aktivt og interessert styremedlem som ivrig gikk inn for å ivareta de kvinnelige medlemmers interesser.

Det er også endel kjente menn innenfor fagbevegelsen som to tilsluttet samarbeidende organisasjoner som vi vil nevne.

Formannen i Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, John Wivegh, døde i 1955, 52 år gammel. Med John Wivegh mistet norsk fagbevegelse en av sine dyktigste menn, og hans bortgang var et stort tap både for fagbevegelsen og det forbund han sto som leder av.

Tidligere formann i Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Alfred Ljøner, avgikk ved døden i 1958, vel 65 år gammel. Alfred Ljøner var et fint og intelligent menneske, en dyktig og samlende personlighet som satte spor etter seg i fagbevegelsen.

Peder H. Vestad, også tidligere tillitsmann og formann i Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, avgikk ved døden i 1958, nær 70 år gammel. Peder H. Vestad var en uredd ildsjel som gjorde en stor innsats for organiseringen av skog- og landarbeiderne i slutten av tjuetårene og begynnelsen av trettiårene. Vestad var medlem av Norsk Arbeidsmandsforbunds hovedstyre i 1922—1927.

La oss også minnes vår store leder i den politiske bevegelse, Oscar Torp, som døde den 1. mai i 1958. Den innsats han har gjort for arbeiderklassens frigjøring vil bestandig lyse i norsk arbeiderbevegelses historie.

Samarbeidende internasjonale og nordiske sammenslutninger har også mistet noen av sine ledere som vi nå vil minnes.

Gruveinternasjonalens president, Heinrich Imig, avgikk ved døden i 1956. Imig, som var formann i det tyske gruvearbeiderforbund, ble

valt til president i Gruveinternasjonalen i 1954. Med Heinrich Imig mistet gruvearbeiderne og arbeiderbevegelsen en av sine store menn.

Tidligere formann i Nordiske Veg- og Anleggsarbeiderunion, Oscar E. Forslund, avgikk ved døden i 1957, 67 år gammel, etter langvarig sykdom. Forslund, som tidligere også var formann i Svenska Vägarbetareförbundet, var en ivrig forkjemper for at de nordiske veg- og anleggsarbeidere skulle samarbeide over landegrensene for å bedre sine lønns- og arbeidsvilkår, og han utførte et stort arbeid innen denne union.

Tidligere kasserer i Nordiske Veg- og Anleggsarbeiderunion og kasserer i Svenska Vägarbetareförbundet, Einar Johansson, avgikk ved døden i 1958, 56 år gammel, etter et mangeårig sykeleie. Einar Johansson var en interessert og dyktig fagforeningsmann som ivrig gikk inn for samarbeidet innenfor de nordiske land. Han var av de mennesker som etterlot seg et varig inntrykk og som man var glad over å ha lært å kjenne.

Også andre samarbeidende organisasjoner har mistet framtreende og dyktige medarbeidere, og vi føler med dem alle over det tap de har lidt.

Vi takker alle disse våre kamerater, både de nevnte og de unevnte, for den innsats de har gjort innenfor arbeiderbevegelsen og vier deres minne et stille minutt.

Åpningstalen.

Kamerater!

Den periode som har gått siden siste landsmøte må vel sies å ha vært mer vanskelig og særpreget enn de andre landsmøteperioder siden krigen.

Mens det i årene etter krigen stort sett har vært full sysselsetting, unntatt endel sesongbetont ledighet i visse yrker, har sysselsettingsvanskene i denne siste landsmøteperiode utviklet seg til å bli en av de største problemer, ikke bare i vårt land, men i store deler av verden. Innenfor industrien er det i de senere år etter hvert gjennomført betydelig rasjonalisering. Svikt i etterspørselen av eksportvarer på verdensmarkedet med synkende priser har skapt vanskeligheter for vår eksportindustri, slik at mange bedrifter har måttet gå til innskrenkning og enkelte bedrifter har måttet stoppe. Dette har bevirket en hel del arbeidsledighet som ga seg utslag i en registrert ledighet på ca. 39 000 i januar 1958, og ca. 48 000 i januar 1959.

For vårt forbunds vedkommende er det flere grupper hvor det ikke har vært full sysselsetting. Innenfor gruveindustrien har det etter krigen vært full beskjeftigelse inntil omkring 1957. Det be-

gynte da å bli vanskelige avsetningsmuligheter, særlig for svovelkis, og dette førte til at enkelte gruvebedrifter gikk til innskrenkning av arbeidsstokken. Dette har skapt store vanskeligheter, både for de enkelte arbeidere som ble rammet og for de kommuner hvor bedriftene er beliggende, idet det som regel ikke er mulig å skaffe seg annen beskjeftigelse på stedet, da så å si alle er avhengig av gruvebedriftene.

Når vi kjenner til at gruveindustrien i årene etter krigen har hatt høykonjunktur, er det forstemmende å kunne konstatere at enkelte private gruvebedrifter ikke føler mer ansvar for sine arbeidere enn at de går til oppsigelse straks det melder seg endel vanskeligheter, i stedet for å prøve å ri krisen av uten å gå til innskrenkning av arbeidsstokken, selv om utbyttet derved blir mindre.

Som en motsetning til dette er det gledelig å kunne konstatere at de gruvebedrifter som drives i statens regi hittil ikke har gått til noen innskrenkning av arbeiderne selv om vanskelighetene ganske naturlig har vært like store for statens bedrifter som for de private.

Også innenfor de øvrige grupper i vårt forbund har det i de senere år vært en til dels stor ledighet i vintermånedene, siste vinter var det en ledighet på 7—8 prosent av medlemstokken.

Vi er oppmerksom på at myndighetene vier de problemer som reiser seg i forbindelse med sysselsettingen stor oppmerksomhet, og vi er glad over de tiltak som ble satt i verk for å avhjelpe arbeidsløsheten siste vinter og som skaffet beskjeftigelse til mange av de som var blitt ledige. Vi er også oppmerksom på at myndighetene arbeider med planer for å møte kommende vinters sysselsettingsproblemer, som forhåpentlig ikke blir så store som siste vinter, men kortsiktige tiltak som settes i gang for å avhjelpe de øyeblikkelige vanskeligheter er ikke nok. Sysselsettingsproblemene kan bare løses på lengre sikt ved at det skaffes tilstrekkelig med nye varige arbeidsplasser som kan gi beskjeftigelse til de som er blitt overflødige på andre arbeidsplasser, og til de nye kull av ungdom som etter hvert kommer inn i arbeidslivet.

Vi er også oppmerksom på det arbeid som fra Regjeringens side utføres for å fremme planer om videre utbygging av vår industri for å skaffe nye arbeidsplasser, og vårt krav må være at Regjeringen utnytter de muligheter som er, og fører en slik økonomisk politikk at arbeidsfolkets rettmessige krav om en trygg og god arbeidsplass til alle som kan arbeide må kunne realiseres.

Vi må alle være med på å støtte en slik politikk, og vi må også alle være med å ta de byrder dette vil føre med seg.

Selv om det har vært vanskeligheter på grunn av de økonomiske forhold i landsmøteperioden, kan fagbevegelsen likevel oppvise nye

og viktige framskritt: Fra 15. februar 1957 er gjennomført dagpenger under sykdom, og fra 1. mars 1959 er gjennomført en forkortelse av arbeidstiden med 3 timer pr. uke, med lønnskompensasjon.

Med hensyn til lønnsforholdene for vårt forbunds medlemmer så ligger den gjennomsnittlige fortjeneste for de fleste gruppers vedkommende på høyde med og over gjennomsnittsfortjenesten pr. time for industriens arbeidere. En må dog her ta i betraktning at når det gjelder de som er beskjeftiget ved de forskjellige anlegg så må flesteparten av disse ligge borte fra familien og får således betydelige ekstra utgifter ved å ha husholdning på to steder. Videre må en også være merksam på at de som arbeider på anleggene vil få flere skoftedager i året, slik at årsfortjenesten i gjennomsnitt ikke blir så stor som timefortjenesten ser ut til å utvise.

Vi kan også konstatere at det i landsmøteperioden er lyktes å utjevne forskjellen i de tariffmessige lønnssetninger, idet vi har fått hevet overenskomstens lønnssetninger for de grupper som tidligere lå lavest, opp på samme nivå som de tidligere høyestliggende. Det er et årelangt krav som nå er gjennomført. Jeg vil også nevne at for de av våre medlemmer som har staten som arbeidsgiver og således kommer inn under statsarbeidertrygden, så har de fått en forbedring av pensjonsforholdene idet pensjonssatsene fra 1. januar 1959 er forhøyet til kr. 5760.00 pr. år, likt for enslige og ektepar.

Etter samordningsloven vil pensjonen etter fylte 70 år stige til kr. 6342.00 for enslige og kr. 7506.00 pr. år for ektepar. For enker er pensjonen 60 prosent, kr. 4038.00 pr. år. For pensjonister som forsørger barn økes pensjonen med 10 prosent for hvert av de 5 første barn.

Jeg kan også peke på at det for statens arbeidere er gjennomført permisjon med lønn i inntil 12 dager i året for å utføre offentlige verv og organisasjonsmessige oppdrag. Dette er også et krav som er reist ved flere tariffrevisjoner og som nå er innvilget.

Mens det er gledelig å kunne konstatere forbedringer på det sosiale område innenfor den statlige sektor, er det beklagelig å erkjenne at det ligger meget vanskeligere an innenfor den private sektor.

Jeg tenker her i første rekk på pensjonsspørsmålet for gruvearbeiderne. Kravet om en tilfredsstillende pensjonsordning for gruvearbeiderne har vært reist ved en rekke tariffrevisjoner, og i 1956 så det ut til at denne viktige sak skulle få en løsning. Partene ble da enig om å sammenkalle en konferanse med representanter av arbeidsgivere og arbeidere fra samtlige gruver for å drøfte spørsmålet. Det ble da på konferansen enighet om å velge en komité

på 3 medlemmer for hver av partene som skulle legge fram en innstilling innen 1. november 1957. Komitéen har også lagt fram en utredning, men lengre er man ikke kommet. Bedriftene innenfor gruveindustrien er ikke villige til å forhandle videre om spørsmålet, idet de mener at komitéen bare skulle utrede spørsmålet og ikke legge fram noe konkret forslag.

Det er meget beklagelig at det ikke har vært mulig å få løst dette for gruvearbeiderne så brennende spørsmål. Gruvearbeiderne er vel den gruppe som først og fremst skulle ha krav på å ha en trygget alderdom, med det anstrengende og farefulle arbeid i mørke gruver, med fare for før eller senere å bli rammet av silikosen. Her går det ikke an å henvise til at man får alderstrygd ved fylte 70 år, for silikosefaren er så stor ved enkelte gruver at mange av gruvearbeiderne ikke opplever å bli 70 år. Kravet må her også være at det for gruvearbeiderne må fastsettes en lavere pensjonsalder enn det som er vanlig, helst under 65 år. Det må også kreves at hvis det ikke nytter på forhandlingens vei så må staten gripe inn og få gjennomført en tilfredsstillende pensjonsordning ved lov for gruveindustrien og for øvrig også for hele den private industri.

Det er store og viktige oppgaver som er gjennomført til beste for det arbeidende folk under arbeiderstyret, men det er fremdeles mange oppgaver som venter på å bli løst. Vi er dog klar over at vi ikke greier å ta alt med en gang, men at vi må gå skrittvis framover.

Betingelsen for at vi kan greie å løse de oppgaver som ligger foran oss er at vi står sammen, og at vi alle er enige, ikke bare om å ta fordelene, men også å ta de byrder som gjennomføringen av oppgavene fører med seg.

Med håp om at de vedtak som blir gjort på landsmøtet må tjene fellesskapets interesser og være til gagn for våre medlemmer og det arbeidende folk for øvrig, ønsker jeg igjen representanter og gjester hjertelig velkommen og erklærer Norsk Arbeidsmandsforbunds 24. ordinære landsmøte for åpnet.

Formannen presenterer gjestene.

Forbundsformannen uttalte at det som vanlig var innbudt representanter fra så vel innen- som utenlandske organisasjoner og institusjoner forbundet samarbeider med og dertil endel spesielle gjester. Han presenterte dem hver enkelt for landsmøtet, nemlig følgende: Statsråd Kolbjørn Varmann fra Regjeringen (hadde ikke kunnet komme til åpningen), LO's nestformann P. Mentsen og sekretær Thorleif Andresen (begge var opptatt i rutebilkonflikten),

Martin Tranmæl fra Det norske Arbeiderparti, Alfred Skar fra LO's presse- og informasjonskontor, Marius Trana fra Statstjenestemannskartellet, Hans Karlsen fra Norsk Kommuneforbund, Odin Rønbeck og Øivind Henriksen fra Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Alf Andersen og Anker Nordtvedt fra Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Sig. Marcussen fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Erling Frogner og Lilly Wiig fra Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Kristian Hytten og Agnes Simensen fra Norsk Tekstilarbeiderforbund, Thore Olsen og O. Wessel Larsen fra Norsk Jernbaneforbund, Knut Nakken og Kåre Frang fra Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Hjalmar Andersen og Gerd Råer fra Norsk Tjenestemannslag, Erling Johansen fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Alfred Wold fra Arbeidernes Opplysningsforbund og disse spesielt innbudte: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Albert Karlsen og Elias Volan. Fra de utenlandske og nordiske organisasjoner var disse møtt: Karl Høfner fra Internasjonal Gruvearbeiderunion (presidenten Heinrich Gutermuth hadde måttet sende avbud), Kåre Pehrson fra Fabrikkarbeiderinternasjonalen, Erik Johansson fra Den internasjonale Bygnings- og Treindustriarbeiderunion (IBTU), Johan Johansson fra Nordiska Grov- og Fabriksarbetareförbundet, Arthur Nyman fra Nordiska Väg- och Anläggningsarbetareunion, Klaus Kjelsrud fra Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederation, Laust Larsen fra Den Nordiska Funktionärsammanslutningen, Hjalmar Kjær og Laur. Jensen fra Dansk Arbejdsmandsforbund, Gerda Petersen fra Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, Henry Hansen og Willy Jensen fra Keramisk Forbund i Danmark, Laust Larsen og Frank Steffensen fra Dansk Funktionærforbund, Johan Johansson og Bertil Loinder fra Svenska Fabriksarbetareförbundet, Vilhelm Isaksson og Ernst Andersson fra Svenska Gruvindustriarbetareförbundet, Sven Egnell fra Svenska Vägarbetareförbundet, Alvar Lundkvist fra Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Sture W. Lantz og Nils Lindgren fra De förenda Förbunden, Martti Kitunen fra Finlands Arbetareförbund, Jouko Salminen og Pauli Talsi fra Finlands Glas- och Porslinsarbetareförbund, Vilho Aittomäki, Uno Syrjä fra Finlands Byggnadsarbetareförbundet og den amerikanske arbeiderattasjé John W. Piercey. Formannen uttalte håpet om at gjestene ville trives på landsmøtet i de dagene det varte.

Gjestene hilser landsmøtet.

Marius Trana hilste på vegne av LO og de innenlandske gjester, alle de forbund som samarbeider med Norsk Arbeidsmandsforbund. — Når vi er til stede ved en åpningshøytidelighet som denne, sa

Trana, — går tankene uvilkårlig bakover, på starten og gjennombruddsårene for norsk fagbevegelse. Da ser vi at det er skjedd en stor utvikling og forandring. Fagorganisasjonen har i høy grad vært med i denne utviklingen. Vi er kommet langt i dag, men vi vil enda lenger. Vi vil ta nye krafttak for å komme videre fram. Når jeg på vegne av LO og de samarbeidende forbund takker for denne innbydelsen, vil jeg samtidig få peke på at Norsk Arbeidsmandsforbund er et gammelt og solid forbund som alltid har tatt klare standpunkter til de små og store problemer. Det er også et forbund som gjennom årene har måttet avgi mange medlemmer til andre forbund, men som ikke har klaget over dette. Tvertimot har dette forbund gjort nye framstøt for å verve nye medlemmer til erstatning for de tapte. Dere har en stor dagsorden å pløye gjennom. Jeg vil ønske tillykke med forhandlingene og håpe at de vedtak som blir gjort ikke bare blir til gagn for dette forbund, men for det store fellesskapet — for LO og norsk fagorganisasjon.

Martin Tranmæl hilste fra Det norske Arbeiderparti og uttalte bl. a.: — Det banebrytende og grunnleggende arbeid dette forbundet har utført i norsk arbeiderbevegelse setter det i en særlig stilling. Dere har vært tidlig ute for å brøyte marken for fagorganisasjonen. Men dere har ikke bare gjort nyrydningsarbeid på det faglige området. Også på det politiske feltet følte dere en stor forpliktelse alt fra første stund. Dere arbeidet på en bred faglig og politisk front. Derfor føler Det norske Arbeiderparti en særlig takknemlig-hetsgjeld til dette forbundet som alltid har gått i bresjen for arbeiderbevegelsen i vid forstand. Hvis noen fra dette forbund kom til et sted hvor det ikke fantes noen avdeling av partiet, så tok fagforeningen seg av også disse oppgavene. Vi takker for innbydelsen, og vi betrakter den som et håndslag til Det norske Arbeiderparti. Vi må i dag gå sammen om å flytte merkepelene videre fram. Et av de store og aktuelle problemene for arbeiderbevegelsen er å gjennomføre det økonomiske demokrati. Vi skal rykke videre fram, aldri være på stedet marsj. I enhetens, solidaritetens og samarbeidets tegn går vi videre. (Kraftig bifall.)

Elias Volan hilste på vegne av de 4 spesielt innbudte. — Vi vil, sa Volan, — rette en hjertelig takk til forbundet for innbydelsen. Vi gleder oss svært ved å være til stede på Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte. Det arbeidsfelt som dette forbund fikk i begynnelsen var vel det største som noe forbund har hatt. Vi skulle organisere alle ikke-faglærte arbeidere. De utgjorde det store flertall av Norges lønnstakere da Arbeidsmandsforbundet tok fatt. Ingen gruppe var for liten eller betydningsløs til ikke å kunne få plass i Norsk Arbeidsmandsforbund. Jeg husker at vi i 1919 fikk i

oppdrag å opprette tariff for feier i Mosjøen. Det var bare én feier i Mosjøen, men vi førte denne feieren fram til tariffavtale. Vi måtte forfølge saken helt fram til Riksmeglingsmannen, men det gikk i orden til slutt. Slik kunne en nevne gruppe etter gruppe. Det lyktes som regel *alltid* å løse lønns- og arbeidsvilkårene for dem alle. Men ikke bare det. Jeg husker fra den tiden — før den tiden jeg ble fastlønt tillitsmann i forbundet — at Richard Hansen ga oss agitatorer denne generelle beskjeden: Lykkes det ikke å danne en fagforening, så lag en partiforening. Hvis heller ikke det lykkes, så prøv i ethvert fall å få nye abonnenter på arbeiderpressen i distriktet. Richard Hansen var en klok mann. Han så lenger fram enn noen andre når det gjaldt arbeiderreisningen.

Jeg kan også huske 1. maiforedragene. Vi kom til anleggene, så togene som gikk, folk kom oppe fra fjellet og ned til bygdene, i all slags vær. Det var de sterke viljers menn og kvinner. Arbeiderbevegelsens framtid skulle markeres gjennom 1. maidagens demonstrasjoner, og disse menn og kvinner bar bud til hele Norge. De bar bud om den nye tid i Norge. Jeg tør påstå at disse vandringens menn fra anleggene var med på å skape en folkevandring mot frihet, mot bedre kår og mot sosialisme. Jeg ønsker forbundets 24. ordinære landsmøte lykke til og uttaler håpet om at forbundet fortsatt vil gå fram og fortsatt vil være å finne i teten.

Kåre Pehrson hadde fått det ærefulle oppdrag å overbringe en hilsen fra Fabrikkinternasjonalen. — Vi tenker vel av og til, sa han bl. a., på betydningen av det internasjonale samarbeid. De fleste forstår nok at det internasjonale samarbeid er noe av forklaringen på den framgang vi har hatt, også nasjonalt. Uten den internasjonale solidaritet ville vi nok ha møtt større vansker enn de som melder seg i dag. Den store utvikling vi er oppe i nå i dag, vil kreve at det internasjonale samarbeid kanskje blir sterkere utbygd, ja, kanskje vil sette det internasjonale samarbeid på prøve. Jeg tenker da både på forholdet til de underutviklede land, deres kamp for å løsrive seg fra koloniveldet, og jeg tenker på det jeg vil kalle de nære ting — samarbeidet på det økonomiske området her i Europa. I denne situasjon vil den internasjonale faglige bevegelse bety mye. Vi har sett hvordan 6 land har dannet et økonomisk fellesskap, mens de såkalte «ytte 7», som vi er tilsluttet, har gjort sine mottrekk. Her kan kanskje våre internasjonale organisasjoner gjøre en formidende innsats og arbeide for en felles interesse, nemlig den å skape det best mulige grunnlag for full sysselsetting som kan gi hele det arbeidende folk en sikker basis. Det vil, som jeg sa, oppstå situasjoner som vil sette den internasjonale solidaritetsfølelse på sterk prøve. Derfor er det nødvendig å utbygge dette samarbeidet.

Jeg er overbevist om at hvis vi forsterker det internasjonale samarbeidet, vil det lykkes å løse alle problemer på lang sikt.

Jeg vil ønske dette landsmøte og dette forbund lykke til, og jeg håper at de vedtak som blir gjort må bli til gagn for den samlede arbeiderbevegelse.

Karl Høfner hilste fra Gruveinternasjonalen. Han overbrakte også en hilsen fra Gruveinternasjonalens visepresident, Heinrich Gutermuth, som ikke hadde hatt anledning til å komme til denne kongress. — For meg personlig, sa Høfner, — er det som gammel gruvearbeider en særlig glede å kunne møte og hilse på representanter for norske gruvearbeidere. Jeg har vært med i arbeidet innenfor tysk fagbevegelse før krigen og før Hitler satte en stopper for dens virksomhet, og jeg har hatt gleden av å kunne være med i gjenoppbyggingen etter krigen. Høfner pekte på den utvikling som hadde funnet sted i etterkrigsårene og oppholdt seg også ved den aktuelle situasjon i de tyske kullgruvedistrikter. Fra mangel er vi nå kommet inn i en periode med overskudd. I Tyskland har det hopet seg opp et lager på 30 millioner tonn kull. I England har man også alt for store lagre. I USA er det 60 millioner tonn på lager og også Sovjet-Samveldet melder om overskudd på kull. Overskuddslagrene har ført til arbeidsløshet og store lønnsnedslag i form av permitteringer. Nød og elendighet er i ferd med å bre seg. Vi i Vest-Tyskland, fortsatte Høfner, er ikke så lykkelige at vi har en arbeiderregjering som dere her i landet. Vi klager ikke, vi henfaller ikke til passivitet, men legger fram positive forslag til løsning av krisen. Vi har lagt fram et program om planøkonomi, regulering av industrien og et utvidet industrielt demokrati særlig i kullindustrien. Vi er klar over at vi ikke oppnår noe uten kamp. Vi må slåss for våre rettigheter. Vi er glad for at vi gjennom våre internasjonale forbindelser har forbundsfeller i vår kamp, at vi sammen med dere kan kjempe for 4 timers og 5 dagers uke, for politisk frihet, for økonomisk jamnstilling og sosial rettferdighet. Vi sang nettopp «Frihetens forpost». Vi vet det er mange land som ennå lever i ufrihet, og de ser med forhåpning opp mot Norden hvor dere har klart å gjennomføre en større politisk og økonomisk frihet enn de fleste andre land. Norden har i sannhet vært frihetens forpost. Sammen med dere vil vi alle kjempe for frihet, likhet og brorskap. Glück auf! (Talen ble tolket av fru Margot Cappelen.)

Erik Johansson hilste fra Internasjonale Bygnings- og Treindustriarbeiderunion (IBTU) og takket for innbydelsen. Han overbrakte samtidig en hilsen og en beklagelse fra Internasjonalsens norske generalsekretær, Arne Hagen, som ikke hadde kunnet

møte på kongressen. — Alle er enige om betydningen av det internasjonale samarbeid, fortsatte Johansson, og jeg kan bare understreke og erklære meg enig med de to andre representanter for internasjonale organisasjoner. Jeg vil gjerne fortelle at IBTU i dag har 2 millioner medlemmer i 80 forbund. Vi er representert i praktisk talt hele verden. Den siste tilvekst vi har fått er bygningselektrikerne i USA som teller 120 000 medlemmer. Vi samarbeider med Den Frie Faglige Internasjonale, og den hjelp vi yter går bl. a. ut på å bistå folkene i de underutviklede land med å utbygge fagorganisasjonen. Vi har rakt en hjelpende hånd til våre kamerater i Frankrike og Italia med oppbyggingen av fagorganisasjonen lik som vi har samarbeidet med den spanske fagorganisasjon i eksil. De nordiske forbundene har tatt på seg som en særoppgave å hjelpe til med utbyggingen av fagorganisasjonen i Afrika. IBTU omfatter ulike yrkesgrupper, og derfor er arbeidet innenfor organisasjonen nokså variert. Jeg kan i den sammenheng nevne at vi i år har hatt en konferanse for bygningsarbeidere i Amsterdam og for nylig en trearbeiderkonferanse i Oslo. Vi arbeider spesielt for å vinne ungdommen for fagorganisasjonen. Vi har hatt en internasjonal ungdomskonferanse. Vi holder også jevnlig konferanse for å samordne våre forslag på ILO-konferansene. Jeg vil til slutt ønske lykke til med forhandlingene og uttale håpet om at de vedtak som blir gjort ikke bare blir til gagn for deres forbund, men for hele den internasjonale arbeiderbevegelse.

Hjalmar Kjær hilste fra de danske forbund som var representert på landsmøtet. — Vi takker samtidig, sa Kjær, — for de vakre velkomstord som ble rettet til oss av formannen. Vi i Danmark er organisert på en litt annen måte enn dere her i Norge. Vi møter her fra 4 forskjellige forbund. Av disse er 3 spesialforbund, mens Dansk Arbejdsmandsforbund er det store samlende industriforbund som i dag teller 250 000 medlemmer. Vi gleder oss over å kunne være til stede på Deres landsmøte. Vi har nettopp holdt vår kongress, og vi hadde gjester fra deres forbund. Vi ønsker hell og lykke for deres kongress.

Martti Kitunen hilste fra de finske forbundene som var representert på kongressen og takket Norsk Arbejdsmandsforbund for innbydelsen. — Jeg skal ikke bruke så mye tid, sa han, — for jeg kan i grunnen slutte meg til det som de øvrige gjester alt har sagt. Jeg vil ønske forbundet fortsatt god framgang og hell og framgang i dets arbeid. Lykke til med arbeidet for å løse problemene for forbundets medlemmer og atter en gang takk for innbydelsen!

Sture W. Lantz hilste fra de svenske forbundene. Han kom inn på det store oppgjøret man hadde hatt i Sverige i forbindelse med «tjenestemannspensjonen». Her satset fagorganisasjonen alle sine ressurser, og det lyktes da også å redde pensjonen. — Vi hankses ellers, fortsatte Lantz, med skiftende konjunkturer. Akkurat i øyeblikket er det inntrådt en viss bedring, og vi håper på ytterligere oppgang. Vi håper at vi i de kommende tarifforhandlinger skal kunne oppnå en liten lønnsforhøyelse, men vi er klar over at vi kommer til å møte en hard motstand fra arbeidsgivernes side. Blant de øvrige problemer vi vil løse er spørsmålet om kvinnelønningene. I svensk fagbevegelse har vi imidlertid et annet syn på dette problemet enn her i Norge. Mens dere går inn for ratifikasjon av den internasjonale konvensjon om likelønnsprinsippet, er vår linje å løse spørsmålet på rent faglig basis. På lang sikt tror vi også at dette er et riktig standpunkt. Vi er imidlertid oppmerksom på at det krever sterke organisasjoner i alle verdens land. Vi gleder oss over den framgang som den norske fagorganisasjon har hatt, og vi gleder oss til å være til stede på denne kongress. Vi håper at de vedtak som blir gjort her vil bli til gagn ikke bare for dette forbunds medlemmer og norsk fagorganisasjon, men også for de øvrige arbeidere ute i verden.

Forbundsformannen, A. K. Lien, takket gjestene for alle de peneord og gode ønsker. — Vi håper samarbeidet med de organisasjoner som er representert her vil bli stadig sterkere og mer effektivt, sa han.

Konstitueringen

Nestformannen, Walter Kristiansen, foretok navneoppdrag, og formannen i fullmaktskomitéen, Jorulf Haugli, la fram fullmaktskomitéens innstilling som var sålydende:

På samme måte som praktisert ved tidligere landsmøter har forbundets landsstyre i møte den 8. oktober oppnevnt en fullmaktskomité.

Fullmaktskomitéens oppdrag har vært å gjennomgå de til forbundet innkomne fullmakter for representanter til forbundets 24. ordinære landsmøte.

Ved fristens utløp den 31. august var i alt innkommet fullmakter fra 232 representanter som fordeler seg på 15 avdelinger med rett til 2 eller flere representanter, 87 avdelinger som alene velger 1 representant og 108 valgkretser hvor flere avdelinger i fellesskap velger 1 representant.

3 avdelinger eller valgkretser har meldt forfall og møter ikke. Fullmaktskomitéen vil bemerke at det også ved dette landsmøte er enkeltforeninger og valgkretser som ikke har deltatt i valgene, og som således ikke er representert på landsmøtet.

Ved gjennomgåelsen av innkomne fullmakter har komitéen ikke funnet noe som tyder på at det ved valgene er gått fram på andre måter enn det som er foreskrevet i forbundets vedtekter, og de retningslinjer som er forelagt foreningene i rundskriv.

Etter fristens utløp den 31. august er imidlertid innkommet ytterligere 2 fullmakter, nemlig fra avd. 145, Nesodden Fagforening, og avd. 445, Rognan Jernbanearbeiderforening. Fullmaktene er motatt av forbundet henholdsvis den 5. og 30. september. Disse avdelinger er tilskrevet og gjort oppmerksom på at fristen for innsendelsen av fullmakter var overskredet og at fullmaktene av denne grunn ikke kunne godkjennes.

Under henvisning til dette vil komitéen foreslå for landsmøtet: De ved fristens utløp, den 31. august 1959 innkomne fullmakter godkjennes.

Oslo, den 9. oktober 1959.

I fullmaktskomitéen.

Jorulf Haugli, Eilif Sivertsen, Amund Hallanger.

Innstillingen ble enstemmig godkjent. Det viste seg at det var møtt 225 representanter. (Navnene gjengis på side 193.)

Dagsordenen og forretningsordenen.

Forbunds- og landsstyret hadde lagt fram innstillinger i disse saker, og de ble enstemmig godkjent, med det unntak at møtetiden for formiddagen, etter forslag av A. K. Lien, ble fastsatt til kl. 9.30—13.00. Dagsordenen og forretningsordenen var sålydende:

1. Landsmøtets åpning og konstituering:

- Fullmaktene godkjenning.
- Vedtakelse av dagsordenen og forretningsordenen.
- Valg av 4 ordstyrere og 4 sekretærer.
- Valg av komitéer:

Valgkomité.

Budsjettkomité.

Redaksjonskomité.

2. **Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter:**
 - a. Beretning for 1955, 1956, 1957 og 1958.
 - b. Regnskap for 1955, 1956, 1957 og 1958.
 - c. Revisjons- og kontrollkomitéens rapporter for samme tidsrom.
 - d. Muntlig beretning for 1959.
3. **Forandring av forbundets vedtekter:**
 - a. Forbundsvedtektene.
 - b. Foreningsvedtektene.
 - c. Regler om valg av representanter til LO's kongress.
4. **Den faglige og økonomiske situasjon:**
 - a. Innkommne tarifforslag.
 - b. Forslag om sysselsettingen.
 - c. Forslag om pensjonsspørsmål.
5. **Forskjellige forslag.**
6. **Agitasjons- og opplysningsvirksomheten.**
7. **Valg:**
 - a. Tillitsmenn.
 - b. Forbundsstyre.
 - c. Landsstyre.
 - d. Revisjonsutvalg.
 - e. LO's representantskap.
8. **Avslutning.**

FORRETNINGSORDENEN

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens representanter adgang. Likeledes har forbundets medlemmer adgang til galleriet som tilhørere, unntagen når en sak besluttet behandlet for lukte dører.
Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 4 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.

3. Møtene holdes fra kl. 9—13 formiddag og fra kl. 15—18 ettermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Unntagen for innledningsforedragene begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen og tredje gang.
Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevet, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 2 minutter til hver sak.
Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den forening han representerer. Ikke noe nytt forslag kan tas opp etter at det er avsluttet satt strek med de inntegnede talere.
Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

Møtets funksjonærer.

Forbundsformannen la fram følgende innstilling fra landsstyret på møtefunksjonærer og Komitéer:

Fullmaktskomité:

Jorulf Haugli, Eilif Sivertsen og Amund Hallanger.

Dirigenter:

J. P. Karlsrud, Daniel Martinsen, Olaf Stavrum og Alfred Haugen.

Sekretærer:

Edv. Laxå, Alfred Guddal, Johs. Sandnes og Knut Husum.

Redaksjonskomité:

A. K. Lien, Walter Kristiansen, Arvid Hellstrand, Harald Tevik og Selma Holmquist.

Budsjettkomité:

Bernt Alfsen, Fridjof Indrebø, Walter Ørnhaug, Kjartan Olsen og Thomas Hovland.

Valgkomité:

Bernhard Reines, Landsstyret, Alf Olsen, jernbane, Amund Hjulstad, veg, Knut Velle, Havnevesenet, Ludv. Wangsmo, Statens Kraftanlegg, John Kullberg, veg, Mathilde Kjærland, renhold, Leif Mikkola, veg, Mainer Pedersen, gruve, Karsten Haglund, private anlegg, og Ivar Storvold, gruve.

Formannen opplyste at fullmaktskomitéen alt hadde trådt i funksjon, og han ba om landsmøtets godkjenning på sammen-setningen.

Det var ingen innvendinger herimot, og det ble ansett som godkjent.

Dirigentene.

Olaf Stavrum ba om å få slippe dirigentjobben og foreslo i sitt sted Olaf J. Solberg, Verdal.

De innstilte med unntak av Stavrum ble enstemmig valt, Stavrum mot 5 stemmer som ble avgitt for Solberg.

Sekretærene

ble enstemmig valt i samsvar med innstillingen.

Redaksjonskomitéen.

Odd Olsen, Orkanger, syntes det var uriktig at såvel formannen som nestformannen i forbundet skulle sitte i redaksjonskomitéen. Det måtte da være tilstrekkelig at formannen var med. — Det er uriktig overfor avdelingene, sa han, for på den måten blir jo disse berøvet representasjon. Jeg vil i steden for Walter Kristiansen foreslå Karl Bottenvann, Sulitjelma.

Det ble først votert over de foreslåtte som det ikke var dissens om, og de ble enstemmig valt.

A. K. Lien: Det har alltid vært slik at både formannen og nestformannen i forbundet har vært medlemmer av redaksjonskomitéen, og jeg vil anbefale innstillingen.

Mot endel stemmer ble innstillingen vedtatt.

Budsjettkomitéen og valgkomitéen

ble valt i samsvar med innstillingen.

Dagsordenens pkt. 2 a: Beretningene for landsmøteperioden.

Før man tok fatt på behandlingen av beretningene påtalte Odd Olsen at landsstyret ikke hadde lagt fram sine innstillinger i de to viktige sakene: sysselsettingen og nasjonaliseringen av gruveindustrien.

A. K. Lien uttalte i den sammenheng at innstillingene ville bli lagt fram når sakene kom opp.

Beretningen for 1955.

Dirigenten refererte titlene avsnitt for avsnitt.

Ingen forlangte ordet, og beretningen for 1955 ble godkjent enstemmig.

Beretningen for 1956.

Dirigenten refererte på samme måte titel-avsnittene.

Ingen forlangte ordet, og beretningen ble i sin helhet enstemmig godkjent.

Beretningen for 1957.

Dirigenten refererte avsnittstitler på samme måte. Under punktet «Orkla Metall — Salvesen og Thams» forlangte

Odd Olsen, Orkanger ordet og sa: Dette gjelder en sak om sysselsettingen, og jeg finner det riktig å knytte noen merknader til dette punktet i beretningen. Det sies her at det ble holdt en konferanse hos statsråd Sjøstad 18. oktober, der det deltok representanter også fra vårt forbund, og så heter det videre: «Statsråden ga tilsagn om at han straks skulle sette seg i forbindelse med de berørte kommuner for å drøfte situasjonen og undersøke mulighetene for å sette i gang tiltak for å skaffe de oppsagte arbeidere beskjeftigelse.» Jeg vil gjerne peke på at situasjonen ved utgangen av 1959 er meget verre enn den var i 1958, og etter min mening har ikke statsmyndighetene viet dette spørsmål tilbørlig oppmerksomhet. Statsråden lovet å undersøke saken, men så vidt vi vet har han ikke foretatt seg noe mer.

Ingen flere forlangte ordet. De øvrige punkter ble godkjent uten merknader, og beretningen i sin helhet ble opptatt og godkjent.

Beretningen for 1958.

Dirigenten refererte titelavsnittene etter hvert.

Drifts- og produksjonsutvalgene.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Jeg vil be de som sitter i hovedutvalget om å sørge for bedre kontakt med de enkelte driftsutvalg. Det er forstemmende å se hvor liten aktivitet det er mange steder.

A. K. Lien: Jeg er enig med Furnes i at det er gjort svært lite mange steder. Vi har hatt spørsmålet oppe til behandling i sentralutvalget flere ganger, og det er fra sentralutvalgets side purret på hovedutvalget for veiarbeidsdriften. Det er også fra hovedutvalgets side lovet at det skal bli mer aktivitet.

Tariffrevisjonene.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Jeg vil peke på den store forskjell som det ennå er på lønningene ved veiene og ved jernbaneanleggene. Det er i regelen statsdrift ved begge anlegg. Hvorfor skal det ikke da være ens overenskomst? Etter min mening burde det ikke være så stor forskjell på disse tariffene. Det dreier seg om praktisk talt det samme arbeid, og folkene er også i mange tilfelle de samme.

A. K. Lien: Å få gjennomført lik overenskomst for veiarbeidere og jernbaneanleggenes folk er en tanke som vi har hatt framme flere ganger, men det har ikke vært så helt enkelt å få det til. I 1956 lyktes det å få veiarbeiderne opp på samme timelønnssetninger, men når det gjelder den faktiske fortjeneste er det stor forskjell mellom vei på den ene siden og jernbane- og kraftanlegg på den annen side. Endel av årsakene er vel at folkene ved jernbaneanleggene organiserte seg alt i 1890-årene. Endel av veiarbeiderne var nok med alt den gangen, men hovedtyngden av disse grupper kom først med i 30-årene. Dette forhold kan ha sin innflytelse. Vi vet at veiarbeiderne ikke alltid har hatt den organisasjonsmessige styrke bakom sine krav. Ellers er jeg imidlertid fullstendig enig med Furnes i at det burde være lik overenskomst ved staten og også noenlunde lik fortjeneste. Men det er mange ting som spiller inn, og her kommer nok forskjellen i arbeidets art delvis inn. Arbeidet i tunneller ved anlegg og jernbaner ligger bedre til rette for akkordutsetting, og dette driver gjennomsnittsfortjenesten opp. Det burde imidlertid ikke være så stor forskjell som det er i dag.

Paul Sundt: Jeg er helt enig med Furnes og Lien. Det burde være ens overenskomst for arbeidere ved vei-, kraft- og jernbaneanlegg. Timelønnssetningene er også like høye, som nevnt av Lien. Veiarbeiderne har også en klausul i sin tariff om at akkordfortjenesten ikke skal utgjøre mer enn 40 prosent av timelønnsfortjenesten. Vi vet av erfaring at så fort akkordfortjenesten svinger litt over 40 prosent, så er revisjonen der og pirker på forholdet. Også når det gjelder akkordfortjenesten ved jernbaneanleggene har vi stadig gnål om at den ligger for høyt. Jeg tillot meg en gang å peke på dette forholdet i en artikkel i Arbeiderbladet. Jeg skrev at revisjonen var mer opptatt av kroner og ører enn hva et anlegg virkelig kostet, og hva en hurtig framdrift betydde i virkelige innsparelses. Men jeg forsto med en gang at jeg hadde stukket handa mi inn i et vepsebol. Revisjonen sendte nemlig rundskriv til alle anlegg og spurte funksjonærene om det var riktig det jeg hadde hevdet, at driften ble fremmet ved akkorder som i enkelte tilfelle lå over 40 prosent av timelønnsfortjenesten. Svarene gikk ut på at mine opplysninger var riktige. Siden har vi aldri hørt noe mer om

dette. Vi har fått stoppet gnålet om de store akkordene. Jeg synes også at det får være opp til laget å sørge for en god fortjeneste, men ellers er jeg enig i at overenskomstene bør være like.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg vil i denne sammenheng ta opp en meget kjedelig affære i forbindelse med avstemningen over fellesforslaget. Det gjelder tillegget for skiftarbeiderne. Da Øystein Larsen var oppe hos oss og redegjorde for forslaget, ble det reist tvil om hvorvidt skiftarbeiderne skulle ha tillegget. Skulle også tillegget komme inn under «taket»? Det ble rettet en forespørsel fra vår avdeling til forbundet om denne saken, og svaret vi fikk gikk ut på at skifttillegget skulle holdes utenfor «taket». På grunnlag av det svaret foregikk avstemningen. Det ble riktignok forkastelse med stort flertall hos oss, men det ville neppe fått en eneste stemme, hvis vi den gangen hadde visst det vi vet nå. Senere kom det nemlig fram at skiftarbeiderne ikke hadde krav på 18 ørestillegget. Hvor ligger feilen for denne lapsus? Vi vil gjerne ha brakt klarhet i hvor feilen ligger. Det er også et annet spørsmål vi gjerne ville ha klarhet i. Blir det snart noen ytterligere forkortelse av arbeidstiden for skiftarbeiderne i helkontinuerlige bedrifter? Det fins innenting om dette i fellesforslaget. Hvorfor er det ikke kommet med noe om dette?

Walter Kristiansen ville gjerne utdype den saken Furnes var kommet inn på. Han reiste spørsmålet om en felles overenskomst for vei- og jernbanedriften. — Men det er ikke akkurat her tampen brenner, sa Kristiansen. — En lik overenskomst løser ikke hele problemet. Jeg tenker mer på vedlikeholdssektoren. Det er der skoen trykker. Her er det ikke mulig å få satt ut noe vesentlig på akkord. Hvis vi nyttet overenskomsten for jernbanens anlegg, ville vi fortsatt ha dette problemet. Vi har forsøkt å øke akkordene i vedlikeholdssektoren, og litt har vi fått, men det er alt for ubetydelig. Ved siste tariffrevisjon fikk vi med en protokolltilførsel om at partene skulle medvirke til å sette i gang tidsstudier i marken for å få mer akkord i vedlikeholdssektoren. Vi har fått det i stand i Møre og Romsdal fylke, der det er begynt med tidsstudier ved knuseverkene. Vi håper at vi kan få etablert liknende tidsstudier også andre steder, og det vil muligens la seg løse. Ved de to siste tariffrevisjonene har vi satt mye inn på å få bygd opp et bedre lønnsystem for vedlikeholdsarbeiderne. Ved tariffrevisjonene 1956 reiste vi krav om et årslønnsregulativ. Så hadde vi fellesoppgjør 1958, og da var det ikke mulig å få tatt opp slike spesialspørsmål. Det er baksiden ved fellesoppgjør. Derfor vil vi også i forbindelse med dagsordenens punkt om den faglige og økonomiske situasjon fremme en innstilling som går mot fellesoppgjør. Veiarbeiderne har

en passus i sin overenskomst om at akkordfortjenesten ikke skal overskride 40 prosent av den vanlige timefortjeneste. Det er delte meninger om hvorvidt denne bestemmelse bør stå i overenskomsten. Vi hadde før en annen ordlyd. Det het at akkorden skulle gi «en rimelig fortjeneste». Det har aldri vært forutsetningen at akkordfortjenesten automatisk skal stoppe når 40-prosentgrensen er nådd. Det er akkordutsettelsen som skal være innenfor 40-prosentgrensen, men jeg vet at veisjefene konkurrerer innbyrdes om å holde akkordene på 40-prosentgrensen.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Forbundet må gjøre noe effektivt for å få mer akkord i vedlikeholdessektoren. Nå er det nærmest en sjeldenhet og blir skydd som pesten. En som står på verkstedet går ned i fortjeneste når han tas ut i marken for å kjøre.

Bernhard Reines, landsstyret (til forretningsordenen): Jeg synes en rekke representanter nå behandler spørsmål vi senere skal ta opp under punktet om den faglige og økonomiske situasjonen.

Oystein Larsen: De opplysninger som Odd Olsen og hans avdeling fikk, hadde vi skaffet i LO. Forbundets tillitsmann konfererte med en tillitsmann i LO, og vi bare overbrakte den beskjeden vi fikk der. Noe annet svar har vi ikke gitt her fra forbundet. Vi beklager at dette ikke var en fullstendig opplysning, men det er jo ikke det eneste tvistepunkt når det gjelder fellesforslaget. Under alle omstendigheter kan ikke forbundet lastes for denne gale opplysningen.

Gustav Øyum, Sør-Trøndelag: Overenskomsten for veiarbeiderne er meget mangelfull, og jeg synes tiden er inne til at vi bør komme på like fot med statens anleggsarbeidere. Vedlikeholdsarbeidet er av en slik art at det burde være på akkord, men proformaakkord bør ikke forekomme. Vi får vel kritisere oss selv litt også. Vi bør kreve dette overfor de lokale veimyndigheter.

Det ble ikke fremmet noen forslag i denne sammenheng og dirigenten gikk videre i beretningen.

Tariffrevisjonen for anleggs- og brakkebetjeningen.

Alfred Haugen, Røssåga, kritiserte oppgjøret for disse grupper. — Da vi møtte ved forhandlingsbordet, sa han, ble det sagt at vi lå over «taket», og under slike forhold er det ikke så greit å begynne forhandlinger. Vi ble jo også klar over hvordan våre lønnsforhold ble betraktet da vi fikk forslaget. Det var slik at det ble forkastet med ca. 60 stemmers overvekt. Riksmeglingsmannen bad om at forslaget ble sendt ut på ny. Det ble gjort, og resultatet ble forkastelse, og denne gangen med enda større flertall. Imidlertid ble arbeidsstansen utsatt, og saken ble drøftet i Kommunal- og

arbeidsdepartementet. Statsråd Cappelen satte fram forslag om at tvisten skulle løses ved frivillig lønnsnemnd, og dette forslaget ble godtatt av forbundsledelsen. Det kom som et sjokk på oss medlemmer. Vi var klar over at forbundet var i en vanskelig stilling. Landsstyret var sammen på dette tidspunktet, og landsstyret vedtok enstemmig å godta statsråd Cappelens forslag. For oss som var direkte interessert var denne utgangen en stor skuffelse. Det var kanskje ikke noen annen utvei, men ikke desto mindre syntes medlemmene dette var en trist affære.

A. K. Lien: Tariffoppgjøret i 1958 for jernbane- og kraftanleggene var en kjedelig historie. Det er riktig som Haugen sier at forslaget første gang ble forkastet — det var 69 stemmer i overvekt. Riksmeglingsmannen kunne ikke godkjenne denne avstemning, fordi deltakelsen ikke var stor nok og skilnaden var så liten og han påbød ny avstemning. Ved den neste avstemningen var flertallet for forkastelse faktisk større. Forbundet gikk den ordinære veien — om LO — for å få godkjenning på oppsigelse av plassene. Så kom innkallelsen til statsråd Cappelen. LO var også representert ved denne konferansen. Statsråden spurte først om det var grunnlag for å fortsette forhandlingene, men det kunne vi ikke akseptere. Så foreslo han at tvisten skulle løses ved frivillig lønnsnemndbehandling. Vi sa at vi hadde vårt landsstyre inne til ordinært møte, og at vi skulle forelegge det der. Forslaget ble grundig behandlet i landsstyret som enstemmig tilrådte at tvisten skulle behandles ved frivillig lønnsnemnd. Personlig vil jeg si at det var det klokeste vi kunne gjøre. Hvis ikke, ville det blitt konflikt ved jernbane- og kraftanleggene. Den ville ha vart minst 1 måned. Vi hadde nemlig en underhåndskonferanse med lønns- og prisministeren, og han sa at det fra statens side ikke ville bli gjort noe før om en måneds tid. Resultatet ville da antakelig ha blitt at vi hadde måttet gå tilbake til arbeidsplassene på de samme betingelser. Vi vil jo helst avgjøre våre tariff selv, men her er det også andre forbund som kommer inn i bildet. Dessuten har vi andre grupper innenfor forbundet, der lønningene ligger atskillig lavere. Hva ville veiarbeiderne og folkene ved fyr- og merkevesenet ha sagt til en konflikt? Vi kan være glad at det gikk som det gjorde. Det eneste resultat av en konflikt ville vært at vi hadde tapt 1 måneds fortjeneste.

Paul Sundt: Jeg er helt enig med Lien i at det var det eneste riktige å godta forslaget fra statsråd Cappelen om frivillig lønnsnemnd. Ja, så frivillig var den vel ikke. Ledelsen i Vassdragsstyret ønsket faktisk en konflikt på dette tidspunkt. Hvis de kunne fått en 1 måneds stans, ville de kunne gjøre seg å jour med sine beregninger. Det ble sagt underhånden av folkene der. Forbundsstyret

med tilslutning av landsstyret fant under disse forhold å måtte ta frivillig lønnsnemnd. Da saken så kom fram til behandling i den frivillige lønnsnemnd forsøkte vi å kople indeksoppgjørene inn i dette oppgjøret. Vi krevde at indeksreguleringen skulle foretas av gjennomsnittsførtjenesten, og at den skulle legges på dyrtidstillegget. Statsbanenes hovedstyre gikk med på det, men Vassdragsvesenet satte seg bestemt mot. De sa at de ville gå med på en innregulering av hele dyrtidstillegget. Vi prosederte på tillegg på timelønnsattsene.

Jeg vil i samme forbindelse komme inn på en annen sak, nemlig om forskuddstrekk på akkordutbetalinger. Heldigvis tok lønnsnemnda fatt i det, og det ble den ordning at det utbetales et ekstra forskudd til dekning av skatten. Ved jernbaneanleggene har vi tidligere ikke hatt skattetrekk i akkordforskudd, men for en måned siden ble det gjennomført også der. Vi satte oss i forbindelse med Hovedstyret for NSB og viste til lønnsnemnda. I løpet av 14 dager fikk vi ordnet den saken. Det blir nå ytt et fast ekstra forskudd på 60 øre pr. time til dekning av skatten. Verre var det å få i stand en ordning med Vassdragsvesenet. Der har det ennå ikke lykkes for oss å få snøret i bunn. Vi viser også her til lønnsnemnda, og jeg tror nok at vi skal få ordnet saken i Vassdragsvesenet.

Bernhard Reines, landsstyret: Haugen hevdet at denne lønnsnemndordning var i strid med vedtaket på forrige landsmøte i den faglige og økonomiske situasjon. Men vi må alltid vurdere en sak ut fra de aktuelle forhold, og oppgjøret i 1958 skjedde på grunnlag av de hovedretningslinjer som representantskapet i LO hadde trukket opp. Det var forkortelse av arbeidstiden, bedriftspensjonering, lik lønn for kvinner som menn og heving av de laveste lønnsgrupper som skulle være hovedoppgavene i 1958. Opplegget var godt og sunt. Da vi møttes til forhandling den første dagen, var det disse hovedkravene som ble lagt fram. Under forhandlingene og meglingen nådde vi faktisk lenger enn vi hadde trodd. Jeg tror at årsaken til forkastelsen var bestemmelsen om indeksregulering. Vi hadde valget mellom streik eller frivillig lønnsnemnd. Det er ikke forbud mot å streike. Vi hadde adgang til å gå ut i konflikt, men vi måtte vurdere hva arbeiderne var best tjent med. Ved Nordlandsbanen hadde vi 840 faste arbeidere og 340 ekstraordinære arbeidere. De var sikret arbeid fram til jul. Hvis vi hadde gått til streik, ville vi ikke ha fått noen etterbetaling av de forhøyde lønninger. Det eneste sikre vi kunne se fram til var 1 måneds streik. Jeg tok også med i vurderingen at alle ved Nordlandsbanen ikke trodde at streik ville bli aktuelt, men det faktiske var jo at meglingsveien var stoppet. Hvordan lå vi an i lønnsbildet? Vi har grupper som

ligger lavere, og vi kunne kanskje ikke vente noen stor begeistring fra disse grupper side. Jeg var selv med oppe hos statsråden, og jeg for min del kunne ikke finne noen annen utvei. Jeg er ikke noen tilhenger av lønnsnemnd eller voldgift, men det er visse situasjoner hvor vi må gå med på slike ordninger.

Ole Klemo, Sandvika, Akershus: Sundt sa at ledelsen i Statens Vassdragsvesen var interessert i en stopp i kraftutbyggingen. Jeg tror vi skulle tatt opp den hansken.

Alfred Haugen, Røssåga, takket Lien og Sundt for deres redegjørelser. — Jeg vil gjerne føye til, sa Haugen, at jeg ikke tror noe særlig på streik. De færreste tror på nytten av streikevåpenet. Når jeg tok opp saken, var det fordi vi hadde et vedtak fra forrige landsmøte som gikk stikk i strid med frivillig lønnsnemnd. Hvilken tillit skal medlemmene få til landsmøtevedtak?

A. K. Lien: Klemo mente at vi burde tatt opp hansken fra Vassdragsvesenet. Ja, da hadde vi måttet vært forberedt på minst 1 måneds streik. Jeg tror ikke stemningen egentlig var for streik blant medlemmene, og derfor godtok vi forslaget om frivillig lønnsnemnd.

Det var ellers ingen merknader til beretningen for 1958, og den ble enstemmig godkjent.

Dagsordenens pkt. 2b: Regnskapene for landsmøteperioden.

Dirigenten, *Alfred Haugen*, gjorde merksam på at det ville bli gått fram på samme måten her som ved behandlingen av beretningene. Hovedtallene ville bli referert, og hvis ingen forlangte ordet, ville man anse dem som opptatt.

Regnskapet for 1955

ble referert. Ingen forlangte ordet, og regnskapet ble godkjent.

Regnskapet for 1956

ble deretter referert og godkjent enstemmig uten merknader.

Regnskapet for 1957

ble også enstemmig godkjent uten merknader.

Regnskapet for 1958

ble til slutt godkjent enstemmig uten merknader.

Revisjonens og kontrollkomitéens rapport

om regnskapene for landsmøteperioden ble lest av revisor Stanley Tomter.

Nybygging i Møllergt. 3.

A. K. Lien ville i forbindelse med regnskapene ta opp en sak. Det gjaldt forbundets hus i Møllergata 3. — Bygningen begynner å bli ærverdig og gammel, sa han. — Driften av gården går også med underskudd. Riktignok blir da hele vaktmesterens lønn ført på forbundets regnskap, så et helt nøkternt regnskap ville kanskje vise en slags balanse. Vi har drøftet denne saken i administrasjonen, forbunds- og landsstyret. Vi er kommet til at hvis vi fortsatt skal ha vårt eget hus, så bør vi bygge et nytt hus. Vi behandlet saken i april i landsstyret, og vi besluttet da å legge den fram for landsmøtet. I mellomtiden har vi undersøkt litt med sakkyndige folk. Reguleringen for Møllergata tillater bygging av 7 etasjes gård med 3 etasjer i Grubbegata, som et slags avsatsbygg. Reguleringen skjærer noe inn på grunnarealet, og vi vil i det nye bygg få en grunnflate på ca. 2500 m². Den nåværende eiendom er taksert til kr. 900 000.00. Anslagsvis må vi regne med en byggesum på ca. 3 millioner for et slikt bygg. Vi må regne med 20—25 prosent overskridelser.

Vi har i forbundsstyret og i landsstyret kommet til at vi vil utbe oss bemyndigelse fra landsmøtet til å foreta nedrivning av den gamle gården og gå til nybygging så snart mulighetene for det foreligger. Før vi hadde en slik bemyndigelse, ville vi ikke koste på å skaffe oss mer nøyaktige overslag, men i dag er så vel forbundsstyret som landsstyret enig om at det bør gjøres noe. Forbunds- og landsstyret foreslår at landsmøtet gir landsstyret bemyndigelse til å foreta nybygging på Møllergata 3 så snart som forholdene gjør det mulig å få dette realisert. Jeg vil anbefale dette forslaget.

Ingen forlangte ordet, og forslaget om en slik bemyndigelse til landsstyret ble enstemmig vedtatt.

Revisjonens og kontrollkomitéens beretning ble deretter enstemmig godkjent.

Formannens muntlige beretning for 1959.

Forbundsformannen A. K. Lien ga denne muntlige beretningen over virksomheten hittil i 1959:

By- og Herredsforbundet.

Som kjent ble alle landsomfattende overenskomster revidert i 1958, slik som det framgår av den skriftlige beretning for dette år. Når det gjelder den kommunale sektor så ble en ikke ferdig i 1958.

Med hensyn til de kommuner vårt forbund har særavtaler med ble det som nevnt i beretningen for 1958 holdt forhandling og megling mellom Norges By- og Herredsforbund på den ene side og

Kommuneforbundet, Elektrikerforbundet og vårt forbund på den annen side. Selv om dette var et sentralt lønnsoppgjør måtte det likevel forhandles med den enkelte kommune senere om plassering i kommunenes lønnsregulativ for de som er årslønt. Det skal videre forhandles lokalt om eventuelle særkrav. Slike lokale forhandlinger er holdt i 1959 fylkesvis og enkeltvis.

Ved siden av særavtalene med den enkelte kommune har det vært en fellesoverenskomst med Norges By- og Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, om alminnelige arbeidsvilkår. Denne fellesbestemmelse er utløpt, og er i år erstattet med nye fellesbestemmelser der de samme 3 forbund er part på den ene side og By- og Herredsforbundet på den annen side. Forhandlingene om de nye fellesbestemmelser ble avsluttet 12. september og forslaget er ute til avstemning. Svar skal avgis 15. oktober.

Ved siden av disse forhandlinger som her er nevnt er det revidert eller opprettet 49 andre overenskomster innenfor de forskjellige grupper i forbundet.

På grunnlag av bestemmelsene i *fellesforslaget* om forkortelse av arbeidstiden fra 1. mars 1959 — som også ble vedtatt i den offentlige sektor — besluttet forbundsstyret at forbundet skulle gå inn for en ordning om at det skulle forhandles lokalt — der det lot seg gjøre — om å finne den best mulige ordning for hver etat. De fleste ville dog ha en ordning med fri annenhver lørdag.

Statens Vegvesen.

Hva Vegvesenet angår viste det seg å være store vanskeligheter med å få til en generell ordning med fri annenhver lørdag, som de også ville ha i Vegvesenet. Det lyktes å få til en ordning for anleggsdriften ved Vegvesenet slik at det stort sett ble gitt fri annenhver lørdag. Verre var det å få til en ordning ved vedlikeholdet. Her var Vegdirektoratet til å begynne med innstilt på at det ikke kunne gis fri på grunn av den kritikk de mente ville komme fra trafikantene, og av hensyn til trafikksikkerheten. Etter fornyede forhandlinger gikk Direktoratet likevel med på en tillempet ordning.

Statens Havnevesen og Fyrvesen.

Ved Statens Havnevesen ble en enig om at det skulle forhandles lokalt om eventuell fri annenhver lørdag.

Ved Statens Fyrvesen ble arbeidstiden bibeholdt uforandret mot at forkortelsen av arbeidstiden ble kompensert ved tilsvarende fritid med lønn ved sesongens slutt.

Statens jernbane- og kraftanlegg.

Ved statens jernbaneanlegg har nedsettelse av arbeidstiden ikke skapt noen slags vanskeligheter, idet en der er blitt enig om en ordning med fri annenhver lørdag.

Ved statens kraftanlegg var forholdene vanskeligere. Vassdragsvesenet motsatte seg at det skulle gis fri annenhver lørdag, og holdt fast på at arbeidstiden skulle forkortes med ½ time pr. dag. De argumenterte med at skulle det gis fri annenhver lørdag ville dette forsinke arbeidet med tunneldriften, idet de hevdet at en ville miste et skift i uken. Dette blir også tilfelle med 3-skiftordning, men med 2 skift går det an å få samme inndrift med litt velvilje fra ledelsens side. Det har imidlertid ikke lyktes å få Vassdragsvesenet med på en slik ordning, og i henhold til fellesforslaget har arbeidsgiverne rett til å hevde at arbeidstiden skal avkortes med ½ time pr. dag.

Med hensyn til brakkebetjeningen ved statens kraftanlegg så har disse ikke fått noen nedsettelse av arbeidstiden, idet Vassdragsvesenet hevder at de før også har hatt bare 45 timers arbeidsuke. Det ble enighet om at arbeidstiden for brakkebetjeningen skulle tidsstudies, men resultatet foreligger ennå ikke.

Vi har i landsmøteperioden hatt flere tvistesaker vedrørende forståelse av overenskomstens bestemmelser for statens jernbane- og kraftanlegg, som forbundet har måttet innbringe for Arbeidsretten. Som det framgår av beretningen for 1958 oppsto det en tvist i 1956 om hvorvidt ansienniteten før fylte 18 år skulle medregnes i arbeidernes samlede ansiennitet. Forbundet hevdet at ansienniteten før fylte 18 år måtte bli å medregne, da unge arbeidere måtte betale innskudd i pensjonstrygden.

Da det ikke var mulig å komme fram til enighet ved forhandling, besluttet forbundsstyret å innbringe saken for Arbeidsretten. Imidlertid har forbundet i 1959 fått meddelelse om at forbundet har fått medhold i kravet, og saken er derfor trukket tilbake fra Arbeidsretten.

Videre har det i lengre tid vært tvist vedrørende ansienniteten ved kraftanleggene, og denne sak er også innbrakt for Arbeidsretten og skal opp til behandling den 19. oktober.

Dessuten er det også en tvist vedrørende reisegodtgjørelse for medlemmer overflyttet fra Aura til Tokke som også er innbrakt for Arbeidsretten.

Endelig har vi enda en sak vedrørende Vassdragsvesenet som er innbrakt for Arbeidsretten som gjelder gjeninntakelse av en arbeider ved Auraanlegget (Thorsetnes).

Som det vil forstås har det vært mange vanskeligheter med Vassdragsvesenet i det senere som har skapt mye arbeid for forbundet.

De private anlegg.

Når det gjelder de private anlegg og de forhandlinger som forbundet har hatt med Entreprenørens Landssammenslutning, så har det ikke lyktes å komme til noen enighet når det gjelder forkortelse av arbeidstiden, og resultatet er blitt ½ times forkortelse hver dag. Når det gjelder de arbeidere som arbeider på 3 skift har det ikke lyktes i det hele tatt å få til noen forkortelse, idet Entreprenørens Landssammenslutning hevdet at ½ times spise-pause må holdes utenfor arbeidstiden og da blir arbeidstiden 7½ time pr. dag. Det har vært ført generelle forhandlinger mellom LO og NAF om dette, idet samme spørsmål omfatter flere forbund, men det er ennå ikke kommet til noen enighet.

Videre er det også tvist med Entreprenørens Landssammenslutning vedrørende kjøretillegget i forbindelse med fellesforslaget som de ville redusere med 18 øre pr. time ved timelønnsarbeid. Det pågår fremdeles forhandlinger om saken.

Forbundet har også fra 1958 hatt en voldgiftssak med Entreprenørens Landssammenslutning vedrørende høyfjellstillegg ved Kjela og Ståvatn ved Tokkeanlegget, hvor forbundet fikk medhold, at det skulle utbetales høyfjellstillegg med 22 øre pr. time fra våren 1959.

Det er også en tvist ved Betongbygg A/S, Kristiansand S, som gjelder betaling for 45 timers uke. Saken er oversendt LO's juridiske Kontor til videreføying, eventuelt arbeidsrett.

Ved A/S Saudefaldene har det vært tvister vedrørende fjelltillegg og fraværstillegg som begge er innbrakt for Arbeidsretten. Begge saker er nå imidlertid forlikt, hvorfor sakene er trukket tilbake fra Arbeidsretten.

Bergverksindustrien.

Konjunkturedgangen fortsatte for bergverkene også i 1959. Særlig har svovelkisgruvene vært sterkt preget av nedgangen på grunn av dårlige avsetningsforhold og synkende priser. Dette har medført at flere bergverk har gått til innskrenkninger og en bedrift, Undals Verk med ca. 30 arbeidere, har stoppet helt. Likedan måtte Søftestad Gruber gå til oppsigelse av hele arbeidsstyrken ved utgangen av april måned på grunn av manglende avsetning, men bedriften er nå kommet i gang igjen med redusert arbeidsstyrke.

Det er vanskelig å si noe om hvordan utviklingen vil bli fram-

over, men det er meget som tyder på at pris- og avsetningsforhold, spesielt for svovel, ikke vil bli noe bedre i de første år. Tvertimot kan en vel frykte for at stillingen kan bli enda dårligere, forutsatt at det ikke kan finnes en løsning på det nasjonale plan.

Twister.

I forbindelse med arbeidstidsforkortelsen er det oppstått tvister ved en rekke bedrifter om hvorvidt spisepausene i henhold til Arbeidervernlovens bestemmelser skal være inklusive eller eksklusive arbeidstiden.

I henhold til § 28 i Arbeidervernloven er forbundet og BVL blitt enig om å oversende alle slike tvister til Direktoratet for Arbeidstilsynet til avgjørelse. Hittil har Direktoratet for Arbeidstilsynet behandlet 3 saker, nemlig Sydvaranger, Folldal og Vigsnes, og samtlige avgjørelser må sies å ha gått imot forbundets standpunkt som går ut på at der hvor spisepausen tidligere har vært inkludert i arbeidstiden, skulle den fortsatt være det.

Av andre tvister kan nevnes at forbundet har reist sivil sak mot Sten og Skifer, Oppdal, i anledning av at 2 av våre medlemmer var blitt oppsagt etter et sprengningsuhell.

Videre er det tatt ut stevning mot Skaland Grafitverk med krav om tapt arbeidsfortjeneste på grunn av at bedriften gikk til ulovlig permittering av arbeiderne etterat det var oppstått tvist om bemanning av knuseren.

Revisjon av overenskomstene for «Store Norske» og Kings Bay.

For «Store Norske» kom en ved meglings fram til et forslag som er vedtatt av begge parter. Samme forslag er senere vedtatt ved Kings Bay, etter forhandlinger der oppe mellom tillitsmennene og bedriften. Resultatet er at timelønnsatsene er økt med 35 øre i gjennomsnitt samt endringer i indeksbestemmelsene, slik at disse nå blir som avtalt mellom LO og NAF.

Ellers har det ved begge bedrifter vært forhandlinger om særavtaler, og disse avtalene følger overenskomstperioden.

Dirigenten takket formannen for den muntlige beretning.

Reidar Winther, Nordens Klippe, Kirkenes, ville rette den henstilling til forbundet at når en tariff var inngått at det da ble gitt opplysninger om forandringer i klare former, slik at man slapp å måtte skrive til forbundet til stadighet for å få den rette fortolkning. Taleren ville samtidig be om at forbundet for ettertiden sendte flere dagsordener for landsmøtet.

Tyger Mundal, Balestrand, Sogn og Fjordane: Vi har ikke fått noen varig ordning for gjennomføringen av forkortelsen av arbeidstiden. Vi har ført langvarige forhandlinger. Vi fikk i stand en ordning om fri annenhver lørdag fra 15. april til 15. september, men for øyeblikket har vi ikke noen ordning. Jeg synes også veiarbeiderne i Sogn og Fjordane skule ha samme rett som veiarbeidere andre steder.

Hans Skjauff, Vestfold, fortalte at man også i hans fylke hadde hatt store vansker med å få en ordning når det gjaldt arbeidstidsforkortelsen.

Asbjørn Overvik, Selbu, Sør-Trøndelag: I Sør-Trøndelag er det stor misnøye med ordningene vi etter mye strev fikk i stand i forbindelse med forkortelsen av arbeidstiden. I vårt fylke har vi forskjellige slags ordninger. Jeg synes det er meningsløst at hver vei-sjef skal kunne skalte og valte med disse tingene, slik de selv ønsker. Jeg vil henstille til forbundsledelsen at den tar opp dette spørsmålet sentralt.

Walter Kristiansen: Jeg vil gjerne i forbindelse med Overviks innlegg peke på at fellesforslaget gikk ut på at der partene ikke ble enige om måten forkortelsen skulle gjennomføres på, skulle det være en halv times forkortelse av arbeidstiden. Det har vært mye lettere å få gjennomført fri annenhver lørdag, der det har vært lokale forhandlinger. Ved veianleggene har det stort sett vært lett å få i stand ordninger med lørdagsfri, men når det gjelder vedlikeholdsarbeidet har Veidirektoratet hevdet at det ikke kunne gå med på en slik ordning, særlig ikke om vinteren og i ferie- og turisttiden. Det ville bli møtt med kritikk av alle som bruker veiene. Vi fikk i stand en ordning for endel grupper, men vi er ikke fornøyd og vi vil fortsette arbeidet med denne saken. Hvorvidt det vil lykkes å komme fram til en tilfredsstillende ordning, er ikke godt å si. Vi er klar over at det fins grupper som må arbeide hver lørdag, men mange, ja kanskje de fleste vil etter vår mening kunne få en ordning med fri annenhver lørdag.

Paul Sundt: I formannens muntlige beretning var det også et avsnitt om arbeidsrettssaken forbundet har med Vassdragsvesenet om ansiennitetsspørsmålet. Det kunne være mye å si i den sammenheng, men jeg skal innskrenke meg til å peke på at det her gjelder en sak av stor prinsipiell betydning. Her forsøker en statsinstitusjon å skille seg av med sine gamle arbeidere.

Dirigenten foreslo at formannens muntlige beretning ble tatt til etterretning.

Ved voteringen ble dirigentens forslag enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 3 a: Vedtekter.

Før man gikk over til behandlingen av de enkelte punkter oppsto en kort debatt om behandlingsmåten.

Gudmund Gjenggaard, Malmo, Nord-Trøndelag, foreslo at man behandlet paragrafene 1, 2 og 3 under ett.

Dirigenten var mot en slik behandlingsmåte, men ville likevel ta en votering på Gjengaards forslag.

Gudmund Gjenggaard motiverte sitt forslag nærmere. Det ville være praktisk å behandle disse paragrafene under ett. Tok man dem hver for seg, ville man få den samme debatten ved hver paragraf.

Dirigenten: Vi har jo vedtatt dagsordenen, så saken burde være klar. Men vi kan vel likevel stemme over Gjengaards forslag.

A. K. Lien henstilte til landsmøtet å behandle saken slik den er oppført i dagsordenen.

Ved voteringen ble Gjengaards forslag forkastet med stort flertall.

Prinsipperklæringen.

Her forelå disse forslagene:

1. Avd. 69, Malmo Gruvearbeiderforening foreslår:

Prinsipperklæringen som ble opphevet i 1951 gjøres gjeldende fra og med landsmøtet 1959.

Motivering på landsmøtet.

2. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening foreslår:

Prinsipperklæringen som gjaldt før 1951 vedtas på nytt og innføres i forbundsloven. Denne prinsipperklæring gir det beste grunnlag for de framtidige retningslinjer for forbundets virksomhet.

Motivering:

Det er senest i år, ved de lønnsoppgjør som har funnet sted, til fullkommenhet bevist hvem som representerer den økonomiske makt i vårt samfunn. Det er de kapitalistiske representanter som er årsaken til dårlige og ufullstendige lønnsforhold ved sitt kategoriske nei til lønnstillegg og til en indeksregulering som ble vedtatt i fellesforslaget. Under denne erkjennelse erklærer forbundet å arbeide for å avskaffe de kapitalistiske samfunnsforhold og gjennomføre sosialismen i Norge.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres.

Gudmund Gjenggaard, Malmo: Vår forening er av den mening at siden vi tok vekk prinsipperklæringen i 1951 savner forbundet et

prinsipielt grunnlag. Erklæringen fyller kanskje ikke fullt ut de formelle kravene i dag, men den sier da noe. Formålsparagrafen slik den er utformet i § 2 skulle kanskje erstatte prinsipperklæringen, men den er så vagt utformet. Her blir allting sagt så utydelig. Det ville være naturlig å forandre formålsparagrafen og innflette det vesentligste av prinsipperklæringen der. Det er av stor interesse for våre medlemmer å være klar over forbundets målsetting. Jeg synes det er litt lettvtint av landsstyret å si at forslaget kan ikke tiltres.

Karl Bottenwann, Giken, Sulitjelma, siterte motiveringen til forslaget fra Giken Gruvearbeiderforening, og fortsatte: Her sier vi klart at det er de kapitalistiske samfunnsforhold som er årsaken til de dårlige lønnsforhold. Våre lønns- og arbeidsbetingelser blir diktert av lønnsnemnda. Vi må sørge for å få mer å si på dette område. Vi opplevde i forbindelse med tariffrevisjonen i 1958 at lønnstilleggene ble gjort illusoriske. Vi må avskaffe kapitalismen og innføre sosialismen. Det var en gang det bærende innenfor fagorganisasjonen. I vår ungdom arbeidet vi for en sosialistisk utvikling, men faktum er at vi ikke er kommet noe nærmere våre mål fra den gangen. Derfor bør vi gjeninnføre prinsipperklæringen.

Paul Sundt: Landsstyret har satt ned en komité for å gå gjennom vedtektene, og det er resultatet av denne komitéens og senere forbunds- og landsstyrets behandling vi skal ta stilling til i dag. De som var til stede på landsmøtet i 1951 kan ikke være ukjent med hvorfor prinsipperklæringen ble tatt ut. Ved skriftlig votering ble det med 210 mot 68 stemmer vedtatt at den skulle vekk, men samtidig gjorde vi gjeldende den formålsparagraf som LO-kongressen hadde vedtatt. Vi diskuterte spørsmålet på ny i 1955. Da forelå også forslag om gjeninnføring, men det ble forkastet med overveldende flertall. Jeg trodde ikke et slikt forslag skulle foreligge også på dette landsmøte, og jeg håper ikke at det skal bli en gjenganger på våre landsmøter.

Ved voteringen ble landsstyrets forslag vedtatt med stort flertall.

Paragraf 1, forbundets virkeområde.

Her forelå disse forslagene:

3. Landsstyret foreslår at Landsorganisasjonens kongressvedtak av 1957 om forbundets virkeområde inntas i § 1.

Norsk Arbeidsmandsforbund, som er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge, er en landsomfattende sammenslutning av lønns-takere som kan organisere medlemmer og fagforeninger innenfor bergverksindustrien, herunder kvarts-, kleber-, feltspat- og skifer-

brudd. Kalksteinsbrudd, kalkverk, kalkbrennerier, talkum- og dolomittmøller. Pukkverk, steinbrudd og sandtak. Jernbaneanlegg og ombygging av jernbaner. Anlegg og vedlikehold av offentlige veier. Statens Fyr- og Merkevesen. Statens Havnevesen. Vann- og renseanlegg, hovedvannledninger, hovedkloakkledninger og kabelgrøfter. Idrettsanlegg. Kraftanlegg og arbeid i forbindelse med kraftoverføringer. Anlegg av flyplasser. Befestningsanlegg. Anlegg av beskyttelsesrom, lagerrom, hangarer m. v. i fjell. Anlegg av tau-baner og andre transportbaner. Brubygging, damanlegg, dokk- og sluseanlegg. Brakkebygging i forbindelse med anlegg. Rengjøringspersonell. Vaktmenn. Andre grupper og fagforeninger som ikke kommer inn under bestemte fag- eller industriforbunds virkeområde.

Virkeområdet fastsettes etter vedtak av Lansorganisasjonens kongress.

Paul Sundt: Her er det en liten mangel ved dagsordenen. Selve kongressvedtaket er ikke kommet med. Det var fagkongressen i 1957 som vedtok virkeområdet for vårt og en rekke andre forbund. Dette skal altså tilføyes § 1. Sundt gikk deretter over til en mer generell behandling av de øvrige paragrafer.

Under denne gjennomgåelsen oppsto det ny debatt om framgangsmåten ved behandlingen.

A. K. Lien: Var det ikke mer praktisk å ta hver paragraf for seg.

Paul Sundt: Jeg for min del har ikke noe mot en slik behandlingsmåte. Jeg trodde imidlertid vi skulle gå fram som på forrige landsmøte.

Det ble vedtatt at man skulle ta paragraf for paragraf.

§ 1 og § 2 — forbundets virkeområde og formålsparagrafen.

Til tross for at paragraf for paragraf skulle tas for seg, kom den følgende debatt til å omfatte de to første paragrafer.

Walter Kristiansen ba om at man først tok opp § 1 til behandling.

Imidlertid ble det ikke foretatt noen votering, og debatten gikk videre. Vi gjengir derfor her de forslagene som forelå i samband med § 2:

§ 2. Formål.

4. Avd. 432, Rusåga Jernbanearbeiderforening foreslår:

Punkt 2, etter «sosiale og kulturelle interesser» tilføyes: utvide samarbeidet mellom faglig og politisk virksomhet for i valg å sikre arbeiderflertall i Stortinget.

5. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 4, får slik ordlyd: Å arbeide for å sikre friheten, rettssikkerheten og bygge ut en sosialistisk styreform i Norge.

6. Avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening, foreslår:

Punkt 4. Endres til: Å medvirke til å sikre friheten, rettssikkerheten og bygge videre ut den demokratiske styreform for å bane veien for en fredelig overgang til et sosialistisk samfunn.

Motivering:

For alltid å ha perspektivet i vår daglige kamp klart er det nødvendig å slå fast at en sosialistisk styreform er formålet med hele vår faglige virksomhet.

For øvrig motivering på landsmøtet.

7. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 5 og 6 går ut. I stedet foreslås følgende: Å arbeide for en sosialistisk samfunnsutvikling slik at produksjonsmidlene blir overført til samfunnseie, da i første rekke de finansielle institusjoner, såsom bank og forsikring.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret foreslår: De nåværende vedtekter opprettholdes.

Einar Sundsfjord, Rusåga Jernbanearbeiderforening: Vår forening har foreslått en utvidelse av punkt 2 i § 2. Vi må hevde oss så vel faglig som politisk i samfunnet, og dette bør komme til uttrykk i formålsparagrafen. Vi har nådd langt i sosial og økonomisk utvikling, og i arbeidet for disse resultater har fagorganisasjonen gått i brodden. Med vårt forslag vil vi minne medlemmene om at dette er en sak som er like aktuell i dag. Det skal være helhet i vårt arbeid, sa *Martin Tranmæl* i sin hilsningstale. Dette bør vi følge.

Karl Bottenvann, Giken, Sulitjelma, tok opp forslaget fra Giken Gruvearbeiderforening. Det ga en klarere utforming av punkt 4. Vi må slå fast at vi skal ha en sosialistisk utvikling i Norge.

Harald Øveraas, Løkken, Sør-Trøndelag, trodde ikke det var nødvendig å ta opp noen lang diskusjon. — Her foreligger, sa han, forslag fra landsstyret: «kan ikke tiltres» eller «de nåværende vedtekter opprettholdes». Det hadde i grunnen vært helt unødvendig for avdelingene å ha sendt inn sine endringsforslag. Jeg synes det er nedstemtende at forbundets fremste tillitsmenn skal samles til et landsmøte, og så er allting så å si lagt opp på forhånd. Taleren siterte forslaget fra Løkken og føyde til: Er det ikke dette formål

fagorganisasjonen skal arbeide for? Har vi tatt feil? Det har vært snakket om det økonomiske demokrati. Går vi i den retningen? Vi oppe i Orkladalføret har ikke nettopp inntrykk av det. Storbefridten deroppe deler ut 12 prosent i utbytte, men likevel går den til avskjedigelse av sine folk — uten at samfunnet griper inn. Vi bør være enige om å si klart og tydelig fra i våre vedtekter at vi vil arbeide for en sosialistisk samfunnsutvikling. Vi må si fra at vi akter å overta produksjonsmidlene, hvis vi vil ha full sysselsetting. Lien sa i sin åpningstale at statens gruver ennå ikke har gått til noen innskrenkning. Nei, nettopp derfor må vi nasjonalisere resten av gruveindustrien. Vi bør slå inn på den sosialistiske vei, og vi bør ikke skjule det.

Asbjørn Overvik, Selbu, tok opp forslaget fra avd. 223 og uttalte bl. a.: Sundt mente at vi burde fare over dette punktet med en harelabb. Det kan jeg ikke være enig i. Vi bør sørge for å si klart fra om vårt prinsipielle grunnlag. Jeg kan heller ikke være enig i at det ikke er skjedd noe nytt siden vi sist behandlet saken. Det har hendt den tingen at arbeidere er blitt kastet ut av sine arbeidsplasser. Det er noe nytt i etterkrigstiden. Vi bør følge den linjen som ble staket opp av formannen i hans hilsningstale, nemlig at vi skal arbeide for full sysselsetting. Det gjør vi ikke ved å opprettholde det nåværende profittsystemet. Vi vil en hurtigst mulig fredelig overgang til en sosialistisk samfunnsordning. Jeg vil henstille til landsmøtet å gjøre vedtak i denne retning.

J. P. Karlsrud, landsstyret, trodde ikke fagorganisasjonen eller den politiske arbeiderbevegelse hadde mistet de sosialistiske mål av syne. — Det står da noe i den nåværende formålsparagraf, sa han, som tydelig sier at vi vil sosialisering. Det står at vi skal arbeide for gjennomføring av økonomisk demokrati ved bl. a. «at bedrifter og virksomheter blir overført til samfunnsseie osv.». Jeg synes dette er klar tale. Formålsparagrafen er så god den kan bli.

Olaf Stavrum, Malmo, Nord-Trøndelag: Foregående taler sa at formålsparagrafen var så god den kunne bli. Jeg synes ikke det. Den er etter min mening meget uklar. Det forslaget som Løkken Gruvearbeiderforening legger fram skaper full klarhet. I den nåværende formålsparagraf snakkes det om «samfunnsseie». Ja, hva menes det egentlig med det? Er det nasjonalisering? Vi vil at arbeiderne og funksjonærene skal ha bestemmelsesretten. Formannen sa at det ikke hadde vært innskrenkninger ved statsbedrifter i gruveindustrien, men vi har ikke noen garanti for at det alltid vil bli slik. Vi har flere statsbedrifter som står i Norsk Arbeidsgiverforening, og det er etter min mening en uting. Jeg støtter og vil stemme for forslaget fra Løkken.

Paul Sundt: En av talerne påsto at jeg mente vi skulle fare over formålsparagrafen med en harelabb. Det har jeg aldri sagt eller ment. Det jeg sa var at vi nå måtte bli ferdig med prinsipp-erklæringen. På to landsmøter har vi behandlet saken, og begge ganger er det med stort flertall vedtatt at den ikke skal gjelde lenger. Vi må en gang være ferdig med dette spørsmålet. Jeg mente ikke at vi skulle hoppe bukk over § 2. Jeg mener imidlertid at formålsparagrafen fullt ut dekker det som prinsipperklæringen sa.

Odd Olsen, Orkanger Arbeidsmannsforening: Jeg er glad for å høre at Sundt ikke vil fare så fort fram når det gjelder formålsparagrafen. Det er etter min mening en meget viktig sak. Det er sterk stemning blant representantene for å få en mer klar formulering av forbundets formål. Det foreligger 4 forslag, og representanter for 3 avdelinger har hatt ordet og gitt greie motiveringer for forlagene. Det blir sagt av enkelte at formålsparagrafen gir full dekning for prinsipperklæringen. Hvorfor da ikke si tydelig at vi arbeider for en sosialistisk samfunnsordning? Hvis vi satte punktum etter ordet «samfunnsseie» i punkt 5 a), så kunne jeg kanskje være enig, men her kommer det en tilføyelse som er formet slik at selv en høyremann kan gi den sin tilslutning, nemlig følgende: «... hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønns-takernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet». Jeg vet at det fins dem som mener at det ikke lønner seg bestandig å foreta nasjonalisering eller sosialisering. Ja, vi husker alle hva som kom ut av den berømmelige komitéen som ble satt ned i 1951, den komitéen som skulle utrede spørsmålet om nasjonalisering av gruveindustrien. I den komitéen satt LO's nestformann P. Mentsen og vårt forbund var representert ved Ole Beck. Denne komitéen kom, som dere alle vet, til det nedslående resultat at det ikke var aktuelt med noen nasjonalisering av gruveindustrien. Den utviklingen vi har gjennomlevd i den aller siste tiden, viser klart at komitéen har tatt feil. Vi i Orkladalføret har i hvert fall fått syn for sagn at hvis vi skal ha full sysselsetting må vi snarest mulig nasjonalisere gruveindustrien. Dette storkonsern som tjener store penger går til unødige innskrenkninger så snart det inntreer en liten avslapping på markedet.

Alfred Haugen, Røssåga Anleggsarbeiderforening, ville gjerne slå fast at det ikke er Røssåga Anleggsarbeiderforening, men Rusåga Jernbanearbeiderforening som har forslag i forbindelse med § 2. Karlsrud hadde blant annet misforstått dette.

A. K. Lien: Jeg kan ikke forstå annet enn at formålsparagrafen i sin nåværende form dekker vår oppfatning av forbundets formål. Den er for øvrig i samsvar med LO's formålsparagraf. Det er så å

si ordrett hva som står i LO-paragrafen. Hvis vi kan få gjennomført det som står her, så tror jeg vi kan være fornøyd.

Walter Kristiansen: Det forbauser meg å høre Stavrum sier at han ikke forstår uttrykket «samfunnseie». Det gir da full dekning for det vi mener, nemlig at vi skal fram til samfunnets overtakelse av produksjonsmidlene. Vi er da også kommet et stykke på vei. Vårt land og vår arbeiderbevegelse står faktisk i en særstilling i verden. Et solid arbeiderstyre de siste 20—25 årene har gjort dette mulig. Fra valg til valg har Arbeiderpartiet styrket sitt flertall. Det må da bety noe. En slik tillitserklæring fra folket ved valg etter valg kan da ikke bety noe annet enn at det er en riktig politikk som blir ført. Vi sier i vår formålsparagraf at vi vil gå inn for økonomisk demokrati. Etter min mening er det et mål som ligger langt fremme og langt oppe. Vi har på langt nær nådd helt fram, men vi skal sakte og sikkert kjempe oss framover mot målet. Hvis vi ser oss omkring i samfunnet i dag, så må vi vel innrømme at kapitalen ikke har den samme makt som for 30—40 år siden. Vi har fått mange lovbud som begrenser den kapitalistiske råderett. Vi håper at vi med tiden skal kunne begrense den ytterligere. Odd Olsen slår fast at det er stemning for å få tilbake prinsipperklæringen. Mitt inntrykk er at de fleste her i salen er fornøyd med formålsparagrafen slik den er formulert i våre vedtekter.

Bernhard Reines, landsstyret: Debatten som blir ført her virker forstemmende på meg, særlig innleggene fra et bestemt hold. Det blir sagt at formålsparagrafen ikke er tilfredsstillende, og det blir samtidig påstått at det ikke har vært en utvikling til det bedre. Jeg tror disse representantene bør gå litt i seg selv. Vil de for alvor påstå at fattigdommen er den samme som for en menneskealder siden? Er det slik at vi er lønsslaver som våre fedre? Vi kan fastslå at det er skjedd store forandringer. Takket være det fellesskap vi har i fagorganisasjonen og den politiske bevegelsen. LO fant at det var på tide å få nye vedtekter. De ble vedtatt på fagkongressen i 1949. På vårt forbunds landsmøte i 1951 ble våre vedtekter endret i samsvar med LO's. Vi hadde en stor diskusjon om formålsparagrafen også på landsmøtet i 1955. Fra samme hold som nå ble det den gangen påstått at den ikke dekket fullt ut. Jeg vil spørre om hvilket felt den ikke dekker? Er det så at de som vil ha forandring vil ha et annet demokratisk system enn det vi mener?

Odd Olsen, Orkanger: Når jeg sa at det var stor stemning for en forandring, bygde jeg på den debatt og de innlegg vi har hørt. Det er hittil bare medlemmer av forbundsstyret og landsstyret som har gått inn for den nåværende formulering. Til Reines vil jeg si at vi ikke benekter at det har funnet sted en utvikling og framgang. Vi

har aldri sagt noe sånt. Han snakker også om et «visst hold». Hvilken fraksjon sikter han til? Selvfølgelig har vi hatt en utvikling som vi gleder oss over. Men kapitalismens maktmidler har vi ennå ikke fått bukt med. Privatkapitalen har på mange områder styrket sine posisjoner. Jeg så forleden en uttalelse som industriminister Holler kom med, der han hevdet at 94 prosent av lønnstakerne her i landet arbeider i privatkapitalistiske bedrifter. Det viser hvor makten ennå ligger. Vi ser det også i den stigende arbeidsløshet. Det er en endret situasjon. Og det er et meget alvorlig problem.

Torstein Guvåg, Jakobsbakken Gruvearbeiderforening: Min forening er enig i de forslag som foreligger om endring, særlig gjelder det forslaget fra Løkken. Jeg har fått pålegg om å stemme for det. Jeg synes det er forstemmende at ingen av de forslag som er lagt fram har funnet nåde for lovkomitéen, forbunds- eller landsstyret. Det er snart ingen nytte i å sende inn forslag. Det ser ut til at det ikke blir tatt noe hensyn til avdelingene. Til Reines vil jeg si: Vi møter ikke her som representanter for noen fraksjon. Vi er arbeidskamerater. Men kanskje Reines føler seg som representant for en bestemt fraksjon?

Dirigenten foreslo strek, og dette ble vedtatt.

Harald Øveraas, Løkken: Hvorfor drøfter vi sysselsettingsproblemer, når vi har avskaffet kapitalismen? Jeg tror vi må innrømme at arbeidsløsheten har sammenheng med det kapitalistiske system, og derfor er det behov for en mer klar formulering av formålsparagrafen. Hvorfor kan vi ikke si tingene rett ut? Jeg har inntrykk av at ordet sosialisme er blitt tabu. Hvis vi følger forslaget fra Løkken Gruvearbeiderforening, tror jeg vi får en dekkende formålsparagraf.

Karl Bottenvann, Giken: Jeg tror alle bedriftseiere bare tenker på pengesekken. Derfor sier de opp arbeidere når konjunktorene snur seg. I vinter hadde vi 50 000 arbeidsløse. I de sosialistiske land kjenner de ikke begrepet arbeidsløshet. Hvorfor da ikke innføre sosialisme? Vi bør vedta en formålsparagraf som klart og tydelig sier dette. Jeg trekker forslaget fra Giken Gruvearbeiderforening tilbake og går over til forslaget fra Løkken.

Harald Tevik, Engan Stenindustriarbeiderforening, Sør-Trøndelag: Jeg kan ikke se annet enn at den formålsparagrafen vi har dekket fullt ut det prinsipielle programmet forbundet har. Jeg synes spesielt den formulering vi har i punkt 6 ganske klart sier hva vi mener: «Å arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.»

P. Mentsen, LO, ba først om unnskyldning forat han kastet seg inn i en debatt, praktisk talt med det samme han var kommet inn

av døren. — Jeg syntes imidlertid at jeg måtte få lov til å komme med et par merknader, sa han. — Her blir det krevd at vi skal ha så kraftige formuleringer som mulig. Ja, tidligere manglet det ikke på sterke ord i våre programmer og formålsparagrafer, men var ikke dette nettopp bevis på avmakt. Vi bruker gjerne sterkest mulige ord når vi ikke har slagkraft. I og med at organisasjonen har tilkjempet seg større innflytelse og makt, må våre formålsparagrafer være i samsvar med tiden og situasjonen. Denne debatten minner meg om debatten på landsmøtet i 1951, da enkelte ville opprettholde en prinsipperklæring som var foreldet. Landsmøtet den gangen holdt seg imidlertid på jorda og endret sin formålsparagraf i samsvar med LO's vedtekter. Dere kan selvsagt gjeninnføre den gamle formålsparagrafen, men jeg tror ikke dere løser arbeidsløshetsspørsmålet eller andre problemer på den måten. Da synes jeg de retningslinjer vi finner i punkt 5 og 6 i formålsparagrafen gir bedre utgangspunkt. Men formålsparagrafer alene kan ikke løse noen av de problemer vi står overfor. Sosialisering er heller ikke noe tryllemiddel. Sosialisering er bare riktig såfremt den kan fremme en høyere levestandard. Jeg vil derfor anbefale dere å vedta innstillingen fra landsstyret.

Gudmund Gjenggaard, Malmo: Flere medlemmer av landsstyret har sagt at den formulering vi har i formålsparagrafen er god nok. Ja, formuleringen av målet er kanskje godt nok, men veien fram til målet er ikke oppstukket på en tilstrekkelig klar måte. Jeg synes det er tatt altfor mange forbehold. Når Reines og Mentsen forsøker å spille på andre strenger og vil dele opp landsmøtet i fraksjoner, så tror jeg ikke det fører fram. Forslaget fra Løkken er ikke uttrykk for noen bestemt fraksjons oppfatning. Det er et nøkternt og riktig forslag.

Dirigenten opplyste at forslaget fra avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening, var trukket tilbake.

Det ble først votert over § 1, og den ble enstemmig vedtatt i samsvar med innstillingen.

Også paragraf 2 ble vedtatt i samsvar med innstillingen — med stort flertall.

§ 6. Landsmøtets myndighetsområde.

Dirigenten foreslo at man tok opp til behandling forslagene til endring av denne paragraf av hensyn til valgkomiteén som måtte ta fatt på sitt arbeid.

De forslag som forelå i forbindelse med denne paragraf var følgende:

11. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening foreslår:
Punkt 3. Ved valg av tillitsmenn kreves vanlig alminnelig flertall.

Motivering:

Den demokratiske ordning med at den som får de fleste stemmer under et valg er valt anses fullgod og skaper ingen forviklinger.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres.

12. Landsstyret foreslår: pkt. 3 endres til:

«Å velge 25 medlemmer og 16 varamenn til landsstyret. Av disse skal 11 være faste medlemmer av forbundsstyret, som skal bestå av formannen, nestformannen, kassereren og 2 sekretærer samt 6 representanter med varamenn som velges i Oslo og nærmeste omegn.»

13. Landsstyret foreslår at § 6, pkt. 10, utgår.

Paul Sundt: Vi foreslår her at landsstyret blir utvidet med 2 medlemmer — fra 23 til 25 medlemmer. Bakgrunnen for dette forslaget er at vi ønsker at de 3 store hovedgruppene i vårt forbund, gruvene, vei og anlegg skal ha best mulig representasjon. Slik som forholdet er i dag vil en av de store gruppene bli uten stemmerett for en av tillitsmennene i forbundsstyret. Tillitsmennene møter i forbundsstyret likevel, men uten stemmerett. Gruvesektoren har ikke noen mann i forbundsstyret bortsett fra de fastlønte sekretærer. Nå har forbundet vårt overtatt kalkbedriftene, og i nærheten av Oslo fins det slike bedrifter. Gruvesektoren vil således kunne få en mann i forbundsstyret.

Ingen flere forlangte ordet, og landsstyrets forslag (nr. 12) ble vedtatt mot 1 stemme.

Landsstyrets forslag om at punkt 10 i § 5 utgår ble vedtatt enstemmig.

§ 3. Medlemskap.

Her forelå følgende forslag:

8. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening, foreslår:

Punkt 2 a) gis følgende ordlyd: De lønnstakere som står tilsluttet eller representerer et politisk parti som har et fascistisk eller nazistisk program.

Motivering:

Den «hale» som følger og som har ordlyden «eller formål som er beslektet hermed», mener vi har en tendens utover de nevnte ting og kan medføre skadelige påstander for andre hederlige medlemmer. «Halen» bør derfor utgå.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres.

Karl Bottenvann, Giken: Den endring som ble foretatt i denne paragraf synes så uskyldig, men hvis vi leser denne paragrafen nøye, vil vi komme til at det ligger noe bak her som ikke er sagt tydelig. Derfor foreslår vi punkt 2 strøket.

Walter Kristiansen: Vi har hatt dette forslaget oppe tidligere, og jeg er litt forundret over at det kommer på ny. Jeg kan forsikre at det tenkes ikke på andre organisasjoner enn de som har et fascistisk eller nazistisk program. Ingen vet hvordan utviklingen vil bli. Vi vet at Mussolini startet sitt parti uten noe utpreget fascistisk program. Hitler ga også sitt parti et navn som ikke sa tydelig fra om hva det egentlig var. Det kan vel tenkes at det dukker opp nye dikatorer. Jeg kan ikke forstå dette forslaget på annen måte enn at det parti som Bottenvann tilhører kanskje må føle seg beslektet med de partier det siktes til. Jeg tror vi bør beholde denne «halen».

Karl Bottenvann: Jeg kan forsikre Kristiansen om at jeg for min del ikke har sånne følelser.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

§ 5. Landsmøtet.

Her forelå følgende forslag:

9. Avd. 62, Svean Arbeidsmannsforening *foreslår*:

Medlemmer som Norsk Arbeidsmandsforbund har utnevnt til æresmedlemmer av forbundet må telle med når det gjelder foreningers rett til representasjon til landsmøter.

Motivering:

Forbundsstyret bør ikke bare legge det økonomiske til grunn når det gjelder representasjon til landsmøtene, men også telle med dem som forbundet selv har valt som æresmedlemmer. Altså: Ikke sette æresmedlemmer utenfor om forbundet har fritatt disse for kontingent til forbundet. (Æresmedlemmer svarer i de fleste foreninger administrasjonskontingent til sin forening.)

10. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening *foreslår*:

Punkt 3. Landsmøtet består av de av foreningen valte representanter og av landsstyrets medlemmer.

Foreningenes representasjonsrett regnes etter de reelle medlems-tall i de siste 3 måneder før landsmøtet. Ingen forening kan ha mer enn 4 representanter på landsmøtet, regnet etter følgende tall: 1 representant for de første 40 medlemmer, og videre 1 representant for de følgende 150 medlemmer.

Mindre foreninger velger sammen 1 representant såframt medlemstallet når opp i 40. Valg av representanter kan ikke finne sted før dagsordenen er behandlet av dem som skal delta i valget av representanter. Valgbar er bare den som har sitt medlemskap i orden og som har vært medlem av forbundet i minst 3 måneder.

Punkt 4 utgår.

Motivering:

Vi anser det for å være helt overflødig å ha flere punkter i loven som bestemmer retningslinjene for valg av representanter. Videre mener vi at det virker uheldig med at det skal være innbetalt ordinær kontingent som skal være det avgjørende for representantenes antall fra foreningene. Syke og skadede medlemmer betaler jo ikke kontingent, og heller ikke æresmedlemmer, men disse medlemmer bør vel bli forskånet for å betraktes som ugilde, selv om de er sykmeldte over et lengre tidsrom eller har vært uheldig ved en bedriftsulykke. Æresmedlemmer som er over 65 år og som har vært medlemmer opptil 40—50 år har vel gjort så stor innsats at de må være berettiget til å delta i valg av representanter til landsmøtet.

Landsstyret foreslår: De nåværende bestemmelser beholdes uendret.

J. P. Karlsrud, landsstyret: Jeg kan ikke forstå annet enn at forslaget fra Giken må bero på en misforståelse. Selvsagt kan også æresmedlemmer bli valt til representanter.

Karl Bottenvann, Giken: Nei, det er ingen misforståelse. Slik bestemmelsene er nå, teller ikke æresmedlemmene med ved valg av representanter til landsmøtet. I vår forening har vi 42 æresmedlemmer, og de teller ikke med når vi velger representanter til landsmøtet. Foreningen har 260 medlemmer, men vi har bare 1 representant til landsmøtet. Ved siden av æresmedlemmene er det syke og medlemmer på militærtjeneste. Jeg mener at merkene ikke bør avgjøre representasjonen. Vi bør innføre den samme ordning vi

hadde før 1951. Vi har så mange æresmedlemmer. Det er bra medlemmer, og de bør ikke straffes av den grunn. Jeg ble æresmedlem i 1952 og betaler administrasjonskontingent. Jeg får lov til å gjøre alt det som de andre medlemmene gjør i foreningsarbeid, men vi æresmedlemmer teller ikke med når det skal velges representanter til landsmøtet.

A. K. Lien: Det forekommer meg at det her blir gjort forsøk på å blande sammen begrepene, nemlig æresmedlemmenes rettigheter og foreningenes rettigheter. Det er ingen som vil berøve æresmedlemmene noen rettighet, men det er klart at foreningenes representasjonsrett må bygge på betalte merker. Hvordan skulle forbundet makte å dekke utgiftene ved et landsmøte, hvis ikke disse prinsipper for representasjon ble lagt til grunn? Vi regner at hver representant koster 1000 kroner. Det sier seg selv at vi ikke kan gå tilbake til det gamle systemet.

Anna Svendsen, Stavanger: Hvorfor skal ikke de som har vært med og bygd opp organisasjonen telle med når det skal velges representanter til landsmøtet? Det er uriktig å ta denne retten fra dem. De har betalt sin kontingent og gjort sin innsats. Vi bør ikke behandle våre æresmedlemmer på denne måten.

Rolv Nilsen, Sauda: En forening kan bestå av 40 medlemmer som betaler og 20 æresmedlemmer. Såframt de har syke medlemmer eller noen på militærtjeneste, vil en slik forening ikke få noen representant. Jeg støtter Bottenvanns forslag.

Hovedkasserer Bernt Alfson: Som kasserer i forbundet må jeg advare mot forslaget fra Giken, og jeg anbefaler landsstyrets forslag. Forbundet kan ikke bestå uten medlemmer som betaler kontingent. Også de som fyller 60 år og som har oppnådd æresmedlemskap bør betale kontingent når de er i arbeid.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg er enig i det prinsippet som ligger til grunn for forslaget fra Giken Gruvearbeiderforening. Et æresmedlem bør ha samme rettigheter som de øvrige medlemmer, og de bør telle med ved valg av representanter til landsmøtet. Prinsippet er riktig, men det blir kanskje for dyrt. Det kunne være interessant å få vite hvor mange flere representanter landsmøtet ville bestå av, hvis vi innførte denne ordningen.

Harald Øveraas, Løkken, foreslo at denne saken ble utsatt inntil man kunne få en fyllestgjørende redegjørelse om de økonomiske konsekvenser.

A. K. Lien: Det ville være vanskelig å utsette saken i påvente av en utredning. Det er ikke gjort i en håndvending å beregne merutgiftene. Det forsøkes her å skape forvirring om et ganske enkelt spørsmål. Her gjelder det foreningenes rettigheter, og det er klart

at vi må basere representasjonsretten på betalte kontingentmerker. Jeg vil advare mot den tanken som her blir lansert av en bestemt fraksjon.

Det ble votert ved håndsopprekning, og det var stor meningsforskjell om resultatet. Det måtte foretas ny votering, og den viste at det ble avgitt 138 stemmer for at saken skulle behandles, mens 101 stemte for utsettelse. Det ble så foretatt votering over de foreliggende forslag. Med stort flertall ble landsstyrets innstilling om at de nåværende bestemmelser blir bibeholdt vedtatt.

§ 6. Landsmøtets myndighetsområde.

Man vendte tilbake til § 6.

Her forelå følgende forslag:

11. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 3. Ved valg av tillitsmenn kreves vanlig alminnelig flertall.

Motivering:

Den demokratiske ordning med at den som får de fleste stemmer under et valg er valt anses fullgod og skaper ingen forviklinger.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres.

Karl Bottenvann, Giken: Jeg synes bestemmelsen i punkt 3 bør endres dithen at det bør kreves simpelt flertall ved valg av tillitsmenn. Det er en alminnelig praksis i vår bevegelse. Det er ikke påkrevd med $\frac{2}{3}$ flertall. Det er en tungvint ordning.

Walter Kristiansen: Det er ikke noen demokratisk ordning som her blir foreslått. Sett at det foreligger 3 forslag på tillitsmenn, og ved voteringen oppnår en av dem noen ganske få stemmer i overvekt. Han blir altså valt av et mindretall i forsamlingen. Her bør vi ha den demokratiske garanti at det skal være bundet omvalg mellom de som har størst stemmetall. Jeg vil anbefale at vi beholder de nåværende bestemmelser.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

§ 9. Landsstyrets myndighetsområde.

Her forelå det følgende forslag:

14. Avd. 69, Malmo Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 5, skal ha følgende ordlyd: Å endre lønninger og den godtgjøring landsmøtet har fastsatt for diét og tapt arbeidsfortjeneste i henhold til gjennomsnittet av de oppnådde resultater ved tariffrevisjoner for forbundets medlemmer.

15. Landsstyret foreslår: Punkt 5. «Å fastsette tillitsmennes lønninger og arbeidsvilkår etter nærmere drøftelse med tillitsmennes, samt fastsette diét, tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter.»

Paul Sundt: Vi har behandlet § 6, punkt 3, og her ble det vedtatt å utvide antallet landsstyremedlemmer. Samtidig ble det stemt over forslag nr. 13 om at punkt 10 skulle gå ut. Dette forslaget fra Malmo gruvearbeiderforening må sees i sammenheng med punkt 10 i § 6.

Dirigenten: I protokollen er det innført at forslag nr. 13 er vedtatt.

Walter Kristiansen: Jeg kan ikke forstå at man etter den voteringen som er falt om § 6 kan behandle forslaget fra Malmo.

Kåre Rugseth, Malmo: Jeg kan ikke følge Kristiansen her. Vi er av den mening at det ikke er stemt over punkt 10 i § 6. Landsmøtet bør ikke fratras den myndighet det har til å bestemme tillitsmennes lønninger. *Grunnlønnen* bør i hvert fall fastsettes av landsmøtet, og så kan landsstyret regulere lønningene. Jeg tar derfor opp mitt forslag.

A. K. Lien: Det kan ikke være noen tvil om at forslag nr. 13 om punkt 10 i § 6 ble behandlet og vedtatt i samsvar med landsstyrets innstilling. Man kan da ikke ta opp igjen den saken.

Paul Sundt: Landsstyrets forslag går ut på at også tillitsmennes skal få høve til å legge fram sine synsmåter, akkurat slik arbeiderne på arbeidsplassen har det ved forhandlingene. Det er en demokratisk rettighet som de fleste forbund nå har fastsatt. Landsmøtet bør også ha den tillit til det landsstyre det selv velger at de fastsetter tillitsmennes lønninger etter et rimelig skjønn.

Gudmund Gjengaard, Malmo: Jeg synes man går litt for hurtig fram. Jeg kan ikke være enig i forslag nr. 13. Det hadde nemlig ikke noen sammenheng med valgkomitéens arbeid, og Sundt refererte det heller ikke da han la denne saken fram. Landsmøtet var i hvert fall ikke oppmerksom på at en slik votering ble foretatt. Jeg vil derfor be om at landsmøtet foretar en votering og avgjør om det er foretatt en slik votering.

J. P. Karlsruud, landsstyret: Det er helt sikkert at vi har bestemt at punkt 10 i § 6 skal gå ut. Det er riktig som det har vært sagt her at de fleste forbund nå har overlatt til styrene å fastsette tillitsmennes lønninger.

Dirigenten erklærte seg enig med Karlsruud i at voteringen var foretatt.

Gudmund Gjengaard: Landsstyrets forslag om å avvise vårt forslag blir nok sikkert vedtatt. Men hvis vårt forslag ble vedtatt, så

er det ingen instans som kan fastsette lønningene. Det bør vel være litt sammenheng i tingene!

A. K. Lien: Punkt 10 i § 6 gjelder *landsmøtets* myndighetsområde, og som følge av det vedtaket vi gjorde der er endringen av punkt 5 i § 9 om *landsstyrets* myndighetsområde nødvendig. Men forat alt skal være klart, bør vi først få en votering som bekrefter voteringen om § 6, punkt 10.

Det ble foretatt flere voteringer, men resultatet var omtvistet. Den endelige votering viste at det med 129 mot 108 stemmer ble fastslått at den forrige votering skulle opprettholdes.

Kåre Rugseth, Malmo: Etter denne votering må jeg få anledning til å endre forslaget fra Malmo Gruvearbeiderforening, slik at det nå kommer til å lyde:

«Å fastsette tillitsmennes lønninger og arbeidsvilkår i henhold til gjennomsnittet av de oppnådde resultater ved tariffrevisjoner for forbundets medlemmer, samt fastsette diét, tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter.»

Paul Sundt: Det må ligge en mistillit i dette forslaget — mistillit til landsstyret.

Johan Sveen, Stange, mente at saken var opp- og avgjort i og med vedtaket i § 6, punkt 10.

A. K. Lien: Her gjelder det landsstyrets myndighetsområde. Endringsforslaget kan ikke godtas. Jeg synes det er litt forstemmende å høre at landsstyret skal få direktiver. Er det meningen at landsmøtet skal stille tillitsmennes i en annen klasse enn tillitsmenn i andre forbund. I de fleste forbund er statens regulativ lagt til grunn for fastsettelsen av lønningene. Jeg synes det er nedstemmende å høre slike uttalelser. Overlat til landsstyret å fastsette tillitsmennes lønninger!

J. P. Karlsruud, landsstyret: Før hadde vi landsmøte 3. hvert år. da kunne det enda være litt fornuft i at lønningene til tillitsmennes ble fastsatt av landsmøtene. Nå har vi 4-årige landsmøteperioder, og derfor ville det være helt uriktig å låse tillitsmennes lønninger fast. Det bør nå overlates til landsstyret.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling om at forslaget fra Malmo ikke kan tiltres vedtatt med stort flertall. Deretter ble forslag nr. 15 om endring av punkt 5 vedtatt mot noen få stemmer.

§ 15. Avstemning over tarifforslag.

Her forelå disse forslag:

16. Avd. 69, Malmo Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 1. I første setning strykes ordene «som regel». I annen setning tilføyes ordene «de frammøtte» foran ordet medlemmene.

17. Avd. 223, Selbu-Tydal Vegarbeiderforening foreslår:
Punkt 1. Ordene «som regel» går ut.

18. Avd. 69, Malmo Gruvearbeiderforening foreslår:
Punkt 2. Tilføyes ordet «frammøtte» foran ordet medlemmer.

19. Avd. 223, Selbu-Tydal Vegarbeiderforening foreslår:
Nytt punkt 2. Er flertallet av de avgitte stemmer for forslaget, er det vedtatt. Er flertallet imot, er det forkastet. Avstemningen er bindende.

20. Avd. 69, Malmo Gruvearbeiderforening og avd. 223, Selbu-Tydal Vegarbeiderforening foreslår:

Foreslår at punkt 3 og 4 utgår.

Motivering fra avd. 223: Slik avstemningsreglene er nå betyr de faktisk i praksis en undervurdering av de aktive medlemmers dømmekraft. De medlemmer som ikke er i besittelse av såpass ansvarfølelse at de stemmer i et tariffoppgjør må ikke gis anledning til å hemme de aktives initiativ for å fremme sine livsinteresser.

For øvrig motivering på landsmøtet.

21. Avd. 75, Giken Gruvearbeiderforening foreslår:
Nåværende formulering av § 15 oppheves og erstattes med følgende: Over viktige spørsmål skal styret mellom landsmøtene la foreta avstemninger innen forbundet. Ved slike avstemninger gjelder simpelt flertall. Avdelingene sender inn til forbundet de avgitte stemmer for og imot.

Motivering:

Enhver som i endel år har deltatt i fagorganisasjonen er merksam på den store passivitet som nå gjør seg gjeldende altfor sterkt. Skal hjemmesitterne være de avgjørende ved avstemning over tarifforslag, kommer det sikkert til å skape enda større passivitet. Hvilken interesse kan medlemmene ha av å gå på møtene når de som sitter hjemme har avgjørelsen i sin hånd? Ingen sak bør vedtas av andre enn de medlemmer som deltar i møtet og aller minst bør hjemmesitterne få avgjørelse på lønnsforhold.

22. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening foreslår:

Punkt 1, 2, 3, og 4 utgår. I stedet foreslås følgende:

Tarifforslag skal legges fram for medlemmene til uravstemning. Avstemningen bør om mulig foregå på arbeidsplassen. Forslaget avgjøres med alminnelig flertall av de avgitte stemmer.

Motivering:

I de nåværende avstemningsregler over tarifforslag er forholdet slik i dag at ifølge den nåværende paragraf blir det hjemmesitterne som eventuelt kan avgjøre et avstemningsresultat. Dette mener vi er en meget uheldig ordning. Med påbudt uravstemning vil de fleste komme med, og det vil da gi et fullgyldig bilde av medlemmenes mening.

23. Avd. 147, Orkanger Arbeidsmannsforening, foreslår:

Det rettes følgende henstilling til LO:

Avstemningsreglene endres slik at alle tarifforslag skal legges fram for medlemmene, og at et flertall av de som har deltatt i avstemningen avgjør om et forslag er forkastet eller vedtatt.

Motivering:

Medlemmenes rett til selv å avgjøre om de vil godta eller forkaste et tarifforslag bør fastslås som en ufravikelig regel, og det må være like så selvfølgelig at de som ikke nytter retten til å delta i avstemningen ikke må ha noen som helst innflytelse på resultatet — hverken direkte eller indirekte.

Landsstyret foreslår: Forslagene til § 15 kan ikke anbefales vedtatt i henhold til LO's vedtekter.

Gudmund Gjenggaard, Malmo, åpnet debatten med et innlegg til forretningsordenen. Han ville gjerne ha brakt på det rene om det ikke var adgang for landsmøtet å henstille til LO å endre avstemningsreglene. Forat det ikke skal bli noen formalprosedyre ville taleren be de øvrige foreninger om å trekke sine forslag tilbake, slik at det bare ble igjen forslaget fra avd. 147 som har formet sitt forslag som en henstilling, og en henstilling må det vel være tillatt å rette, sa Gjenggaard.

Paul Sundt: Som det går fram av dagsordenen har landsstyret innstilt på at forslagene ikke kan godtas i henhold til LO's vedtekter. Hvilken som helst forening kan ta opp forslag overfor kongressen, men disse avstemningsreglene er innført for å få forsvarlige tariffoppgjør. Det er ikke riktig og heller ikke demokratisk at et lite mindretall skal øve avgjørende innflytelse på en avstemning, slik det var før. Våre avstemninger har foregått ved uravstemning, og det fins vel ikke noen mer demokratisk ordning. Det er derfor nokså forstemmende at det kommer forslag om å gjeninnføre de gamle reglene.

Gudmund Gjenggaard, Malmo, trakk forslagene fra Malmo Gruvearbeiderforening tilbake.

A. K. Lien: Det er ikke adgang for oss her på landsmøtet å endre LO's vedtekter, men foreningene kan sende forslag til kongressen gjennom forbundet. La det være helt klart at disse vedtektene ikke kan endres av oss.

Ole Klemo, Sandvika/Asker: Vi har altså ikke adgang til å endre våre egne vedtekter etter det Lien sa! Kan dette være riktig?

Odd Olsen, Orkanger: Jeg husker godt debatten på forrige landsmøte. Derfor har vi endret vårt forslag, slik at det blir en henstilling til LO om å endre vedtektene. Det er klart at landsmøtet har rett til å rette en henstilling til LO. Jeg er klar over at avdelingene har adgang til å sende forslag om endring til kongressen gjennom forbundet, men også landsmøtet har en slik adgang. Avstemningsreglene, slik de er formet nå, er i grunnen en form for mistillit til medlemmene. På landsmøtet i 1955 ble det faktisk vedtatt at avstemningsreglene skulle endres, men vedtaket ble endret etterat LO-representanten hadde holdt en tordentale. Jeg synes at vi i hvert fall bør vedta en henstilling. Vi bør også få en realitetsdebatt og ikke bare en formaldebatt om spørsmålet.

Asbjørn Overvik, Selbu: Jeg er enig med foregående taler i at vi bør få en prinsippdebatt om disse avstemningsreglene. Jeg følger henstillingen og trekker forslaget fra avd. 223 (forslag nr. 19) tilbake og går over til forslag nr. 23 fra Orkanger Arbeidsmannsförening. Det er klart at en henstilling fra landsmøtet vil ha en særskilt tyngde. Det er ingen tilfeldighet at det er sendt inn flere forslag om endring av avstemningsreglene. Det er nemlig en sterk stemning mot dem. Det er forstemmende at landsstyret inntar et så negativt standpunkt. Det har vært snakket om mistillit overfor landsstyret. Ja, men her ser det ut til at landsstyret har mistillit til de aktive medlemmer. Det er ikke hjemmesitterne som skal bestemme tarifforslagenes skjebne, men de aktive, interesserte medlemmer — de som møter opp og deltar i fagforeningsarbeidet. Jeg anbefaler forslaget fra Orkanger.

A. K. Lien: Representantene fra de foreninger som har sendt inn forslag må forstå at vi ikke kan vedta endringer i LO's vedtekter. Hvis de hadde foreslått forslagene oversendt til kongressen, så kunne det kanskje vært litt mening i det.

Karl Bottenvann, Giken: Jeg begriper nesten ikke at forbundet spanderer porto og sender brev med anmodning til foreningene om å sende inn forslag til landsmøtet, når vi ikke har lov til å vedta endringer. Her blir det sagt at vi ikke kan forandre våre egne vedtekter. Jeg har trodd at den norske arbeiderklasse var en fri

klasse, men det faktiske er altså at vi er underkastet et diktatur. Jeg har også trodd at landsmøtet var suverent. Her blir det sagt at uravstemning er så demokratisk. Ja, siste gang vi stemte over et tarifforslag ble vi tatt ved nesen. Er det i grunnen så demokratisk at en stemmeseddel blir stukket i hånden på folk som ligger på sofaen. Det er snart ikke noen hensikt i å sammenkalle til fagforeningsmøter lenger, når vi ikke engang skal ha tarifforslag til avgjørelse. Vi for vår del måtte ha to møter for å få valt representanter til landsmøtet. Slik er stillingen. Vår forening opprettholder sitt forslag.

Walter Kristiansen: Vi har LO's vedtekter, og såframt vi vil stå i vår hovedorganisasjon, så må vi underkaste oss dens vedtekter. Det er vanlig organisasjonspraksis. § 15 i våre vedtekter er i samsvar med LO's vedtekter om avstemningsregler. Vi kan ikke avgjøre disse vedtekter. Dette har da også enkelte forslagsstillere forstått og trukket sine forslag tilbake og endret dem til henstillinger. Hvis de skulle bli vedtatt, må administrasjonen sende den over til LO. LO må på sin side svare at bare kongressen kan foreta endringer.

Einar Sundsfjord, Rusåga Jernbanearbeiderforening: Jeg begriper nesten ikke noe av dette. Medlemmene sier at det er greit med uravstemning, for da får alle anledning til å stemme. Ved siste avstemning hadde vi 80 prosent deltakelse.

Thorvald Mydland, Stavanger: Har ikke landsmøtet myndighet til å foreta en avstemning i denne saken? Jeg er klar over at vi må følge LO's vedtekter, men vi må ha lov til å vedta en henstilling. Hvis vi ikke har myndighet til det, kan vi like gjerne slutte med å ha landsmøter.

Odd Olsen, Orkanger: Liens innlegg nødvendiggjør en replikk fra min side. Jeg synes det er forstemmende å måtte si to ganger til Lien at jeg for min del er klar over at vi ikke her på landsmøtet kan endre LO's vedtekter. Vårt forslag går ut på å henstille til LO å endre vedtektene. Kristiansen kom med noen bemerkninger av formell karakter. For å imøtekomme de formelle krav han stiller, skal jeg gjøre en liten endring i vårt forslag, nemlig følgende innledning:

Det rettes følgende henstilling til førstkommende kongress.

Jens P. Kines, Hamarfald Stenarbeiderforening, Nordland: Vi får virkelig godt frammøte på avstemningsmøter over tarifforslag, så jeg mener vi ikke behøver ha noen andre avstemningsregler.

Kaare Pehrson, sekretariatet: Jeg hadde ikke tenkt å delta i denne debatten, men etter Bottenvanns uttalelser synes jeg det er nødvendig å komme med et par merknader. Vi vet at disse nye avstemnings-

reglene ble innført for å komme vekk fra rene vilkårligheter ved avstemninger, slik det ofte forekom. Og vi skal også huske på at disse reglene ble vedtatt forat vi skulle slippe avstemningsregler som var diktert av myndighetene. Disse regler er kommet forat avstemningene over tarifforslag skal gi fullgyldig uttrykk for medlemmenes oppfatning. De er satt opp i forståelse og samarbeid med vår motpart. LO kan ikke ensidig endre disse reglene uten at Hovedavtalen blir endret, og her er Arbeidsgiverforeningen den andre parten. Avstemningsreglene hindrer ikke at foreningene tar møter på tarifforslag. Medlemmene skal jo orienteres og det er vel da hensiktsmessig å ta møter. De enkelte forbund står for øvrig fritt når det gjelder avstemningsmåten, men disse regler sier at det skal være et visst antall medlemmer som skal delta i avstemningen slik at resultatet gir et fullgyldig uttrykk for medlemmenes vilje. Derfor er det helt meningsløst å si at avstemningene foregår vilkårlig, og at vi, som Bottenvann sier, er underkastet et diktatur. Avstemningsreglene tar sikte på å unngå vilkårligheter, og det er for å slippe inngripen fra myndighetenes side at de er kommet. Hvis vi vil være medlemmer av LO, må vi finne oss i å følge LO's vedtekter. Jeg vil imidlertid understreke at LO ikke er enerådende på dette område. Reglene kom som strid vi hadde i LO i 1934, da hele sekretariatet ble kastet fordi det hadde anbefalt lovregler på dette område. Istedenfor lovregler, fikk vi disse avstemningsreglene.

Ole Klemo, Sandvika/Asker: § 15 i forbundets vedtekter virker i negativ retning. Det merket vi under avstemningen i fjor. Paragrafen virker til fordel for hjemmesitterne.

Ole Flesvig: Meningen med avstemningsreglene er å få medlemmene til å møte fram og avgi sin stemme. Ved uravstemning oppnår vi i hvert fall å få en bedre tilslutning til avstemningene. Nå blir det også sendt en orientering fra forbundet med forslaget, slik at medlemmene skal få anledning til å sette seg inn i forslaget. Vi vil gjennom disse regler hindre at medlemmene skal bli overrumplet, slik det ofte skjedde før. Ingen liten klikk skal kunne avgjøre et forslags skjebne.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Vi har våre medlemmer spredt over et vidt område. Vår forenings virkeområde strekker seg over et distrikt på 14 mils lengde. Da er det ikke så lett å få samlet alle medlemmer til et møte. Da er det bedre å bruke uravstemning. Bare et halvårsmøte hos oss koster 500—600 kroner i reisegodtgjørelse. Vi praktiserer den ordning at vi sender papirene rundt til medlemmene. Vi synes de gjeldende avstemningsregler er den beste ordning vi kan få.

Odin Rønbeck, LO's sekretariat: Som medlem av sekretariatet vil jeg få lov til å komme med et par merknader. Jeg slutter meg til det som Pehrson sa. Avstemningsreglene er vedtatt for å hindre vilkårligheter. Det heter her at $\frac{2}{3}$ av medlemmene skal ha stemt forat det skal sies å være et fullgyldig uttrykk for medlemmenes vilje. Hvis ikke $\frac{2}{3}$ har stemt, skal sekretariatet avgjøre hva det videre skal gjøres. Sekretariatet kan ta en avgjørelse på tvers av resultatet, men det står også at denne avgjørelse skal treffes etterat vedkommende forbund er hørt, og jeg vet av erfaring at sekretariatet er meget varsom med å ta en avgjørelse på tvers av et avstemningsresultat. Bygningsindustriarbeiderforbundet hadde i 1956 en konflikt som varte i 6 uker. Av 38 000 interesserte hadde 8000 stemt. LO kunne ha sagt at med et så lite stemmetall kunne den ikke godkjenne en konflikt. Sekretariatet etterkom imidlertid en henstilling fra vårt forbund om å godkjenne konflikten. Akkurat det samme forhold vil sikkert gjøre seg gjeldende overfor ethvert annet forbund. Her spør det om et tillitsforhold. Sekretariatet vil alltid være lydhørt overfor et forbundsstyres ønsker og henstillinger.

Odd Olsen, Orkanger ville presisere at forslaget fra Orkanger Arbeidsmannsforening ikke går mot uravstemning. — Jeg for min del, sa han, er tilhenger av uravstemning, men det er andre ting ved disse avstemningsreglene som gjør dem så umulige. Rønbecks innlegg innbød til diskusjon, men jeg skal gi avkall på dette nå. Men når han snakker om tillitsforhold, så vil jeg gjerne ha sagt at en forbundsledelse også bør ha tillit til sine aktive medlemmer.

Ole Klemo, Sandvika/Asker, la fram dette forslaget:

- «1. *Tarifforslag skal legges fram for de frammøtte medlemmer interessetvisten gjelder.*
2. *Har flertallet stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt mot forslaget, er det forkastet. Bare avgitte stemmer blir tatt i betraktning. Enhver avstemning er bindende.*
3. *Forhandlingene om ny tariffavtale skal begynne på et så tidlig tidspunkt at avstemningsresultatet over det nye tarifforslaget skal være kjent en måned før den gjeldende avtale går ut.*
4. *Omfatter tariffbevegelsen også andre forbund, forholdes som bestemt i Landsorganisasjonens vedtekter § 15, punkt 5—19.»*

Voteringen.

Dirigenten foreslo at det først ble stemt over landsstyrets innstilling om at de innsendte forslag ikke kunne tiltres.

Kristoffer Nyquist, Tokke, Telemark, mente man måtte følge dagsordenen og stemme over forslagene slik de sto der.

J. P. Karlsrud, landsstyret: Ja, vi må følge den vedtatte dags-

orden og stemme over landsstyrets forslag. Hvis det blir vedtatt, bortfaller de andre forslag. Blir innstillingen forkastet, kan vi ta de andre forslag opp til votering.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg er av den oppfatning at det først bør stemmes over forslaget fra Orkanger. Det er et forslag som går i positiv retning, mens landsstyrets innstilling er negativ.

A. K. Lien: Landsstyrets forslag går ut på at alle forslag blir avvist. Dette omfatter selvsagt også forslag nr. 23 fra Orkanger Arbeidsmannsforening.

Harald Øveraas, Løkken: Det står ikke noe i innstillingen om at det ikke kan vedtas *henstillinger*.

Resultatet av avstemningen ble at landsstyrets innstilling ble vedtatt med 114 mot 107 stemmer.

§ 17. Stønad under arbeidsstans.

Her forelå disse forslag fra avdelingene:

24. Avd. 337, Stavanger og Jæren Vegarbeiderforening, *foreslår*: De anførte satser er for lave, og vi foreslår at de blir forhøyet til det dobbelte.

25. Avd. 443, Stavanger Vask- og Rengjøringskvinnens forening, *foreslår*:

De gamle kontingentklasser går ut og en foreslår følgende nye satser:

For heltbetalende medlemmer kr. 65.00 pr. uke
For halvtbetalende medlemmer » 60.00 » »

Medlemmer som har barn å forsørge får et tillegg på kr. 8.00 for hvert barn pr. uke.

Motivering:

De gamle satser som nå brukes i forbundet ligger langt etter andre forbund og er lave særlig tatt i betraktning den store stigning i levekostnadsindeksen.

26. Vegarbeidernes stedlige styre, midtre distrikt, Hedmark, *foreslår*:

Stønaden forhøyes for kl. 0 til kr. 32.00 med henholdsvis like stor forhøyelse pr. uke for de øvrige klasser.

Motivering:

På grunn av økte leveomkostninger finner vi det forsvarlig å øke stønaden under en eventuell arbeidsstans.

Landsstyret foreslår: Forslag om forhøyelse av stønad under arbeidsstans må behandles av budsjettkomiteén, da størrelsen må sees i sammenheng med landsmøtets vedtak om forhøyelse av medlemskontingenten.

Paul Sundt: Landsstyret har foreslått en forhøyelse av stønaden, men det er under forutsetning av at kontingenten blir forhøyet. Jeg vil derfor foreslå at vi utsetter behandlingen av denne paragraf inntil vi har tatt stilling til kontingentspørsmålet.

Ved voteringen ble Sundts forslag enstemmig vedtatt.

Et «grunnlagt spørsmål».

Ole Klemo, Sandvika/Asker, ville tillate seg å stille et «grunnlagt spørsmål». — Det har sammenheng med behandlingen av § 15, sa han. — Jeg vil gjerne stille dette spørsmålet: Er det også andre paragrafer i vedtektene som ikke er gjenstand for endringer. Hvis vi ikke har noen myndighet til å behandle dem, bør vi trekke disse forslag tilbake.

Dirigenten: Dette forslaget bør trekkes tilbake.

Ved voteringen ble forslaget avvist.

Ole Klemo (til forretningsordenen): Det var ikke noe forslag jeg stilte, det var bare et spørsmål.

Walter Kristiansen: Jeg kan nevne at Del 3 i våre vedtekter som er regler om valg av representanter til Landsorganisasjonens kongress ikke er gjenstand for endringer av vårt landsmøte.

§ 19. Kontingent.

Her forelå følgende forslag:

27. Landsstyret foreslår en forhøyelse av kontingenten på 50 øre på den ordinære kontingent for heltbetalende og 30 øre for halvtbetalende medlemmer.

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* redegjorde for kontingentspørsmålet. — Når landsstyret har lagt fram dette forslaget, sa han, er det flere grunner til det. I 1955 ble kontingenten fastsatt til kr. 2.00 for heltbetalende og til kr. 1.40 for halvtbetalende. Fra 1. januar 1958 foretok imidlertid LO en forhøyelse av kontingenten med 15 øre for heltbetalende og 7 øre for halvtbetalende. Landsstyret besluttet da å forhøye kontingenten med 15 øre for heltbetalende og med 10 øre for halvtbetalende. Dere vet sikkert at det siden forrige landsmøte har foregått en betydelig prisstigning. Denne prisstigningen gjør seg også gjeldende for forbundets utgifter, bl. a. spillet

det inn på trykning, porto m. v. Pengemessig har vi en forholdsvis lavere kontingent enn i 1955, fordi kroneverdien er gått ned, og vi får mindre for pengene.

En annen årsak til landsstyrets forslag er et annet forslag som også er lagt fram, nemlig det forslaget som kommer opp i forbindelse med punkt 6 på dagsordenen om agitasjon- og opplysningsvirksomheten. Her foreslår landsstyret at det skal ansettes 3 nye distriktssekretærer — en for Trøndelag, en for Vestlandet og en for Sørlandet. Hvis dette forslaget blir vedtatt, betyr det en vesentlig utgiftsøking for forbundet.

Vårt forbund er vel det forbund innenfor LO som har det videste og mest omfattende arbeidsfelt. Vi har mange store og mindre anlegg som blir satt i gang. På grunn av mekaniseringen blir anleggsperiodene kanskje kortere enn før. Likevel må vårt forbund ta seg av de organisasjonsmessige forhold. Vi må innregistrere dem som medlemmer, det skal opprettes tariffer, det skal forhandles. I årets løp får vi 4500 nye medlemmer. Det koster mye arbeid å holde slikt ved like. Av den grunn mener vi det ville være en fordel å opprette distriktskontorer for å kunne yte bedre servise overfor medlemmene. Dette vil imidlertid bety en betraktelig merutgift. Derfor foreslår vi en kontingentforhøyelse.

Endelig er det en tredje ting som kommer inn i bildet. Det gjelder forsikringskassen, § 31 i våre vedtekter. I punkt 6 heter det: «Medlemmer som har minst 10 års medlemskap sammenhengende og har innbetalt 500 ordinære merker, og som blir erklært uhelbredelig sinnssyke, samt medlemmer som blir helt invalider som følge av arbeidsulykker eller bedriftsulykker, som av Rikstrygdeverket blir erkjent som sådanne, kan få utbetalt det forsikringsbeløp de har opparbeidet.» Rikstrygdeverket har nå utvidet antallet sykdommer som kommer inn under begrepet bedriftssykdommer. Før var det bare arbeidsulykker og silikose som berettiget til slik utbetaling, men etter de nye bestemmelser er det en hel rekke nye sykdommer. Det vil nok medføre en betydelig utgift for forsikringskassen.

Kontingenten i vårt forbund er forholdsvis lav. Ikke noe annet forbund i LO har så lav kontingent. I 1938 hadde vi en kontingent på kr. 1.35. Vi måtte den gangen arbeide 1¼ time for å skaffe et slikt beløp. I dag ligger kontingenten langt under halvparten av en vanlig timelønn. Jeg vil derfor så varmt jeg kan anbefale landsstyrets forslag om forhøyelse av kontingenten.

Selmer Suwatne, Mandal, Vest-Agder: Jeg vil ikke synge noen klagesang over kontingenten, men likevel hadde jeg ærlig talt ventet at forslaget om kontingentforhøyelse var blitt trukket tilbake. Vi har godkjent et regnskap som viste et gledelig overskudd, og

jeg trodde at vi skulle kunne klare oss uten noen kontingentforhøyelse. Riktignok skal det ansettes 3 nye distriktssekretærer, men etter regnskapet å dømme skulle det være penger til å lønne også dem.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Jeg tror kameratene utover landet sliter hardt for å få inn den nåværende kontingent, og jeg er redd for at en forhøyelse vil gjøre det enda vanskeligere. Jeg synes heller ikke regnskapet skulle betinge en forhøyelse. Vi har et ganske pent fond å ta av, og en mellomvei kunne det vel gå an å velge. En forhøyelse av hele 50 øre blir for mye. Bernt Alfsen sa at noe av disse merinntektene skulle gå til å lønne 3 nye sekretærer — en for Vestlandet, en for Sørlandet og en for Trøndelag — men jeg mener at hvis det skal ansettes nye sekretærer, må det bli en for Nordland også.

Asbjørn Overvik, Selbu: Kontingentforhøyelse er blitt en gjenganger på landsmøtene. Det er ganske eiendommelig at vi skal bli møtt med forslag om kontingentforhøyelse på hvert eneste landsmøte. Alfsen henviste til indeksen. Vi henviste også til indeksen i den forrige debatt (om den økonomiske og faglige situasjon), men da ble det ikke tatt noe hensyn til det. Jeg er redd for at en kontingentforhøyelse vil føre til et synkende medlemstall. Kontingenten er et ømtålig spørsmål for medlemmene. Når de hører om en forhøyelse, er hundreogett ute. Det fins for øvrig ikke noe grunnlag i regnskapet for kontingentforhøyelse. Jeg vil si klart og tydelig fra at jeg ikke vil stemme for noen kontingentforhøyelse. Vi har diskutert det spørsmålet før landsmøtet i vår forening, og der er det bare én mening: Vi er mot kontingentforhøyelse. Vi mener at det kan resultere i nedgang i medlemstallet.

A. K. Lien: Dette med kontingenten er et ømtålig spørsmål og litt av en gjenganger. Det er så, men hvis vi skal ha noe å kreve, må vi også yte noe til gjengjeld. Foreningene krever bedre servise. De krever bl. a. at tillitsmennene skal komme hyppigere ut til avdelingene. For at de skal få bedre servise, må de imidlertid yte noe også. Det har foregått en prisstigning på alle forbruksvarer, det er blitt høyere diétsatser, høyere arbeidstap og høyere lønninger. Selvom regnskapet for 1958 viser et overskudd på kr. 158 000.00, er det svært lite i forhold til forbundets omsetning. 50 øre i merkontingent er ikke særlig avskrekkende. Jeg hører at også Furnes nå tar avstand fra kontingentforhøyelse. Jeg tør ikke si om han stemte mot i landsstyret. I ethvert fall var de øvrige medlemmer enig i nødvendigheten av en forhøyelse. De er enig i det syn at såframt man vil ha en bedre servise og bl. a. flere sekretærer, så trengs det større inntekter. Det vil, som det er nevnt av Alfsen, komme for-

slag om å ansette 3 nye sekretærer. Det vil koste forbundet kr. 130 000.00 pr. år. Hvis dere ikke vil ha bedre servise, så får dere holde på den nåværende kontingent. Det er dere selv som bestemmer det. Jeg for min del tror dere trygt kan stemme for landsstyrets innstilling. Likevel vil ikke kontingenten utgjøre mer enn en halv times fortjeneste. I 1938 utgjorde kontingenten 1¼ times fortjeneste. Jeg synes ikke dette skulle være noe avskrek-kende. Jeg sa på forrige landsmøte — da var jeg kasserer i forbundet, — at de grupper som har dårligst råd som regel er for kontingent-forhøyelse, mens de som har relativt god råd stemmer mot. Jeg vil anbefale landsstyrets forslag. Hvis dere vil ha bedre servise, så må dere være med på å betale for det.

Dirigenten foreslo at taletiden ble innskrenket til 5 minutter første gang og 3 minutter andre gang.

Dirigentens forslag ble vedtatt.

Sigurd Nymark, Tverland Jernbanearbeiderforening, Nordland: Vi har diskutert denne saken før landsmøtet, og mange hevder at kontingenten er for høy som den er. Jeg tror det er dekning for ansettelse av 3 nye sekretærer. Det er ikke noe grunnlag for forhøyelse, og jeg stemmer mot.

Karl Bottenvann, Giken: Kontingentspørsmålet er et ømtålig spørsmål på alle landsmøter. Det er også lett forståelig når vi ser på den likegyldighet som hersker i fagorganisasjonen. Hvis vi kommer med en kontingentforhøyelse på 50 øre, vil det virke mot sin hensikt. Personlig fikk jeg den hilsen med på turen at hvis det ble kontingentforhøyelse, så behøvde jeg ikke komme igjen til Sulis, men være i Oslo (latter). Jeg tror heller ikke det vil lønne seg med en slik forhøyelse. Jeg har sittet her og sett litt på status i forbundet. Den ser ikke så fattigslig ut akkurat. Jeg vil be landsmøtet å fare varsomt fram når det gjelder kontingenten. Jeg kan i ethvert fall ikke stemme for en slik forhøyelse. Jeg kjenner forholdene i Sulis ganske godt, og jeg tror en kontingentforhøyelse ville få skjebnesvangre følger der oppe. Hvis det fins muligheter for å fortsette med den nåværende kontingent, så bør vi gjøre det.

Johs. Spørensen, Skalands Grafittverks Arbeiderforening, Troms: Det kan vel i og for seg være riktig å foreslå en forhøyelse, men det kan også være spørsmål om det lønner seg. Våre medlemmer står tilsluttet så mange foreninger og lag. Skal kontingenten forhøyes i alle disse organisasjoner, så blir det nok spørsmål om man ikke vil sløyfe medlemskapet i noen av dem. Mange står i restanse, og mange er modne for stryking. Jeg tror en forhøyelse vil føre til enda flere strykevarsler. Mange kunne nok ha lyst til å betale, men

vi har også mange likegyldige medlemmer som kanskje villig lot seg stryke. Jeg vil derfor advare mot forhøyelse.

Torstein Guvåg, Jakobsbakken Gruvearbeiderforening: En slik kontingentforhøyelse vil nok vekke stor forbitrelse hos oss. Hvis det var vanskelig for landsmøtet å få inn kontingenten, så ville det bli enda vanskeligere hvis vi får forhøyelse. Landsstyret må selv-sagt se kontingentforhøyelsen i sammenheng. Vi skal gå til rivning av Møllergata 3. Vi ønsker en bedre servise. I Sulitjelma vil vi gjerne ha folk fra Oslo oppover. I de fleste tilfelle har det imidlertid ikke lyktes. Det er klart at alt er steget, og det er også riktig at kontingenten i dag er lavere enn i 1938, men likevel er det vanskelig å få kontingenten inn. Vi må kreve kontingenten inn mens kjerringene — og ikke gubbene — er hjemme. Kjerringene er mer organisasjonsminded enn mennene. Det er også en ting jeg vil peke på: Det er alt for mange frimerker. Her bør det føres en bedre kontroll. Jeg vil henstille til hovedkassereren om å sende ut rund-skriv til merkekassererne om at de må betale som *ærlige folk* og ikke som snyltere!

Erling Moe, Sjønsstå Arbeidsmannsforening, Nordland: Jeg mener spørsmålet om kontingentforhøyelse bør sendes til uravstemning.

Etter forslag av dirigenten ble det vedtatt å sette strek for de inntegnede talere.

Olaf Stavrum, Malmo: Det er vanskelig å få inn kontingenten i dag. En forhøyelse med 50 øre, ville gjøre det enda vanskeligere. Det blir snakket om prisforhøyelser. Når det gjelder gruvearbeiderne er ikke lønningsposene blitt særlig større. En kontingent-forhøyelse vil gå verst ut over de som tjener minst.

Ole Flesvig: Jeg reiser nokså mye. Når jeg kommer, er det mange av dere som sier: «Jaså, du kommer nå. Vi har ventet på deg tem-melig lenge.» Og det siste som blir sagt når jeg reiser er dette: «Nå må det ikke bli lenge før vi ser en av dere igjen!» Tillits-mennene er de første til å beklage at de ikke kan reise mer. Men det er et faktum at det koster penger å reise. Skal vi reise mer og skal vi ansette flere folk, så koster det enda flere penger. Det er stor ståhei i anledning av 50-øresforhøyelsen. Men hva representerer 50 øre i uken i dag. Regn i sigaretter eller i tobakk! Det er en pipe tobakk pr. dag. Det er i grunnen følt lite. Det er også en stor kontingentforskjell innen forskjellige avdelinger i forbundet, ja, det er ofte en forskjell på kr. 1.50. Det foregår en overføring fra avdelinger med lav kontingent til avdelinger med høy kontingent, men jeg hører aldri om frafall av den grunn. Jeg tror ikke det vil medføre noe skred av frafall om vi går til denne kontingentforhøy-

else. En ting er sikkert at vi ikke har fulgt prisstigningen når det gjelder kontingenten.

Arne Ødegårdstuen, Vardal Arbeidsmannsförening, Oppland, var stemt for å utsette spørsmålet.

Jorulf Haugli: Jeg vil be om at landsmøtet vil se spørsmålet om forhøyelse av kontingenten i forbindelse med ansettelse av distriktssekretærene. Det er absolutt nødvendig med en bedre kontakt med distriktene. Vi får det inntrykk at avdelingene føler seg for svake til å drive agitasjon, og av den grunn blir medlemstallet liggende lavt. Avdelingene er også lite mobile når det gjelder å løse tvister. Vi tar sikte på å få distriktssekretærer på Sørlandet, Vestlandet og i Trøndelag, og representantene fra disse distrikter kan sikkert understreke at behovet for hjelp er nødvendig. Jeg vil si til Bottenvann som var redd for å komme hjem etter en kontingentforhøyelse: Ta du bare et møte med gutta og redegjør for nødvendigheten av å gå til en forhøyelse, og du vil sikkert gå like rakrygget fra et slikt møte.

Thorvald Mydland, Stavanger: Jeg kan forstå at det er ønskelig med en kontingentforhøyelse, men jeg er ikke så sikker på at en forhøyelse automatisk vil føre til en øking av inntektene. Jeg er redd for at det vil føre til et tilbakeslag. Det har vært pekt på at det kunne være ønskelig med 3 nye sekretærer. Men vil det svare til sin hensikt? Vi har jo LO-sekretærer som også kan brukes av våre avdelinger. Personlig har jeg ikke noe mot å ta en forhøyelse, men jeg er redd for medlemmenes reaksjon. Vår forening tok for en tid siden en forhøyelse på 25 øre på administrasjonskontingenten. Vi hadde bare 15 øre, og det var nødvendig med en slik forhøyelse, men vi opplevde at det skapte stor uro. Skal vi nå få en ny forhøyelse, kan vi risikere ny uro.

Fridtjof Indrebø, Askvoll Arbeidsmannsförening, Sogn og Fjordane: Det er ikke så enkelt å komme hjem med en kontingentforhøyelse på 50 øre uken — vi som representerer de små foreningene. Vi må bygge på forholdene i våre egne foreninger, og vi er ikke budd på en forhøyelse. Personlig kan jeg nok være med på det. Jeg er klar over at mye taler for en forhøyelse, spesielt i forhold til ansettelsen av 3 nye sekretærer, men jeg for min del er sterkt i tvil om vi bør ansette disse 3 sekretærene. Jeg tror foreningene i større utstrekning selv burde løse de små tvister. Det er dessverre en dårlig ånd blant medlemmene, og jeg tror ikke vi sann med en gang kan få en endring i disse forhold. Derfor må jeg stemme mot en forhøyelse av kontingenten.

Anna Svendsen, Stavanger: Vi kan ikke være med på denne forhøyelsen av kontingenten. Hvis vi skulle komme hjem med en

slik forhøyelse, ville jeg for min del pakke skreppa, hvis jeg da ikke ble kastet ut. Kan dere imidlertid garantere en forhøyelse av stønadssatsene, vil jeg gå med på en forhøyelse, men jeg synes 50 øre pr. uke blir vel mye.

Dirigenten foreslo nå 3 minutters taletid, og det ble vedtatt.

Gotvald Havn, Tananger og Sandnes, Rogaland: Kontingentforhøyelse er et ømtålig spørsmål. Jeg vil gjerne spørre om det er behov for 3 nye sekretærer. 50 øre er riktignok ikke så mye i dag, men for medlemmene betyr det likevel atskillig. Lien sa at de som hadde minst lønn, protesterte minst mot forhøyelse. Det beror vel kanskje på at vi er svake og gjerne vil ha en sterkere organisasjon. Går det ikke an med en mellomvei — 25 øre i forhøyelse?

Einar Grønbekk, Elverum Veiarbeiderforening: Vi betaler kr. 3.00 pr. uke. I tillegg til denne kontingenten har vi 10 øre til samorganisasjonen. Det som veier for meg er den påtenkte ansettelse av 3 nye sekretærer. Jeg vil derfor stemme for forhøyelse, selv om det blir mye. Det blir klaget over strykelister. Jeg for min del synes vi burde ha litt hyppigere strykelister, og dette sier jeg til tross forat jeg representerer den dårligst betalte stand. Jeg er likevel ikke redd for å komme tilbake til Elverum. Vi har tillit til forbundet og dets ledelse.

Bernt O. Løvlien, Røssåga Anleggsarbeiderforening: Det er første gang jeg er på et landsmøte, og jeg liker ikke at det settes munnkurv på representantene ved å innskrenke taletiden. Kontingentforhøyelsen er ikke bare et ømtålig spørsmål, men et eksplosivt spørsmål. Vi har en arbeidsrettssak mandag (19. oktober skulle saken vært oppe, men den ble utsatt. Ref. s. anm.), og hvis den skulle tapes, er jeg redd for at det går galt. Tillitsmennene burde kjenne litt til stemningen ute på arbeidsplassen. Vi som er tillitsmenn i de lokale foreninger vet at det henger i en silketråd. Mange mener nå at vi fagorganiserte ikke lenger har noe å si. De som reiser rundt, får ikke vite sannheten. Vi pynter litt på forholdene, når våre tillitsmenn fra Oslo kommer på besøk. Jeg tør imidlertid påstå at hvis vi taper arbeidsrettssaken mandag, er det mange som kommer til å rive medlemsboka i stykker. Jeg har vært ved Røssåga i 10 år, og jeg kjenner stemningen. Vær forsiktig med kontingentforhøyelsen!

Sigmund Kyrdalen, Seteren og Bamble i Telemark: Vi har fått reduksjoner i lønningene, og vi kan ikke komme tilbake med en forhøyelse av kontingenten.

Herald Tevik, Engan Stenindustriarbeiderforening, Sør-Trøndelag: Hvis vi ser kontingenten på bakgrunn av det vi har oppnådd, er det ingen som egentlig kan si den er for høy. Men det er dess-

verre ikke alle som ser det slik. Jeg synes en forhøyelse av 50 og 30 øre er noe drøyt. Vi har jo forskjellige kontingenter. Vi for vår del som står kollektivt tilsluttet flere organisasjoner har måttet gå opp i kr. 3.00 pr. uke. Det kunne ha sin interesse å få vite nøyaktig hva 3 nye sekretærer vil koste. Jeg vil antyde at man tar en forhøyelse på 25 øre for heltbetalende og 15 øre for halvtbetalende.

Hans Fredriksen, forbundsstyret: Jeg synes det er forstemmende å høre mange av innleggene i denne debatten. Øveraas sier at dette med kontingentforhøyelser er en gjenganger på landsmøtene. Ja, var det ikke da bedre å få en skikkelig forhøyelse, slik at man slapp denne gjengangeren. Det er blitt pekt på at regnskapet viser overskudd. Vi skal da ikke bruke opp de pengene vi har lagt oss opp på driften? Er det forsvarlig økonomi? Jeg synes landsmøtet bør gå inn for det forslaget landsstyret har lagt fram. Førrige gang kontingenten ble forhøyet ble det sagt at vi ville miste medlemmer. Vi så ikke noe til et slikt frafall, og det vil sikkert ikke skje denne gangen heller.

Halvard Lund, Rausand Gruvearbeiderforening, Møre og Romsdal: Vi er alle klar over nødvendigheten av forhøyelsen. Sakal vi ha en organisasjon og et forbundsstyre, må de ha de midler som er nødvendig for å drive arbeidet. 50 øre er ikke noe avskrekkende beløp. Det er ikke det for meg og flere av oss, men vi har problemet blant medlemmene. Det er vanskelig for oss lokale tillitsmenn. Jeg kan være enig med Flesvig i at 50 øre er en bagatell i dag — en klype tobakk pr. dag — men samtidig må jeg erklære meg enig med Bottenvann i at vi har vanskeligheter ute i foreningene med å få inn kontingenten. Likevel vil jeg anbefale landsstyrets forslag.

Harald Tevik, Engan, satte fram dette forslaget:

«Den ordinære kontingent forhøyes med 25 øre pr. merke for heltbetalende og 15 øre pr. merke for halvtbetalende.»

Erling Moe, Setså-Langset, Nordland, opptok sitt forslag om utsettelse. Det var sålydende:

«Saken sendes ut til avdelingene til uravstemning på samme måte som ved avstemning over tarifforslag.»

Marius Mauritzen, landsstyret: Jeg synes denne debatten minner om alle tidligere debatter om kontingentforhøyelse. Alfsen ga en klar grunnngiing for nødvendigheten av å gå til forhøyelse. Alle klaget under beretningsdebatten over at det var så vanskelig å få besøk av tillitsmennene ute i avdelingene. Derfor er det et skritt i den riktige retning å få 3 nye sekretærer. Her står vi overfor spørsmålet — enten å unngå kontingentforhøyelse eller å styrke organisasjonen. Kan det være noen tvil hos oss?

Johan Sveen, Stange Veiarbeiderforening: Jeg vil støtte for-

slaget om 3 nye sekretærer, og det må forbundet ha penger til å gjennomføre. De valte representanter er redde for å komme hjem. Da er det bedre å ta et realt standpunkt og stå og falle på det. Jeg tar gjerne den støyten og stemmer for forslaget om forhøyelse.

Walter Kristiansen: Jeg synes ikke det har vært særlig opplyftende å høre denne debatten. Den minner svært om den debatten vi har med arbeidsgiverne når vi krever forhøyelse av lønningene. Her blir det snakket om forbundet som om det er tillitsmennenes, mens det jo bare er til for medlemmene skyld og for å kunne tjene deres interesser. Forholdet er jo også at det stadig strømmer inn krav og anmodninger fra medlemmene, og såframt vi skal klare å yte den servise som medlemmene har krav på, trenger vi inntekter. Det blir sagt at medlemmene ikke vil forstå nødvendigheten av en forhøyelse. Jeg tror nettopp medlemmene vil forstå dette problemet og at de også vil betale når de får noe igjen.

Thorleif Andresen, LO: Vi i LO blander oss aldri inn i kontingent-spørsmålet. Det er et spørsmål som hvert enkelt forbund selvsagt helt suverent tar stilling til, men overfor de talere som har hevdet at kontingenten er så høy, vil jeg gjerne ha sagt at det er forbund innenfor LO som har dobbelt så høy kontingent. Organisasjonens virksomhet og slagkraft vil alltid ha sammenheng med dens økonomiske styrke. LO vedtok i forbindelse med sitt 60-årsjubileum å sette i gang en vervekampanje for å erobre nye medlemmer for fagorganisasjonen. Vi skal være klar over at organisasjonsprosenten innenfor enkelte områder i dette forbundet ennå ligger lavt. Jeg tenker i den sammenheng bl. a. på anleggene. For å drive agitasjon trenger vi penger.

Øystein Larsen: Det er gamle og velkjente argumenter som blir brukt i denne debatten, ja, mange av de samme ble brukt i 1955. Det er særlig skuffende å høre representanter for gruvearbeiderne snakke som de gjør. De tør ikke komme hjem hvis det blir en forhøyelse på 50 øre. Jeg tror ikke de trenger være redde for å legge fram dette for sine arbeidskamerater. Hvis vi kan få 3 nye sekretærer, kan vi utvide agitasjonen. Vi kan få flere medlemmer, og dette vil med tiden gi oss rommeligere økonomi, men det vil ta lang tid, og vi trenger penger for å kunne drive denne agitasjonen. Når det blir snakket om at en kontingentforhøyelse vil føre til frafall, så mener jeg at det ikke vil bli tilfelle.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg tror også at faren for frafall ikke er så stor som det har vært snakket om. Når jeg er mot forhøyelse av kontingenten, er det på bakgrunn av regnskapet. Etter det gode driftsresultat synes jeg ikke det er nødvendig. Formuen er økt med 1,5 million kroner i løpet av landsmøteperioden. Mulighetene til å

gjøre mer uten kontingentforhøyelse er etter min mening til stede. Mitt inntrykk er forresten at det fins utgifter som det godt kunne skjæres ned på.

Bernt Alfsen hadde ordet til slutt og sa bl. a.: Da vi behandlet saken i landsstyret, var det en alminnelig oppfatning at vi burde utbedre forbundets organisasjonsapparat. På den måten var det meningen å yte medlemmene bedre servise. Vi ser ofte at medlemmene ikke får den servise de har krav på. Vi kan ikke rekke alt vi gjerne ønsket. Vi har diskutert denne saken meget inngående. Det er riktig at forbundet gjerne vil ha ansatt flere sekretærer, og nettopp disse nyansettelser er bakgrunnen for forslaget om kontingentforhøyelsen. Hvis man ikke ønsker det, er det en sak for seg. Men går vi først til ansettelse av 3 sekretærer, så må disse folkene ut og reise, og det koster penger. Jeg anslår utgiftene til disse 3 sekretærer til ca. kr. 150 000.00 Når man tar disse tingene i betraktning, er det nødvendig med en kontingentforhøyelse. Hvis denne kontingentforhøyelsen ikke blir vedtatt, kan vi ikke ansette disse distriktssekretærene. Det bør alle være klar over. Vi som nå er tillitsmenn i forbundet har selv vært på arbeidsplassen. Vi vet at det ikke alltid var så lett å få inn kontingenten, men det var ikke noe lettere før i tiden. Jeg tror heller det var et større løft den gangen. Det er blitt spurt om hvor mye en kontingentforhøyelse på 50 øre vil utgjøre i penger. Det er ikke så godt å svare på i farten, men jeg tror jeg tør si at vi trenger denne forhøyelsen på 50 øre hvis vi skal ansette disse 3 nye sekretærene. Jeg anbefaler landsstyrets forslag.

Før forslagene ble tatt opp til votering opplyste *dirigenten* at *Harald Tevik* trakk sitt forslag tilbake.

Odd Olsen, Orkanger, foreslo at det først ble votert over hvorvidt det skulle være noen kontingentforhøyelse over hodet.

Det ble stemt over voteringsmåten, og det var stort flertall for den voteringsmåten *Odd Olsen* hadde foreslått.

Voteringen.

Voteringen hadde til resultat at kontingentforhøyelse ble forkastet med 123 mot 112 stemmer.

§ 20. Kontingentens innbetaling.

Her forelå følgende forslag:

28. Avd. 404, Bergens Vakt- og Renholdsbetjeningsforening, foreslår:

Punkt 1. Den ordinære kontingent innbetales av fagforeningen til forbundet hver måned og senest innen den 20. i den derpå følgende måned.

Motivering:

Da avdelingen er den eneste av samtlige avdelinger i Bergen, så vidt vites, som har kontingentoppgjør til forbundet annenhver måned, mener den at av hensyn til innbetalingen av kontingent til lokale organisasjoner hver måned vil den foreslåtte innbetaling passe best.

Landsstyret foreslår: De nåværende bestemmelser bibeholdes.

Bergliot Helle, Bergens Vakt- og Renholdsbetjeningsforening, redegjorde for bakgrunnen for foreningens forslag, men konkluderte med å trekke det tilbake.

Bernt Alfsen pekte på at forbundet har ca. 560 avdelinger, og det var meget vanskelig å foreta noen endring i kontingentinnbetalingen. Han anbefalte innstillingen.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

§ 17. Stønad under arbeidsstans.

Man gikk så tilbake til § 17, hvor forslagene tidligere er referert.

Dirigenten foreslo at disse forslag ble sendt over til budsjettkomitéen uten diskusjon.

Ved voteringen ble dirigentens forslag enstemmig vedtatt. Senere på landsmøtet forelå budsjettkomitéens innstilling som var sålydende:

«I betraktning av at kontingenten ikke ble forhøyet finner budsjettkomitéen ikke å kunne foreslå noen forhøyelse av stønadsatsene under arbeidsstans.»

Enstemmig ble budsjettkomitéens innstilling vedtatt.

§ 21. Kontingentfrie medlemmer.

Her forelå disse forslagene:

29. Avd. 7, Evje Arbeiderforening, foreslår:

Punkt 5. Foreslår gjeninntatt det gamle punkt om æresmedlemskap fra tiden før siste landsmøte.

Motivering:

Nåværende punkt er en tilbakegang for vår organisasjon når det på andre felter arbeides for nedsettelse av aldersgrensen.

30. Avd. 99, Vestfold Vegarbeiderforening, foreslår:
Aldersgrensen for betaling av heltbetalende kontingent nedsettes til 60 år.

31. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening, foreslår:
Tillegg til punkt 5. Kvinnelige medlemmer som har fylt 62 år og som har vært medlemmer av Norsk Arbeidsmandsforbund i 20 år og som har innbetalt 1000 ordinære kontingentmerker til forbundet opptas som æresmedlemmer.

Motivering:

Mange av de kvinner som står tilsluttet forbundet i dag er kommet sent inn i arbeidslivet, idet de i mange tilfelle har måttet overta forsørgerens byrde ved dennes bortgang. Videre kan påpekes at aldersgrensen for kvinner er 62 år.

32. Avd. 136, Sarpsborg og Omland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5. Endres slik at medlemmer med 25 års medlemskap og innbetalt kontingentmerker i henhold til forbundets krav samt har fylt 65 år opptas som æresmedlemmer og fritas for kontingent.

Motivering:

Foreningen er av den oppfatning at det skal ikke være til hinder for et medlem som har vært medlem av andre forbund og som etter vedtak om forbundenes virkefelt må overføre sitt medlemskap å få æresmedlemskap når de ellers oppfyller betingelsene.

33. Avd. 400, Balestrand Veg- og Anleggsarbeiderlag, foreslår:
Punkt 5. Medlemar som har fylt 65 år og har vore medlemar av Norsk Arbeidsmandsforbund i minst 25 år vert opptekne som æresmedlemar av forbundet og vert fritekne for kontingent. Medlemskapet i LO må ikkje vera avbrote.

Landsstyret foreslår: § 21 beholdes uendret.

Paul Sundt meddelte at forslag nr. 32, fra avd. 136, er trukket tilbake. Han pekte samtidig på at denne saken var inngående diskutert i landsstyret som var av den oppfatning at de nåværende bestemmelser burde opprettholdes.

Harald Øveraas, Løkken: Vi synes det er en stor skjevhet i disse bestemmelser. Særlig er dette med at 1250 merker skal være innbetalt i drøyeste laget. På den måten er det nesten umulig for en kvinne å oppnå æresmedlemskap. Vi mener derfor at det bør lempes på bestemmelsene for de kvinnelige medlemmer.

Paul Sundt: Vi har ofte diskutert dette med æresmedlemskapet. Det er bare vårt forbund som har en slik bestemmelse. Etter min mening burde et æresmedlemskap henge langt høyere. Under alle omstendigheter burde alle som står i arbeid betale kontingent. Det er da også mange æresmedlemmer som betaler kontingent.

A. K. Lien: Æresmedlemskapet har vært drøftet mange ganger, og jeg er enig med Sundt i det han sa. At man skal ha fylt 65 år og ha betalt minst 1250 merker må være det minste krav, og jeg mener også at æresmedlemmer som står i arbeid bør betale kontingent. Æresmedlemskapet bør henge høyt, og jeg synes ikke vi bør gå tilbake på vedtaket fra 1955.

Rolv Nilsen, Sauda Anleggsarbeiderforening, pekte på at forbundets merke utgjorde to hender som møttes. Det var et symbol som forpliktet også i dette spørsmålet. — Vi burde gi de gamle vår honnør ved å innrømme dem æresmedlemskapet, sa han.

Dirigenten, J. P. Karlsruud, ville stemme for forslaget fra Evje Arbeiderforening. Det er gjort mye urett mot våre eldre medlemmer.

Harald Øveraas, Løkken, var enig med Lien i at æresmedlemmer burde betale kontingent når de står i arbeid, men ellers mente han at kvinnene burde få lettelser. Han opptok følgende endringsforslag: «Hvor pensjonsalderen for kvinner er 62 år gis disse æresmedlemskap når de har stått tilsluttet NAF i 20 år og innbetalt 800 ordinære kontingentmerker.»

Ved voteringen ble landsstyrets forslag vedtatt med stort flertall.

§ 31. Vedtekter for forsikringskassen.

Her forelå disse forslag:

34. Avd. 73, Jakobsbakken Gruvearbeiderforening, foreslår:

Punkt 4, forandres til: Dør et medlem som er berettiget etter nærværende lov, utbetales til medlemmets ektefelle, barn, foreldre eller nære slektninger som medlemmet før sin død har testamentert forsikringssummen denne, uten at medlemmet behøver å ha forsørgelsesplikt.

Motivering på landsmøtet.

35. Avd. 404, Bergens Vakt- og Renholdsbetjeningsforening, foreslår:

Punkt 4. Avdelingen foreslår at begravellesbidraget forhøyes til kr. 700.00.

Motivering:

Det fastsatte beløp til begravellesbidrag, kr. 500.00, har ikke fulgt prisutviklingen. Ved enhver utbetaling som avdelingen har foretatt

overfor medlemmers pårørende har det vært klaget over at beløpet er svært lavt i forhold til dagens priser.

36. Avd. 20, Sulitjelma Jern- og Metallarbeiderforening, *foreslår*: Punkt 5, skal lyde: Medlemmer som har oppfylt betingelsene for æresmedlemskap i henhold til bestemmelsene i § 21, pkt. 5, og er opptatt som æresmedlemmer, skal få utbetalt hele forsikringssummen, kr. 1500.00, ved fylte 70 år og har sluttet i arbeid.

Medlemmer som ikke har oppfylt bestemmelsene i § 21, pkt. 5, skal utbetales etter den skala som er oppført i pkt. 4 i § 31 ved fylte 70 år og har sluttet i arbeid.

Motivering:

Da vi har institusjoner som betaler begravellesbidrag, mener foreningen at medlemmene bør få den opparbeidede forsikring utbetalt i levende live. Det er mens man lever at man trenger penger, ikke etterat man er død.

37. Avd. 136, Sarpsborg og Omland Arbeidsmannsforening, *foreslår*:

Pkt. 5, siste setning, får følgende ordlyd: Forskudd på kr. 600.00 utbetales til medlemmet selv om dette er i arbeid.

Motivering:

Foreningen mener at vårt forbund bør følge samme framgangsmåte som andre forbund, f. eks. Norsk Kommuneforbund. Foreningen er videre av den oppfatning av selv om medlemmet er i arbeid vil den fordel som et æresmedlemskap gir være en oppmuntring for gamle medlemmer, en oppmuntring en bør få mens en lever.

38. Avd. 400, Balestrand Veg- og Anleggsarbeiderlag, *foreslår*: Pkt. 5. Medlemar som hev oppfylt betingelsane for æresmedlemskap i § 21, pkt. 5, og er opptekne som æresmedlemar kan få utbetalt sitt opparbeidede forsikringsbeløp. Om der før er utbetalt begravellesbidrag ved ektefelles død, skal det dragast frå.

39. Avd. 432, Rusåga Jernbanearbeiderforening, *foreslår*: Punkt 5 og 6 utgår. Nytt punkt: Medlemmer som har fått pensjon på grunn av nådd pensjonsalder, sykdom eller vanførhet, og som således har sluttet i arbeidet, kan få utbetalt det forsikringsbeløp de har opparbeidet seg, såframt medlemmet har 10 års sammenhengende medlemskap og innbetalt 500 ordinære merker.

Motivering:

Etter de forskjellige sosiale tiltak med forskjellige trygdeordninger i stat og kommune, og den dertil store stigning i tegninger av

forsikringer i livsforsikringsselskaper, mener vår forening at forutsetningene for pkt. 2 i § 31 i dag kan forandres.

Vi mener, og kjenner også til, at medlemmer med nådd pensjonsalder eller av grunner som omskrevne ved å få utbetalt forsikringsbeløpet kan ha glede av og kanskje få råd til å realisere et ønske som de ellers ikke kan nå.

40. Avd. 400, Balestrand Veg- og Anleggsarbeiderlag, *foreslår*:

Punkt 6. Medlemar som hev minst 10 års medlemskap i forbundet og på grunn av varig dårlig helse eller alderdom ikkje kan taka all slags arbeid, kan på søknad gjennom sin avdeling til forbundsstyret få utbetalt sitt opparbeidede forsikringsbeløp.

Motivering:

Me søkte for eit av våre medlemar om å få utbetalt 50 prosent av forsikringsbidraget på grunn av at han hev dårlig helse og ikkje kan taka noko tungt arbeid. Me fekk avslag. Me synest det er ein stor urett at medlemane ikkje kan få ubetalt sine eigne pengar medan dei hev bruk for dei.

41. Avd. 70, Sandnes Arbeiderforening, *foreslår*:

1. Forsikringssummen som er skissert i *loven* utbetales uavkortet den dag medlemmet på grunn av fastsatt aldersgrense må slutte sitt arbeid i vedkommende yrke (fag).
2. Det samme gjelder hvis en arbeider grunnet sykdom eller skade må fratse arbeidet.

Motivering:

Slik den tvungne sykeordning er i dag trenger en ikke å tilbakeholde kr. 500.00 for medlemmets gravferd. Foreningen mener det er mer i tidens krav at medlemmet i noen mon får nyte godt av sin troskap mot organisasjonen i levende live.

42. Avd. 73, Jakobsbakken Gruvearbeiderforening, *foreslår*:

Punkt 10, siste ledd forandres til: Forsikringssummen kan kun overdras ved testamente til nære slektninger eller adoptivbarn.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret foreslår: Forslagene kan ikke tiltres.

A. K. Lien: De foreliggende forslag betyr alle sammen betydelige uttellingener. Når landsmøtet ikke har villet gå til noen kontingentforhøyelse, da må det være en selvfølge at ingen av disse forslagene

kan vedtas. Jeg vil anbefale landsstyrets forslag om at vedtektene blir som nå.

Torstein Guvåg, Jakobsbakken Gruvearbeiderforening: Grunnen til vårt forslag er et spesielt tilfelle. Et av våre medlemmer fikk kreft. Han hadde ingen direkte pårørende. Han var nemlig ugift. Han bodde imidlertid hos en brordatter i små kår, en enke. Han hadde testamentert alt det han eide til denne enken, og nå ville han ha greie på om han ikke kunne testamentere sitt forsikringsbidrag til enken. Jeg så på vedtektene og fant ut at det ikke lot seg gjøre. Derfor kommer nå vårt forslag, for å gjøre dette mulig. Jeg skal ikke sette så mye inn på dette, men jeg synes det skulle være grunn til en endring her, for forsikringsbidraget er jo penger som er innbetalt av medlemmene.

Einar Sundsfjord, Rusåga Jernbanearbeiderforening, fortalte at dette spørsmålet hadde samlet stor interesse i hans avdeling. Særlig de eldre hadde vært svært opptatt av det spørsmålet som var reist i forslaget, nemlig at det skulle være mulig for eldre medlemmer å få hele forsikringsbidraget utbetalt mens de var i live. Da kunne de gjøre seg nytte av det. De ville kunne få oppfylt noen av de drømmer og håp de hadde hatt. Mange ville kanskje bruke forsikringsbidraget til å reise og se seg om i landet og verden. — Jeg hadde egentlig ikke tenkt å forlange ordet, sa han, for forslaget om forhøyelse ble jo stemt ned, og jeg stemte mot forhøyelse. Jeg er derfor klar over at vårt forslag står svakt.

Walter Kristiansen: De forslag som er lagt fram her har en så stor økonomisk rekkevidde at de ikke kan vedtas. Forsikringskassen i et fagforbund er jo ikke aktuarberegnet. Hvis alle skulle ha rett til å få utbetalt hele forsikringsbidraget etter 10 års medlemskap, ville det ikke være dekning. Selv om vi brukte hele forbundets formue, ville vi ikke rekke ut. Fordelt på alle medlemmer utgjør nemlig denne formue kr. 166.00 pr. medlem. Hvis disse forslag skulle bli vedtatt, ville forbundet stå uten driftsmidler. Vi må være klar over at vi har ca. 3000 æresmedlemmer. Alle disse ville uten videre kunne forlange hele forsikringsbidraget utbetalt. Det ville utgjøre 4,5 millioner kroner. Selv om det følelsesmessig skulle være mye som talte for et slikt forslag, så forstår sikkert alle at det ikke er gjennomførbart. Da måtte vi nok ha vedtatt atskillig høyere kontingent enn den landsstyret hadde foreslått.

Paul Sundt: Det ville ikke være mulig å skaffe penger til de utvidede rettigheter som blir foreslått her. Kontingentforhøyelsen ble nedstemt, og da kan man ikke påta seg større utgifter enn strengt tatt de nødvendige. Jeg vil derfor anbefale landsstyrets innstilling.

Bergliot Helle, Bergen, fastholdt motiveringen i forslaget fra Bergen.

Bernt Alfsen: Hvis vi gjennomførte det som er foreslått her, ville vi kjøre forsikringskassen i grøfta. Vi kan ta et eksempel som klart vil vise det: Et medlem med 10 års medlemskap dør. Han har betalt 500 merker. De etterlatte får utbetalt kr. 1000.00. Det blir utbetalt mer enn hva medlemmet har innbetalt. Skulle vi så i tillegg har utbetalinger til alle æresmedlemmer, ville forsikringskassen være ferdig. Jeg vil på det innstendigste advare mot enhver form for endringer i vedtektene.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

Gullmerke.

Her forelå disse forslag:

43. Avd. 266, Sjøflot Fagforening, foreslår:

Medlemmer som har 25 års medlemskap i LO har krav på å få gullnåla for trufast medlemskap millom dei fagorganiserte same kva forbund i LO dette medlemskap er opparbeidd i.

Grunngjeving:

I avdelinga vår har vi mange medlemmer som er avskåret fra å få dette heidersteiknet av di dei før har stått som medlemmer i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. I og med at avdelinga vår vart flytta over til Norsk Arbeidsmandsforbund for nokre år sidan kan ikkje disse medlemmer få dette heidersteiknet i dette livet. Det gjelder storparten av medlemmene våre. Difor tenkjer vi at Landsmøtet må ta dette framlegget opp til drøfting og gjera eit vedtak som gjev alle medlemmer same rett i LO i Norge.

Landsstyret foreslår: Forslaget oversendes LO med forslag om å opprette en bestemmelse om gullmerke for langt medlemskap i LO.

A. K. Lien: Jeg må advare mot å vedta det forslag som foreligger fra avd. 266. Etter min mening vil det være uriktig at medlemmer som for eksempel har stått tilsluttet et annet forbund i 24 år og så blir overført til vårt forbund skal ha rett til å få gullmerket i vårt forbund etter bare å ha stått her i 1 år. Derimot mener jeg at LO burde ha et veteranmerke for medlemskap i LO.

Vårt forbund sendte inn forslag om dette ved siste kongress, men det ble forkastet. Jeg anbefaler landsstyrets innstilling om at forslaget oversendes LO, slik at saken blir tatt opp på neste kongress.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

FORENINGSVEDTEKTENE

§ 1. Oppgaver.

Her forelå følgende forslag:

44. Avd. 88, Sunndal Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 11 — fotnote tilføyes: eller medlem av styret uten stemmerett.

Motivering:

Det er viktig at styret velges uten at en skal ta hensyn til om vedkommende også er egnet til formann for studieutvalget.

Landsstyret foreslår: Fotnoten endres til: «Utvalgets formann bør være medlem av styret eller tiltre styret uten stemmerett.»

Paul Sundt: Landsstyret har tatt opp forslaget fra avd. 88 med en liten redaksjonell endring, og jeg har forstått det slik at avd. 88 går over til det.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

§ 3. Innmeldingsavgift.

Her forelå dette forslaget:

45. Avd. 88, Sunndal Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 1, annet avsnitt: «Kr. 5.00» forandres til «kr. 10.00».

Videre tilføyes: Er et medlem strøket to ganger grunnet kontingentrestanse, kan han ikke opptas som medlem uten at forbundsstyret etter søknad har gitt sin tillatelse hertil.

Motivering: Unødvendig.

Landsstyret foreslår: Første del av forslaget anbefales vedtatt. Tilføyelsen kan ikke tiltres.

Paul Sundt: Vi ville få en alt for stor arbeidsmengde hvis annen del i forslaget skulle gjennomføres. Jeg anbefaler innstillingen. Ved voteringen ble innstillingen vedtatt enstemmig.

§ 5. Årsmøte og medlemsmøter.

Her forelå følgende forslag:

46. Avd. 404, Bergens Vakt- og Renholdsbetjeningsforening, foreslår:

Avsnitt 2: Avdelingen foreslår at halvårsmøte utgår og at årsmøtet velger 3 styremedlemmer et år og 4 styremedlemmer neste årsmøte. Likeledes velges varamenn og revisorer.

Motivering:

Avdelingen mener at dette forslaget kommer til å forenkle arbeidet innen avdelingene.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres. Videre foreslår landsstyret: § 5, pkt. 2, første setning, skal lyde: «Valg av styre skal foretas på hel- og halvårsmøte.»

Paul Sundt: Landsstyret vil ha denne tilføyelsen av hensyn til foreninger som har sitt virksomhetsområde oppe på fjellet med store avstander. Denne ordningen er litt smidigere enn den vi har nå.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

c. Regler om valg av representanter til Landsorganisasjonens kongress.

Her forelå følgende forslag:

47. Avd. 147, Orkanger Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5, endres til: Valg av representanter skjer distriktvis, med en representant med varamenn for hvert distrikt. Forbundene foretar distriktsinndelingen.

Motivering:

Med de gjeldende regler har medlemmene ingen innflytelse på valgene, idet det er helt umulig å endre forbundets innstilling. Vi er merksam på at en ordning med distriktsvise valg heller ikke gir medlemmene den hele bestemmelsesrett, men tror det gir større muligheter for medlemmene til å bestemme hvem som skal representere deres distrikt.

Landsstyret foreslår: Forslaget kommer inn under Landsorganisasjonens vedtekter og kan ikke behandles på landsmøtet.

Odd Olsen, Orkanger: Det må bero på en misforståelse når vårt forslag har fått denne form. Det går klart fram av mitt brev at vi har ment å ville rette en henstilling til LO, og i form av en henstilling kan selvsagt vårt forslag behandles av landsmøtet. Slik forholdet er nå, har medlemmene absolutt ikke noen innflytelse på disse valgene. Medlemmene skal imidlertid ha bestemmelsesretten.

Det ville bli en langt bedre og mer betryggende ordning hvis man gjennomførte disktriktsvise valg. Da ville man kjenne de kandidater som ble oppstilt. Jeg håper landsmøtet vil vedta vårt forslag, og jeg foreslår at det blir endret til en henstilling, slik at det ikke kan prosederes på formen.

Paul Sundt: Vi har vært inne på disse regler tidligere under behandlingen av vedtektene, og Walter Kristiansen opplyste da at det er kongressen som avgjør dette spørsmålet. Det står enhver forening fritt å sende forslag om endringer.

Walter Kristiansen: Disse regler står på siste side i LO's vedtekter, og vi er bundet til LO's vedtekter her. Jeg tror også at det vanskelig kan ordnes på annen måte enn gjennom en sentral instans ved et slikt valg.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg er klar over at vårt forslag har visse svakheter, men en slik ordning vi foreslår vil øke medlemmenes bestemmelsesrett. Jeg vet det er medlemmer av forbunds- og landsstyret som er enige i vårt forslag.

A. K. Lien: Man kan mene hva man vil om disse regler, men det står fast at det bare er LO's kongress som kan endre dem. Jeg vil derfor anbefale innstillingen.

Ved voteringen ble innstillingen vedtatt med stort flertall.

Diét og arbeidstap.

Budsjettkomitéen la fram følgende forslag om satser for diét og arbeidstap:

<i>Reise under 8 timer</i>	<i>kr. 30.00</i>
<i>Reise over 8 timer</i>	<i>» 35.00</i>
<i>Natttillegg</i>	<i>» 25.00</i>
<i>Arbeidstap pr. dag</i>	<i>» 53.00</i>

Enstemmig og uten debatt ble forslaget vedtatt..

Dagsordenens pkt. 4: Den faglige og økonomiske situasjon.

P. Mentsens innledningsforedrag.

Nestformannen i LO, *P. Mentsen*, holdt innledningsforedrag om dette spørsmål. Han uttalte bl. a.:

Jeg kommer til å legge mest vekt på spørsmålet om den faglige situasjon, sa han innledningsvis. Men for å trekke opp perspektivene, må jeg også komme litt inn på de økonomiske forhold.

I alle etterkrigsårene har vi hatt en relativ tilfredsstillende og stabil økonomisk utvikling. Men i slutten av 1957 inntrådte det en

klar endring i den gunstige utvikling. Riktignok har ikke utviklingen vært jevn hele tiden. Det har vært svingninger hit og dit, men en kan likevel si det har vært en stadig oppadgående tendens, en sterkt økonomisk aktivitet og høy sysselsetting — så å si full sysselsetting. Dette har ført til en ganske sterk lønnsstigning. Det har riktignok også vært en betraktelig prisstigning, men alt i alt har det vært en betydelig stigning i reallønnen.

Mot slutten av 1957 kom det et omslag i ugunstig retning. Hos oss gjorde det seg særlig gjeldende i utenriksøkonomien i skipsfarten og i andre næringer, bl. a. bygg- og anleggsvirksomhet og eksportindustriene. Vi fikk et strammere økonomisk klima enn tidligere. Denne utviklingstendens fortsatte også i 1958. Det førte til at arbeidsløshet, som tidligere i etterkrigsårene praktisk talt ikke har forekommet, nå begynte å gjøre seg gjeldende. Det var i første rekke sesongledighet, men også endel innskrenkninger i den såkalte kontinuerlige produksjonsindustri. Selv om ledighetstallene ikke var særlig høye, ble de likevel etter hvert merkbare. Den gjennomsnittlige ledighet i 1958 var om lag 23 000. Det utgjør 1,4 prosent av det totale antall sysselsatte. Vi kan medgi at dette ikke er noen særlig høy prosent — det var mange som mente at vi fremdeles hadde oversysselsetting.

Innenfor fagorganisasjonen måtte vi se med en viss bekymring på en slik ledighet. Arbeidsledighet er et av de onder vi ikke kan tåle. Vi måtte derfor ta dette spørsmål opp til alvorlig drøfting. Etter de oversikter en nå har, kan en regne med at den ugunstige økonomiske utvikling delvis har snudd, og vi har derfor ikke nå lengre et så stramt økonomisk klima som vi hadde gjennom 1958. Omslaget kom ved årsskiftet 1958/1959, og hittil har vi i 1959 hatt en forholdsvis gunstig utvikling. Likevel skal vi ikke se bort fra at vi fremdeles har om lag 1,5 million brutto registertonn av vår handelsflåte i opplag, og det betyr mye i vår økonomi som er så avhengig av verdenshandelen og fraktinntekten. Disse forhold tatt i betraktning har vel vært en medvirkende årsak til at samtlige sjømannsorganisasjoner prolongerte sine tariffavtaler for 1 år.

På bakgrunn av den ugunstige økonomiske utvikling var det at vi ved årsskiftet 1957/1958 sto overfor det forhold at vi våren 1958 skulle si opp de fleste tariffavtaler og foreta revisjon av dem. Sekretariatet så vel som representantskapet behandlet inngående situasjonen, og gjorde vedtak om at tariffavtalene skulle sies opp, bl. a. fordi at en i første rekke måtte reise og søke gjennomført to prinsipielle hovedkrav. Det ene var forkortelse av arbeidstiden og det annet var pensjonsspørsmålet. Det sistnevnte hadde vært reist av mange forbund. Først og fremst hadde det vært reist som aktu-

elt krav innenfor bergverksindustrien. Ved siden av disse to sosialt betonte prinsippkrav var det så spørsmålet om høyning av inntektene for de lavest lønte grupper.

Det må vel medgis at det var i en relativt ugunstig økonomisk atmosfære vi skulle søke å gjøre framstøt. En var derfor klar over at tariffrevisjonen ville bli meget vanskelig, og en var videre klar over at når det gjaldt de sosiale krav, så måtte det føres generelle fellesforhandlinger. Vi konsentrerte oss derfor om arbeidstidsforkortelsen med kompensasjon, pensjonsspørsmålet, høyning av de laveste lønninger og dertil en indeksbestemmelse, slik at en ble noenlunde sikret mot en eventuell prisstigning.

Etter mange, lange og omfattende forhandlinger kom vi fram til et forslag som gikk ut på at arbeidstidsforkortelsen skulle gjennomføres med en gang — forkortelse til 45 timer pr. uke gjeldende fra 1. mars 1959. Det skulle gis full kompensasjon for alle tidlønninger og 4,5 prosent kompensasjon for alle akkordlønninger eller sammenliknbare lønnsordninger. Arbeidstidsforkortelsen er bygd på den forutsetning at ingen skal tjene eller tape på den. Når det gjelder pensjonssaken, ble en enig om en prinsippavtale. Denne avtale er så vidt godt kjent at jeg ikke skal komme inn på detaljene. En bør ta sikte på en noenlunde skikkelig tilleggspensjon i tillegg til alderstrygden. Det er i samsvar med avtalen satt ned et felles pensjonsutvalg til å utrede saken, og denne utredning skal være ferdig slik at den kan behandles våren 1960. Som dere vet, var det tidligere satt ned et utvalg for å utrede pensjonsspørsmålet for bergverksindustrien. Arbeidet her er imidlertid stilt i bero inntil hovedutredningen er ferdig, idet en må søke å se hele pensjonssaken i sammenheng. Det kan tilføyes at vi var klar over at utredningen av denne sak måtte ta nokså lang tid, men vi var interessert i å få den så hurtig som mulig på nyåret 1960, og det av en særskilt grunn. Viser det seg at det ikke lar seg gjøre å komme fram til en tilfredsstillende ordning gjennom partsforhandlinger, så får vårt representantskap ta stilling til om en skal søke saken løst på det politiske plan, dvs. anmode myndighetene om å legge fram lovforslag om offentlig pensjonstrygd. Vi skal ha stortingsvalg i 1961. Det skulle være en selvsagt ting at vi også skal ha et arbeiderflertall ved dette valg, men vi har ikke noen absolutt garanti for at det blir tilfelle. Derfor vil vi ha spørsmålet avgjort før valget. Vår motpart er nok også klar over dette.

Pensjonssaken er en av de største saker fagorganisasjonen har stelt med i den senere tid. Jeg vil gjerne understreke at vi vil søke å få til en pensjonsordning med bredde og som ikke er stedbunden. Jeg gjør merksom på at vi har mange bra pensjonsordninger. Vi

har kommunale og statlige pensjoner og vi har pensjonsordninger ved enkelte bedrifter, men alle disse ordninger er jo mer eller mindre stavnsbundne, idet de er bundet til vedkommendes arbeidsplass. Fagorganisasjonen er interessert i en ordning som kan gjøre det mulig for arbeiderne å ta rettighetene med fra bedrift til bedrift. Når det gjelder dette forbund, er det jo så at en hel del av medlemmene stadig skifter arbeidsplass, og slik er det med mange andre arbeidstakere, ikke bare innenfor dette arbeidsområde. Det er derfor nokså utilfredsstillende at pensjonsrettigheter mistes når en flytter over til en annen arbeidsplass. Rettighetene til pensjon bør heller ikke bygges på åremål, men på uketall. Jeg vil håpe det må være mulig å komme fram til en slik ordning.

Som jeg nevnte tidligere, tar en sikte på en tilleggspensjon i tillegg til alderstrygden. Imidlertid vil jeg gjerne understreke at når det gjelder eksempelvis bergverkene, vil det, etter min mening, være umulig å nytte en aldersgrense på 70 år for å oppnå pensjon. Jeg kunne tenke meg at den ble fastsatt til 63 eller 65 år for gruvearbeidere. Jeg vil også sterkt understreke at skulle det ikke lykkes å komme fram til en ordning gjennom en avtale med Norsk Arbeidsgiverforening, så må det på det politiske plan gjennomføres en spesiell pensjonsordning for gruvearbeiderne. For denne arbeidsgruppe må saken løses snarest, idet den nå har stått fremst på dagsordenen i mange år, og det er også nødvendig at den blir løst. Jeg sier dette så klart og tydelig for at det ikke på dette punkt skal være noen misforståelse. Vi har måttet avvente utredningen fra fellesutvalget om pensjonsspørsmålet. Men for bergverksindustrien er saken så vidt klar at uansett hvordan det går, må vi ha en avklaring til neste kongress i 1961. Vi skal imidlertid være klar over at dette blir et ganske stort økonomisk løft for samfunnet, idet de fleste bergverk er i den situasjon at de ikke har noen økonomisk bæreevne til å klare pensjonsforpliktelser.

Når det gjelder fellesforslaget 1958, kan jeg ikke her komme inn på alle detaljene i det. Det er vel heller ikke nødvendig, da de fleste kjenner det ganske godt. Jeg vil imidlertid nevne noen ord om indeksbestemmelsen. Det er jo ikke noe punkt i fellesforslaget som har vært mer inngående diskutert enn nettopp denne bestemmelse. Jeg kjenner til at det av mange har vært hevdet at indeksbestemmelsen i fellesforslaget var meget ugunstig, idet en oppnådde så dårlig indeksregulering høsten 1958. Dette er imidlertid ikke riktig. Det som er et faktum er at den indeksbestemmelse vi fikk er den mest gunstige vi noensinne har hatt. Den er nemlig bevegelig. Reguleringen var ikke bundet til faste datoer, men til det tidspunkt indekstallet ga utslag over «den røde strek», minst 6 måneder etter

sist foretatte regulering. I sin ytterste konsekvens kunne det bety at i løpet av tariffperioden som ble satt til 3 år, kunne oppnås 5 reguleringer. Når en imidlertid mener at resultatet av indeksreguleringen ble dårlig, har ikke det sammenheng med indeksbestemmelsen, men med den faktiske økonomiske situasjon som forelå på det tidspunkt reguleringen ble foretatt.

Som alle vet, steg indekstallet sommeren 1958 slik at vi reiste krav om lønnsregulering. Norsk Arbeidsgiverforening sa nei til vårt krav, og viste til at det ikke var økonomisk grunnlag for noe lønns tillegg. Vi sa derfor opp samtlige tariffavtaler og på samme tid foretok vi oppsigelse av plassene. En sto dermed overfor en åpen storkonflikt. På den bakgrunn var det derfor forståelig at myndighetene måtte gripe inn. De spurte partene om de var villig til å la tvisten om indeksregulering forelegges for frivillig lønnsnemnd eller voldgift. Myndighetene var så vel som vi klar over at den ikke kunne løse problemet ved en åpen konflikt. I hvert fall ville ikke de økonomiske muligheter bli gunstigere for en lønnsøkning. På arbeidernes side kom vi derfor til det resultat at vi måtte svare ja til frivillig lønnsnemnd. Den andre part sa nei. Det førte så til at det ble bestemt ved kongelig resolusjon at tvisten skulle avgjøres ved tvungen lønnsnemnd. Lønnsnemnda avsa så sin kjennelse som dere alle kjenner til.

Så begynte strømmen av protester som bl. a. gikk ut på at arbeidstakerne ikke hadde fått det de tilkom. Etter min mening er det forståelig at disse protester kom, men jeg unnlater ikke å si at mange delvis bygde på feilaktige premisser. Som dere alle vet, stemte jeg for min del mot kjennelsen, idet jeg stemte for den påstand vi hadde lagt fram. Jeg tilføyer imidlertid at dette høres jo nokså kjekt ut, men det ga jo ikke noe mer i lønningsposen. Jeg er overbevist om at det ville vært bedre om det hadde vært mulig å komme til et resultat slik at arbeidernes representanter kunne ha stemt sammen med de offentlige representanter. Vi var klar over at mulighetene ikke var store. Forholdene på det tidspunkt var så ugunstige som de kunne vært. De offentlige representanter hadde en meget vanskelig oppgave, når de skulle foreta sin avgjørelse. Vi kan være uenig i avgjørelsen, men vi skal på samme tid forstå den vanskelige oppgave lønnsnemnda hadde. Jeg kan tilføye at jeg nok forstår at avgjørelsen kan kritiseres, men jeg er ikke sikker på at det er riktig at avgjørelsen angripes.

Det kan være verdt å nevne at enkelte protester gikk ut på at vi ikke skulle ha etter prosentuetl indekstillegg. Det skulle være «full kompensasjon og likt tillegg». Dette standpunkt vil jeg gjerne peke på er uholdbart. Det lar seg ikke gjennomføre. Full kompensasjon

og likt tillegg er ugjørlig. Skal det være likt tillegg, så må det bygges på gjennomsnittet, og det var også Landsorganisasjonens krav. Vær dog likevel klar over at likt tillegg gir full kompensasjon bare for noen få. Noen vil få overkompensasjon og noen underkompensasjon.

I løpet av 1958 hadde vi også andre tariffoppgjør enn det såkalte fellesoppgjør for den private industri. Vi hadde revisjon for hele den statlige sektor, så vel for de regulativlønne som tarifflønte, og vi hadde tariffrevisjonen for hele den kommunale sektor. Begge disse oppgjør, både for den statlige og den kommunale sektor, ble tatt som to selvstendige fellesoppgjør. For kommunene omfattet det over 600 by- og landkommuner. Den lønnsutvikling som hadde funnet sted hadde innvirkning for stat og kommune. Mange av de statlige og kommunale lønnsstakere var blitt til dels akterutseilt i lønnsutviklingen. Likestilling ble derfor det store krav. Det lyktes å komme fram til noenlunde rimelige avveininger, slik at hele tariffoppgjøret for den offentlige sektor ble brakt i havn. De to-tre siste tariffoppgjør for den statlige sektor har ført til at en, etter min mening, er kommet fram til ganske rimelige avveininger. Der hvor en noenlunde kan sammenlikne arbeidet i statlig og privat virksomhet, er lønnsbildet noenlunde ensartet. Denne samordning har vært mulig bl. a. fordi oppgjøret i staten har vært foretatt som fellesoppgjør, og en har fått sett det hele under ett. Felles oppgjør er derfor ikke, sett fra lønnsstakernes synspunkt, bestandig ugunstig.

Jeg vil gjerne her nevne at når det gjelder fellesoppgjør i sin alminnelighet, er det mange grupper som er uenig i det ut fra den betraktning at hvis de får løse sine problemer alene, vil de få til langt bedre resultater. Jeg nevner i så måte slike utbrytergrupper som kringkastingsfunksjonærene, Oslo Politiforening og andre som har villet gjøre framstøt på egen hånd. Gjennom slike isolerte grupper har gruppene forsøkt å få til bedre vilkår. Vi har lagt merke til liknende tendenser blant andre lønnsstakere. Det er vel også klart nok at mange grupper ved å operere særskilt, vil kunne tiltvinge seg bedre vilkår enn andre. La oss tenke på slike grupper som innehar nøkkelposisjoner og hvor det er 100 prosent organisasjon. Men vi skal ikke glemme at slike særaksjoner, hvor det vil kunne oppnås særfordeler, alltid vil gå på bekostning av andre, og da i første rekke de lavest lønte.

Det vil alltid være slik at det er en bestemt andel som står til rådighet til fordeling blant lønnsstakerne. Hvis det skal være noen mening i det, så må denne andel fordeles så rimelig som råd er. En rimelig fordeling av samfunnsgodene faller helt i tråd med fag-

organisasjonens grunnsyn. Det er fellesskapet og solidaritetsfølelsen det hele må bygge på. Utbrytergruppene har gitt solidaritetsbegrepene på båten. Dette skal vi være klar over. Vår tariffpolitikk må alltid ta sikte på en rimelig fordeling. Det forstår også de gamle solide forbund. Det er der en har de minste vanskeligheter. Vanskelighetene er størst hos de som er kommet sist med og som kjenner minst til den seige og langvarige kamp fagorganisasjonen har måttet føre for å oppnå de resultater en er kommet til i dag.

Hovedmotivet ved de siste års tariffoppgjør har vært at vi måtte føre en tariffpolitikk som kunne tilgodese sysselsettingen mest mulig. Vi skal være merksam på at vi kan ved uforsiktighet tiltinge større fordeler for enkelte gruppers vedkommende som kan føre til skadevirkninger for andre, og det er det en må søke å unngå. Vi må ta sikte på å understøtte en politikk som gir flest mulig hender arbeid. Jeg sa i forbindelse med debatten om vedtektsendringene at vi løser ikke de økonomiske problemer ved en formålsparagraf. Det som løser problemene er at vi er med på å skape større aktivitet, større økonomiske ressurser, slik at det blir mer å dele. Dette er en av fagorganisasjonens største oppgaver. Det blir derfor ikke bare å reise kravene, men å være med i arbeidet for å tilrettelegge produksjonen og mulighetene til å skape større og flere arbeidsplasser. Denne oppgave kan vi ikke vike fra. Den er vi med på å pålegge vår regjering og våre representanter i Stortinget, men vi må være med på å understøtte den og også dele ansvaret.

Hvilke perspektiver står vi overfor?

Vi kan vel si det slik at det er mange og store både muligheter og umuligheter. I 1961 kan vi foreta oppsigelse av våre tariffavtaler og foreta revisjon. Vi er da interessert i at utviklingstendensen går i samme lei som nå. Hvis den økonomiske utvikling ikke endrer seg i ugunstig retning, vil det kunne gjøres nye framstøt. Jeg kan selvsagt på forhånd ikke si noe bestemt hvordan vi vil håndtere den faglige situasjon i 1961, men kan tenke meg at LO's representantskap vil overlate til de enkelte forbund å vurdere om de vil foreta oppsigelse av tariffene. En ting vil jeg gjerne understreke at med visse mellomrom må det foretas revisjon av de enkelte tariffavtaler. Det er hverken fornuftig eller heldig til stadighet å føre fellesforhandlinger, og det er heller ikke noe som Landsorganisasjonen ønsker. Vi ser helst at hvert forbund løser sine saker selv. Vi kommer som regel først til når sakene låser seg fast. La oss imidlertid være klar over at hvorvidt det skal bli fellesoppgjør eller forbundsvise oppgjør, avhenger ikke av oss alene. Det er alltid minst to parter i et avtaleforhold. Det er videre avhengig av de krav som stilles. Hvis de er av en sånn art at den andre parten

finner det mest forsvarlig å sette seg på «halen» og si nei, kan jo et fellesoppgjør framprovoseres, selv om vi ønsker det eller ikke.

Hvis vi i 1961 går til oppsigelse av tariffavtalen, så vet vi allerede nå at et av de første forbund som kommer fram til forhandlingsbordet er Jern og Metall eller Bygningsindustriarbeiderforbundet, idet begge disse forbund har vårtariffer, og det er de som løper ut først og som skal revideres først. Sier så Norsk Arbeidsgiverforening at før vi binder oss til et oppgjør, eksempelvis med Jern og Metall, vil vi gjerne se hvordan det går innen bygningsfagene og de øvrige industrier. Jeg peker på disse ting fordi en skal være klar over at den andre parten alltid vil forsøke å se de forskjellige forbunds oppgjør i sammenheng.

La meg igjen understreke at etter min mening bør det ved neste revisjon tas sikte på forbundsvise oppgjør. Kravene må legges opp under hensyn til det. Kravene bør hvor det er mulig, legges opp til mer smidigere lønssystemer. I den sammenheng nevner jeg at jeg tror det skal lykkes med en rammeavtale med den andre parten om smidigere lønssystemer. Denne rammeavtale må vel legges fram når forbundene skal foreta revisjon. Hvorvidt det kan gjøres noen framstøt er, som tidligere nevnt, ikke godt å spå noe om nå. Foreløpig kan en bare håpe. Vi håper imidlertid å kunne nå fram til en løsning av pensjonsspørsmålet, slik at det kan sies å bli brakt i havn. Dertil tror jeg også det ved neste tariffrevisjon bør legges den største vekt på en utjevning i lønnskillnaden mellom kvinnelønninger og mannlønninger for arbeid av samme verd, dvs. en videreføring av likelønnsaken. Det må skje både innenfor den private så vel som den offentlige sektor.

Når det gjelder tariffperiodens lengde, vil jeg gjerne ha uttalt at tre års tariffperiode, som vi nå har, slett ikke er noe ønskemål fra Landsorganisasjonens side, men slik som situasjonen var i 1958, tror jeg det var nødvendig med så vidt lang periode. Dette bl. a. fordi det i perioden skulle foretas utredning av pensjonssaken, og det hadde en ikke villet bli ferdig med hvis tariffperioden skulle vært bare to år. Dertil kommer at den økonomiske situasjon, som jeg tidligere har pekt på, var så vidt ugunstig i 1958 at de fleste snarere regnet med nedgang enn med oppgang. Spørsmålet kommer til å melde seg ved neste revisjon. Skal en ha ettårig eller toårig tariffperiode? Mitt personlige standpunkt er at ettårige tariffperioder er meget ugunstig. Først og fremst fordi en da blir sittende til stadighet i tariffrevisjoner. En kan si eller mene hva en vil, men tariffrevisjoner virker mer eller mindre forstyrrende på arbeidsmarkedet. Det bør være visse perioder med stabilitet og trygghet, slik at produksjonsmulighetene kan utnyttes best mulig

til fordel for hele samfunnet. Ett er i hvert fall sikkert, skal en ha ettårige tariffperioder, må det være uten indeksreguleringsbestemmelse. Da har indeksregulator ingen hensikt. Prinsipielt mener jeg at det heldigste som er, det er toårige tariffperioder med en indeksregulering i perioden. Spørsmålet om hvilken form for indeksregulering en skal ha, helautomatisk eller halvautomatisk, vil vel også komme på tale, og da gir jeg gjerne mitt syn til kjenne, at jeg holder på den halvautomatiske, bl. a. fordi en helautomatisk bestemmelse regulerer uten hensyn til hvordan lønnsbildet i sin alminnelighet er, dvs. det foretas regulering uten forhandlinger. Ved en halvautomatisk regulering skal det føres forhandlinger, og det vil da være mulig i noen tilfelle ved en slik forhandling å foreta visse utjevninger. La oss heller ikke glemme at vi har ingen garanti for at det alltid vil være en oppadgående økonomisk tendens. Det er jo slik vi tenker på det i dag når vi snakker om indeksreguleringsbestemmelsen. Men hvis en kommer inn i en nedadgående periode, hvilken bestemmelse er da heldigst? Jeg stiller spørsmålet så kan dere selv reflektere.

Av dagsordenen ser jeg at det er et punkt om sosialisering av bergverksindustrien. Jeg vil i den sammenheng gjerne ha sagt at fagorganisasjonen har et klart standpunkt når det gjelder sosialiseringsspørsmålet. Bedrifter og virksomheter bør overføres til samfunnsseie, hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønnsstakernes kår og den alminnelige velstand. Dvs. i slike tilfelle skal vi sosialisere, men vi skal ikke sosialisere for sosialiseringens egen skyld. La meg tilføye at vi løser eksempelvis ikke problemene ved Orkla Gruver eller andre gruver ved å sosialisere. Vi kan heller ikke lage lover som gir overskudd i de gruver som i dag ikke er lønnsomme.

I 1951 ble det satt ned en offentlig komité som skulle se på sosialiseringsspørsmålet i bergverksindustrien. Ole Beck og jeg var medlemmer av komitéen. Personlig tror jeg at komitéen kom fram til en fornuftig innstilling. Etterat komitéen hadde avgitt sin innstilling, ble det lagt fram en stortingsmelding nr. 18 hvor hovedmotivet og konklusjonen i bergverkskomitéens innstilling ble sitert. Så vidt jeg husker, ble denne melding enstemmig tatt til etterretning av Stortinget. Ja, jeg tar vel ikke feil at også Løvlien stemte for den.

Komitéens mandat gikk bl. a. ut på at den skulle utrede spørsmålet om bergverksindustrien gjennom sosialisering kunne gi større produksjonsmuligheter og lønnsom drift. Vi drøftet spørsmålet med våre mandanter og vi spurte oss selv: Er det fornuftig at staten overtar driften av gruvene. Alle forhold tatt i betraktning fant vi

at det hverken var rimelig eller fornuftig. Hvis staten skulle overta samtlige gruver, vil det kanskje bli uttelling på milliarder i erstatning og innløsningssummer. Bergverkskomitéen sa imidlertid i sin konklusjon at enten gruvene drives av det offentlige eller private, så skal de drives rasjonelt. Det skal ikke være en rovdrift, men en rasjonell drift. I komitéen tok vi også med pensjonsspørsmålet. Vi pekte på en ting som er ganske vesentlig, nemlig at bergverksdrift og gruve drift står i en særstilling. Det er en temmelig risikobetonet kapital som plasseres i denne næring. Vi pekte derfor på nødvendigheten av lettelser for slik kapitalplassering, og det er også siden gjennomført av Regjeringen. Det ville være galt om staten alene skulle sette inn kapital i en industri som er så risikobetonet. Alle må være klar over at staten hverken kan eller må overta alle dårlig lønnsomme virksomheter i vårt land og så overføre eventuelle driftsunderskudd på skatteyderne. Jeg understreker at vi med vårt standpunkt ikke har oppgitt vårt prinsipielle syn på sosialiseringen. Hvis en kommer til det resultat at det vil gagne samfunnet å sosialisere denne næring i større grad enn hittil, så vil det bli tatt opp. Vi pekte videre i komitéen på at staten bør revidere sin konsesjonslovgivning, og det vil også nå bli gjort.

I tilfelle gruveindustrien trenger økonomisk støtte for å holde det gående, så må en vel regne med at det bare blir staten som kan gi slik støtte. Staten bør da sikre seg innflytelse i disse bedrifter i samsvar med den støtte som gis. Om disse synsmåter jeg her hevder, er det ingen uenighet i komitéen, heller ikke innen fagorganisasjonen eller blant de som arbeider ved disse bedrifter.

Med disse ord vil jeg bare ha understreket at en ikke må leve på den falske forestilling at en løser de økonomiske problemer ved en øyeblikkelig sosialisering av bergverkene. Også samtlige bergverk, enten private eller statlige må drives forsvarlig og lønnsomt. Det var også bergverkskomitéens alminnelige syn. Komitéen pekte også på at det er en hovedsak at det blir gjennomført en pensjonsordning for de som er sysselsatt i bergverksindustrien.

Landsorganisasjonens sekretariat har sluttet seg til de synsmåter komitéen har gitt uttrykk for, og det tror jeg må være den alminnelige oppfatning blant de fagorganiserte arbeidere innenfor industrien.

Jeg håper at jeg med dette innlegg har gitt det nødvendige bakgrunnstoff til en saklig diskusjon, det være seg den faglige oversikten som det mer spesielle sysselsettingsspørsmålet. La meg til slutt si at den største oppgave for oss i fagorganisasjonen er å trekke sammen med de folkene vi har satt inn på Stortinget og i Regjeringen. Vi må alle være med på at det blir ført en politikk slik at det

legges et skikkelig grunnlag for flere og tilstrekkelige arbeidsplasser. Dermed skapes det større ressurser og det blir mer å dele til alle. *Dirigenten* takket for det interessante innledningsforedrag.

Ordsiftet

ble åpnet av forbundet formann, A. K. Lien, som innledningsvis takket Mentsen for den fyldige orientering. — Mentsen har, fortalte han, berørt de økonomiske problemer og har også kommet inn på sosialiseringen av bergverksindustrien. Jeg vil behandle den faglige og økonomiske situasjon slik den fortøner seg for vårt forbund, og jeg vil i den sammenheng legge fram det forslag til uttalelse som landsstyret har utarbeidet:

«Landsmøtet tar til etterretning den redegjørelse som er gitt vedrørende den faglige og økonomiske situasjon og vil uttale:

Landsmøtet slutter opp om den linje Regjeringen har fulgt med hensyn til prisnivået i vårt land. Det henstilles til Regjeringen fortsatt å gå inn for stabile priser, slik at en kan unngå en pris- og lønnsstigning som ingen er tjent med. Landsmøtet er også av den oppfatning at omsetningsavgiften på matvarer bør senkes eller helst fjernes. Landsmøtet er merksam på de vansker dette kan medføre med hensyn til kontrollen av den øvrige omsetningsavgift. Ved å legge omsetningsavgiften på grossistledet vil vanskene med kontrollen etter landsmøtets mening elimineres i vesentlig grad.

Når det gjelder den faglige situasjon, er landsmøtet av den oppfatning at en for framtiden bør unngå fellesoppgjør ved tariffrevisjonene. Erfaringene fra tariffrevisjonen i 1958 har vist at fellesoppgjør ikke er den beste løsning, selv om det den gang kunne forsvares å ta et fellesoppgjør av hensyn til de store saker som da ble løst i forbindelse med nedsettelsen av arbeidstiden og kompensasjonen for dette. Landsmøtet er derfor av den oppfatning at det må kreves forbundsvis oppgjør ved kommende tariffrevisjoner.

Resultatet av indeksoppgjøret i 1958 viste seg å være uheldig for de lavtlønte ved at det ble fastsatt prosentvise tillegg. Beretningen av et indekstillegg ble dessuten sterkt imøtegått av arbeidsgiverparten. Det er av denne grunn ønskelig å få indeksbestemmelsene gjort helautomatiske.

Landsmøtet gir det kommende landsstyre fullmakt til å velge et tariffråd for hver av de landsomfattende grupper innenfor forbundet.

Tariffrådet velges for landsmøteperioden.

Slutter et medlem av tariffrådet i arbeidet eller går over i annet arbeid, går vedkommende ut av tariffrådet og ny representant velges i hans sted.»

Når det gjelder fellesoppgjør, er det den alminnelige oppfatning, selv om forslaget ble vedtatt, at det ikke er noen heldig ordning. For mange grupper, bl. a. vårt forbund, virker fellesoppgjøret svært uheldig. Vi mener derfor at vi i framtiden bør søke å unngå fellesoppgjør. De kan virke til skade for de svake grupper. Vi bør få anledning til å gjøre opp sakene selv.

Vi er enig i at den indeksbestemmelsen vi fikk var bra, men praktiseringen av den har ikke vært særlig bra. Det prosentvise tillegget vi fikk gjennom kjennelsen fikk uheldige utslag, og det ble et urimelig og uriktig oppgjør. Vi mener at det vil være langt bedre å innføre en helautomatisk indeksregulering.

Vi foreslår opprettet et tariffråd. Vi er i landsstyret kommet fram til at det ville være en fordel å få opprettet et slikt råd. Tidligere hadde vi landsomfattende konferanser for de forskjellige grupper innenfor forbundet. Det har ikke alltid vært så heldig. Det vil bli mer fasthet når vi velger et råd for hele landsmøteperioden.

Det viktigste for våre medlemmer — ja, vel for alle arbeidstakere — er å opprettholde full sysselsetting, retten til å ha en god og trygg arbeidsplass og slik at vi har en sikker inntekt. Dertil må vi få gjennomført en skikkelig pensjonstrygd. Statsarbeidertrygden er ikke utbygd slik at den er fullkommen, men den er forholdsvis bra. Vi reiser krav om å få høynet statsarbeidertrygdens satser. Da må vi også være med på å ta litt av utgiftene. Først og fremst må vi imidlertid få en pensjonstrygd for alle arbeidstakere. Det er et krav også vårt forbund vil gå inn for med full styrke.

Jeg legger fram denne uttalelse på vegne av landsstyret og vil anbefale landsmøtet å vedta den.

Odd Olsen, Orkanger, hadde ordet til forretningsordenen. Han mente at forsamlingen ikke var forberedt på å ta en debatt om disse problemer med en gang. — Vi har først nå fått forslaget fra landsstyret på våre bord, sa han, og vi må be om å få litt tid til å studere det. Jeg vil derfor foreslå at vi utsetter behandlingen.

A. K. Lien bad om at man fortsatte behandlingen av spørsmålet, da LO's representant antakelig ville bli opptatt neste landsmøtedag.

Harald Øveraas, Løkken: Vi bør i ethvert fall vente med å votere i saken.

Med stort flertall ble det vedtatt å ta ordsiftet med engang.

Johan Skrede, landsstyret, pekte på at pensjonsspørsmålet var et av de viktigste spørsmål man behandlet. — Vi har drøftet det på to

tidligere landsmøter, sa han, og vi har oppnådd å få gjennomført pensjon for statsarbeiderne. Nå har vi imidlertid fått samordningsloven, og statsarbeiderne er ikke akkurat så fornøyd med den. Jeg synes alderstrygden trekker for mye fra. Statsarbeiderne betaler så vel alderstrygdavgift som premie for sin egen trygd. Da er det urettferdig at vi skal få fradrag. Pensjonstrygden ligger på et lavmål. De som slutter i sitt arbeid, må ha såpass stor pensjon at de kan leve av den. LO's representanter og Regjeringens medlemmer må være klar over at det er et uholdbart forhold her. Dette forbundet har vært et av de grunnleggende i fagorganisasjonen, også i den politiske bevegelse. Det burde vel veie litt.

Ole Klemo, Sandvika/Asker: Når situasjonen var så elendig i 1958, hvorfor ble da tariffperioden forlenget fra to til tre år? Hvorfor ikke nedsette arbeidstiden for alle gruvearbeidere når det er økonomisk dekning for det? Jeg vil bare kaste fram disse spørsmålene, og håper at LO's representant vil svare på dem.

Odd Olsen, Orkanger: Det er vanskelig å komme inn på alle de spørsmål som Mentsen har vært inne på. Jeg må innskrenke meg til noen merknader.

Først vil jeg ta opp spørsmålet om lavtlønnstillegget. Det er en kjensgjerning at mange stemte for fellesforslaget på et feilaktig grunnlag. Her er det grunnlag for kritikk mot LO og de mangelfulle informasjonen vi fikk derfra. Det ble meddelt oss at skifttilleggene skulle holdes utenfor beregningen av «taket». Vi fikk klar beskjed om at også skiftarbeiderne skulle ha 18-ørestillegget, men da det kom til stykket, ble det ikke gitt. Jeg vil gjerne ha en forklaring fra Mentsen på hvordan LO kunne gi en slik beskjed til vårt forbund. Den samme misforståelse gjorde seg gjeldende på mange arbeidsplasser. Jeg tror at såfremt arbeiderne hadde hatt full beskjed om dette forhold, ville det blitt atskillig flere nei-stemmer.

Jeg vil også etterlyse en annen ting. I en protokolltilføyelse har Norsk Arbeidsgiverforening gått med på at det skal forhandles om en ytterligere arbeidstidsforkortelse for skiftarbeiderne. På siste fagkongress ble det også understreket at dette spørsmålet skulle tas opp. Det er merkelig at det ikke er blitt gjort noe på dette punkt.

Mentsen var også inne på at enkelte grupper kunne tiltvinge bedre vilkår ved særaksjoner, men at dette alltid ville skje på bekostning av de andre grupper. Det er et resonnement som bare delvis er riktig. Vi vet fra før at godt betalte grupper har trukket de dårligst betalte grupper etter seg. Arbeidsgiverne har en ganske svær margin å gå på når det gjelder innrømmelser av våre berettigede krav om lønnskrav. Vi vet at mange bedrifter deler ut

10—12 prosent i utbytte, men når vi forlanger tillegg, sier de at de ikke har dekning til det.

Når det gjelder nasjonaliseringsspørsmålet skal vi behandle det som eget punkt, men til Mentsen vil jeg gjerne si at selv om nasjonalisering eller sosialisering ikke løser alle spørsmål, så er det likevel et skritt i retning av økonomisk demokrati. Derfor går vi inn for det.

A. K. Lien: I anledning av en uttalelse av Ole Klemo vil jeg gjerne peke på at vi alt i april 1950 fikk nedsatt arbeidstiden for gruvearbeidere under dagen til 40 timer pr. uke. Alle andre som arbeider i dagen har også fått sin arbeidstid nedsatt.

Karl Bottenwann, Giken: Jeg er fristet til å si at fellesoppgjøret var et av de dårligste oppgjørene vi har hatt i gruveindustrien. Vi har et utall av tvister på grunn av fortolkninger. Først dette med indeksreguleringen. De som tjente mest, fikk det største tillegget, og de som tjente minst, fikk det dårligste tillegget. I Sulitjelma vedtok vi at indekstillegget skulle bli lagt på dyrtidstillegget, men vi fikk ikke noe medhold i forbundet for dette standpunktet — 3,5 prosenttillegget skulle legges på sluttoppgjøret. Vi burde hatt en slik fortolkning. Da ville alle ha fått det. Akkordprisene kan reduseres og dermed bortfaller indekstillegget.

Forkortelsen av arbeidstiden har også skapt mange ubehageligheter. Vi for vår del oppnådde ikke noen fordeler. For skiftarbeiderne ble plutselig spisetiden holdt utenfor, og dermed fikk vi ikke noen forkortelse av arbeidstiden. Ved forbundsvise forhandlinger tror jeg at vi hadde kunnet oppnå en bedre bestemmelse når det gjelder arbeidstidsforkortelsen.

Et sånt oppgjør må aldri forekomme mer. Vi i gruveindustrien er bare smågutter. Vi arbeider i en utpreget konjunkturindustri. I gode tider burde det derfor være grunnlag for tillegg. Hver gang konjunktorene ebber ut, sier gruveselskapene opp sine folk. I Sulitjelma har vi alt fått kontakt med arbeidsløsheten, og vi har hatt atskillige vanskeligheter med å skaffe arbeid til våre ledige. Det er nødvendig at vi skaper trygge forhold, slik vi hevder det i våre programmer.

Harald Øveraas, Løkken: Det har vært sagt at fellesoppgjør er uheldige. Det er jeg enig i. For framtiden må vi hindre at vi får slike fellesoppgjør. Også indeksbestemmelsene har virket svært ugunstig. Jeg er i det hele tatt meget skuffet over prisutviklingen og de indeksbestemmelser vi har. De som taper mest er de som sitter med store familier. Det er jo nettopp de store forbrukere som skulle tilgodeses, men det er ikke tilfelle. Her må gjøres noe effektivt. Det er fra Regjeringens side blitt lovt et stabilt prisnivå.

Indeksen er nå kommet opp i 164, og det kan ikke nettopp sies å være et stabilt nivå.

Når det gjelder arbeidsløsheten blir det sagt at den *gjennomsnittlig* ikke er så høy. Men er det riktig å regne slik? Vi må regne med de enkelte. Det er det enkelte individ arbeidsløsheten rammer, og det hjelper de enkelte svært lite at prosenten er liten.

Så er det dette med 3,5-prosenttillegget. I Sulis har de rent hodet mot veggen. Hos oss på Løkken fikk vi 3,5-prosenttillegget omsider tillagt sluttoppgjøret, men vi hørte da om hvor elendig allting var i gruveindustrien.

Pensjonsspørsmålet er også blitt reist i forbindelse med dette punktet. Vi skal jo behandle den saken i forbindelse med et annet punkt. Når spørsmålet likevel er nevnt, vil jeg for min del understreke at pensjonene bør fastsettes slik at de blir til å leve på. Det er beklagelig at utslitte arbeidere skal ha økonomiske bekymringer når de trekker seg tilbake etter et langt livs tjeneste.

Øystein Larsen: Bottenvann påsto at fellesoppgjøret var så elendig og at gruvefolket fikk lite eller ingen ting. Han var også misfornøyd med at 3,5-prosenttillegget ikke kunne flyttes over på sluttsummen. Det er enkelte bedrifter som har gått med på det, bl. a. Løkken, men det har ikke lyktes å få alle med på en slik ordning.

Det er også vært reist kritikk mot gjennomføringen av arbeidstidsforkortelsen. Ja, vi har hatt endel vansker. Vi har for øyeblikket tre saker inne til behandling i Arbeidstilsynet, men det ser ut til at vi renner hodet mot veggen også her. Arbeidsdirektøren synes å mene at spisepausen skal holdes utenom, og vi har tapt den første saken, nemlig ved Sør-Varanger.

Øveraas fra Løkken mener at lønnsforholdene i gruveindustrien er så lave. Forholdet er imidlertid at våre timelønnssetser ligger på samme nivå som Jern og Metalls, ja, de ligger vel heller noe over. Vi har kr. 6.76 pr. time, og gjennomsnittet i industrien ligger på kr. 6.41. Vi ligger altså ikke på bunnen.

Når det gjelder pensjonsspørsmålet, vil jeg forbeholde meg å komme tilbake til det under det spesielle punktet som er satt opp.

Ole Klemo, Sandvika/Asker: Jeg er ikke uorientert om arbeidstiden, som A. K. Lien øyensynlig tror, men jeg mente at alle gruvearbeidere skulle ha denne forkortelsen — også de som arbeider over dagen. Gruvearbeid er like hardt for de som arbeider over dagen, så også denne kategori burde ha en nedsettelse. De som arbeider under dagen burde ned i 36 timer.

Ommund Kløvfjell, Amlie, Aust-Agder: Det er en gruppe i vårt forbund som er særlig dårlig stilt. Jeg sikter til fylkes- og herreds-

kommunenes veiarbeidere. Vi har ennå ikke fått noen pensjonsordning. Vi hadde i fjor høst et møte der fylkesmann Hjelmtveit redegjorde for innstillingen til ny veilov. Vi hadde håpet at den nye veiloven snart skulle bli vedtatt, men så vidt vi forstår vil det trekke ut med det. Hjelmtveit sa at veiloven var lagt på is. Derfor mener jeg at forbundet må forsøke å få i stand en ordning direkte for fylkes- og herredskommunenes veiarbeidere.

Knut Husum, Øvre Årdal Arbeiderforening: På landsmøtet i 1955 ble det vedtatt et forslag om pensjonsordningen. Det ble oversendt til LO, men det er ennå ikke blitt gjort noe.

Harald Øveraas, Løkken, ville korrigere en misforståelse. Han hadde ikke ment minstelønnssettsene, når han påtalte lønningene ved gruvene, men det var lønnsforholdene over hodet, bl. a. akkordsatsene. Når det gjaldt arbeidstiden for gruvene var det jo en skuffelse at den såkalte arbeidstidsforkortelsen ikke skulle ha noen virkning. — Vi er faktisk blitt akterutseilt, sa han, og det må snarest bli tatt opp et arbeid for å få arbeidstiden ved gruvene ytterligere satt ned.

Asbjørn Overvik, Selbu/Tydal, var enig i at forbundsvise oppgjør var å foretrekke istedenfor fellesoppgjør. Like viktig som den faglige siden var, like viktig var det å passe på den økonomiske siden, prisutviklingen, skattene og avgiftene. Dette er tross alt avgjørende. Det er reallønnen som teller. Forbundsstyret er også inne på denne siden av saken i sin innstilling. Det nevner omsetnings-skatten og peker på at den må nedsettes på matvarer. Det tjener velferdsstaten til liten ære at vi har en så vidt høy omsetningsavgift som vi har. Skattene tynger i det hele tatt sterkt på de barnerike familier.

Mentsen var inne på pensjonsspørsmålet. Det kommer jo opp som særskilt punkt, men jeg vil jo nevne at de som nyter godt av statsarbeidertrygden ikke er fornøyd. Satsene bør heves og pensjonsalderen bør senkes til 65 år. Forbundskontoret har sendt ut en forespørsel til avdelingene om dette spørsmål, om satser, aldersgrense m. v., og disse uttalelsene ville vi gjerne ha en redegjørelse om.

Mentsen sa også at det var fagbevegelsens oppgave å påse at kravene ble gjennomført. Jeg er enig i det. Jeg mener at vi i langt sterkere grad bør ta oss av den politiske siden. Det gjelder bl. a. pensjonen for statsarbeiderne. Vi bør sørge for å få også de fylkes- og herredskommunale veiarbeidere med i trygden. Slik det er nå er det et uholdbart forhold. På det politiske planet kan Arbeidsmandsforbundet og det enkelte medlem gjøre seg sterkere gjeldende enn nå. Vi bør gjøre vår innflytelse gjeldende til enhver tid. Vi bør ikke bare være en valgmaskin. Også etter valget skal vi være aktive

og presse arbeiderflertallet til å gjennomføre sakene. Det vil kanskje raske litt på den ørkenvandring som saker har fra departement til departement, fra kontor til kontor.

Walter Kristiansen (til forretningsordenen): Jeg synes denne debatten er kommet svært ut på viddene. Her diskuteres pensjons-spørsmålet, sosialiseringen og sysselsettingen, men vi vet at alle disse sakene er ført opp som egne punkter. Det er reist mange spørsmål her som tillitsmennene vil svare på i sine innledningsforedrag. Jeg er redd for at vi da vil få den samme debatten opp igjen.

Sekretær Thorleif Andresen: Det er et par spørsmål som har vært berørt i denne debatten, og disse vil jeg gjerne si noen ord om. Det første spørsmålet gjelder fellesoppgjøret. Det har vært reist så mange innvendinger mot fellesoppgjør, men forholdene presser et fellesoppgjør gjennom. Vi er nødt til å se tarifforholdene i sammenheng. Sekretariatet og representantskapet vedtok å sette alt inn på å få en forkortelse av arbeidstiden til 45 timer, og det lyktes da også. Ole Klemo var inne på ytterligere nedsettelse. Ja, det er vi alle enige i. Såfremt de økonomiske mulighetene er til stede, skal vi fortsette arbeidet for ytterligere nedsettelse. Men vi må også være klar over at vi nå kanskje må ta en pause. Det er bare økt produksjon og bedre økonomiske vilkår som kan gi grunnlag for nye framstøt. Da vi reiste kravet om nedsettelse av arbeidstiden, ble vi møtt med atskillig skepsis på arbeidsgiversiden. De hevdet at produksjonen gikk ned. Vi på vår side sa at dette ikke var tilfelle. De oppgaver som nå foreligger, viser at produksjonen ikke bare holdes oppe, men går framover. Vi har altså klart å holde produksjonen oppe selv etterat vi har satt ned arbeidstiden til 45 timer, men som min personlig mening vil jeg gjerne si at vi i neste omgang bør forsøke å få nedsatt arbeidstiden for de grupper som ennå ikke har fått noen nedsettelse.

Bottenvann sa at fellesforslaget var det dårligste oppgjør vi noen gang har hatt. Ja, hvis man regner bare i kroner og ører. Hvis man imidlertid ser på de sosiale fordeler som er oppnådd — ikke minst gjennom nedsettelsen av arbeidstiden — så vil nok resultatet bli annerledes. Historien vil ganske sikkert bedømme det på en annen måte også. Jeg kjenner ikke akkurat lønnsnivået i Sulitjelma, men jeg vet at det i bergverksindustrien har vært en stigning på 6,45 prosent. Er det så at Sulitjelma står i en særstilling?

Odd Olsen var inne på beregningen av tillegget og hvorvidt skifttillegget skulle tas med. Vi har hatt mange tvister om dette, og det har ført til arbeidsrettssak. Vi opptok forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening og forsøket å få i stand en minnelig

ordning, men det lyktes ikke. Det fins selvsagt grupper innenfor industrien som tjener godt og som kunne betale høyere lønninger, men vi har arbeidere som må arbeide i industrier med hard konkurranse med utlandet og hvor profitten ikke er så stor. Skal vi la disse kameratene i stikken? Skal vi gi opp dette med solidarisk lønnspolitikk? Da må vi ha tariffen for de enkelte bedrifter, slik de har det i USA.

Ved Borregaard og Norsk Hydro ville arbeiderne ganske sikkert kunne tiltvinge seg bedre lønninger. Javel, da ville man trekke denne fortjenesten inn i omsetningen. Nå går den i de fleste tilfelle til fondsopplegg eller til nyinvestering. Når det gjelder lønningene i bergverksindustrien, forteller statistikken at bare grafiske industri ligger over.

Spørsmålet om den halvautomatiske indeksregulering er blitt berørt. Vi har hatt alle former for indeksregulering — halv- og helt automatisk regulering. Jeg vil ikke ha sagt noe bestemt om hvilken form som er å foretrekke. Personlig er jeg av den oppfatning at kortere tariffperioder uten indeksbestemmelser er å foretrekke. Hvis vi skal ha indeksreguleringer, burde vi ta hensyn både til forbruksindeksen og lønnsindeksen. Og ved enhver indeksregulering vil man i regelen tape kompensasjonen for den tiden som går med til forhandlinger om saken.

Johs. Sørensen, Vaddas, Troms, var stort sett enig med Mentsen i det han hadde sagt om sosialiseringen av gruveindustrien. — Selv om vi fikk sosialisert alle industribedrifter, ville vi ikke ha løst alle problemer, sa Sørensen. — Vi har imidlertid sendt inn forslag om å nasjonalisere gruveindustrien i Norge. Vi har arbeidsstans hver høst og nedsettelse av produksjonen fra 140 til 60 tonn pr. uke. Det er ikke av fattigdom de går til innskrenkning, men fordi de ikke tjener så mye som de ville. De betaler ikke skatt disse bedriftene, hverken til stat eller kommune. Jeg tror derfor at slike bedrifter burde sosialiseres.

Statsråd Kolbjørn Varmann: Flere har under denne debatten vært inne på spørsmålet om pensjon for de fylkes- og herredskommunale veiarbeidere. Det er blitt sagt at det er samme slags arbeid de driver enten de arbeider for staten, fylket eller kommunene. De trafikkmessige forskjeller er forsvunnet, men det er fortsatt forskjellige lønnsatser. Jeg leser bl. a. forslaget fra avd 403, Fosen Vegarbeiderforening som bl. a. sier at det bør gjennomføres en generell ordning over hele landet, fordi foreningen ikke har noen tro på at man kan oppnå noe fylkesvis. Jeg er klar over at det må føles som en urettferdighet at de fylkes- og herredskommunale veiarbeidere ikke har noen pensjonstrygd, men jeg tror at man ikke

gjør klokt i å avvente en løsning gjennom den nye veiloven. Det ble sagt av en taler at veiloven er lagt på is. Om ikke nettopp dette er tilfelle, så er det likevel en kjensgjerning at vi må ha tid på oss for å få den satt ut i livet. Forslaget til ny veilov forutsetter at staten skal overta alle veier. Det betyr et økt beløp, og det vil bety en betydelig forhøyelse av statens utgifter. Det er ingenting i veien for at staten kan overta alle veiene, men da må vi samtidig ha en del av de skatteinntektene som fylkene og kommunene nå har. Det ville være ille om veiarbeiderne skulle vente på resultatet av disse overlegningene.

Fosen Vegarbeiderforening tror ikke noe på at fylkene vil følge en henstilling fra forbundet om å opprette pensjonstrygd for sine veiarbeidere. Jeg er ikke så sikker på det. Jeg tror vi skal komme fram på den måten. Jeg tror at de problemer som er forbundet med den nye veiloven er så store og vanskelige at det vil ta tid før vi kan løse dem. Her vil det måtte foretas en inntektsfordeling mellom stat og kommuner. Derfor bør pensjonssaken for de fylkes- og herredskommunale arbeidere tas opp uavhengig av veiloven.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg fikk ikke noe tilfredsstillende svar på min forespørsel om hvem som hadde ansvaret forat våre medlemmer fikk uriktige opplysninger om fellesforslaget. Jeg har ikke noe ønske om å henge noen for den tabben, men denne tabben skapte forbitrelse i vår forening. Det ville ha stor betydning å få vite hvem som hadde ansvaret for den grove tabben. Fellesforslaget førte til at skiftarbeiderne har fått en lavere timelønn enn dagarbeiderne. Jeg vil etterlyse et svar på mitt andre spørsmål: Er det gjort noe for å få en ytterligere nedsettelse av arbeidstiden for skiftarbeiderne?

Harald Tevik, Engan Stenindustriarbeiderforening: Vi har endel arbeidere som fikk sin arbeidstid nedsatt før vi gjennomførte den generelle nedsettelse til 45 timers arbeidsuke. De oppnådde ikke noen kompensasjon for nedsettelsen av arbeidstiden, men det burde vel bøtes på nå. Disse arbeiderne var foregangsmenn, og nå bør det kreves kompensasjon for dem også.

P. Mentsen uttalte i den avsluttende replikk bl. a. følgende: Det er under dette ordskifte kommet fram kritikk over fellesoppjøret. Det er for så vidt bare bra at det kommer kritikk. Jeg for min del skal være lydhør overfor den, såfremt den er saklig. En saklig kritikk innebærer at jeg gjerne vil ha en konkret påvisning av hvordan saken etter kritikken mening *burde* vært løst. Jeg savner det i dette tilfelle.

Odd Olsen sier at han ikke har fått noe svar på sitt spørsmål om hvem som er ansvarlig for de feilaktige opplysninger som ble sendt

ut om fellesoppjøret. Jeg vet ikke hva dette innebærer, men hvis han ønsker å få has på en bestemt person, så skal jeg få opplyse at alle rundskriv som er sendt ut fra Landsorganisasjonen om fellesoppjøret og fortolkningen av det, er jeg ansvarlig for. Men så vidt meg bekjent, er det ikke noen feil i de rundskriv eller orienteringer som er sendt ut fra oss. Jeg har hittil ikke fått påvist noe slikt.

Når det gjelder skifttilleggene som her har vært nevnt, kan jeg ikke uttale meg helt sikkert, hvis jeg ikke får nevnt et konkret tilfelle. Men generelt vil jeg ha sagt at det aldri hittil er gitt indeks-tillegg på prosentuelle skifttillegg. Indekstilleggene er gitt på grunn-satsene og skifttilleggene i de tilfelle de er fastsatt i kroner og øre.

Når det gjelder arbeidstidsforkortelsen og kompensasjonen, så er det spørsmål om ikke de som tidligere hadde fått nedsatt arbeidstiden, skulle ha kompensasjon. Til det er å svare at har noen tidligere fått nedsatt sin arbeidstid og ikke fått denne nedsettelse kompensert, så skulle det kompenseres nå. Men hadde noen tidligere eksempelvis fått nedsatt sin arbeidstid med 2 timer fra 48 til 46 timer pr. uke, og tidligere fått kompensert de 2 timene, så skulle det denne gang gis kompensasjon for 1 times nedsettelse, dvs. $\frac{1}{3}$ kompensasjon, eksempelvis det samme — 47 timer, da $\frac{2}{3}$ kompensasjon. La meg tilføye at alt er for øvrig anhengig av tidligere avtaler og eventuelle protokoller. De tvister som har oppstått i denne sammenheng, er alle blitt løst ved forhandlinger.

Ole Klemo spør om hvorfor tariffavtalen ble gjort gjeldende i 3 år. Dette var jeg for så vidt inne på i min innledning, men jeg skal gjerne utdype det mer nå. Da vil jeg si at en 3-årsperiode kanskje er bra, slik at en kan ha en viss tid å la arbeidstidsforkortelsen bli fordøyd på. Dessuten, som tidligere nevnt, var det vel utredningen av pensjonsspørsmålet som var en nokså stor medvirkende årsak. Er det noen forresten som tror at det ville ha vært mulig å få til en løsning av pensjonssaken ved en eventuell tariffrevisjon i 1960, hvis den økonomiske situasjon skulle ha utviklet seg like ugunstig som den var i 1958. Jeg tror det ikke. Vi kan vel derfor være enig om at det var bra i første rekke å få en prinsipiell forankring av pensjonssaken, og så ha en nødvendig tidsperiode til å utrede den på, slik at den kan være klar til neste tariffrevisjon.

Indeksbestemmelsen er også blitt kritisert. Jeg var endel inne på den i mitt innledningsforedrag, men kanskje for lite fyldestgjørende. Uansett hva som sies vil jeg her gjøre det absolutt klart at vi ikke noensinne har hatt noen gunstigere indeksreguleringsbestemmelse. Den kunne i heldigste eller uheldigste tilfelle, det beror på hvordan en ser det, gi adgang til fem reguleringer i den tariffperiode vi

nå har. Det er etter min mening en meget god garantibestemmelse. Det som imidlertid er et faktum og som jeg tidligere har understreket, er at en blander sammen det ugunstige resultat en synes indeksreguleringen ga med indeksbestemmelsen, noe som slett ikke er tilfelle. Hvis ikke det økonomiske grunnlag er til stede, nytter det hverken med gode eller dårlige indeksreguleringsbestemmelser. Da nytter det ikke i det hele tatt å gjøre økonomiske framstøt. Noen har hevdet at helautomatisk indeksbestemmelse er absolutt det beste. Det tror ikke jeg. I hvert fall vil en ikke få til det som det her hevdes, full kompensasjon og likt tillegg. Om det har jeg uttalt meg tidligere, og synes det ikke er nødvendig å utmale det nærmere. Jeg minner om hva jeg har sagt at vi har ingen absolutt garanti for bare økonomisk oppgang. Det kan også komme svingninger nedad. Jeg tror derfor det hverken er klokt eller hensiktsmessig rent generelt å gjøre vedtak om hvilken art eller sort indeksbestemmelse en skal ha. Det må vurderes i det konkrete tilfelle når en står oppe i en tariffsituasjon. Den tariffpolitikk som skal føres på lengre sikt, kan ikke låses fast i beinharde vedtak. Den må være så vidt smidig at den kan ha alle eventualiteter for øyet, selv om en selvsagt skal følge en bestemt hovedlinje.

Tariffperiodens lengde har jeg også uttalt meg om. Noen mener at ettårig er den beste, noen ønsker lengre tariffperioder og enkelte mener at en helst bør være i den situasjon at en bør revidere til stadighet. Jeg peker på at en nødvendigvis må ha ro på arbeidsmarkedet, hvis en skal få til en tilfredsstillende produksjon. Hvor nødvendig en tariffrevisjon er, og det er det vel ingen uenighet om, vil det likevel ved å foreta tariffrevisjon hvert år, skape endel utrygghet og usikkerhet på arbeidsmarkedet som delvis kan gå ut over produksjonen. Slikt er ingen tjent med. Personlig tror jeg toårige tariffperioder er å foretrekke. Da har vi muligheter for både å skaffe oss oversikt og erfaringer for hvordan revisjonen har virket, og vi har muligheter for å skjøtte om vårt organisasjonsapparat og påta oss alle de oppgaver som fagorganisasjonen i dag, etter min mening, må være med på å løse.

Et par ord om omsetningsavgiften. Det er her blitt framhevet at den må tas bort på matvarer. Dermed har vi løst alle prismessige og økonomiske problemer. Jeg er ikke så blåøyet at jeg tror det gir noen løsning. For det første synes det, etter min mening, å være nokså umulig å få til et skikkelig system for kontroll, hvis omsetningsavgiften skal graderes eller tas helt bort fra enkelte vare-sorter. Vi må i så fall kanskje være med på å bygge opp et så omfattende kontrollapparat at det koster mer enn det som blir spart inn på graderingen. Et kontrollapparat er i alle tilfelle en uproduk-

tiv historie som betyr belastning. Rent personlig tror jeg at det vil ha vært en heldig løsning om det beløp som tas inn ved omsetningsavgiften på matvarer ble brukt til nedskrivningsbidrag eller subsidier, gjerne på de samme varer. Selv om dette kanskje høres inkonsekvent ut, er det likevel en enklere ordning som vil gi et rimelig og rettferdig resultat. Etter alt det som hittil foreligger av undersøkelser og utredninger, synes det for meg fremdeles klart at utjevning over samfunnsapparatet er den beste løsning for å tilføre de forskjellige befolkningsgrupper en rimelig levestandard. La oss aldri glemme at den enkleste kontroll er den beste. Jeg kunne derfor kanskje ha lyst til å si at den indirekte beskatning i dag, etter min mening, virker mer fornuftig enn den direkte. Ved direkte beskatning blir det i første rekke de som har fast inntekt, dvs. lønnstakerne som blir beskattet fullt ut. Andre grupper kan det være muligheter for ikke å få den samme harde belastning. Indirekte beskatning fører med seg at enhver betaler etter sitt forbruk. Jeg er selvsagt klar over de innvendinger som vil komme, at det vil gå hardest utover de med lav inntekt, men til det vil jeg peke på, som jeg har sagt tidligere, at her vil utjevningen over samfunnsapparatet komme inn. Til slutt vil jeg gjerne gjøre merk-sam på at problemet er ikke så enkelt at en løser det ved å ta bort omsetningsavgiften. Det blir nok nødvendig å se hele vårt beskatnings- og avgiftssystem i sammenheng med og også i forhold til tilfredsstillende utjevningsordninger.

Voteringen.

Før landsmøtet gikk til votering spurte *dirigenten* forsamlingen om den var klar til å gå til avstemning.

Asbjørn Overvik, Selbu/Tydal: Når vi står foran avslutningen av denne debatt og skal votere over landsstyrets forslag, vil jeg gjerne ha sagt at vi stort sett er enig i innstillingen. Det er imidlertid et punkt i innledningen jeg synes er svakt formulert. Jeg sikter til punktet om prisutviklingen. Vi kan ikke si at det har vært noe stabilt prisnivå. Nå står indeksen og vipper på 163—164. Jeg vil derfor tillate meg å legge fram følgende endringsforslag:

Under avsnitt 2 går følgende ut:

Landsmøtet slutter opp om den linje Regjeringen har fulgt med hensyn til prisnivået i vårt land. Det henstilles til Regjeringen fortsatt å gå inn for stabile priser, slik at en kan unngå en pris- og lønnsstigning som ingen er tjent med.

I stedet inntas følgende:

Landsmøtet vil be Regjeringen sørge for at prisene bringes ned på det nivå som var forutsetningene ved siste tariffoppgjør.

Dirigenten foreslo at det først ble votert over landsstyrets innstilling. I tilfelle denne ble vedtatt ville videre votering bortfalle.

Ingen hadde noe å innvende mot denne voteringsmåte. Landsstyrets innstilling ble vedtatt med stort flertall.

Dagsordenens pkt. 4 a: Innkomne tarifforslag.

Følgende forslag var kommet inn:

Bergverkene.

48. Avd. 53, «Nordens Klippe», foreslår:

Polartillegg.

Vi henstiller til forbundets landsmøte å gå inn for et polartillegg for arbeidere som arbeider nord for polarsirkelen.

Motivering:

Etter krigen da en hel del arbeidere kom sørfra til Nord-Norge for å delta i gjenreisingsarbeidet, hadde disse et såkalt Finnmarks-tillegg. Dette tillegg skulle etter vår mening vært gjort gjeldende for alle arbeidstakere nord for polarsirkelen. Vi viser til andre land som har folk som arbeider nord for polarsirkelen og som har visse lettelser. Norge har jo også innrømmet store lettelser for Svalbard-arbeiderne. Vi vil her peke på at skolelærerne har Finnmarks-tillegg.

Landsmøtet må vedta at dette forslag blir tatt opp ved neste tariffrevisjon.

— — —

49. *Natttillegg.*

Natttillegget for skiftarbeidere forhøyes fra 25 prosent til 50 prosent.

Motivering:

Da det har vært liten øking i grunnlønnen ved de foregående revisjoner av tariffen, mener vi det er på sin plass at skifttillegget forhøyes. Da nattarbeid er en unaturlig arbeidstid som bevirker at kroppens organer kommer i ulage, noe som igjen er årsak til fordøyelsesvansker med medfølgende magelidelser, kan vi med sikkerhet fastslå at nattarbeid er helseskadelig. Vi er klar over at i mange tilfelle må det drives nattarbeid og på disse arbeidsplasser må prosenten for nattarbeid forhøyes til 50 prosent som vederlag for de store påkjenninger og ulemper som nattarbeid er.

— — —

50. Reglene for bevegelige helligdager må gjøres gjeldende for ettermiddagsarbeid jul-, påske- og pinseften, da de som har ettermiddagsskift nevnte dager taper et skift for hver helg, da det er arbeidsstans fra kl. 15 helligdagsaftenen.

51. Feriegodtgjørelsen for de lavest-lønnte må forhøyes og vi foreslår at forbundet får gjennomført følgende prosentvise forhøyelser:

Årsinntekt på kr. 10 000.00	gir 7.5 %	feriegodtgjørelse.
» » » 9 000.00	» 8 %	»
» » » 8 000.00	» 9 %	»

52. Alt anleggsarbeid under dagen blir å betrakte som arbeid under dagen i samsvar med overenskomsten.

Arbeidstiden ved sunnhetsskadelige arbeidsplasser som tunneler, knuseverk og konvaier nedsettes til 40 timer pr. uke.

Motivering:

Vi er av den oppfatning at faren for silikose er like stor i tunneler og knuseverk som i gruen. Av den grunn må forslaget om gjennomføring av 40 timers arbeidsuke på disse sunnhetsskadelige arbeidsplasser tas opp.

53. Avd. 69, Malmö Gruvearbeiderforening, foreslår:

Avdelingen henstiller til landsmøtet å vedta at saken om innarbeidelse av ekstra helligdager tas opp til revisjon ved neste tariffrevisjon.

Motivering på landsmøtet.

Anleggene.

54. Avd. 63, Telnes Arbeidsmannsforening, foreslår:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret å ta opp med Norsk Arbeidsgiverforening spørsmålet om ansiennitetsbestemmelser og at eventuelt den nye Hovedavtalens § 9 gjøres gjeldende for anlegg.

Motivering:

Anleggsarbeidet er i dag av en slik karakter at det pågår i mange år på samme anlegg og at mange er på anlegget i hele perioden. Når anlegget nærmer seg slutten og innskrenkningene i arbeidsstokken begynner, mener vi at de som har vært lengst på anlegget må ha ansiennitet og bli med de siste som sies opp.

Vi mener at det må finnes fram til retningslinjer som tar hensyn til dette og til eksempelvis eldre arbeidere i firmaet som er overført fra annet anlegg.

Vegarbeidsdriften.

55. Avd. 359, Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening, foreslår:

Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening vil foreslå for landsmøtet at det må bli gjort fortgang med bedriftslegeordningen.

Motivering på landsmøtet.

56. Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening vil foreslå for landsmøtet at det blir opprettet egen overenskomst for verkstedarbeiderne i Vegvesenet.

Motivering:

Vi vil foreslå at det blir opprettet en overenskomst i likhet med den som er mellom Forsvarsdepartementet og Lønns- og prisdepartementet på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund på den andre siden.

57. Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening foreslår for landsmøtet at det må forsøkes å få en annen ordning med utbetaling av lønn under sykdom.

Motivering:

Den ordning som er nå er helt forkastelig. Når en mann blir syk og har arbeidet så lenge at han har rett til lønn under sykdom, må han få legen til å skrive ut to sykemeldinger, en til Trygdekassen og en til Vegvesenet. Dersom han ikke gjør det, får han ikke noen lønn før han neste gang søker legen og da kan få en sykemelding.

Landsstyret foreslår: Alle forslag i forbindelse med endringer i overenskomstene oversendes det kommende forbundsstyret.

Kurt Mortensen, Nordens Klippe, Kirkenes: Vi er fullt klar over at dette spørsmålet vi har reist om polartillegg ikke kan løses her på landsmøtet, men vi vil gjerne ha pekt på berettigelsen av det her. Arbeidere i andre land har slike polartillegg. Vi vet at det er gjennomført slike tillegg i Sverige, i Amerika og Sovjet-Unionen. Svalbard-arbeiderne har skattelettelse. Vår avdeling har også satt fram forslag i spørsmålet om nattillegg, reglene for bevegelige helgedager, feriegodtgjørelsen og anleggsarbeid under dagen. Han gjennomgikk de enkelte forslag og anbefalte at forbundet for alvor tok disse spørsmålene opp ved den kommende tariffrevisjon. Han konkluderte med å foreslå at landsstyret ble pålagt å ta opp disse forslagene.

A. K. Lien: Når det gjelder disse forslag som er sendt inn fra

avdelingene, så sier det seg selv at vi ikke kan ta stilling til dem her på landsmøtet. Jeg synes landsstyrets forslag om at de blir sendt over til det kommende forbundsstyre bør vedtas med en gang.

Reidar Winther, Grubernes Arbeidsmandsforening, Finnmark, syntes det burde være anledning til å diskutere disse forslagene. Han understøttet alle de forslag som var reist av Nordens Klippe. Han ville særlig understreke kravet om nattillegg.

Dirigenten foreslo strek, og dette ble vedtatt.

Wilhelm Furnes, landsstyret: Vår forening har tatt opp forslag med henstilling om at spørsmålet om bedriftslegeordningen blir påskyndet. Også vårt forslag nr. 57 om å få en annen ordning med utbetaling av lønn under sykdom vil jeg peke på. De er begge plasert under tarifforslag. Jeg vil imidlertid be forbundet om å ta begge disse sakene opp med våre myndigheter.

Bernt Løvlien, Røssåga Anleggsarbeiderforening, støttet forslaget om forhøyelsen av nattillegget. — Vi bør høyne prosenten for dette arbeidet, sa han. Det er mer risikofyllt enn arbeid om dagen. Vi vet at de fleste dødsulykker inntreffer om natten. Om natten er man ikke så oppmerksom og årvåken. Alle de forslag som er lagt fram her hører selvsagt inn under tariffrevisjonen. Vi vil gjerne høre våre tillitsmenns reaksjon og vi vil gjerne ha landsmøtets støtte. Det teller for oss.

Ove Oshaug, Nordens Klippe, Kirkenes, anbefalte forslaget om at landsstyret ble pålagt å ta opp disse forslagene.

Paul Sundt: Når landsstyret foreslår at alle disse forslagene blir sendt over til det kommende forbundsstyre, er det ut fra den betraktning at vårt forbund består av så mange grupper. De må diskuteres i sammenheng, og flere av dem forutsetter at vi må samarbeide med andre forbund og LO. I den sammenheng peker jeg således på forslag nr. 54 fra Telnes Arbeidsmannsforening. Her må vi i tilfelle innlede et samarbeid med Bygningsindustriarbeiderforbundet. Det samme gjelder forslag nr. 52 og 88.

Ved voteringen ble landsstyrets forslag vedtatt med stort flertall.

Tariffer vedtatt ved uravstemning.

Her forelå følgende forslag:

58. Avd. 53, «Nordens Klippe», foreslår:

Landsmøtet må vedta å fremme forslag overfor LO om at tariffavtaler som er vedtatt ved uravstemning ikke kan forandres av LO's sekretariat.

Motivering:

Vi sikter her til LO's sekretariats vedtak om å utsette forhandlingene selv om indeksen når den røde strek. Derved er den halv-automatiske indeksregulering kommet i fare og vil heller ikke virke etter sin hensikt, og det er et klart brudd på vedtatte avtaler.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres. Det vises for øvrig til den redegjørelse som vil bli gitt på landsmøtet om den faglige og økonomiske situasjon.

Kurt Mortensen, Kirkenes: Redegjørelsene som har vært gitt endrer ikke vår bekymring, og vi vil opprettholde vårt forslag.

A. K. Lien: Vi burde vel nå være ferdig med drøftingen av disse spørsmål. Jeg vil dog gjerne ha sagt at det kan oppstå situasjoner som kan gjøre det nødvendig å foreta forandringer, men jeg tror ikke vi trenger være redd for at slikt vil forekomme særlig ofte.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

Dagsordenens pkt. 4b: Forslag om sysselsettingen.

Her forelå det følgende forslag:

59. Avd. 98, Øvre Årdal Arbeiderforening, *foreslår:*

Foreningen foreslår at det vert meir kontroll med arbeidssøkarar i Arbeidsformidlingane og Arbeidskontora.

Motivering:

Det har ofte vist seg at fleire som har søkt arbeid på anlegg o. l. gjerne har hatt anna levebrød, som gårdsbruk o. l. Nå når det er verre å sysselsetta alle, må det verta meir kontroll, slik at dei vert sett i arbeid dei som har hatt anleggsarbeid e. l. som hovudyrke og livsstilling.

60. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening, *foreslår:*

Landsmøtet retter en henstilling til statsmyndighetene om å få vedtatt en lov mot slike oppsigelser som i den senere tid har foregått ved Orkla-konsernet. I hvert fall må bedrifter som deler ut utbytte utover det av aksjeloven fastsatte komme under en spesiell lovbestemmelse.

61. Avd. 147, Orkanger Arbeidsmannsforening, *foreslår:*

Når omsynet til gjenreising eller andre viktige samfunnsinteresser

gjør det nødvendig, kan Kongen fastsette at driftsstans eller drifts-innskrenkninger, som skal meldes, ikke må settes i verk uten samtykke av Arbeidsdirektoratet eller den det gir fullmakt.

Motivering:

Krise og arbeidsløshet er dessverre atter blitt en realitet og vi anser det nødvendig at alle midler tas i bruk for å sikre den fulle sysselsetting. De fleste bedrifter har i etterkrigstiden hatt gode tider og har lagt opp betydelige fonds. En av begrunnelsene for disse fondsopplegg har vært at de skulle brukes til å sikre sysselsettingen når vi fikk nedgangstider. Det viser seg nå at bedriftene ikke er villig til å bruke sine reserver til dette formål, men reduserer arbeidsstyrken så mye som mulig selv om de har arbeidsoppgaver. En gjennomføring av dette lovforbud er derfor et av de tiltak som må komme på tale for å hindre unødige oppsigelser.

62. Avd. 225, Førde Veg- og Anleggsarbeiderforening, *foreslår:*

Vegarbeid utført for sysselsettingsmidler må vegarbeiderne få fortrinnsrett til. Vi henstiller til landsmøtet å ta saken opp, og forbundet må medvirke til at loven om sysselsetting blir forandret.

Motivering på landsmøtet.

63. Avd. 325, Stavanger og Omegn Arbeidsmannsforening, *foreslår:*

For stabilisering av arbeidsstyrken bør avgang ved oppnådde 65 år nå komme til anvendelse.

Innblanding fra private entreprenører til statsarbeid må ikke forekomme, da det uten tvil vil forøke antall anleggsarbeidere og skaffe utrygge arbeidsforhold og lediggang i denne sektor. Ledigheten er allerede for stor.

64. Avd. 405, Røssåga Anleggsarbeiderforening, *foreslår:*

Militærbudsjettet og sysselsettingen.

Mange av Arbeidsmandsforbundets medlemmer er hver vinter rammet av arbeidsledighet. Bakgrunnen for dette er sesongbetont arbeid og budsjettmessige hensyn.

Militærbudsjettet er nådd svimlende høyder, og vi krever at forbundet må gå inn for nedskjæring og at midlene brukes til produktivt arbeid for de ledige anleggsarbeidere.

Motivering på landsmøtet.

65. Avd. 438, Tverland Jernbanearbeiderforening, *foreslår:*

Tverlandet Jernbanearbeiderforening foreslår at landsmøtet vedtar en henstilling til statsmyndighetene om å fortsette jernbane-

byggingen fra Fauske og nordover. I alle fall må det allerede på budsjettet 1960—61 gis bevilgning til forberedelse av arbeidet på denne strekning.

Motivering:

Alle er vel kjent med at arbeidet på Nordlandsbanen ebber ut, og av den grunn er det av største betydning for sysselsettingen at arbeidet blir opptatt på denne strekning. Vi er videre av den oppfatning at jernbaneanlegget tvinger seg fram, da veg aldri kan erstatte jernbane over de lange strekninger.

66. Avd. 560, Sandneskrysset Vegarbeiderforening, foreslår:

Sandneskrysset Vegarbeiderforening mener at vegvesenets bortsettelse av arbeid til entreprenører må begrenses, aller helst opphøre.

Motivering:

Vegarbeiderne begynner nå å føle seg utrygge på arbeidsplassene, da det kommer ordre om innskrenkning hvert år og noen blir oppsagt hver høst. Arbeidslederne uttaler at Vegvesenet har for mange arbeidere.

Landsstyret vil legge fram egen innstilling for landsmøtet i spørsmålet om sysselsettingen.

Landsstyret la fram følgende forslag til uttalelse:

Den fulle sysselsetting kan i framtiden ikke sikres ved å bevilge ekstraordinære midler til avhjelp av ledigheten. Det må skapes varige arbeidsplasser til de nye store ungdomskull. En fortsatt utbygging av våre kraftkilder og reising av ny valutaskapende og valutasporende industri er nødvendig. Landsmøtet hilser med tilfredshet stortingsmeldingen om utbygging av industri, herunder spørsmålet om en ny prioritetsliste for utbygging av vannkraft de nærmest kommende år. Likeledes utbygging av industrien i de landsdeler som har et ensidig næringsgrunnlag. En viktig faktor er også utbyggingen av vårt kommunikasjonsnett. Arbeidet med oppstilling av fullstendige kommunikasjonsplaner for de enkelte fylker og for hele landet bør påskyndes mest mulig.

Landsmøtet er av den oppfatning at en videre utbygging av landets næringsliv er avhengig av at staten går foran og viser veg. Det kan ikke bare overlates det private initiativ å løse de store oppgaver landet står overfor. Kommunene må også komme sterkere inn i bildet med industrireising. Landsmøtet gir Det norske Arbei-

derpartiet sin anerkjennelse for den investeringspolitikk partiet har ført og som har gjort det mulig å bygge ut våre kraftkilder og nye arbeidsplasser i et raskt tempo etter frigjøringen.

Arbeidsdirektør Gunnar Bråthen om sysselsettingen.

Arbeidsdirektør Gunnar Bråthen som ble hilst velkommen til laandsmøtet av forbundets formann, A. K. Lien, innledet med å si at han ville snakke om industrireising og sysselsettingsproblemer. Han uttalte følgende:

Inntil 1957 var det ikke noe stort problem å mestre sysselsettingen her i landet og produksjonen steg jevnt og sikkert hvert år. Vi hadde riktignok hver vinter noe sesongledighet som hang sammen med de spesielle klimatiske forhold i vårt land. Det var særlig Nord-Norge dette rammet. Det var også forholdsvis beskjedne beløp av sysselsettingsmidler det var nødvendig å sette inn for å mestre situasjonen.

Et vendepunkt i vår økonomiske utvikling ble passert sommeren 1957. Industriproduksjonen sluttet med å stige, og ut over høsten inntrådte en markert nedgang. Året 1958 viste et fall i industriproduksjonen på 3 prosent og i den samlede produksjon på 1 prosent. I løpet av året falt sysselsettingen i industrien med 16 000 og den samlede sysselsetting av lønnstakere med vel 13 000.

Fra høsten 1958 har vi igjen kommet inn i en oppgangskonjunktur, og industriproduksjonen har vært og er i jevn stigning. Men her er å merke at den stigende produksjon ikke har ført med seg en tilsvarende stigning i industrisysselsettingen. Denne siste produksjonsøkning er et resultat av de senere års sterke rasjonalisering. Mange bedrifter hadde inntil tilbakeslaget kom i 1957 nok hatt en arbeidsstyrke som var større enn strengt tatt nødvendig.

Stagnasjon i industrisysselsettingen har sammenheng med at det er inntrådt en markert endring i industriutviklingens karakter og retning. Inntil omkring 1954—1955 hadde ekspansjonen stor bredde og omfattet de fleste industrier. Men senere har produksjonstilveksten i stigende grad konsentrert seg innenfor forholdsvis få bransjer. Stor tilvekst har det vært i aluminiumsindustrien, ved ferrolegeringsverkene og i jernverksindustrien. Også skipsbyggeriene, maskinindustrien, sementindustrien og de kjemiske grunnindustrier har vist vekst. Men det har vært stagnasjon i en rekke bransjer som tidligere hadde sterk vekst, for eksempel jern- og metallvareindustrien, teglverkene, glassverkene, lær- og gummi-vareindustrien, trevareindustrien, ullvarefabrikkene, den grafiske industri, olje- og fettindustrien og flere andre produksjonsgrener.

Stort sett kan en si at industriekspansjonen har tapt bredde. Den har forskjøvet seg over på kapitalintensive industrigrupper, der behovet for arbeidskraft er forholdsvis lite.

Gjennom flere år har eksportindustrien og hjemmeindustrien omtrent holdt følge med hverandre i produksjonsutvikling. Dette var også tilfelle under siste konjunkturtilbakeslag, da produksjonsnedgangen var noenlunde like stor i begge industrigrupper. Da hjemmeindustrien har langt det største arbeidertall, er det produksjonssvikten her som i det vesentlige forklarer den nedgang i industrissysselsettingen som fant sted.

Problemene vedrørende vår industriutvikling vil komme i en ny stilling dersom det blir opprettet et større frihandelsforbund. Etter de undersøkelser som departementet har foretatt vil opprettelsen av en frihandelsgruppering stort sett medføre reelle virkninger for 60—65 prosent av vår industri regnet etter antallet av sysselsatte. Den delen av hjemmeindustrien som blir berørt, representerer om lag halvparten av vår samlede industrissysselsetting. Innen hjemmeindustrien vil opprettelsen av et frihandelsområde på mange felter komme til å innebære betydelige omstillinger både av salg og produksjon. Fellesmarkeder vil åpne store muligheter for utvikling av eksport, også fra den nåværende hjemmeindustri. Men samtidig vil bortfallet av toll og importrestriksjoner bety en vesentlig skjerpelse av konkurransen på det hjemlige marked, og på endel felter kan det være fare for nedgang i produksjon og sysselsetting.

Disse omstillingsproblemer vil naturlig nok melde seg sterkest for områder som har en betydelig andel av den berørte hjemmeindustri. De mest utsatte områder synes etter dette å være Østlandsområdet, særlig fylkene omkring Oslofjorden og Vestlandsfylkene inklusive Bergen. I fylker med relativ lav industrialiseringsgrad som Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark ligger hovedvekten på industri som neppe blir negativt berørt av en opphevelse av toll- og importrestriksjonene.

De stagnasjonstendenser som vi har opplevd, særlig i industrien, er i seg selv urovekkende. De reiser desto alvorligere spørsmål fordi vi trenger en ganske sterk ekspansjon om vi på lengre sikt skal kunne mestre sysselsettingsproblemer. Befolkningsutviklingen stiller således krav om mange nye arbeidsplasser. Det er en alvorlig skjevhet i Norges økonomiske struktur, og en betydelig omgruppering av arbeidskraften er derfor ønskelig. Også innenfor industrien gjør det seg gjeldende strukturproblemer som bare kan løses gjennom en omgruppering i den industrielle sysselsetting.

Det er på det rene at vi i årene framover vil stå overfor helt andre sysselsettingsproblemer enn vi har vært vant til i alle år

etter 1945. Årsakene til dette er flere: Strukturendringer i norsk næringsliv, en fortsatt sterk rasjonalisering av det eksisterende produksjonsapparat, et frihandelsforbund med derav skarpere konkurranse utenfra og sist som en avgjørende årsak, den kommende sterke vekst i yrkesbefolkningen som følge av de store ungdomskull som etter hvert vil melde seg på arbeidsmarkedet.

Befolkningsutviklingen er kommet inn i en ny fase. I mange år etter krigen viste den arbeidsdyktige aldersgruppe forholdsvis svak tilvekst, men dette er nå blitt annerledes. I følge den prognose som Statistisk Sentralbyrå har satt opp, viser aldersgruppen 15—64 år følgende tilvekst:

1961—1965: 93 000

1966—1970: 65 000

I tiåret 1961—1970 vil altså aldersgruppen 15—64 år øke med 158 000, og samtidig får aldersgruppen 65—69 år en netto tilvekst på 31 000. Sammenlagt blir dette 189 000. Derav faller 33 000 på årsklassene 15—19 år. Denne utviklingen innebærer at den arbeidsdyktige befolkning vil få en nettotilvekst som er vesentlig større enn vi har vært vant til etter krigen.

Den store tilgang på ny arbeidskraft vil komme til å fordele seg mellom yrkesliv, videregående skoler og husarbeid. Det sysselsettingsproblem som her melder seg, knytter seg fortrinnsvis til yrkeslivet og undervisningen. På begge områder trenges betydelige investeringer, og undervisningen fra yrkesskolen og videre opp kan betraktes som en del av samfunnets produktive virksomhet. Tar vi utgangspunkt i prognoser som Arbeidsdirektoratet utarbeidet for noen år siden, kommer vi etter et grovt skjønn fram til at det i tidsrommet 1961—1970 bare som følge av befolkningsutviklingen trenges 150 000 nye arbeids- og undervisningsplasser.

Jordbrukets andel av ervervsbefolkningen er gått tilbake helt siden folketellingen i 1901, men den absolutte tilbakegang begynte først i mellomkrigsårene. I tidsrommet 1930—1955 ble jordbrukets yrkesbefolkning redusert med gjennomsnittlig 3200 om året. Inntil nylig var nedgangen konsentrert om familiemedlemmer og leid arbeidskraft, mens tallet på selvstendige brukere holdt seg oppe. Utviklingen har nådd et punkt hvor en fortsatt tilbakegang i jordbruksbefolkningen vil måtte innebære at tallet på selvstendige bruk i stigende grad blir redusert. Det er tenkelig at dette forhold i noen grad kan hemme utflyttingen fra jordbruket, men ikke sikkert, da omfanget av utflyttingen sterkt vil påvirkes av det tempo som det lykkes å oppnå i den alminnelige økonomiske ekspansjon. Hittil har det neppe foregått noen nevneverdig avgang av arbeidskraft fra fiskerinæringen, men av hensyn til rasjonaliseringen er

det sterkt ønskelig at prosessen nå kommer i gang for alvor. En forutsetning for det er at det blir skapt tilstrekkelig med tilfredsstillende ervervsmuligheter i andre næringsgrener.

En utstrømning av arbeidskraft fra jordbruk, fiske og annen næringsvirksomhet som ikke gir tilstrekkelig sysselsettingsgrunnlag, vil under enhver omstendighet komme til å foregå. Å lage en prognose for omfanget blir meget av et gjettverk. Illustrasjonsmessig kan en stille opp som et realistisk mål at sysselsettingen i jordbruk, fiske og annen «overbefolket» virksomhet bør reduseres med 50 000—60 000 i løpet av en tiårsperiode.

Forskjellige forhold kan ventes å påskynde rasjonaliseringsprosessen i næringslivet. Det Européiske Frihandelsforbund vil utvilsomt virke i denne retning. Videre ser det ut til at den forkortelse av arbeidstiden som nylig er foretatt, ansporer til produktivitetshøvede tiltak både i industrien og i andre næringer. Innenfor bygge- og anleggsvirksomheten, samferdselen og varehandelen synes det å være kommet i gang en utvikling som i sterkere grad enn tidligere vil føre til høyere effektivitet.

En særlig interesse knytter seg til rasjonaliseringstempoet i industrien. Her steg produksjonen pr. timeverk med gjennomsnittlig nær 4 prosent om året i perioden 1949—1957 og omtrent like sterkt i hjemmeindustrien og i eksportindustrien. Jeg holder det for sannsynlig at produktiviteten i industrien i tiden framover vil øke med 4—5 prosent om året. Dette vil da innebære at den samlede industriproduksjon kan øke i denne takt uten at industrisysselsettingen blir større. Vi kommer altså til den konklusjon at industriproduksjonen gjennomsnittlig må øke mer enn 4—5 prosent om året om industrisysselsettingen skal vokse.

I det foregående har jeg søkt å bedømme hvordan befolkningsutviklingen vil virke inn på arbeidsmarkedet. Videre har jeg vurdert den utstrømning av arbeidskraft som bør finne sted fra jordbruk, fiske og annen «overbefolket» næringsvirksomhet. Resultatet av disse rent skjønnsmessige vurderinger er at Norge i tidsrommet 1961—1970 vil trenge:

130 000—150 000 nye plasser i yrkeslivet.

60 000—70 000 nye plasser i videregående skoler.

Rundt 200 000 nye arbeids- og undervisningsplasser i alt.

For å løse dette hovedproblem må det skaffes om lag 15 000 nye arbeidsplasser i næringslivet pr. år i gjennomsnitt over en 10-årsperiode. Dette vil for det første kreve at det føres en sterkt ekspansiv økonomisk politikk. Og det vil kreve store kapitalinvesteringer.

En sterk utvidelse av industrien, både ved at det reises nye bedrifter og at den eksisterende industri styrkes og gis muligheter

for nødvendig ekspansjon, vil bli nødvendig. Man må i denne forbindelse særlig ta sikte på å få reist industri i økonomisk svake distrikter med ensidig næringsliv og sysselsettingsvansker. Mange virkemidler må tas i bruk for å løse sysselsettingsproblemene og utbyggingen av distriktene. Regjeringen har fremmet en stortingsmelding om saken.

Virkemidlene som kan bli aktuelle er bl. a.:

Bedre utnytting av områdeplanleggingen og det lokale initiativ.

Utbyggingen av den industrielle veiledningstjeneste.

Utbyggingen av yrkesundervisningen i distriktene.

Offentlig kraftutbygging, industrireiseing m. v.

Sammenslåing av Utbyggingsfondet for Nord-Norge og Arbeidsløysetrygdens utbyggingsfond.

Bestemte finansielle tiltak ellers.

Utvikling av egnede industrisentra.

Spesielle tiltak for å utvikle husflid og småindustri.

Utbygging og styrkelse av arbeidsformidlingen.

Jeg vil så ta for meg det sysselsettingsproblem som til stadighet har vært sterkest framme i den politiske debatt, nemlig vinterledigheten. Vinterledigheten ytrer seg som et typisk distriktsproblem. Ved utgangen av januar i år varierte den registrerte ledighet fra 1 prosent av yrkesbefolkningen i Oslo til 11 prosent i Finnmark. Vinterledigheten rammer først og fremst Nord-Norge og pleier dessuten å spille en ganske betydelig rolle i Trøndelag, i visse strøk på Vestlandet og Sørlandet og i våre to innlandsfylker Oppland og Hedmark.

Vinterledigheten setter preg på arbeidsmarkedet fra og med november til og med april og er størst ved utgangen av januar måned. Vinterledigheten har sammenheng med det alminnelige aktivitetsnivå, den strukturelle skjevhet i vår økonomi, sesongsvingningene i næringslivet og mobiliteten på arbeidsmarkedet. Ved en nedgang i aktivitetsnivået vil det ikke vise seg noen nevneverdig ledighet i månedene mai-oktober forutsatt at nedgangen ikke er sterk. Når arbeidskraft er tilgjengelig, vil nemlig en rekke arbeider fortrinnsvis bli utført i sommerhalvåret, og i de egentlige feriemåneder vil det i alle tilfelle være nok sysselsettingsmuligheter. Det er i vintermånedene at ledigheten vil vise seg. I vårt land innebærer full sysselsetting nødvendigvis et stramt arbeidsmarked i sommerhalvåret og mangel på arbeidskraft i feriemånedene. En politikk som tok sikte på å unngå helt et stramt arbeidsmarked i sommerhalvåret, ville måtte føre til en betydelig vinterledighet.

Vi må regne med betydelige sysselsettingsproblemer også kommende vinter. Dersom det ikke ble igangsatt sysselsettingstiltak,

ville ledigheten i følge de siste anslag fra Arbeidsdirektoratet komme til å ligge på 35 000—40 000.

Om vinteren pleier sysselsettingen av lønnstakere å synke med 20 000—30 000. Sesongsvingningene i bygge- og anleggsvirksomheten spiller en vesentlig rolle, idet de normalt er årsaken til omtrent halvparten av vinterledigheten. Grovt regnet kan en si at nedgangen er av samme størrelsesorden i byggevirksomheten og anleggsvirksomheten. Over 90 prosent av byggevirksomheten er privat, mens 80—85 prosent av anleggsvirksomheten er offentlig, idet statens anleggsvirksomhet teller litt mer enn den kommunale.

De opplysninger som Arbeidsdirektoratet er i besittelse av for siste vinter forteller oss at om lag 45 prosent av ledigheten kommer fra bygg og anlegg, om lag 25 prosent er småbrukere og fiskere, ca 10 prosent er skogsarbeidere, 9 prosent er industriarbeidere og 10 prosent ufaglærte jobbearbeidere.

Disse grove tall forteller oss at løsningen av problemet vil bestå i å sette større fart i styrkelsen og utbyggingen av distriktenes næringsliv og å treffe tiltak for en bedre organisering og planlegging når det gjelder å utnytte arbeidskraften på en rasjonell måte også om vinteren.

Men når vi nå har hatt dette vinterledighetsproblem i større eller mindre målestokk til behandling hvert år, og vi også i framtiden må regne med at vi får det som et stadig tilbakevendende problem, er det ikke lenger en korttidssak. Også vinterledigheten kan betraktes som et sysselsettingsproblem på lang sikt.

Spørsmålet blir da om det er mulig å løse dette etter andre linjer enn vi har brukt til nå. Det er hevdet ofte og fra mange hold at en vinterledighet av ganske betydelig omfang ikke er til å unngå i Norge, slik naturbetingelsene arter seg hos oss. Jeg kan ikke uten videre dele en slik oppfatning. Naturlige forhold er ikke til hinder for at folk kan arbeide året rundt og at vi holder høy og rasjonell sysselsetting også om vinteren. Det vi står overfor er i virkeligheten et samfunnsorganisatorisk problem som vi ennå ikke har mestret tilfredsstillende.

Hovedproblemet i saken bør kunne løses ved en hensiktsmessig utbygging og en riktig organisering av samfunnets arbeidskraft. Dette faller nå lettere enn før fordi klimatiske forhold ikke lenger er noen avgjørende hindring for rasjonell vinterdrift i bygge- og anleggsvirksomheten om vi betrakter landet under ett. Arbeidsløshet også om vinteren er et spill av ressuser og er en økonomisk belastning for samfunnet. Vi kan og vi bør gjennomføre tiltak som gradvis reduserer vinterledigheten. I løpet av et par år må det være

mulig å oppnå betydelige framskritt, og målet på litt lengre sikt bør være høy og rasjonell sysselsetting også om vinteren.

Den langsiktige løsningen er selvsagt avhengig av at det alminnelige aktivitetsnivå alltid holdes høyt, og av en spesiell innsats for å påskynde den økonomiske utbygging i distrikter som lider av arbeidsløshet om vinteren. En slik økonomisk utbygging må først og fremst bestå av en bred industrireising og kan ikke gi noen rask løsning. Særlig på kort sikt, men også på lengre sikt, vil det hvert år være behov for spesielle tiltak.

Det vil være riktig at staten forskyver sin ordinære bygge- og anleggsvirksomhet over til vinterhalvåret så langt dette er teknisk mulig. Tar vi f. eks. for oss Statens Vegvesen, bør det tas sikte på å ha dobbelt så stor drift i vinterhalvåret som om sommeren. Dette innebærer naturligvis at Vegvesenets faste arbeidsstyrke og maskinpark må tilpasses til størrelsen av den ordinære sommerdrift, og at den utvidede anleggsdrift om vinteren må settes bort til private entreprenører. En konsekvens av en slik arbeidsdrift er selvsagt at Vegvesenets planlegging- og administrasjonskapasitet må bygges tilstrekkelig ut til å dekke de nye behov.

Legger man opp statsbudsjett og arbeidsprogrammet etter en slik linje, skulle vi kunne sløyfe alt det strevsomme arbeid med å fordele sysselsettingsmidler fra Arbeidsdirektoratets side til statens egne etater. Det bør være et mål å få dette over til en ordinær budsjettsak.

For kommunene kan saken stille seg noe vanskeligere enn for staten, men også kommunene må etter samme hovedlinje kunne forskyve sin regulære bygge- og anleggsvirksomhet over til tider av året så det kan tilpasses de naturlige sesongsvingninger for sysselsettingen i næringslivet ellers. Her kan det ikke fastsettes noen generell linje, da sesongsvingningene i næringslivet vil variere etter som det gjelder jordbruksdistrikter eller fiskeridistrikter.

Når det gjelder den private byggevirksomhet, skulle det være mulig gjennom opplysningsvirksomhet også å få denne mer sesongutjevnet enn den er i dag. Forkjærligheten for at alt byggearbeid må gjøres om sommeren er en meget gammel vane. Påstanden om at det blir så meget dyrere å arbeide om vinteren er sikkert sterkt overdrevet. Det vil være riktig om Kommunal- og arbeidsdepartementet ved spesielle sakkyndige lar dette spørsmål bli gjenstand for særskilt forskning og utredning.

Hva nå med situasjonen til vinteren?

Det er selvsagt vanskelig på det nåværende tidspunkt å si noe absolutt sikkert om utviklingen på arbeidsmarkedet til kommende vinter. De problemer vi kan få på grunn av kraftsituasjonen kan

kullkaste alle beregninger. Utviklingen vil bl. a. avhenge av hvordan konjunktorene utvikler seg, hvordan de store sesongfiskeriene slår til og også av kulde- og sneforholdene. Det er grunn til å regne med at de internasjonale konjunkturer vil vise oppgang i nærmeste måneder framover. Også i norsk økonomi peker tendensene gjennomgående oppover for så vel produksjon som sysselsetting.

Arbeidsdirektoratet har i sine vurderinger kommet til at den registrerte ledighet til vinteren vil ligge noe over tallene siste vinter. Da var tallene i gjennomsnitt for perioden november—april 34 000, med det høyeste tall januar 1959 på 44 000. Det er da tatt hensyn til at den ordinære veiarbeiderdrift i 1. kvartal 1960 skal ligge 3000 mann høyere enn i sommer. Prognosen regner særlig med øking i sysselsettingen i offentlig og privat tjenesteyting, industri, skogbruk, sjøtransport og varehandel. Nedgang har en i første rekke regnet med i anleggsvirksomheten. I prognosen har en ikke tatt hensyn til eventuell ekstraordinær sysselsetting vinteren 1959/1960.

Innen industrien regnes det med størst øking i fisk- og kjøtt-industri, primær jern- og metallindustri, bekledningsindustri og jern- og metallvareindustri. Innen skipsindustrien ventes nedgang. Særlig er forholdene ugunstige innen småskipsbyggeriene. Selv de beste bedrifter innen denne bransje har store vansker og går med sterkt redusert drift. I skogbruk er det regnet med at avvirkningen vil øke i forhold til siste vinter, tilsvarende 3000 halvårsverk.

Kommende vinter synes således stort sett å ville by på de samme sysselsettingsproblemer som siste vinter. Et usikkerhetsmoment er imidlertid styrken av konjunkturforbedringene. Dette moment vil særlig virke inn på skogbruk, industri og sjøtransport, men også på en rekke andre næringer. En betydelig konjunkturforbedring kan øke sysselsettingen i en rekke næringer sterkere enn forutsatt. Hvis konjunkturforbedringen uteblir eller blir svakere enn forutsatt, vil sysselsetting og arbeidsløshet kunne bli ugunstigere enn regnet med i prognosen.

En har ikke regnet med endringer i meldetilbøyeligheten ved arbeidsformidlingen. Men etter hvert som arbeidsformidlingen effektiviseres og mulighetene for sysselsetting blir bedre, må en regne med at arbeidsløse og underbeskjeftigede i stadig større utstrekning vil vende seg til arbeidsformidlingen for å søke arbeid.

En regner med at ledigheten som vanlig i første rekke vil omfatte bygge- og anleggsarbeidere, men også utøvere i andre yrker, særlig jobbearbeidere, småbrukere, fiskere (særlig om høsten), industriarbeidere og sjømenn.

I fiskeridistriktene har en vanligvis de største sysselsettings-

problemer om høsten som er en stille tid i fisket. På grunn av feilslått fiske og inntektsvikt blant fiskeribefolkningen skal en ikke se bort fra at den registrerte ledighet i kystdistriktene til høsten kan bli større enn tidligere. Innlandsdistriktene har størst arbeidsløshet på etterjulsvinteren, og den vil i betydelig utstrekning avhenge av utviklingen i skogbruket og de klimatiske forhold. I distrikter med svakt utbygd næringsliv må en regne med vinterarbeidsløshet uansett utviklingen i konjunktorene.

Det er fra Stortingets side stilt til rådighet i alt 95 millioner til Regjeringens disposisjon. Utenom dette er gjort en rekke tiltak som vil få betydning for sysselsettingen til vinteren og alt gjennomført eller besluttet:

- a) I statsbudsjettet for 1959/1960 ligger kapitalbevilgningene til statens forretninger og anlegg 20 prosent høyere enn foregående termin. Programmet for igangsetting av statsbygg ligger i 1959 50 prosent høyere enn i 1958.
- b) Kommunalbankens utlånsramme for 1959 er nylig hevet med 20 millioner kroner for å lette finansieringen av kommunale skolebygg.
- c) Det blir fremmet forslag om tilleggsbevilgning til infrastrukturarbeider i forsvaret dekket ved internasjonal finansiering.

Foreløbig har vi disponert om lag 70 millioner, herav 30 millioner til Statens Vegvesen. Tilsagnene til kommunene i tidsrommet inntil 31. desember er om lag 7 millioner, derav det meste til kystkommunene, 5 millioner er gått til industribestillinger og hele 6 millioner er gått til ekstraordinær yrkesopplæring for ledige, både yngre og eldre. Vi bruker også endel midler til grunnlagsinvestering for reising av varige arbeidsplasser.

Alt i alt ser jeg optimistisk på situasjonen. Med den innstilling myndighetene har i dag og med det apparat vi har og ikke minst med det samarbeid vi har med organisasjonene vil vi kunne klare den kommende vinters problemer på en fornuftig måte. Jeg anser det også for sterkt påkrevd å snakke med forbundene og LO for å få den nødvendige bistand til å sette disse ting i sving.

Innledningsforedraget ble mottatt med sterkt bifall.

Samferdselsminister Kolbjørn Varmann om statens anleggs- og veiarbeidsdrift.

Statsråd Kolbjørn Varmann, som var kommet til stede på landsmøtet tirsdag og overbrakte hilsen fra Regjeringen, hadde nå ordet til et kort innlegg, der han innledningsvis erklærte seg enig med arbeidsdirektør Bråthen i alle hans synsmåter og i hans vurdering.

Det er ikke alle som er klar over hvilke problemer vi har, fortsatte statsråden. Mange mener vi skal gå i hi om vinteren. Før var det kanskje nødvendig, men i dag ser vi litt annerledes på disse tingene. Vi skal leve om vinteren også, og det koster i grunnen ikke så mye å måke unna snøen slik at vi kan komme til.

La meg så si litt om veiarbeidet om vinteren. Det er gledelig å kunne konstatere at stadig flere og flere blir overbevist om at det lar seg gjøre å drive vinterarbeid på veiene uten nevneverdige merutgifter. Men da må det planlegges grundig i forveien. De nye maskiner kommer særlig sterkt inn i bildet ved veiarbeid om vinteren. Jeg har tenkt at vi kan få en høyere veiarbeidsdrift ved at staten yter en relativt lav støtte om sommeren, og så tredoble den om vinteren. Det er nå mange ingeniører som sier at det går meget bra.

Hva koster så veiarbeidsdriften i dag?

Vi får i dag like mye for 1 krone som Nygaardsvold fikk for 1 gullkrone. Rasjonalisering og planlegging har ført til at vi nå kan få like mye for krona som i 1935. Det koster 20 000 kroner å holde en veiarbeider i arbeid, altså 100 millioner for 50 000 mann ett år. Jeg er imidlertid enig med Bråthen i at sysselsettingsproblemet skal kunne løses, såfremt vi griper det riktig an.

La meg så si litt om forslag nr. 59 fra avd. 98, Øvre Lårdal Arbeiderforening, som mener at bare fagfolk bør få anvist arbeid ved anleggene våre. Når det gjelder veiarbeidere, så har de fortrinnsrett. Når det gjelder anleggene, tror jeg vi skal være litt forsiktig med å kreve fortrinnsrett for fagfolk. På landsbygda går vel de forskjellige yrker litt i hverandre, og vi kan vel ikke sette forbud mot at folk fra landsbygda vil tjene godt på anlegg. Vi har ikke tidligere satt noe forbud mot at ikke-fagfolk melder seg på tømmerhogst. Nei, i slike spørsmål må vi handle med fornuft.

Det vil vel kanskje alltid være en viss friksjon mellom de profesjonelle anleggsfolk og bygdefolk, men vi skal være klar over at mange småbrukere ikke kan livnære seg på sine bruk og de må ha noe ekstraarbeid ved siden av.

Jeg vil også hefte meg litt ved forslag nr. 66, fra avd. 560 som mener at Vegvesenets bortsettelse av arbeid til entreprenører må begrenses eller helst opphøre. Det forbauser meg i grunnen noe, for det er 3—4 år siden vi nyttet private entreprenører. Det er helt slutt på de borgerlige ropene på private entreprenører. Statens Vegvesen utfører nå et så utmerket arbeid at det nesten ikke fins noen private entreprenører i denne bransjen lenger. Vi får ikke noen tilbud heller lenger. Vi får tvertimot anmodninger fra halvprivate selskaper som Rieberselskapet. Ja, det offentlige veivesen klarer job-

ben betydelig bedre og billigere enn de private entreprenører, og i praksis spiller ikke dette med entreprenører noen som helst betydning lenger.

Ordsiftet.

Dirigenten refererte innstillingen fra landsstyret. Vi har gjengitt den foran.

Daniel Martinsen, landsstyret: Siden arbeidsdirektøren er til stede, vil jeg komme litt inn på utnyttelsen av sysselsettingsmidlene. Jeg tenker da først og fremst på vedlikehold av fylkeskommunale veier. Her er en oppgave som fylkeskommunene vanskelig kan klare. Så vidt meg bekjent er det ikke mulig å bruke sysselsettingsmidler til vedlikehold av veier. Jeg mener de også burde kunne brukes til produksjon av vedlikeholdsmaskiner.

Alfred Haugen, Røssåga Anleggsarbeiderforening: På landsmøtene i Arbeidsmandsforbundet har sysselsettingen hatt en bred plass. I 1955 ble disse ting drøftet inngående, bl. a. spørsmålet om entreprenørene og den fulle sysselsetting. Ved voteringen ble landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Jeg går ut fra at ledelsen i forbundet har tatt opp dette vedtaket med myndighetene. Også i år blir det lagt fram en egen innstilling om sysselsettingen. Den er vel og bra, men den må følges opp av forbundets ledelse. Vi vet at ledigheten nå begynner å melde seg blant en gruppe som tidligere ikke har vært så sterkt rammet, nemlig arbeiderne ved kraftanleggene. Det har vært oppsigelser ved flere anlegg, og det ser ut til at mange forsøker å kvitte seg med de eldre arbeidere. Vi må finne fram til virkemidler mot slike forhold. Røssåga Anleggsarbeiderforening har i sitt forslag nr. 64 pekt på et virkemiddel til å bekjempe arbeidsledigheten, nemlig ved å skjære ned bevilgningene til militærvesenet. Jeg tror ikke det skulle være så farlig om man tok f. eks. 10 prosent av militærbudsjettet. Det ville skaffe oss et stort beløp. Det ville bl. a. kunne brukes til utbygging av nye kraftstasjoner.

I siste nummer av «Arbeidsmanden» sto det en artikkel om Nordlandsbanen. Også forfatteren av denne artikkelen er inne på dette med militærbevilgningene. Jeg deler fullt ut hans syn på dette spørsmålet. Det er nettopp sendt ut brev til folkene på Nordlandsbanen fra arbeidsgiveren, staten, om at den ikke kan skaffe dem arbeid lenger. I dette øyeblikk er det mange bitre ord å høre blant disse arbeidere. Hvorfor ikke ta litt av militærbudsjettet og sette i gang arbeidet på Nordlandsbanen. Jeg er ikke noen motstander av forsvaret, men spørsmålet er om ikke bevilgningene til militærvesenet nå er blitt så store at de går utover rammen for vår økonomiske bæreevne.

Wilhelm Furnes, landsstyret, ville gjerne rette dette spørsmålet til arbeidsdirektør Bråthen: Blir det undersøkt om alle som melder seg ledige, virkelig trenger det? Varmann var litt inne på problemet. Vi har hatt veiarbeidere som bare har tjent kr. 6000.00 i året — de er blitt avvist, mens folk som har tjent kr. 26 000.00 har fått nyte godt av sysselsettingsmidler. Har Regjeringen den fulle kontroll med bruken av sysselsettingsmidlene?

Gustav Øyum, Sør-Trøndelag Vegvesen: Det var med stor interesse jeg hørte foredraget til Bråthen om sysselsettingsspørsmålene, men det er enkelte ting jeg gjerne vil peke på i denne sammenheng. For meg ser det ut til at det er galt å klatte ut sysselsettingsmidlene hit og dit til veiarbeider til kommunene. Varmann sier at vi må ta sikte på å få mer arbeid om vinteren. Men i mange kommuner har de ikke prosjekter som egner seg for vinterarbeid. De sier at det vil være bortkastede penger, hvis de setter sånt arbeid i gang om vinteren. Jeg mener at sysselsettingsmidlene ikke alltid bør brukes til veiarbeid. Det bør satses på utbygging av industri, slik at det kan bli faste, varige arbeidsplasser. Når pengene brukes til veiarbeid, fører det bare til at arbeidet blir tatt fra veiarbeiderne. Det er gjerne familiens størrelse som er avgjørende for hvorvidt man får arbeid for sysselsettingsmidler. Forbundet må gå inn for en forandring i bestemmelsene om uttaking av arbeidere til sysselsettingsarbeid. Det er til og med satt uvante folk til å være arbeidsformenn. Ja, vi var til og med et par oppsynsmenn som måtte ha tilsyn med disse sysselsettingsarbeidene. Det var sandelig ikke så lett. Og her opplevde vi at det ble kjøpt grus av private — bøndene i bygda — og de faste veiarbeiderne ble gående ledige. Jeg fikk nettopp brev fra en fagforeningsmann som fortalte at i hans hjembygd er det satt opp noen gamle brakker. Det var to veiarbeidere som holdt på med det. De er nå oppsagt, men det er inntatt 10 nye mann. Er det arbeidsformidlingen i denne kommunen som kan bestemme eller Vegvesenet? Ingen i Vegvesenet har sagt opp disse arbeiderne. Det skulle være interessant å få et svar på dette. Det er bevilget kr. 300 000.00 til vei i denne kystbygda med 25 prosent fra kommunen. Er det arbeidsformidlingen som kan ta ut folkene til dette arbeid?

A. K. Lien: Jeg vil gjerne få lov til å takke arbeidsdirektøren og samferdselsministeren for deres utredninger. Det er gledelig å høre om de planer som foreligger for opprettholdelse av full sysselsetting. Når det gjelder de som er ansatt i statssektoren, har det vært en stadig tilbakevendende sesongledighet. Det er noe som inntreffer hver vinter. Jeg er helt enig med direktør Bråthen i at staten bør forsøke å holde en fast stab. Det har også vært forbundets

krav i alle år. Vi har imidlertid enkelte veisjefer som vil ha utført alt arbeid om sommeren, mens det kan være andre som forsøker å holde jevn sysselsetting. Ved jernbanen er det som regel litt bedre, men ved kraftanleggene er det derimot atskillig vanskeligere. Det skal innrømmes at det ikke alltid er så lett å holde arbeid i gang inne på fjellet på vintertiden, men med litt velvilje går det an å legge an arbeidet slik at det er noe som kan utføres om vinteren. Men det har ofte manglet på velvilje i Vassdragsvesenet. Med hensyn til Havnevesenet og Fyr- og Merkevesenet så må arbeidet der utføres om sommeren.

Det er gledelig å høre at staten vil ha en fast arbeidsstokk. Jeg håper at denne tanken må bli realisert så hurtig som mulig. Ellers vil jeg anbefale den uttalelse som er lagt fram.

Fridtjof Indrebø, Førde, Sogn og Fjordane, henledet oppmerksomheten på det forslaget som Førde Veg- og Anleggsarbeiderforening hadde sendt inn. — Det bygde på erfaringer, sa han. Vi fikk sysselsettingsmidler til veiarbeid, og av de 60 arbeidsledige som ble tatt ut kom endel fra storanlegg der de hadde tjent like så mye på 4—5 måneder som veiarbeiderne tjener på et helt år. Forsørgelsesbyrden ble lagt til grunn, og disse ble foretrukket. Arbeidsnemnda må ta hensyn til de bestemmelser som loven sier. Derfor mener vi at de faste veiarbeidere bør ha fortrinsrett. Det er også andre uheldige følger av slike lovbestemmelser, og de bør endres. Jeg vil derfor anbefale forslag nr. 62.

Sigurd Nymark, Tverland Jernbanearbeiderforening, Nordland, syntes Bråthens foredrag var meget interessant, men det burde vært holdt på arbeidsplassen. — Vi jernbanearbeidere blir stadig oppsagt når det går mot vinteren, sa han, og det kan vi ikke forstå. Vi tenkte vi kunne få penger av sysselsettingsmidlene. Det har vært holdt såkalte toppmøter, men det nytter ikke noe. Vi har arbeidere som har vært 25 år i NSB, men de må dra ut på fiske for å livberge seg. Vår avdeling har sendt inn et forslag — forslag nr. 65 — om at arbeidet med byggingen av Nordlandsbanen blir fortsatt fra Fauske og nordover. Det blir sagt at vi skal få ny industri. Javel, men selv om vi har Trygve Lie til å skaffe utenlandsk kapital, så vil det ta sin tid. Vi tror det er gjennomførbart å få banen fram til 1960. Det måtte kunne gå an å arbeide med to skift. Det måtte kunne gå an å få i stand et samarbeid mellom Statsbanene og Vegvesenet. Det burde opprettes et Statens Anleggsdirektorat. Jeg anbefaler forslaget fra Tverland-avdelingen.

Einar Sundsfjord, Rusåga Jernbanearbeiderforening, Nordland: Jeg vil gjerne si litt om Nordlandsbanens videreføring fra Fauske og nordover. Da Nordlandsbanen ble innviet, ble det sagt mange

store ord. Den videre bygging av banen nordover er et folkekrav. Ingen andre trafikkmidler kan erstatte jernbanen. Vi må ha flere bedrifter nordpå, men det får vi ikke uten bedre kommunikasjoner. Når alle andre kommunikasjoner bryter sammen, da kommer jernbanen fram. Den klarer å opprettholde forbindelse hver dag. Hvem tør sette inn penger til ny industri under slike forhold. Vi har loven om sysselsetting som pålegger staten å sette i gang arbeid for eventuelt ledige. Staten plikter derfor å føre Nordlandsbanen videre. Jeg vil understreke at det som Tverland-avdelingen går inn for er et folkekrav. Gjør dette til et landskrav. Bygg Nordlandsbanen videre nordover!

Gudmund Gjengard, Malmo, Nord-Trøndelag: Vi ventet med spenning på Bråthens foredrag. Han holdt seg til de store tingene, og jeg er stort sett enig med ham. I sin åpningstale kom forbundets formann inn på sysselsettingsproblemene, og han sa bl. a. at staten er en bedre arbeidsgiver enn de private. Det ble slått opp i Arbeiderbladet. Formannen sa at «det er forstemmende at enkelte private gruver går til oppsigelse av sine arbeidere osv.» Jeg arbeider imidlertid ved en statsdrevet gruve, der 55 arbeidere er sagt opp og 25 må gå til våren. Ved Fosan Bergverk er Bråthen medlem av styret. Jeg vil gjerne spørre forbundets formann om han ikke kjenner til dette forholdet.

A. K. Lien: Det som siste taler forteller er ukjent for meg. Det er første gang jeg hører det.

Øystein Larsen: Jeg har hørt antydning at det skulle sies opp 35 mann, men at endel skulle overføres til Joma Bergverk, men ellers har vi ikke hørt noe.

Asbjørn Overvik, Selbu/Tydal: Det spørsmålet vi drøfter nå er et av de viktigste her på landsmøtet. Det er mange av våre medlemmer som har fått 14 dagers oppsigelse, og det er ikke særlig hyggelig å gå vinteren i møte under slike omstendigheter. Vi husker forholdene i 1930-årene, og vi frykter for en gjentakelse. Skulle vi få en permanent arbeidsledighet, ville forholdene bli enda verre, fordi vi har så høye priser. Det var mye positivt i det Bråthen var inne på. Han mente situasjonen foran denne vinteren ikke er særlig mørk. Landsstyret ser enda lysere på det og peker på at det er tegn som tyder på oppgang. Jeg for min del er ikke så helt sikker på det. Direktør Bråthen var inne på spørsmålet om Norges innmeldelse i frihandelsområdet. En ting er alle enige om, at vi i en overgangstid vil få store vanskeligheter og prøvelser. Men hvem skal bære disse prøvelser? Er det arbeiderne som skal bære disse prøvelser i form av arbeidsledighet? Jeg vil nevne at forholdene i mitt eget fylke, Sør-Trøndelag, langt fra er så lyse. Ifølge opplys-

ninger som fylkets arbeidskontor har gitt i Arbeider-Avisa er 170 flere ledige i år sammenliknet med fjoråret. Tilsammen er det 1260 ledige i Trøndelag. Alt i september var tallet oppe i 846. Dette er ikke tegn som tyder på så lys situasjon. Er Regjeringen klar over og forberedt på å møte en slik situasjon?

Vi har hørt endel om de tiltakene som vil bli satt i verk. Både Bråthen og alle her vil være klar over at disse midler ikke vil strekke til. Kommunene må også tre mer aktivt inn for å bekjempe ledigheten, men stillingen i mange kommuner er slik at de ikke kan gjøre noe. Budsjettene er så sterkt bundet at det ikke fins midler til noe utenom. I Selbu går $\frac{1}{3}$ av kommunebudsjettet til fylkesskatt. En stor del av det øvrige går til bundne utgifter. Staten må overta en del av disse bundne utgiftene hvis kommunene skal kunne gjøre noe.

Hvordan skal vi skaffe midler?

Det er pekt på militærbudsjettet. Her må det kunne reduseres noe slik at vi får midler til disse formål. Vi kan nå spore en viss avspenning mellom de to blokkene. Jeg vil konkludere med å sette fram dette forslag til endringer i innstillingen:

«De to første avsnitt i forbundsstyrets forslag utgår og erstattes med følgende:

Den arbeidsledighet som vi opplevde siste vinter — den største etter krigen — har vakt alvorlig bekymring i landets arbeiderheimer. «Frihandelsområdet» vil, om det trer i kraft, dessuten stille oss overfor nye og alvorlige problemer. Hvis det ikke blir gjort mer effektive tiltak fra statens side, er det grunn til å frykte at ledigheten fortsatt vil stige.

Videre utgår siste setning og erstattes med følgende:

Landsmøtet er av den oppfatning at en av grunnene til landets økonomiske vansker er de årlige bevilgninger til opprustningsformål som løper opp i over en milliard kroner. Landsmøtet er av den mening at disse bevilgninger kan reduseres kraftig og at de frigjorte midler må bli disponert til produktivt arbeid og sysselsettingstiltak.»

Gudmund Gjengard, Malmo, ville be formannen om unnskyldning. Det berodde på en misforståelse når han påsto at forbundet kjente til oppsigelsen, men Larsen kjenner til disse forhold, sa han.

Odd Olsen, Orkanger: Etter min mening er de spørsmål vi nå diskuterer det viktigste problem vi hankses med. Jeg er noe skuffet over det forslaget landsstyret legger fram. Jeg vil innstendig anbefale landsmøtet at det slutter seg til det endringsforhold som Overvik har tatt opp. Jeg vil særlig understreke det vi peker på at vi kan ta penger fra militærbudsjettet. Det snakkes så ofte om bud-

sjettmessige hensyn. Røssåga har pekt på militærbevilgningene. Det er et forslag som har alminnelig tilslutning. I tilslutning til det som Røssåga-avdelingen har foreslått vil jeg oppta et annet forslag:

Landsmøtet gir sin tilslutning til følgende vedtak fra typografenes landsmøte:

«Som fagorganiserte gleder vi oss over den siste tids utvikling på det storpolitiske plan. Uten tvil har den nye personlige kontakt mellom overhodene for verdens største makter skapt en lettere internasjonal atmosfære. Men selv ikke denne lettere atmosfære gir oss noen garanti for at vi unngår det vi alle frykter — en moderne storkrig med dens forferdelige konsekvenser. Det eneste som kan garantere oss dette er avskaffelsen av alle midler for krigføring — altså total nedrustning. Uten tvil er en slik nedrustning alle jevne menneskers store drøm og ønske.

Vi er klar over at det fins innflytelsesrike og mektige krefter i verden som ikke er interessert i en alminnelig nedrustning. Disse krefter må bekjempes og deres innflytelse på verdensutviklingen må nøytraliseres. Det kan ikke herske noen tvil om at den overveiende del av menneskeheten ønsker fred og er enig i kravet om nedrustning.

Landsmøtet oppfordrer derfor Regjeringen til over alt hvor den kan øve noen innflytelse, å gå inn for hel og full nedrustning.»

Det skulle ikke være nødvendig å gå nærmere inn på dette forslag. Dette forslaget har fått tilslutning fra en rekke tillitsmenn i forbundene. Jeg nevner som disse: Hans Ruud, Kåre Pehrson, Rudolf Eriksen, Johan M. Bø, Odin Rønbeck, Arthur Karlsen og Konrad Nordahl.

Endelig vil jeg ta opp forslag nr. 61 fra Orkanger Arbeidsmannsforening, og jeg forlanger at det bli satt under votering.

Ludvig Wangsmo, Sunndal Arbeidsmannsforening, kom inn på den affæren som har ført til arbeidsrettssak om ansienniteten i forbindelse med overføring av arbeidere. — Vi hadde en protokolltilføyelse om at det skulle tas hensyn til ansienniteten, sa Wangsmo, men den blir ikke respektert, og nå skal saken behandles for Arbeidsretten. Vassdragsvesenet går nå fra sin protokolltilføyelse eller vil fortolke seg bort fra den, og så opplever vi at departementet slutter seg til denne fortolkning. Dette er en diskriminering av gamle veltjente arbeidere. Det er en fortolkning som det ikke er hjemmel for. I april 1957 fikk vi medhold i departementet, men nå er oppfatningen endret.

Paul Sundt: Når det gjelder den affæren som Wangsmo er inne på, så har forbundet gjentatte ganger vært i konferanse med departementet. Landsmøtet i 1951 og også i 1955 behandlet ansien-

nitetsbestemmelsene. Det var særlig de private entreprenørene vi da tenkte på. I vår overenskomst med dem har vi nemlig ikke noen ansiennitetsbestemmelser. De kan ganske enkelt gå til oppsigelse, og mange av entreprenørene er begynt å bruke bare unge mennesker. De tar ikke inn folk som er over 50 år. Forskjellige kommuner tar forbehold om å bruke stedlig arbeidskraft. På den måten kommer de inn på anleggene og fortrenger kanskje de øvede anleggsfolkene.

Statens Vassdragsvesen har tidligere anerkjent ansienniteten, men nå ser det ut til at de også der skal følge de samme prinsipper som de private entreprenører har fulgt. De skal ha bare unge mennesker. De kjøper nye maskiner og ansetter unge folk. Jeg kan ikke forstå at en alder på litt over 50 år skal være så avskrekkende. Nå skal imidlertid ansiennitetsspørsmålet opp i Arbeidsretten på mandag. Det kan muligens bli et forlik, men hittil har forhandlinger om en ordning strandet.

Det var, som Wangsmo sa, i 1957 at dette spørsmålet kom opp. Da sa statsråd Sjøstad seg enig i vårt standpunkt når det gjaldt ansienniteten. I 1959 har imidlertid Sjøstad snudd helt om. Han må ha vært under dårlig påvirkning. Hvis vi taper denne saken i Arbeidsretten, har det liten betydning med den protokolltilføyelsen vi har.

Jeg er enig i det som er sagt av Bråthen og Varmann om at staten bør ha en fast arbeidsstokk. Men da må også etatsjefene holdes i ørene!

Direktør Bråthens sluttreplikk.

Da arbeidsdirektør Gunnar Bråthen måtte forlate landsmøtet på dette tidspunkt, fikk han ordet til en sluttreplikk. Han sa at han ville begynne der, hvor Sundt sluttet. — Jeg tror jeg tør si det er blitt bedre nå, sa arbeidsdirektøren. — Vi følger etatene med argusøyne, og vi gir signal med en gang det forekommer noe som er i strid med forutsetningene for bruken av bevilgningene.

Vi er klar over at ikke alle kommunale instanser følger de regler som er trukket opp sentralt. Vi har ennå ikke bygd opp en så sterk arbeidsformidling at vi kan rekke over alle detaljer, men vi håper at vi i løpet av et par år skal ha bygd opp en statlig arbeidsformidling. Det må nødvendigvis ta tid å bygge opp en stab på 600 mann. De må læres opp og trenes og vi må få et apparat som er brukbart.

Vi har ennå et for snevert utbygd næringsliv ute i distriktene. På kort sikt lar det seg ikke utbygge. Det vil ta tid. Når det gjelder

vår bergverksindustri, ligger ikke forholdene til rette for noen ekspansjon. Vi har ikke lenger noen store ressurser av malmer. Våre malmbeforekomster er i ferd med å ebbe ut. Inntil vi kan skaffe nye malmbeforekomster, må vi bygge ut annen industri. Derfor må vi forsere kraftutbyggingen som jo er grunnlaget for enhver industriutbygging. Overgangen til frihandelsområdet betinger også en fullstendig strukturendring i vår hjemmeindustri. Den må legges om på eksportbasis.

Jeg finner ikke noen grunn til å gå nærmere inn på problemene ved Fosen Bergverk. Dere som arbeider der må jo kjenne bakgrunnen for vanskene. Hadde det vært en privat gruve, ville de 150 mann som det er tale om å si opp, vært ledige for lenge siden.

Jeg tror ikke det blir lett å løse sysselsettingsspørsmålet i de kommende år fordi tilgangen på arbeidskraft er så stor, men selv om vanskene kan bli store, skal vi ikke la oss forskrekke. Alt er lagt opp for å motvirke den sesongledighet vi vet vil inntreffe. Forholdene i Trøndelagsfylkene og i Nord-Norge blir kanskje vanskeligst å håndtere, men såframt vi legger godviljen til, skal det nok lykkes. Vi blir nødt til å skape grunnlag for nytt næringsliv i mange distrikter. Vi må også være klar over at vi i dag — i motsetning til hva vi hadde i 30-årene — har myndigheter som vil gå inn for full sysselsetting.

Den avsluttende debatt.

Debatten om sysselsettingen fortsatte også etterat arbeidsdirektør Bråthen hadde hatt sin avsluttende replikk og måtte forlate møtet.

Harald Øveraas, Løkken: Det er etpar ting jeg gjerne vil ha sagt før debatten avsluttes. Arbeidsdirektøren sa at vi i Orkla-dalføret fikk skrive til Arbeidsdirektoratet. Vi har ikke bare skrevet, men reist til Oslo for å tale vår sak. Vi har også fått løfter fra myndighetene om at de skal se på vår sak. I 1952 var det ansatt 1600 personer i Orkla-kornsernet. I dag er arbeidsstyrken på 1200 mann. Utbyttet som har vært utdelt i disse årene har svinget mellom 8, 10 og 12 prosent. Likevel sier selskapet opp folk. Det skaper uro og forbitrelse. Vi mener at departementet ikke burde vært så ettergivende når det gjaldt søknader om utdeling av utbytte. De kunne fått dele ut 6 prosent, og så kunne det resterende overskudd vært brukt til å holde driften oppe. Selskapet har også lagt opp store fonds, men de vil selskapet heller ikke bruke. Kommunen blir også sterkt skadelidende. Dette er ikke bare sesongmessig, men en varig ledighet. Jeg vil gjøre landsmøtet oppmerksom på Orkla-dalførets vansker. Det er beklagelig at regjeringen ikke har gjort noe.

Bernt O. Løvlien, Røssåga Anleggsarbeiderforening: Jeg fulgte interessert med i Bråthens og Varmanns innledningsforedrag. Jeg syntes det var svært mye positivt i det de sa. Men jeg likte også godt det Alfred Haugen uttalte om militærbudsjettene. Jeg synes det er bittert at vi bruker så mange penger på militærvesenet. Når jeg ser militære, så koker jeg over av harme. Går det ikke an å ta noe av alle de millionene? Jo, det går an. Hva skal vi med moderne krigsmaskiner, når vi ikke har veier? Vi har ikke geitestier engang! Det burde være et forsvarstiltak å bygge veier. Jeg er på ingen måte noen tilhenger av å legge landet åpent og forsvarsløst, men vi er den reneste Bør Børson i kapprustning med stormaktene.

Johan Sveen, Stange, Hedmark: Når vi ser på hva Regjeringen har gjort for å holde sysselsettingen oppe, så bør den ha honnør. Men vi må også ha kommunene med. Bråthen var også inne på at vi måtte samarbeide med de enkelte fagforbund. Jeg synes dette samarbeidet burde gjelde bl. a. uttaking av folk. Vi bør få en forandring i instruksene, slik at de faste veiarbeiderne blir fortrinnsberettigede. Her bør vårt forbund sette litt press på slik at vi får en mann med i arbeidsnemnda. Vi bør ta en konferanse med Bråthen om dette spørsmål.

Karl Bottenvann, Giken, Sulitjelma: Arbeidsledigheten er en forferdelig svepe. Vi bør derfor diskutere denne saken fullt ut og fatte beslutninger som dekker kravene. Lar det seg gjøre å holde full sysselsetting under det nåværende kapitalistiske system? Arbeidsgiverne benytter seg av rasjonalisering og automatisering utelukkende for å tjene penger. I det øyeblikk kopperprisene går ned, sier de opp arbeiderne. Vi kan snart komme til andre kloder, men vi er ennå ikke kommet så langt at vi kan gjøre levevilkårene skikkelige her på jorda! Røssåga Anleggsarbeiderforening har pekt på at vi kan bruke noen av de millionene som brukes til militærvesenet. Ja, vi burde kunne klare oss med 500 millioner kroner. Militærsluket trekker av gårde med store beløp. Hvis vi brukte noen av disse millionene, kunne vi holde arbeidslivet oppe. Vi kunne fullføre Nordlandsbanen. Vi mangler jernbaner og vi mangler veier. Vi kan ta midler ved å bruke halvparten av militærbudsjettet. Dette med Nordlandsbanen er så flytende. Vi vet ikke om den skal bygges eller erstattes med vei. La oss stemme for forslaget fra Røssåga Anleggsarbeiderforening og fullføre Nordlandsbanen. Det ble framholdt av Bråthen at kommunene i større utstrekning enn nå burde engasjere seg for å holde sysselsettingen oppe. Jeg er enig i det, men kommunene har ikke penger. Jeg er med i Fauske kommunestyre, men der har vi ikke penger. Fauske har siden frigjøringen hatt den dårligste skattetabell. På tross av det har vi vansker med å skaffe

penger til sysselsetting. Derfor er det bare snakk å si at kommunene skal gjøre noe. Det er arbeiderne som betaler skattene, mens storbedriftene avsetter sine overskudd til fonds. Vi må omforme hele samfunnet hvis vi skal få noen virkelig forandring.

Knut Husum, Øvre Årdal Arbeiderforening: Det er ikke meningen med vårt forslag at det skal gå ut over gårdbrukerne, men vi faste veiarbeidere burde også ha en viss beskyttelse. Det er heller ikke slik som statsråd Varmann sier at vi ikke har gårdbrukere i Sogn og Fjordane, og vi har mange tilfelle i vårt fylke der gårdbrukere fortrenger faste veiarbeidere. Vi har mange som melder seg som ledige og som faktisk er snylttere på statens arbeidsledighetstrygd. Det er et gammelt ord som sier: Skomaker bli ved din lest. Det får vi veiarbeidere servert, hvis vi vil ha annet arbeid, og det burde jo gjelde for gårdbrukere også. Vi må i ethvert fall sørge for å bli kvitt denne usunne konkurransen. Jeg ble glad over å høre hva Bråthen sa om utbygging av småindustri i distriktene. Men hvordan skal vi få penger til det? I Sogn og Fjordane har vi ikke en eneste forretningsbank. Det var et skrik av den annen verden da Postsparebanken ble opprettet. Det ble hevdet at den ville trekke penger fra distriktene, men det er faktisk den eneste banken som sender penger tilbake til distriktene.

Dirigenten foreslo nå at det ble satt strek, og dette ble vedtatt. *Oskar Svendsen, Storforshei Jernbanearbeiderforening, Nordland:* Vi som møter fra Nord-Norge og taler for Nordlansbanen, taler tydeligvis en nokså håpløs sak. Det forsto vi klart av Bråthens uttalelser. For anleggsarbeiderne er dette en alvorlig sak. Når Nordlandsbanen er ført fram til Bodø om 2 år, da er sluttstrekken satt. De som er knyttet til denne banen er stort sett arbeidere som har passert sine beste år, og det er umulig å komme over i en annen bransje. Det er blitt så smukt sagt om jernbanearbeiderne at når de engang hadde valt dette yrket, så ville de ikke forlate det, men hva skal de gjøre når arbeidet opphører? Skulle Arbeidsmandsforbundet nå tape den arbeidsrettssaken som skal behandle ansienitetsspørsmålet, ja, da ramler alt sammen i grus. Vi vet hva vi har i dag, men ikke hva vi får i morgen. På vegne av de som er knyttet til Nordlandsbanen, vil jeg rette en inntrengende anmodning til Arbeidsmandsforbundets ledelse å arbeide for at Nordlandsbanen blir ført videre.

Odd Olsen, Orkanger, ville protestere mot alle de innskrenkninger i taletiden som foretas. — Når jeg kommer opp på talerstolen, er det ikke for å høre min egen stemme, men fordi jeg har noe på hjertet, sa han. Når jeg har forlangt ordet nå, er det for å si et par ord om forslag nr. 61, fra avd. 147 som foreslår at bestemmelsen

som påbød at driftsstans eller driftsinnskrenkninger skulle meldes og ikke settes i verk før Arbeidsdirektoratet hadde gitt sitt samtykke. Denne bestemmelsen gikk ut i 1954. Under debatten om Prisloven i 1952 gikk de borgerlige så sterkt mot denne bestemmelsen. Hvis vi hadde hatt den i loven i dag, ville Regjeringen ha kunnet mestre situasjonen mye bedre.

Thorvald Mydland, Stavanger og Jæren Vegarbeiderforening: Jeg var enig i store deler i Bråthens og Varmanns innlegg, men jeg er ikke enig at vinterarbeid med fordel kan forseres. Det blir mye dyrere. Det fører derfor til at pengene blir brukt opp mye fortere. Og når det gjelder uttakingen av arbeidere til sysselsettingsmidler, foregår det etter det prinsipp at forsørgelsesbyrden og ikke kvalifikasjonene er avgjørende. På den måten får man kanskje ikke med fagfolk som kan benytte maskinparken. Rent ekstraordinært kan det muligens forsvares å sette i gang slikt arbeid, men på lang sikt blir dette dyrt arbeid.

Ole Klemo, Sandvika/Asker Jernbanearbeiderforening, var enig i Røssåga-forslaget om at penger til jernbane- og veibygging kan tas av militærbevilgningene. — Det er ikke nødvendig med så store bevilgninger til forsvaret, sa han. — Hvis et forsvar skal ha noen hensikt, må individene ha noe å forsvare. La oss derfor ta noen millioner fra forsvaret og bruke dem til å sikre sysselsettingen!

Johan Skrede, landsstyret: Vi er svært takknemlige over å høre redegjørelsene fra Bråthen og Varmann. Det blir sagt at det bør vises mer lokalt initiativ. Ja, det er lett å stå her på landsmøtet og snakke om det, men det er vanskeligere å skaffe pengene når vi kommer hjem. Kemneren har ikke penger i kommunekassen, og da hjelper det ikke å vedta å sette i gang arbeid. Her blir det snakket om at vi må forbeholde oss å få alt veiarbeid. Ja, vi burde egentlig ha fortrinsrett, hevder noen. Nei, alle har krav på arbeid. Vi er like gode og like berettiget til arbeid. Selvsagt skal det tas hensyn til inntekt. Så foreslås det at vi skal ta pengene til sysselsetting av militærbudsjettet. Javel, men vi vet at mange av de pengene som er oppført under militærbudsjettet, går direkte til sysselsetting.

Ommund Kløvfjell, Amlie Vegarbeiderforening, Aust-Agder: Skal sysselsettingsspørsmålet løses, må det skaffes flere nye arbeidsplasser. Jeg synes ikke det ser særlig lyst ut for enkelte grupper — bergverksarbeiderne og anleggsarbeiderne. Det ligger langt lysere an for veiarbeiderne når vi hører Bråthens uttalelser her på landsmøtet. Vi hører riktignok at det også skal skaffes nye arbeidsplasser, og det er vel og bra. Vi må imidlertid også sørge for at disse blir sikret en fast arbeidsplass. Det råder nå frykt rundt omkring for oppsigelse. Folk med mange års ansiennitet blir sagt opp, og det

blir tilsatt nye folk. Ved neste tariffrevisjon må vi derfor sørge for å få en bedre ansiennitetsbestemmelse. Sommer- og vinterarbeid er blitt diskutert. Etter det Bråthen og Varmann har sagt her ser det ut til at vinterarbeid kan utføres effektivt, og det er gledelig at man skal forsere det.

Asbjørn Overvik, Selbu, summerte diskusjonen dithen at de fleste innleggene dekket det endringsforslaget han hadde satt fram. — Jeg tror vi i vedtaket må si tingene mye klarere og tydeligere, sa han. Det var en merknad i Bråthens sluttreplik jeg heftet meg ved. Han sa at vi måtte holde sysselsettingen oppe for enhver pris, selv om vi måtte resignere når det gjaldt lønningene. Jeg synes dette er en fallitterklæring av en arbeidsdirektør utgått av en arbeiderregjering. Bråthen appellerte også til samarbeid. Ja, vi skal samarbeide, men ikke for å trykke lønningene nedover. Det er blitt sagt at vi må vise styremaktene tillit. Ja, det skal vi, hvis de viser seg tilliten verdig. Det må ikke være slik at hvis man bare har partiboka i orden, så er alt klart. Vi må kreve at det blir vernet om arbeidsplassene fra regjeringens side. Først da kan vi ha den hele og fulle tillit til regjeringen.

Walter Kristiansen: Det er ikke partiboka som har avgjort valgene de siste 25 år. Det er velgernes oppslutning so mhar gitt oss det arbeiderstyre vi har. Og den tillit som arbeiderstyret har er en følge av den positive politikk som er ført. Dette er et forhold som det ikke skal lykkes for Overvik å snakke bort.

Når det gjelder fordelingen av arbeidet for de såkalte ekstraordinære sysselsettingsmidler, så er det visse problemer i forbindelse med de faste arbeidere. Vi har hatt dem oppe til behandling i Vegdirektoratet, og vi gjør hva vi kan for å tilgodese våre medlemmer. Vi må imidlertid være klar over at det her dreier seg om ekstraordinær sysselsetting — arbeid til folk som er blitt oppsagt fra forskjellige arbeidsplasser eller som rammes av sesongledighet.

Jeg har sagt i landsstyret, og jeg gjentar det her, at dette likevel er de negative sidene i forbindelse med de ekstraordinære sysselsettingstiltakene. Det positive og gledelige i den stortingsmeldingen om sysselsettingen er de konkrete tiltak som det blir pekt på om utbygging av varige arbeidsplasser. Vi kan ikke bygge ut landet vårt bare med veier. Vi må ha en variert produksjon. Det er nasjonalinntekten vi skal leve av. Vi ser hva Regjeringen gjør for å forsere denne utbygging, og det er dette positive arbeid vi hilser med glede i landsstyrets innstilling. Jeg vil anbefale landsmøtet å vedta denne innstillingen.

Harald Overaas, Løkken, trakk tilbake forslag nr. 6.

Dirigenten foreslo samtlige forslag i denne saken oversendt til redaksjonskomitéen.

Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Redaksjonskomitéens innstilling.

Formannen for redaksjonskomitéen, *A. K. Lien*, la senere i møtet fram innstillingen fra redaksjonskomitéen. Den var sålydende: *Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 1959 har behandlet spørsmålet om sysselsettingen og vil uttale:*

Vårt lands næringsstruktur — med en utpreget utenrikshandel — gjør oss særlig sårbare overfor internasjonale konjunktursvingninger. En nedgang i konjunktorene på verdensmarkedet har lett for å skape vansker innenlands og gi seg utslag i økte ledighetstall. Frihandelsområdet vil — om det trer i kraft — dessuten stille oss overfor nye og alvorlige problemer.

Den arbeidsledighet som vi opplevde siste vinter — den største etter krigen — har vakt alvorlig bekymring, og vårt forbunds medlemmer var kanskje de som ble verst rammet. Landsmøtet anerkjenner fullt ut de tiltak som Regjeringen og Stortinget satte i gang forrige vinter til avhjelp av arbeidsledigheten og hilser med glede at det også i år er bevilget midler til samme formål.

Resten av innstillingen uforandret.

Redaksjonskomitéen går enstemmig inn for at vedtaket på typografenes landsmøte om nedrustning vedtas av landsmøtet.

Asbjørn Overvik, Selbu: Etter redaksjonskomitéens innstilling kan jeg sløyfe første del av mitt forslag, men den andre delen må jeg opprettholde.

Walter Kristiansen: Redaksjonskomitéen har strukket seg såpass langt at det skulle være mulig å få en enstemmig votering. Vi har også tiltrådt forslaget om å godta typografenes vedtak, og dette burde kunne dekke Overviks forslag.

Voteringen.

Ved voteringen ble redaksjonskomitéens forslag vedtatt med stort flertall. Det ble enstemmig vedtatt å gi sin tilslutning til typografenes vedtak.

Dagsordenens pkt. 4c: Pensjonstrygden for statens arbeidere.

Her forelå disse forslagene:

68. Avd. 148, Nordre Vestfold Vegarbeiderforening, foreslår: Pensjonsalderen for vegarbeiderne settes til 65 år. Arbeideren

kan hvis han mangler 360 pensjonsgivende måneder gis anledning til å holde på i arbeidet til 68 år.

69. Avd. 325, Stavanger og Omegn Arbeidsmannsforening, *foreslår*:

Man vil som tidligere foreslå en høyere ytelse for pensjonskassetrekk. Aldersgrensen innenfor anleggssektoren må og bør nå nedsettes. Det må være naturlig at anleggs- og driftsarbeidere innenfor NSB har likeverdige pensjonsordninger.

70. Avd. 405, Røssåga Anleggsarbeiderforening, *foreslår*:
Pensjonsalderen for anleggsarbeidere settes til 60 år.

Motivering på landsmøtet.

71. Avd. 225, Førde Veg- og Anleggsarbeiderforening, *foreslår*:
Pensjonen for statsarbeiderne er altfor liten. Noe må gjøres for å få en større pensjon.

Motivering på landsmøtet.

72. Avd. 315, Audnedalen Vegarbeiderforening, *foreslår*:
Det bør på landsmøtet tas opp forslag om at pensjonsordningen for statens arbeidere også blir gjort gjeldende for fylkenes og herredskommunenes vegarbeidere.

Motivering på landsmøtet.

73. Avd. 403, Fosen Vegarbeiderforening, *foreslår*:
Pensjonstrygd for statens arbeidere er en sak som må anses for uløst innen fagorganisasjonen, da bare endel av arbeiderne i vegarbeidsdriften kommer inn under ordningen.

Foreningen er gjort kjent med at forbundet har anmodet fylkesmennene om at det må opprettes pensjonsordning for de fylkeskommunale arbeidere, og at saken må bli realitetsbehandlet på førstkommande fylkesting.

Saken vil neppe løses ved en slik henvendelse, da det beror på de enkelte fylkers standpunkt til saken, slik at det kan bli gjennomført en generell ordning over hele landet.

Fosen Vegarbeiderforening vil derfor foreslå overfor landsmøtet at det blir vedtatt en henvendelse til myndighetene om at det snarest blir rettet på den store skjevhet i lov om statsarbeidertrygden, slik at alle arbeidere i vegarbeidsdriften straks kommer inn under loven.

Skulle det være nødvendig med gruppering av arbeiderne, stats-, fylkes- eller herredskommunale arbeidere, må statsmyndighetene gi påbud til nevnte etater om at det blir budsjettført de nødvendige beløp som må utredes til statsarbeidertrygden, så alle arbeidere kan komme i likestilling i pensjonstrygden.

Landsstyret vil fremme innstilling til landsmøtet.

Det forslaget landsstyret fremmet var følgende:

Ved kongelig resolusjon av 25. juni 1948 ble det nedsatt et utvalg til å behandle spørsmålet om en felles pensjonsordning for statsarbeidere. Utvalgets mandat var å gjennomgå og gi en oversikt over de pensjonsregler som gjaldt for statsarbeidere og eventuelt framsette forslag til nye pensjonsbestemmelser. Pensjonsforholdene for statens arbeidere var meget uensartet, så vel med hensyn til pensjonenes størrelse i forhold til lønnen som til opptjeningsregler, aldersgrense m. v. En sondret stort sett mellom de statsarbeidere for hvem det var fastsatt et pensjonsreglement eller på annen måte hadde fått en fastere pensjonsordning (f. eks. blitt medlem av Statens Pensjonskasse, Statsbanenes Pensjonskasse o. l.) og dem som ved avskjeden etter søknad ble tilstått individuelt bevilgede pensjoner av statskassen.

Utvalget avga sin innstilling i desember 1949 med forslag til pensjonsordning for statens arbeidere. Ved lov av 30. juni 1950 ble det opprettet pensjonstrygd for statens arbeidere med ikrafttreden fra 1. januar 1951.

Loven om pensjonstrygd for statens arbeidere er senere forbedret ved flere anledninger. Landsmøtet noterer med tilfredshet at pensjonsgrunnlaget er hevet og at bestemmelsene for å oppnå størst mulig pensjonsgivende tjenestetid er utvidet. Landsmøtet mener at pensjonsgrunnlaget fortsatt er for lavt og at det ikke står i forhold til den pensjon statstjenestemennene oppnår gjennom Statens Pensjonskasse. Det må derfor forhandles videre om en øking av pensjonsgrunnlaget, slik at statsarbeiderpensjonen kommer på linje med pensjonen for statens tjenestemenn. Landsmøtet oppmoder forbundet til å arbeide videre med dette spørsmål.

Den tidligere § 24 i Lov om Pensjonstrygd er erstattet med regler om Samordning med Alderstrygden, og det er ved tilleggslov gitt fylkes- og herredskommuner adgang til å inngå avtale med pensjonstrygden om pensjonering av fylkes- og herredskommunale veiarbeidere.

Landsmøtet beklager at det ennå ikke har lyktes å få til en ordning for nevnte veiarbeidergrupper. En av årsakene synes å være at

fylkeskommunene avventer behandlingen av veilovkomitéens innstilling til ny veilov. Etter veilovkomitéens flertallsinnstilling er det forutsatt at staten skal overta veiholdet for alle offentlige veier. Blir innstillingen fulgt vil fylkes- og herredskommunale veiarbeidere bli statsarbeidere og automatisk komme inn under pensjonstrygden for statens arbeidere.

Fylkes- og herredskommunale veiarbeidere blir skadelidende ved at deres arbeidsgivere ikke nytter den adgang de har etter loven til å tilmelde veiarbeiderne til pensjonstrygden. Landsmøtet henstiller derfor til Regjeringen snarest å ta opp til behandling veilovkomitéens innstilling. Lar det seg ikke gjøre i nær framtid å fremme proposisjon til ny veilov, henstiller landsmøtet til Regjeringen å overveie spørsmålet om å sikre tilbakebetaling av engangsinnskuddet fra fylkes- og herredskommunene såfram staten senere overtar veiholdet som forutsatt i veilovkomitéens flertallsinnstilling.

Walter Kristiansens innledningsforedrag.

Walter Kristiansen holdt dette innledningsforedraget om pensjonstrygden for statens arbeidere:

Siden 1. januar 1951 har vi her i landet hatt pensjonstrygd for statsarbeidere. Trygden er hjemlet i lov av 30. juni 1950 og sikret opprinnelig bare statsarbeidere som ved oppnådd pensjonsalder hadde minst 100 tjenestemåneder. Den største gruppen av statsarbeidere som kom inn under trygden var uten tvil veiarbeidere ved riksveienes vedlikehold og arbeiderne ved hovedveianleggene som sorterer under Statens Vegvesen.

Ved lovens ikrafttreden 1951 ble det gitt adgang til å regne med tidligere tjenestetid som det ikke var betalt pensjonsinnskudd for. Statsarbeidere som allerede var sluttet på grunn av høy alder fikk også høve til å søke om pensjonstrygd. Noen hadde på forhånd såkalt gavepensjon bevilget over statsbudsjettet. Disse pensjoner var imidlertid svært beskjedne. Selv om også pensjonstrygden til å begynne med var lav, var det likevel en fordel å bli overført til denne.

Etter lovteksten til å begynne med var det ment at bare arbeid for staten skulle være pensjongivende. Da det for veiarbeidernes vedkommende var vanskelig å skille ut arbeidstiden henholdsvis ved statsanlegg og bygdeveianlegg, fikk alle regnet med den arbeidstid de kunne dokumentere uansett om veiarbeidet var utført for stat, fylke eller kommune. Etterat loven trådte i kraft ble det for framtidig arbeidstid bare regnet med statsarbeid.

Grunnpensjonen var til å begynne med kr. 7.50 pr. pensjons-

givende tjenestemåned og pensjonsinnskudd ble satt til 10 øre pr. arbeidet time, begrenset til kr. 4.80 pr. uke.

I tillegg til grunnpensjonen ble det gitt et ektefelle tillegg på 33½ prosent og pensjonene økte med 10 prosent for hvert uforsørget barn under 16 år begrenset til 5 barn. Det var likeledes bestemmelser om enkepensjon og barnpensjon som det vil føre for langt å gå i detalj om.

Det var og er fortsatt, bestemmelser om invalidepensjon.

Straks loven var vedtatt reiste det seg spørsmål om å få den utvidet til også å omfatte de fylkes- og herredskommunale veiarbeidere. Forbundet gjorde henvendelse til Sosialdepartementet om saken og viste til at veiarbeiderne som oftest gikk om hverandre, til tider kunne de være statsarbeidere, så ble de flyttet til bygdeveianlegg og omvendt.

Departementet hevdet at Pensjonstrygden var beregnet på statsarbeidere og fryktet konsekvensene om en bestemt gruppe arbeidere, som ikke var statsarbeidere, skulle få komme inn i trygden.

En var imidlertid klar over dette med skifte i arbeidsforholdet og ved endringslov av 26. november 1954 fikk arbeider i statens tjeneste regnet med som pensjongivende tid den tid han var beskjeftiget med vedlikehold av fylkes- og herredsveier, dersom han ble utlønnet gjennom statens vegkontorers kasserere. Dette hadde stort sett bare betydning i de fylker der vedlikeholdet var samlet under fylkesveikontoret.

I den opprinnelige Lov om Pensjonstrygd § 24 var det fastsatt at pensjonen skulle settes ned med det beløp vedkommende fikk i alderstrygd ved fylte 70 år og likeledes ble det fratrukket for ytelser av krigspensjoneringen og ulykkestrygd for skade. Forbundet har også reist krav om endringer i denne bestemmelse og fikk gjennomført at det bare skulle trekkes fra det beløp som tilsvarte grunnbeløpet i Alderstrygden. Med andre ord det staten ytet og ikke det som eventuelt ble gitt som kommunale tillegg til alderstrygdene.

Nå gjelder heller ikke disse bestemmelser lenger, men det skal jeg komme tilbake til under omtalen av Samordningsloven i forbindelse med opphevelsen av behovsprøven for Alderstrygden.

Ved endringslov av 30. juni 1955 ble grunnpensjon i statsarbeidertrygden hevet fra kr. 7.50 til kr. 8.10 pr. pensjongivende tjenestemåned. Samtidig ble pensjonsavgiften satt opp fra 10 til 15 øre pr. arbeidet time, begrenset til kr. 7.20 pr. uke. Som dere vil huske vedtok forrige landsmøte 1955 å uttale at avgiften var satt for høy i forhold til det beløp pensjonsgrunnlaget var hevet med.

Forbundet har i landsmøteperioden arbeidet videre med spørsmålet om pensjoneringen av fylkes- og herredskommunale vei-

arbeidere. Det har ikke lyktes å få en ordning gående ut på at Pensjonstrygden ble utvidet til å omfatte nevnte grupper arbeidere, men ved lov av 28. juni 1957 om tillegg til Lov om Pensjonstrygd for statens arbeidere, ble det gitt adgang for fylker og herredskommuner til å inngå avtale med Pensjonstrygden om pensjonering av arbeidstakere i kommunenes veiarbeidsdrift på samme vilkår som for statsarbeidere.

Denne tilleggsloven innebar altså, ikke at nevnte veiarbeidergrupper automatisk kom inn under pensjonsordningen for statens arbeidere. Det ble overlatt de enkelte fylker og kommuner å fatte vedtak om tilmelding til trygden og det innebar samtidig at disse måtte betale et arbeidsgivertilskudd og et engangsinnskudd etter nærmere regler. Prinsippet var med andre ord at staten ikke kunne ta på seg utgiftene for de som ikke var statsarbeidere.

Forbundet sendte samtlige fylkesmenn anmodning om å ta spørsmålet om pensjonsavtale opp i Fylkestinget. Pensjonstrygden sendte også fylkesmennene et rundskriv der en gjør rede for den nye adgangen til å inngå avtale og anmodet disse om å orientere kommunene om saken.

Det har gått tregt med å få til noen ordning med pensjon til fylkes- og herredskommunale veiarbeidere. For det første dreier det seg om ganske store beløp i engangspremie fra arbeidsgiveren og for det andre kommer dette med forslag til ny veilov inn i bildet.

En rekke fylker og kommuner har anmodet Pensjonstrygden om å kostnadsberegne engangsutgiftene på grunnlag av det aktuelle antall veiarbeidere og deres alder og tjenestetid i vedkommende kommune. Når de har sett hva det koster er betenkningene blitt så vidt store at spørsmålet er blitt utsatt i påvente av den nye veiloven. Et flertall i veilovkomitéen har som kjent foreslått at staten selv skal overta alt veihold slik det er gjennomført blant annet i Sverige. Blir dette ordningen vil jo staten bli arbeidsgiver for alle veiarbeidere og disse kommer da automatisk med i Pensjonstrygden for statens arbeidere. Det kan være forståelig at kommunene ikke da på forhånd vil ta utgiften med å opprette avtale med Pensjonstrygden, hvis staten likevel senere kommer til å overta hele veiarbeidsdriften.

En kan beklage at spørsmålet om pensjonering av alle veiarbeidere er blitt vanskeliggjort ved en slik sammenkopling som jeg her har nevnt, men det er ingen tvil om at dette er årsaken. Ett fylke har vedtatt å opprette pensjonsavtale for sine fylkeskommunale veiarbeidere, hvis det kan ordnes med tilbakebetaling av engangspremien dersom staten innen 5 år overtar veiholdet. Et tydelig bevis på riktigheten av det jeg her har sagt.

Samtidig med at vi fikk tilleggsloven av 28. juni 1957, som jeg har omtalt, ble også loven om pensjonstrygd endret på et par viktige punkter. Under bestemmelsene om pensjongivende tjenestetid ble det tatt med en utvidelse, der det heter at styret for Pensjonstrygden kan — hvor det finnes rimelig — også regne med tjenestetid ved bygdeveianlegg som pensjongivende, hvis arbeidet drives med bidrag fra staten. Tjenesten godskrives med inntil $\frac{3}{4}$ av tjenestetiden, men likevel ikke med mer enn en halvpart av pensjons-søkerens tjenestetid som statsarbeider.

Under bestemmelsene om invalidepensjon fikk en med at styret kan tilstå invalidepensjon til arbeider som har minst 100 pensjongivende tjenestemåneder og som er blitt arbeidsufør på et tidspunkt da han på grunn av arbeidsinnskrenkning eller andre forhold som han selv ikke råer over, midlertidig er ute av arbeid som omfattes av trygden. De nevnte 100 måneder er nå satt ned til 36 måneder.

I tillegg til grunnpensjonene har det foruten ektefelle- og barnetillegg, vært gitt dyrtidstillegg og ekstraordinært tillegg. Sosialdepartementet har under drøftinger med organisasjonene om heving av pensjonen slått til lyd for at dyrtidstilleggene burde gå inn i grunnpensjonen og at ektefelletilleggene bortfalt mot at pensjonsbeløpet ble hevet. Dette er nå gjennomført på den måten at grunnpensjon er lik for enslige og forsørgere. Ved lov av 19. desember 1958 ble grunnpensjon satt til kr. 16.00 pr. pensjongivende måned mot tidligere kr. 8.10. Samtidig ble avgiften hevet fra 15 øre til 18 øre pr. time. De nye pensjonssatser ble gjort gjeldende fra 1. januar 1959 samtidig med at behovsprøven for alderstrygd ble opphevet. Når behovsprøven ikke lenger skulle gjelde, måtte det skje en endring i den før omtalte § 24 i Lov om Pensjonstrygd for statens arbeidere. I stedet fikk en den såkalte samordningslov, som fastsetter at pensjoner gitt ved lov skulle samordnes på den måte at pensjonen settes ned med halvparten av alderstrygd for ektefeller når vedkommende pensjonist fyller 70 år.

I tall vil dette bety at en som har 360 pensjongivende måneder i Pensjonstrygden vil få kr. 5760.00 pr. år fra oppnådd pensjonsalder og til han fyller 70 år.

Etter fylte 70 år får et ektepar kr. 3492.00 i alderstrygd. Halvparten av dette beløp som er kr. 1746.00 blitt trukket av på pensjonen i Pensjonstrygden. Denne blir derfor etter fylte 70 år kr. 4014.00. Samlet blir begge pensjoner kr. 7506.00 pr. år. For ektefeller vil det si det samme som at de i penger får full statsarbeiderpensjon og $\frac{1}{2}$ alderstrygd.

For enslige blir regnestykket full pensjon i trygden kr. 5760.00. Etter fylte 70 år får enslige kr. 2328.00 i alderstrygd, mens stats-

arbeiderpensjonen minker med det samme som for forsørgere kr. 1746.00. Han vil da samlet få kr. 6342.00 pr. år. En stigning på kr. 582.00.

Full enkepensjon er nå kr. 3456.00 før alderstrygd inntrer og kr. 4038.00 sammenlagt med enkepensjon og alderstrygd.

Tidligere regnet man en pensjonsgivende tjenestemåned lik 200 timer. Etter arbeidstidsforkortelsen er en måned lik 187½ time for arbeidet tid etter 1. mars 1959.

Samtidig er mulighetene for å komme med i Pensjonstrygden atskillig forbedret for de som begynner å arbeide i staten i relativ høy alder. 100-månedersgrensen er fra 1. juli i år satt ned til 36 måneder. Det gjør det mulig å komme inn i trygden helt til 65-årsalderen.

Ved at det fra 1. mars 1959 bare skal regnes 45 timer pr. uke når det gjelder pensjonsavgiften, er denne satt opp fra 18 øre til 19 øre, eller kr. 8.55 pr. uke mot før kr. 8.64.

Jeg har her bare kunnet gi spredte opplysninger og har ikke villet komme inn på dette med pensjonsalderen. Den er fortsatt 68 år med adgang for visse grupper til å kunne slutte 3 år tidligere. Min oppfatning er at det ikke vil være det rette tidspunkt å gå inn for en lavere pensjonsalder uten at arbeidssituasjonen skulle bli så vanskelig at det kan bli snakk om lavere pensjonsalder for å løse sysselsettingsvanskene.

Så lenge pensjonene ennå er så vidt små i forhold til det det koster å leve, mener jeg vi bør satse på å få pensjonene opp før vi stiller krav om å sette ned pensjonsalderen ytterligere.

Dirigenten takket for innledningsforedraget og foretok med en gang votering over innstillingen som ble enstemmig vedtatt.

Ordsiftet.

Imidlertid viste det seg at mange ønsket ordet til denne saken, og det ble vedtatt at man skulle ta en diskusjon.

Jakob Jakobsen, Fosen Vegarbeiderforening, ville gjerne legge et godt ord inn for det forslaget som Fosen Vegarbeiderforening hadde sendt inn, forslag nr. 73. — Vi har nå strevet i 5—6 år for å få løst denne saken, sa han, men vi har ennå ikke fått ordnet den. Vi ga alderstrygd til alle, men vi gir ikke trygd til våre egne. Vi burde først ha sørget for arbeidsmennene. Jeg synes statsråd Varmanns uttalelser lover godt. Innstillingen som det ble stemt over så hurtig og før saken var diskutert er etter min mening alt for svak.

Dirigenten: Denne saken ble jo berørt så vidt sterkt også i den forrige diskusjon, så en videre diskusjon skulle vært unødvendig.

Oskar Svendsen, Storforshei, Nordland: Jeg har fått noen opplysninger om pensjonsforholdene innen NSB, og de viser at vi er akterutseilt i høy grad. I 1951 ble vi lovet så mye, men disse løfter er ikke innfridd. Vi bør få en likestilling med NSB når det gjelder pensjonsvilkår. På alle vesentlige punkter har NSB fordelaktigere bestemmelser. Jeg skal nevne noen. I NSB må en ha 23 års tjenestetid for å få full pensjon. Hos oss 36 år. Det er bare et mindretall av våre pensjonister som når opp i høyeste pensjon, og den er på kr. 7500.00. I NSB er den kr. 8000.00. Enkepensjon gis ved fylte 55 år, i NSB får de pensjon når mannen dør. Hva skal hun gjøre hvis mannen dør før hun er 55 år? Gå til forsorgen? Pensjonerte over det hele land følger avgjørelsen her med spent oppmerksomhet. Jeg er klar over at det blir høyere pensjonsavgift, såframt vi skal heve pensjonene. Vi må imidlertid ta dette løftet. Pensjonen må nå heves med kr. 500.00 pr. år. Vi vil ikke binde forbundet til en bestemt avgift. Vi stiller ikke urimelige krav, men vil bare ha likestilling.

Alf Olsen, Stavanger og Omegn Arbeidsmannsforening: Vi ble nokså forundret over dirigentens voteringsmåte. Vi trodde vi først skulle få anledning til å diskutere denne saken. Hvorfor skal man avspises med en så liten pensjon at man må fortsette å arbeide utover tiden? Vi er villige til å ta en forhøyelse av pensjonsinnskuddet. Jeg vil sette fram følgende forslag:

Det nye landsstyret tar øyeblikkelig opp drøftelser med statsmyndighetene med sikte på en senkning av aldersgrensen til 65 år samt en frivillig avgang ved fylte 62 år. Videre å få redusert alderstrygdpremien på like fot med statsfunksjonærene samt heve pensjonsgrunlaget på samme nivå.

Elias Finstad, Egersund, Rogaland, pekte på den store forskjell det var mellom statsarbeidertrygden og den pensjon som statsfunksjonærene har. — De har mye høyere pensjon, sa han, — og de betaler bare en fjerdepart av alderstrygdpremien. Vi betaler kr. 260.00. Da behovsprøvingen ble opphevet, ble det kastet ut millioner. Jeg angriper ikke statsfunksjonærene for de goder de har fått, men også vi andre bør komme med. Jeg er glad for den innstillingen som ligger på bordet i denne saken. Jeg vil be det nye forbundsstyre å sette alt inn på å få pensjonsvilkårene bedret. Jeg er enig med Stavangeravdelingen i at pensjonsalderen må senkes. Dette vil selvsagt koste atskillige penger, og jeg er enig med Kristiansen i at vi må ta ett skritt av gangen.

Gustav Øyum, Sør-Trøndelag Vegarbeiderforening: Det er beklagelig at vi står like svakt i dag som på forrige landsmøte når

det gjelder pensjonsspørsmålet for de herreds- og fylkeskommunale veiarbeidere. Ja, vi står dårligere enn sist. Det er adgang for herreds- og fylkeskommunene å gå inn i statsarbeidertrygden med sine veiarbeidere, men det blir så kostbart at kommunene ikke kan klare det. Sør-Trøndelag har beregnet det, og de er kommet til at det ville koste kr. 561 903.00 pr. år i de første 10 årene. Jeg håper det vil bli gjort fortløpende med løsningsen av dette spørsmålet.

Asbjørn Overvik, Selbu, ville understreke det som foregående taler hadde sagt. — Vi står faktisk dårligere i dag i dette spørsmålet enn vi gjorde på forrige landsmøte, sa Overvik. — Landsstyrets innstilling er kanskje litt svak, men stort sett kan den vel greie seg. Jeg tror imidlertid at det ville være til støtte for forbundet om de forslag som er satt fram ble vedtatt. For øvrig er jeg enig med Walter Kristiansen i at det er nødvendig å få hevet satsene, men også aldersgrensen må senkes.

Arne Ødegårdsstuen, Biri og Snertingdal Vegarbeiderforening: Jeg tror vi kan ha tillit til forbundsstyret at det vil gjøre alt som kan gjøres for å fremme denne saken. Jeg synes innstillingen er tilfredsstillende.

Det var tidligere votert over innstillingen. Stavanger-forslaget ble enstemmig vedtatt som et tillegg til innstillingen.

Dagsordenens pkt. 4 c: Pensjonsspørsmålet for gruvearbeiderne.

Her forelå følgende forslag:

67. Avd. 23, Alen Gruvearbeiderforening, foreslår:

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte i oktober 1959 retter henstilling til Den kgl. norske Regjering om å fremme forslag om Lov om pensjon for gruvearbeidere etter samme retningslinjer som for statens arbeidere. Aldersgrensen for oppnåelse av pensjonen må vurderes ut fra hensynet til gruveyrkets krevende fysiske og psykiske krav. For at pensjonsordningen kan komme i stand snart, må staten tre støttende til. De nåværende konjunkturer og de store investeringer, blant annet i teknisk utstyr m. v., tilsier offentlig stønad.

Motivering:

Saken har ved alle tariffrevisjoner i de senere år vært høyst aktuell, hvilket også framgår ved Lønnsnemndskjennelsen i 1956 og siden ved fellesforhandlingene i 1958, der den vedtatte avtale

inneholder bestemmelse om utredning av saken for alle yrkesgrupper innen 1960. En har forstått dette slik at pensjonsspørsmålet for enkelte grupper kunne opptas i avtaleperioden. Det skulle ikke være urimelig om de som en stor del av sitt liv har hatt sitt virke i gruveyrket nå får en ordning i likhet med statens arbeidere, men med lavere avgangsalder, eventuelt en bevegelig sådan.

Landsstyret foreslår: En er enig i foreningens forslag og foreslår at landsmøtet fatter beslutning om å kreve en avgjørelse i pensjonsspørsmålet for gruvearbeiderne.

I tillegg vil innstillingen i den trykte dagsorden hadde landsstyret fremmet denne innstillingen:

I bergverksavtalen ble det i 1956 inntatt følgende: «Spørsmålet om pensjonsordning ved bergverkene drøftes i tariffperioden, idet partene da utveksler opplysninger om de undersøkelser de hittil har foretatt på området.»

I oktober 1956 ble spørsmålet drøftet i et fellesmøte mellom representanter fra begge parter, og en ble da enig om å nedsette en komité som skulle bestå av tre representanter fra hver side, med det mandat å arbeide videre med pensjonsspørsmålet.

Det viste seg at det var umulig å komme fram til et konkret forslag til pensjonsordning, da arbeidsgivernes representanter inntok den stilling at komitéens mandat bare var å legge fram en utredning om spørsmålet, og lengre ville de ikke strekke seg.

I nevnte utredning, som er inntatt i sin helhet i forbundets beretning for 1957, viser det seg at etter de gjeldende satser i statsarbeidertrygden ville en liknende ordning for bergverkene etter forsikringstekniske beregninger i de første 10 år komme på kr. 1.13 pr. arbeidet time.

Forbundet har ved flere anledninger forsøkt å få forhandlingene i gang igjen, men er blitt avvist under henvisning til den økonomiske utvikling innenfor bergverksindustrien i de senere år og samtidig under henvisning til de forhandlinger som er i gang mellom Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening om en generell pensjonsordning.

Disse forhandlinger vil, selv om de fører fram, neppe gi gruvearbeiderne en tilfredsstillende løsning, da forutsetningene går ut på at det skal gis som et tilskudd til alderstrygden hvor aldersgrensen på 70 år er alt for høy når det gjelder gruvearbeidere.

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 1959 har behandlet spørsmålet om pensjon for gruvearbeidere.

Landsmøtet må kreve at i tilfelle det ikke lykkes å løse pensjons-

spørsmålet generelt mellom LO og NAF, må en stille krav til myndighetene om innføring av en egen pensjonsordning for bergverkene på linje med statsarbeidertrygden som allerede er innført ved Stordø Kisgruber og Fosdalen Bergverksaktieselskab.

Det vises til at både skogsarbeidere, sjømenn og fiskere for lengst har fått sin egen pensjonsordning ved statens hjelp.

I tilfelle nevnte parter blir enige om en generell ordning, som i henhold til avtalen er beregnet som et tillegg til alderstrygden, må landsmøtet overfor LO kreve at det blir tatt spesielt hensyn til gruvearbeiderne ved fastsettelsen av aldersgrensen for oppnåelse av pensjon, slik at denne under ingen omstendighet må være høyere enn 65 år. Det samme krav må også reises overfor myndighetene om at aldersgrensen for å få alderstrygd for gruvearbeidere må senkes tilsvarende.

Øystein Larsen innledet om denne saken. Han sa innledningsvis at det ikke var nødvendig med noen lang utredning. Alle representanter har i beretningen for 1957 kunnet lese om pensjonssaken som der er blitt behandlet i detalj. Vi trodde at vi med den avgjørelse eller rettere sagt den klausul som lønnsnemnda hadde med i sin kjennelse skulle gi pensjonssaken for gruvearbeiderne et puff framover. Det ble som alle husker holdt et møte med representanter fra samtlige gruver og samtlige fagforeninger. Partene ble her enig om å sette ned et utvalg med 3 representanter fra hver. Komitéen kom også i gang med sitt utredningsarbeid, men da vi skulle avslutte og komme fram til en konklusjon, nektet arbeidsgiverne å gå lenger. De hevdet at komitéen bare hadde som mandat å utrede spørsmålet. De viste også til at pensjonsspørsmålet nå var tatt opp av hovedorganisasjonene og at de ville avvente resultatet her. På grunn av arbeidsgivernes standpunkt måtte vi altså gi opp forsøket å få en pensjon ved forhandlinger. Vi må derfor søke myndighetene om hjelp, og på den bakgrunn er det vi fremmer den innstilling som er lagt fram her. Jeg vil gjerne føye til at når pensjonsspørsmålet kommer opp i LO's representantskap på nyåret vil jeg foreslå at pensjonsalderen for gruvearbeidere blir satt til 63 år.

Harald Øveraas, Løkken: Vi kan stort sett være enig i den innstillingen som foreligger. Det er imidlertid et spørsmål jeg vil reise: Hva legger man i ordet gruvearbeider? Omfatter uttrykket bare de som arbeider under dagen? Oppredningsarbeidere må vel også tas med? Stort sett tror jeg gruvesekretæren må være enig med meg i det. Forutsetningen for at vi kan stemme for innstillingen er at det blir all mulig fortlgang med saken.

Øystein Larsen: Når det gjelder aldersgrensen omfatter den alle som arbeider under jorden.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: Det er ikke for tidlig at pensjonsspørsmålet blir løst for gruvearbeiderne. Vi har hatt 60-årsjubileum i forbundet, og det er 300 år siden gruvedriften ble innført her i landet. Sakens løsning har strandet på arbeidsgiverne. Stillingen er vel ikke lysere nå, så vi kommer ikke utenom at vi må løse saken på det politiske planet. Det bør gjøres snart, og her kunne det gjerne brukes lønnsnemnd. Det burde jo være slik at når en mann er 60 år, så skulle han ha anledning til å slutte. Man har fått enkelte lokale ordninger. I Sulitjelma kan man slutte når man er 67 år og får kr. 3000.00 i pensjon, men det kan man ikke leve av.

Harald Tevik, Engan Stenindustriarbeiderforening, Sør-Trøndelag, mente at betegnelsen gruvearbeider kunne misforståes. Det burde hete bergverksarbeider. — Jeg vil gjerne ha en klar definisjon av uttrykket gruvearbeider, sa han.

Harald Øveraas, Løkken: Jeg er uenig med Larsen i at ikke en oppredningsarbeider skal komme inn under den lave pensjonsalder. Silikosen er like farlig for denne gruppen.

Walter Kristiansen: Landsstyret er helt enig i det forslaget som Ålen Gruvearbeiderforening har sendt inn. Jeg er for øvrig enig med Bottenvann i at denne saken bør fremmes hurtigst mulig. Det har vært landsstyrets mening at vi skulle avvente det endelige resultat fra hovedorganisasjonenes forhandlinger om pensjonsspørsmålet. Etter min mening må det kunne gå an å gjøre en henvendelse til Regjeringen om å ta opp dette spørsmålet særskilt. Det bør kunne lages en pensjonsordning for gruvearbeiderne på samme måte som det er skjedd for sjøfolk og fiskere.

Paul Sundt: Hvis vi skulle medta f. eks. oppredningsarbeiderne eller andre grupper, da burde vi også tenke på en gruppe som tunnelarbeiderne. Også i landsstyret snakket vi om at vi kanskje burde ta med andre grupper. Vi vet imidlertid Sosialdepartementet arbeider med en utredning om å senke aldersgrensen for flere grupper.

Ole G. Løite, Sjøvitt Gruvearbeiderforening, Telemark: Ved vår bedrift er vi blitt tilbudt en pensjonsordning. I 1956 ble imidlertid dette nedstemt i foreningen med 70 mot 60 stemmer. Nå skal vi ha spørsmålet opp igjen. Når man hører den diskusjonen som blir ført her, så er det forstemmende slik det er hos oss.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: Jeg hører nevnt her at pensjonen bare skulle omfatte gruvearbeidere under dagen. Det er imidlertid klart at hyttearbeidere, beredere og andre grupper bør ha samme pensjonsordning. Den må gjelde alle grupper.

Sigmund Kyrдалen, Søftestad, Telemark: Det er oppløftende å høre den positive innstilling som forbundets landsstyre har, men jeg synes det ville være urettferdig hvis denne pensjonsordning bare skulle omfatte de som arbeider under dagen.

Olaf Stavrum, Malm: En pensjonstrygd må selvsagt omfatte alle grupper av gruvearbeidere. Det er ofte slik at når en gruvearbeider er utslitt, da blir han tatt ut i arbeid i dagen.

Øystein Larsen: Vi forlanger en pensjonsordning for samtlige grupper, men det er en avgjort forskjell i aldersgrensen for de som arbeider under og over dagen. Det må imidlertid bli en beregnings-skala, men utgangspunktet må bli 63 år for de som arbeider under dagen. Tevik spurte om vi ikke skulle ta med alle som arbeider i bergverksindustrien. Vi vil først ta gruvene.

Ove Oshaug, Nordens Klippe, Kirkenes: Det er dette med aldersgrensen det er dissens om. Hvis det blir fastsatt en aldersgrense for de som arbeider under dagen, blir det få som får pensjon. Myndighetene bør være oppmerksom på dette forholdet. Vi bør også få en klar definisjon om hvem som er berettiget til pensjon.

Halvard Lund, Rausand Gruvearbeiderforening: Hos oss er det et pensjonfond som vi får noen kroner av når vi blir 70 år. Jeg er enig i landsstyrets forslag, men vi burde etter min mening ha tatt med anleggsarbeiderne også. Jeg for min del arbeidet ved jernbane-anlegg, men da jeg sluttet mistet jeg mine rettigheter der. Det skulle være ensartede pensjonsbestemmelser over hele linjen, enten man arbeidet ved jernbanen eller i en gruve.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt enstemmig.

Dagsordenens pkt. 5: Forskjellige forslag.

Ulykkesforsikring.

Her forelå følgende:

80. Avd. 88, Sunndal Arbeidsmannsforening, foreslår:
Forbundets ulykkesforsikring i A/S Norske Alliance overføres til Samvirke.

Motivering:

LO sendte i fjor ut et rundskriv som videre ble distribuert gjennom forbundene til avdelingene der det ble oppfordret til at for-eningene sørget for å tegne sine forsikringer i Samvirke. Det er kjent hva årsaken er til at denne oppfordring ble gitt. Det skulle da være naturlig at også forbundet sørget for at ulykkesforsikringen ble ordnet gjennom Samvirke.

Landsstyret har i møte den 12. april besluttet at forbundets ulykkesforsikring skal overføres til Samvirke og saken forelegges landsmøtet som referat.

A. K. Lien: Det var landsmøtet i 1948 som vedtok å innføre ulykkesforsikringen. Den ble fastsatt til kr. 3000.00 ved dødsfall og kr. 6000.00 ved 100 prosent invaliditet. For halvparten av risikoen ble det tegnet forsikring i Alliance. På landsmøtet i 1955 ble det vedtatt å gi et tillegg, slik at beløpet ved dødsfall blir kr. 4000.00. Vi har gjennom årene hatt et godt samarbeid med Alliance. I mange tilfelle strakk selskapet seg lenger enn hva reglene bestemte, og dette vil jeg gjerne ha nevnt ved denne anledning. På siste landsstyremøte ble det imidlertid besluttet å overføre forsikringen til Samvirke. I henhold til dette har forbundet sagt opp ulykkesforsikringen i forsikringsselskapet A/S Norske Alliance og overført denne til forsikringsselskapet Samvirke fra 1. oktober 1959. Premien til Samvirke blir som før og likedan ulykkestygdens ytelser, men det er den forbedring at det i Samvirke også utbetales skade-erstatning for uførhet forårsaket ved poliomyelitt.

Meldingen fra landsstyret ble tatt til etterretning.

Fordeling av representanter i landsstyret.

Her forelå følgende:

81. Avd. 88, Sunndal Arbeidsmannsforening, foreslår:
Fordelingen av landsstyremedlemmer mellom jernbane- og kraft-anlegg foretas i forhold til medlemstall ved hver av disse.

Motivering:

Det er kjent at antall medlemmer ved disse to sektorer har forskjøvet seg slik at kraftanleggene nå har langt flere medlemmer enn tilfelle er ved jernbaneanleggene. Forholdet må rettes opp ved dette landsmøte, slik at representasjonen står noenlunde i forhold til medlemstall, men dog slik at det blir tatt tilbørlig hensyn til geografiske forhold.

Landsstyret foreslår: Forslaget oversendes landsmøtets valgkomité.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Velferd på anleggene.

Her forelå følgende:

82. Avd. 98, Øvre Årdal Arbeiderforening, foreslår:

Ved industriar og anlegg skal det avsettast 1 prosent av nettoinnkoma til arbeidsgjevaren til sosiale og kulturelle formål. Summen skal nyttast på industriplassar og anleggsplassar til bate for dei ansatte arbeidarane.

Motivering:

Det har alltid vist seg at på store industriplassar og anlegg at det ikkje vert ytt noko pengemidlar frå arbeidsgjevaren som er nytta til sosiale og kulturelle formål. Ein meiner at arbeidsgjeverane ikkje skal sjå på arbeidarane som eit nummer, men også sjå på det menneskelege verd. Med utbygging av samfunnshus, idrettsanlegg, helsestasjonar m. v. og med kulturelt og sosialt arbeid, vil ein få det menneskelege verd høgare. Det vil og verta meir trivsel på arbeidsplassen. Ein vil få eit sundare livssyn og arbeidet vert ikkje som ofte no sett på som ein tvang til livsopphald, men som ei velsigning for folket.

Landsstyret sier seg prinsipielt enig i foreningens forslag og foreslår at saken oversendes det nye forbundsstyret.

I tillegg til den opprinnelige innstilling forelå også dette forslaget fra landsstyret:

I. Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund 11.—16. oktober 1959 har behandlet forholdene ved anleggsstedene i Norge. Det har etter krigen foregått en rask kvalitetsforbedring både av arbeidsforhold, boligforhold og leveforhold i sin alminnelighet. Men fremdeles er vesentlige problemer uløste. Anleggsstedene er fremdeles mannssamfunn, hvor arbeiderne lever utenfor normalt familieliv og samfunnsliv. Ved større svenske statsanlegg blir det bygd hele anleggsbyer med alt nødvendig utstyr. Her har anleggsarbeiderne sammen med familiene et trivelig sosialt og kulturelt miljø. Hvert anlegg har en sosialkurator som tar seg av praktiske problemer og alminnelig velferd. Sentralt i i Vattnfallsstyrelsen sitter en sjef som er leder av hele velferdstjenesten ved anleggene. Det blir lagt stor vekt på kulturarbeidet, og alle organisasjoner og institusjoner som arbeider med kulturformål, får praktisk, moralsk og økonomisk støtte gjennom kuratortjenesten.

NSB har etter stortingsvedtak i 1949 en velferdstjeneste som de ansatte i NSB karakteriserer som suksess.

Norsk Arbeidsmandsforbund mener at tiden er inne til å opprette en liknende velferdstjeneste for anleggene. Velferdstjenesten bør få en sjef med status direkte under generaldirektøren for Vassdragsvesenet. Dette for å sikre ham tilstrekkelig autoritet. (Jfr. tilsvarende ordning ved NSB.) En forutsetter at den nye velferdsadministrasjonen får et budsjett som er rommelig nok til å sikre effektivt arbeid både i sentraladministrasjonen og i feltet.

Norsk Arbeidsmandsforbund legger stor vekt på at en slik velferdstjeneste også kan komme de private anleggene til gode. Landsmøtet vil derfor be om at det blir utarbeidet retningslinjer som gir statens velferdstjeneste for anleggene hjemmel for dette. Blant annet bør det være en forutsetning at velferdsjefen uttaler seg om alle konsesjonssaker i samband med nye anlegg, for så vidt angår velferds- og kulturarbeidet. På vegne av departementene bør han ha adgang til å føre tilsyn med at at velferdsbestemmelsene i konsesjonsvilkårene blir forsvarlig gjennomført.

Det blir arbeidet målbevisst for å gjøre Norge til en velferdsstat. Det er ikke lenger nødvendig at anleggsarbeiderne delvis skal leve utenfor denne utviklingen. Selv på utpostene i ødemarken er det teknisk og praktisk mulig å skape et sosialt og kulturelt miljø på høyde med den materielle standard. Det trengs bare noen til å organisere det hele. Anleggsarbeidernes tillitsmenn er klar til å gjøre sin innsats. Men det er nødvendig at de får hjelp av folk som har kulturarbeid og alment velferdsarbeid som sin hovedoppgave. På de store anleggsbudsjettene vil utgiftene til en slik velferdstjeneste neppe kunne virke særlig tyngende. Landsmøtet tillater seg å be Regjeringen om å se på disse forholdene med oppmerksomhet.

II. Landsmøtet ber forbundsstyret om å følge denne saken videre og foreta det som er nødvendig for å sikre at den får en positiv løsning.

Sekretær Alfred Wolds innledningsforedrag.

Sekretær Alfred Wold holdt et kort innledningsforedrag om spørsmålet. Han sa at Arbeidernes Opplysningsforbund hadde sett på dette med velferdsarbeidet ved anleggene som et meget viktig kulturiltak. — Det er en veldig utvikling som foregår i arbeidslivet, sa han. Hele vårt samfunn holder på å omformes. Fiskerisamfunn går over til å bli industrisamfunn. Det er en utvikling som

innebærer en høy levestandard, og det fører i neste omgang med seg forskjellige sosiale og kulturelle problemer. Ved anleggene har det også skjedd en viss utvikling. Vi har fått en rekke forbedringer på en rekke områder, men ennå er det mange skjevheter på visse områder. Det gjelder bl. a. bolig og brakkeforholdene. Særlig er det spørsmålet om et felles oppholdsrom. Da vi for første gang hadde en befaringsavtale av et storanlegg, la vi merke til make slike minussider. Her var dagligstua i intim kontakt med spisesalen. På et anlegg med skiftarbeid er spisesalen stadig besatt, slik at dagligstua ikke egner seg for det stille kulturarbeid. Vi tok opp dette spørsmålet med hovedstyret i Vassdragsvesenet, og vi håper at det blir en ordning til det bedre.

En annen eiendommelighet ved anleggsforholdene er at en her har typiske mannssamfunn, fjernt fra familielivet. Under slike forhold vil det kulturelle og sosiale livet bli nokså snevert. Nå vet vi imidlertid at anleggsarbeiderne er sterkt kulturelt interessert. Vi vet at de bokkasser vi har ved anleggene er sterkt opptatt, men utstyret ved anleggene er ikke tilrettelagt for det kulturarbeid som en kunne ønske der. Jeg tenker da på gruppearbeidet.

Norge er på rask marsj mot velferdsstaten, og anleggsarbeiderne burde ikke lenger leve utenfor velferdsstaten. Organisasjonenes tillitsmenn ved anleggene er interessert i å få en forandring, men deres gjøremål er så mangeartede og deres tid er så sterkt opptatt, på forhånd at vi må få særlige folk til å ta seg av velferdsarbeidet.

I Sverige er de kommet atskillig lenger når det gjelder dette velferdsarbeidet ved anleggene. Der fins det nå anleggsbyer fullt utstyrt for familier. De har skoler, lekeplasser og fødestuer. NSB er vel den eneste statsetat her i landet som har bygd ut velferdsarbeidet skikkelig. Der har de en velferdssjef på toppen med et helt personale ved siden. Og i tillegg til det faste personale har de adgang til å ta i bruk det administrative apparat, bl. a. arkitektkontoret.

AOF har hatt mye trappesliting i departementet for å få økonomisk støtte til et begynnende velferdsarbeid. De første bevilgninger er gitt. Til Artun-anlegget ble det bevilget kr. 50 000.00. Beløpet skulle gå til almindennende virksomhet og til geistlig betjening. Det hadde vært en tautrekking i Kirkedepartementet, og resultatet ble altså at $\frac{3}{4}$ skulle gå til kulturell virksomhet og $\frac{1}{4}$ til geistlig betjening.

Et utvalg på 3 medlemmer i fylket skal forvalte disse pengene. Det er ikke dette utvalget som skal drive kulturell virksomhet. Det er *vi selv* som skal drive dette arbeid.

Dette var vårt første framstøt. For Tokke-anlegget er kr. 50 000.00

et alt for lite beløp. Vi får jo også et Tokke II og et Tokke III. Skal vi ha de samme beløp for de neste trinnene? Når et anlegg skal vare i 20 år, er det nødvendig med litt større beløp.

Det vi håper på er at vi får i gang aktivitet, slik at vi kan stå sterkt i neste omgang. Vår største engstelse er at enten blir disse pengene ikke brukt opp eller at de kulturtiltak som blir satt i gang ikke frister til gjentakelse. Jeg håper at disse pengene blir nyttet godt, og vi i AOF skal love å gjøre hva vi kan for å få i gang en god kulturvirksomhet. Men vi må få effektiv hjelp av de folk som utelukkende driver med dette arbeid. Vi må få en velferdssjef også for anleggene våre — en velferdssjef med en status slik at han kan hevde seg. Velferdssjefen må plaseres ved siden av generaldirektøren, slik at han får den nødvendige autoritet. Det foreligger en innstilling i denne saken fra en komité med representanter fra LO, DNA, Norsk Arbeidsmandsforbund (Paul Sundt), AOF og AUF. Vi ville sette pris på at landsmøtet slo fast enkelte av de prinsipper vi har pekt på i vår innstilling. Ellers ber vi om at forbundsstyret får fullmakt til å føre denne saken videre fram. Velferdsarbeidet bør ikke innskrenkes til å omfatte bare statens anlegg, men også de private. Jeg vil anbefale innstillingen.

Paul Sundt: Jeg vil gjerne understreke det som Wold nevnte om brakkeforholdene. Det er en sak som forbundet har tatt opp. Vi mener at det i konsesjonsvilkårene burde tas med et punkt om brakkeforholdene. Ved Tokke-anlegget er velferdsarbeidet i god gjenge, men ved Artun har det hittil vært nokså dårlig. Det er klart at vi må ha mer penger til dette arbeidet enn det som hittil er blitt bevilget. Ved Statens Vassdragsvesen må vi få opprettet en velferdssjefstilling, men så er det blitt strid om hvilke kvalifikasjoner han skal ha. Det blir hevdet at det skal være en med høyere utdannelse, men han skal tilsettes som en underordnet sekretær. Vi vet hvordan det vil gå. Han vil aldri makte å få gjennomført noe. Ved Staten Vegvesen har vi en slik velferdssekretær. Vi i forbundet merker ikke noe til ham. Vi går inn for at det skal ansettes en velferdssjef med en status som sideordner ham med generaldirektøren.

Wold var også inne på forholdene i Sverige, hvor det er bygd familiebrakker. Ved Tokkeanlegget har vi gjort flere framstøt, men det har hittil ikke ført fram.

Et annet spørsmål som har vært diskutert i forbindelse med velferdstjenesten er hvorvidt den også skal ta seg av vernetjenesten. Det er nedsatt et landsutvalg i Vern og Velferd for å se på helse-tiltakene ved anleggene. Jeg kunne tenke meg at velferden ved anleggene også kunne ta seg av verneutvalgenes arbeid.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: Dette forslaget burde vel også omfatte gruvene. Til dags dato er det bare fagforeningen i Sulitjelma som har tatt seg av kulturarbeidet. Vi har hatt et Folkets Hus som har gitt plass for alt kulturarbeid, men vi er så fattige at vi i lengden ikke klarer det. Det burde være slik at bedriften skulle betale for et slikt arbeid. Jeg vil ta opp følgende forslag:

Forslaget fra Øvre Årdal Arbeiderforening bør også gjelde som forslag fra gruvearbeiderne.

Knut Husum, Øvre Årdal Arbeiderforening: Livet ved anleggene er ikke noe ordentlig liv, og likevel er det disse folkene som bygger landet. Forslaget om at alle anlegg skulle betale 1 prosent burde gjelde alle anlegg. Det bør gjøres mer for anleggsarbeiderne. Vi skal huske på at dette miljøet, slik det er i dag, har ødelagt mange familieliv.

P. Mentsen: Jeg er fullstendig enig i de betraktninger som sekretær Wold har gjort gjeldende i sitt utmerkede foredrag. Vi er alle klar over at det er nødvendig å bygge ut de kulturelle og sosiale vilkårene. Det har skjedd en gledelig utvikling på dette område, men vi skal innrømme at det henger mye igjen ved anleggene og i enkelte industrisentra. Jeg vil på det varmeste anbefale den innstillingen som foreligger her. Den innebærer en fullmakt til forbundsstyret om å nytte de nødvendige midler til å utbygge en velferdstjeneste. Vi må være klar over at det ikke bare er det offentlige som må ta seg av dette arbeidet. Våre organisasjoner må også være villige til å ta sin del av arbeidet og sin del av utgiftene. I den sammenheng vil jeg da peke på at dette forbundet er i den situasjon at det ikke kan yte tilstrekkelige midler. Det burde vært midler til å ansette folk, men det lar seg ikke gjøre etter den behandling kontingentspørsmålet fikk.

Paul Sundt: Vi har diskutert dette med 1 prosent til velferdsarbeidet. Javel, det er nok bra, men sett at det ikke blir noen netto. Da får vi overhodet ingen penger.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Industriforbundsformen.

Her forelå følgende forslag:

83. Avd. 98, Øvre Årdal Arbeiderforening, foreslår:

Ein vil henstille til landsmøtet at ein no må revidere oppfatning om Industriforbundsformen. Ein tillet seg å sette fram forslag om at ein går over til kartell innom LO, der dei arbeidarar vert orga-

nisert som verkeleg høyrer saman i ei gruppe innom kartellet. Ein vil sette fram forslag om at landsmøtet tek stilling til forslaget som vert oversendt LO.

Motivering:

Det har ofte vist seg på arbeidsplassen at det vert strid mellom dei forskjellige forbund om organisering av arbeidarane. Det er svært uheldig at arbeidarane som arbeidar for same mål til beste for arbeidarane skal bli ueinige om kva forbund dei skal høyra til. Organisasjonsområda er sett opp av Kongressen for LO, men det er vanskeleg mange gonger å føra det fram i praksis med overflyttingar av medlemmar frå dei forskjellige forbund. Ved at det var kartellar ville ein ha same kontingent og same rettigheitar i alle kartellar. Ein ville og unngå at det vert oppretta såkalla gule organisasjonar, ein visar til no sist Bedriftselektrikerforbundet og fleire andre.

Landsstyret foreslår: Forslaget oversendes Landsorganisasjonen.

Knut Husum, Øvre Årdal: Det er kanskje enkelte som synes det er litt rart å komme med et slikt forslag, for organisasjonsformene er nylig fastslått på fagkongressen. På et stort industristed er det imidlertid meget vanskelig å følge kongressvedtaket. I Årdal er det mange forbund som er representert, og det blir en kamp om medlemmene. Vi har fått i stand en muntlig avtale for å få regulert forholdet, men det forekommer stadig grelle tilfelle av kamp om medlemmer. Når et storanlegg skal bygges opp, er man nødt til å håndheve organisasjonsformene litt smidigere. Vi burde få i stand et kartell eller en bedre utbygd lokal samorganisasjon. De nåværende forhold er uholdbare.

A. K. Lien: Vedtaket om industriforbundsformen daterer seg fra 1923, men dette spørsmålet om organisasjonsformene har jo vært oppe til behandling flere ganger etterpå. Det har i grunnen aldri vært enighet om at de former vi nå har funnet fram til er ideelle. Personlig synes jeg det er mye som taler for forslaget fra avd. 98. Etter min mening burde vi gå over til karteller, men jeg er redd for at det ikke er så lett å få dette vedtatt på en kongress. Det er vel riktigst her å vedta innstillingen fra landsstyret om å oversende forslaget til LO.

Sekretær Ole Flesvig: Jeg er fullstendig enig i det som de to foregående talerne har sagt. Jeg vet av erfaring hvor vanskelig det er å drive organisasjonsarbeid på arbeidsplasser der to eller flere

forbund har organisasjonsrett. Derfor burde vi gå over til kartellformen.

Ved voteringen ble landsstyrets forslag enstemmig vedtatt.

Nasjonalisering av gruveindustrien.

Her forelå følgende innstilling fra landsstyret:

Ved kongelig resolusjon av 25 mai 1951 ble det nedsatt en komité med det oppdrag å utrede spørsmålet om staten burde overta bergverk og malmforekomster i privat eie.

Komitéen la fram en enstemmig innstilling den 3. mars 1955. I innstillingen uttaler komitéen at den ikke på noe område har funnet at forholdene i bergverksnæringen på det tidspunkt i sin alminnelighet taler for en samlet overføring av bergverksdriften til staten. Heller ikke fant komitéen at det er grunn til å foreslå generelt at staten går med som medinteressert i bergverksbedriftene. Skal staten overta et bergverk eller gå inn som aksjonær i det, bør det i så fall være fordi forholdene i det enkelte tilfelle tilsier det — altså på grunnlag av en konkret vurdering.

Komitéen konkluderer videre med at det ikke nå er grunnlag for å peke ut enkelte bedrifter eller forekomster som staten bør overta helt eller delvis.

Det norske Arbeiderpartis sosialiseringskomité har i en innstilling drøftet sosialiseringsbegrepet i snever forstand — dvs. en nasjonalisering av private bedrifter. Komitéen har videre levert en tilleggsinnstilling der en behandler samfunnets kontroll av det private næringsliv og det økonomiske demokratiet.

Komitéens hovedkonklusjon — som senere i prinsippet er godkjent av partiets landsmøte i mai 1959 — var at en offentlig overtakelse av privat eiendomsrett i større omfang for tiden ikke er aktuell politikk. Det trinnet vi står på i den industrielle utvikling gjør det nødvendig for oss å satse sterkt på den industrielle nyreising, og å engasjere staten, fylkene og kommunene og kooperasjonen i årene etter krigen. Dette vil føre til at den offentlige sektor i næringslivet gradvis vil vokse.

Den hovedkonklusjon DNA's sosialiseringskomité er kommet fram til gjelder også bergverksdriften og samsvarer for så vidt med innstillingen fra bergverkskomitéen av 1951.

Bergverkskomitéen peker på at den generelle malmleting må være statens oppgave. En generell malmleting har ikke vært betraktet som en naturlig oppgave for bergverkene. Deres virksomhet er sterkt knyttet til lokalt avgrensede områder, mens en alminnelig undersøkelse etter nye forekomster må være landsomfattende og

systematisk. Den krever da også en så stor innsats av kapital, fagfolk og utstyr m. v. at det bare er staten og dens institusjoner som kan ta seg av den.

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 1959 har behandlet spørsmålet om statens overtakelse av bergverkene. Landsmøtet erklærer seg enig i innstillingen fra DNA's sosialiseringskomité om at en generell offentlig overtakelse av privat eiendomsrett ikke lenger er det eneste alternativ ved gjennomføringen av et økonomisk demokrati. Det kan — slik komitéen peker på — nyttes andre generelle virkemidler for å oppnå en større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene, bl. a. ved en sterkere kontroll av bank- og kreditvesenet.

Når det derimot gjelder bergverksindustrien er forbundets landsmøte prinsipielt av den oppfatning at staten bør overta eiendomsretten til bergverksbedriftene, slik det alt er skjedd i England. Landsmøtet viser videre til artikkel 2 i Gruveinternasjonalens statutter, der en går inn for sosialisering av all industri og virksomheter med spesielt henblikk på bergverksindustrien og beslektede foretak.

Staten må framtidig nytte sin enerett etter Bergverksloven til alle funn av metall- og ertsforekomster. For å opprettholde interessen for den private malmleting bør staten yte et passende vederlag til første finner.

Da det kan innebære visse vansker for staten samtidig å kunne løse ut alle nåværende privateide bergverksbedrifter, peker landsmøtet på at staten bør overta de enkelte bergverk etterhvert som konsesjonene løper ut. I henhold til konsesjonsloven kan staten, om den ønsker, nytte sin hjemfallsrett til vederlagsfritt å overta ertsforekomster med anlegg, grunnstykker og opparbeidede verdier senest etter 50 år fra konsesjon er gitt.

Landsmøtet er av den oppfatning at all framtidig utnyttelse av nye malmforekomster må skje i statlig regi.

Debatten.

Øystein Larsen minnet innledningsvis om at denne saken alt under behandlingen av den faglige og økonomiske situasjon var blitt berørt. — Den har også vært behandlet på våre landsmøter tidligere, sa han. Den komitéen som utredet saken kom til et negativt resultat. Den hadde pekt på endel positive tiltak, men rent generelt ville den ikke gå inn for en sosialisering. I den innstillingen som er lagt fram her redegjør vi for forhistorien i denne saken, og

vi peker også på det resultatet Det norske Arbeiderpartis sosialiseringskomité er kommet fram til.

Når det gjelder spørsmålet om en nasjonalisering, så vet vi at hvis staten i dag skulle gå til en innløsning, ville det bety så store uttellingene at vi ikke ville makte det. For tiden er staten interessert i utbyggingen av 3 gruvebedrifter. Det gjelder for det første Joma bergverk som kommer til å beskjeftige 300 à 350 arbeidere. For det annet gjelder det Rana gruver som er satt i drift for å skaffe jernmalm til Jernverket. Disse gruvene vil anslagvis beskjeftige ca. 800 mann. For det tredje er staten interessert i det såkalte Kautokeino-feltet. Hva dette vil resultere i vet vi ennå ikke. Foreløpig er det bare tale om undersøkelser og forsøksdrift. Staten har investert 30 millioner. Ellers har staten disse interesser: Staten eier 62 prosent av aksjene i A/S Syd-Varanger, staten har alle aksjer i Fosdalen og i Stordø kisgruver. Utover dette makter ikke staten å engasjere seg i dag. Det er mulig vi i vår innstilling går noe videre enn partiets sosialiseringskomité, men det har sin naturlige årsak fordi vi kanskje ønsker å presse på.

I innstillingen peker vi på at staten bør nytte sin hjemfallsrett i følge konsesjonsloven. Det er mange av våre største gruver som kan overtas. Dette er imidlertid framtidsperspektiver. Vi synes det er bedre å si noe konkret. Jeg vil anbefale innstillingen på det beste.

Harald Øveraas, Løkken: Landsmøtets gruverepresentanter har hatt et separatmøte og drøftet dette spørsmålet. Jeg har fått i oppdrag å legge fram det som møtet vedtok. Jeg legger fram dette endringsforslaget:

Det kan innebære visse vansker for staten samtidig å kunne løse ut alle nåværende privateide bergverksbedrifter, men det er landsmøtets oppfatning at denne konjunkturpregede industri bør nasjonaliseres snarest mulig.

I henhold til konsesjon osv.

På vegne av deltakerne i gruvekonferansen:

*Hallvard Aspaas
(sekr.)*

*Harald Øveraas
(møtets dirigent)*

Jeg har også en personlig mening om disse tingene. Jeg kan ikke si det er noen sterk innstilling som foreligger. Hele innledningen er etter min mening av en slik karakter at den burde sløyfes. Det pekes bl. a. på at staten bør overta eiendomsretten til bergverksdriften, «slik det alt er skjedd i England». Hva var det som skjedde i England? Jo, de private eiere drev disse bedrifter i senk, slik at staten måtte overta dem. Nå er det visst meningen at de skal gå tilbake til de private igjen.

Løkken Gruvearbeiderforening har sendt inn et forslag i denne saken, og jeg vil anbefale det.

Gudmund Gjenggaard, Malmo: Jeg er enig i innstillingen såfram vi får den endringen som Øveraas har lagt fram. Jeg vil samtidig komme med et tilleggsforslag, nemlig følgende setning:

Alle statsbedrifter i gruveindustrien bør ut av Bergverksindustriens Arbeidsgiverforening.

Jeg kan ikke forstå at Det norske Arbeiderparti og LO kan være medlem av en organisasjon som understøtter Libertas. Det første vi derfor må gjøre er å få disse bedrifter ut av Norsk Arbeidsgiverforening.

Odd Olsen, Orkanger Arbeidsmannsforening: Jeg kan også stemme for innstillingen med den endring som er foreslått av Øveraas. Jeg vil dessuten foreslå at hele innledningen går ut. Framstillingen her er ikke korrekt, og jeg kan ikke være enig i det som står der. Jeg synes bl. a. man burde forbigå i taushet bergverkskomitéen i 1951. Det sørgelige resultat den kom til bør begravnes. Det er et svært trist dokument. Innstillingen var preget av en negativ ånd, og det er forbausende at representanter for fagorganisasjonen hadde vært med i komitéen. Også andre ting i denne innledningen er uriktig, og den bør derfor gå ut. Når det gjelder DNA's sosialiseringskomité's innstillinger I og II er dette ikke noe ferdig dokument. Det hersker delte meninger om konklusjonene, og jeg tror vi vil tjene på ikke å nevne dette i innledningen. Jeg tar opp forslag om at hele innledningen blir strøket.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: Vi oppe i Sulis hadde et masse møte der vi drøftet nasjonaliseringen av gruvene. Det ble enstemmig vedtatt å kreve nasjonalisering. En statsbedrift vil nødvendigvis føle litt større ansvar overfor sin arbeidsstokk. Innstillingen her går ut på at staten etter hvert skal overta gruvebedriftene når konsesjonene løper ut. For Sulitjelma er det først i 1983. Jeg er ikke fullt ut enig i innstillingen, men jeg vil stemme for den med den endring som er foreslått av Øveraas. Bråthen snakket om vanskene med sysselsettingen. Hvis ikke staten overtar gruve driften, vil vi ganske sikker få vansker.

P. Mentsen: Jeg har inntrykk av at enkelte mener at vi uten videre skal overta gruvene. Skal vi overta falittboer? Skal staten overta når de private ikke kan drive dem lenger? Jeg tror ikke dette bør være bakgrunnen for sosialisering. Stort sett er vi alle enige om saken. Vi bruker bare forskjellige ord. Vi skal ikke sosialisere i første rekke av hensyn til Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer eller arbeiderbevegelsen. Nei, vi må gjøre det for å verge arbeidsplassene for de som er beskjeftiget i bergverksdrift.

Det blir her sagt mye stygt om innstillingen fra bergverkskomitéen. Til det vil jeg si at den er utarbeidet etter mandatet. Jeg går ut fra at Odd Olsen har lest innstillingen. Ellers synes jeg forslaget fra Øveraas er fullt brukbart og kanskje burde innarbeides i innstillingen.

Dirigenten foreslo forslagene oversendt redaksjonskomitéen og dette ble enstemmig vedtatt.

Redaksjonskomitéens innstilling

ble lagt fram av A. K. Lien. Innstillingen var sålydende: Den opprinnelige innstilling inntil nestsiste avsnitt opprettholdes. Deretter skal den ha følgende ordlyd:

Det kan innebære visse vansker for staten samtidig å kunne løse ut alle nåværende privateide bergverksbedrifter, men det er landsmøtets oppfatning at denne konjunkturpregede industri bør nasjonaliseres snarest mulig. Saken bør derfor tas opp i Stortinget.

Likewise mener landsmøtet at alle statsbedrifter i gruveindustrien bør ut av Bergverkenes Landssammenslutning.

I henhold til konsesjonsloven kan staten, om den ønsker, nytte sin hjemfallsrett til vederlagsfritt å overta ertsforekomster med anlegg, grunnstykker og opparbeidede verdier senest etter 50 år fra konsesjon er gitt.

Landsmøtet er av den oppfatning at all framtidig utnyttelse av nye malmforekomster må skje i statlig regi.

Odd Olsen, Orkanger: Jeg vil gjenta at innledningen etter min mening burde vært tatt vekk. Konklusjonen kan jeg være med på, og da virker innledningen enda mer inkonsekvent. Den er direkte i strid med innledningen. Jeg foreslår at alt på første og annen side i den stensilerte innstilling går ut, og at vi begynner på siste avsnitt på side 2.

A. K. Lien: Redaksjonskomitéen har inngående drøftet de foreliggende forslag. Vi kan ikke ta opp Odd Olsens forslag, og jeg vil anbefale landsmøtet å vedta denne innstilling.

Ved voteringen ble innstillingen vedtatt med stort flertall.

Bedriftskartlegging m. v.

Her forelå følgende forslag:

79. Avd. 44, Grubernes Arbeidsmannsforening, foreslår:

Foreningen foreslår at det oppnevnes en komité som får i oppdrag å foreta en grundig kartlegging (analyse) av sosialpolitikken ved våre industrielle storbedrifter. Forbundsstyret får i oppdrag i samråd med sekretariatet å sørge for en slik kartlegging.

Motivering:

Norsk fagbevegelse har alltid i sitt arbeid kjempet for en sosialistisk samfunnsordning med større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene for det arbeidende folk. Store resultater er oppnådd, men en kan ikke se bort fra at det ennå finnes mange små og store huller som må lappes igjen.

Sosialpolitikken ved våre bedrifter er et at de store huller i vårt velferdssamfunn som ikke har endret karakter de siste årtier, og som vi ikke lenger kan være kjent med. Som eksempel kan en trekke fram A/S Sydvaranger hvor staten sitter med aksjemajoriteten, og hvor en finner en sosial klassifisering av arbeidsstokken som taler sitt tydelige språk om at en kursending snarest må forberedes. For å understreke den sosiale klassifisering «arbeider» kontra «funksjonær», skal nevnes noen eksempler:

Pensjonsordningen:

Arbeideren får ved fylte 70 år utbetalt kr. 1800.00 pr. år. Funktionsæren får 64 prosent av grunnlønnen, dvs. av en grunnlønn på kr. 15 000.00 vil han få en bedriftspensjon på kr. 9600.00.

Livspolise:

Bedriften har for noen år tilbake tegnet livsforsikring for sine ansatte, hvor arbeideren ved fylte 70 år vil få utbetalt kr. 1000.00, funksjonæren får kr. 20 000.00 ved 65 år.

Boliger:

I boligpolitikken foregår det en bevisst kløving av arbeidsstokken, med opprettelse av velregulerte funksjonærsamfunn, bestående av store moderne boligblokker. Dette til tross for at mange arbeidere med familie ennå frister brakketilværelsen.

Denne sosiale skjevheten finner vi i hele det sosiale program. Det er også i pressen ofte trukket fram eksempler på hvordan sosialpolitikken ved norske bedrifter følger skillelinjer.

Vi mener derfor at sosialpolitikken ved våre bedrifter som vi møter den i dag setter velferdssamfunnet i et dårlig lys, og at tiden nå er inne til at saken tas opp i sin fulle bredde.

Landsstyret foreslår: Saken oversendes det nye forbundsstyret som i samråd med LO fremmer saken overfor de rette myndigheter.

Enstemmig og uten debatt ble innstillingen fra landsstyret vedtatt.

Yrkesstipend.

Her forelå følgende forslag:

84. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening, foreslår:

Det gis stipend inntil kr. 200.00 til yrkeskurs for medlemmers barn når forbundsstyret finner at yrket kommer inn under forbundets virkeområde. Medlemmene må ha minst 10 års medlemskap.

Motivering:

Et slikt yrkesstipend vil være en økonomisk støtte til skolemateriell til medlemmers barn som er i den alder at de ikke har fast arbeid, men i stedet kan ta et yrkeskurs. Samtidig vil dette være en honnør til et eldre medlem når han vet han har en organisasjon som støtter opp og han vil følgelig kjenne seg stolt over det.

Landsstyret foreslår: Tidligere bestemmelser i vedtektene opprettholdes.

A. K. Lien: Det er nesten det samme som står i vedtektene som her er foreslått. Det eneste som skiller er at vedtektene fastslår at søkere ikke kan være over 17 år.

Harald Øveraas: Ja, det er nettopp forat de som er under 18 år skal få høve til å søke stipend.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

Arbeidervernloven.

Her forelå følgende forslag:

85. Avd. 111, Løkken Gruvearbeiderforening, foreslår:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret gjennom LO å virke for en endring i Arbeidervernloven som kan gi bedre vern av sykmeldte arbeidere, i forbindelse med retten til oppsigelse av sådanne.

Motivering:

Vi er fullt oppmerksom på at bedriftene har full rett til å si opp arbeidere som i lengere tid har vært borte fra sitt arbeid på grunn av sykdom — dette ifølge Arbeidervernlovens § 44. Likevel mener vi det er temmelig brutalt når en mann etter en langvarig sykdom får sin oppsigelse. Det er en psykisk påkjenning som han burde vært spart for.

Landsstyret foreslår: Forslaget anbefales vedtatt.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kontingenttrekk.

Her forelå følgende forslag:

86. Avd. 405, Røssåga Anleggsarbeiderforening, foreslår:

Kontingenten til forbundet trekkes på hver lønning av arbeidsgiveren.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret foreslår: Forslaget må løses i forbindelse med tariffrevisjonen.

Alfred Haugen, Røssåga Anleggsarbeiderforening: Vi er enige i landsstyrets innstilling.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Besøk av forbundets tillitsmenn.

Her forelå følgende forslag:

87. Avd. 405, Røssåga Anleggsarbeiderforening, foreslår:

Forbundets tillitsmenn må få anledning til å komme mer ut til de enkelte foreninger. Det er faktisk slik at forbundet kjenner mange av foreningene bare ved navn. De avdelinger som ligger langt fra Oslo har sjelden kontakt med forbundets tillitsmenn.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret foreslår: Forslaget oversendes det nye forbundsstyret.

A. K. Lien: Ja, det er helt riktig det som står i forslaget fra Røssåga. Men hvordan skal vi få anledning til å besøke alle våre avdelinger? Vi har ikke mindre enn 560 avdelinger. Det er helt umulig å rekke over alle. Vi beklager det i aller høyeste grad. Det er imidlertid også et økonomisk spørsmål. Da forslaget om forhøyelse av kontingenten — en forhøyelse som skulle gå direkte til arbeidet for å få bedre kontakt med avdelingene — ble behandlet, ble det forkastet. Vi hadde tenkt med disse penger å kunne yte bedre servise overfor foreningene, og vi aktet å ansette 3 nye sekretærer. Landsmøtet har selv satt en stopper for slike tiltak. Under disse omstendigheter kan ikke landsstyret ta ansvaret for å ansette 3 nye sekretærer.

Alfred Haugen, Røssåga Anleggsarbeiderforening: Medlemmene ute på de store arbeidsplassene gir uttrykk for at de alt for sjelden

får besøk av forbundets tillitsmenn. Vi forsøker å forklare dem at det er for lite folk på forbundskontoret. I Nord-Norge har vi en sekretær, men han kan jo ikke rekke over alt. Jeg er enig i innstillingen om at forbundsstyret får ta seg av saken.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Arbeidstiden.

Her forelå det følgende forslag:

88. Avd. 405, Røssåga Anleggsarbeiderforening, foreslår:

For alt arbeid under dagen settes arbeidstida til 40 timer pr. uke.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret foreslår: Forslaget oversendes komitéen for forkorting av arbeidstiden for tunnelarbeidere.

Paul Sundt: Nå er det mange år siden arbeidstiden for gruvearbeidere under dagen ble nedsatt til 40 timer pr. uke. Den gangen burde vi ha tatt med tunnelarbeiderne også. I 1955 ble det nedsatt en komité til å se på dette spørsmålet. I denne komitéen sitter direktør Hindahl, overingeniør Broch Due, o.r.sakfører Henriksen og o.r.sakfører Ludvik Larsen. De to første er statens representanter og de to siste arbeidsgivernes. For arbeiderne sitter Alf Andersen og h.r.advokat Nordhus. Det gikk trått og smått med arbeidet. Våre representanter i komitéen hadde aldri hatt noen føling med dette spesielle arbeidet i tunneler, og jeg ble tilkalt som rådgiver. Jeg deltok bl. a. i en befaring av gruver og anlegg. I Sverige har de tariffavtale om 40 timers arbeidsuke i tunneler. Vi krever den svenske ordningen fastslått ved lov. Den oppnevnte komitéen hadde imidlertid lite kjennskap til tunnelarbeid, og nå er jeg blitt oppnevnt som varamann og jeg møter i komitéen. Det blir hevdet fra arbeidsgivernes side at det vil medføre store vansker å sette ned arbeidstiden. Det vil komme i utakt med den øvrige arbeidsdrift, men dette er løst i Sverige, så det skulle vel kunne gå her i landet også. I de 40 timer er faringstiden inkludert, bortsett fra spisetiden som må holdes utenfor. Det kan kanskje bli endel vanskeligheter med å praktisere loven. Hvem skal komme inn under loven? Hvor lang skal tunnelen være? Etter min mening er ikke dette vanskeligere enn at det skal kunne løses. Jeg vil til slutt slå fast at tunnelarbeidet er like farlig som gruvearbeidet.

Alfred Haugen, Røssåga, hadde ventet at det hadde foreligget en innstilling fra denne komitéen. Men nå hører vi at komitéen faktisk hadde avgått ved døden. Jeg håper nå at dette arbeidet kommer i gang igjen, og at tunnelarbeiderne snart kan regne med et resultat.

Ved voteringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Produksjonsutvalg.

Her forelå følgende forslag:

89. Avd. 53, «Nordens klippe», foreslår:

Produksjonsutvalgene må få medbestemmelsesrett i bedriftene.

Motivering:

Dersom fagbevegelsen skal kunne løse morgendagens oppgaver, må avtalen endres derhen at utvalgene får medbestemmelsesrett i bedriftene. Avtalen som nå gjelder gir utvalgene et meget begrenset arbeidsområde og utvalgene blir med dette ineffektive så lenge de bare er et opplysende og rådgivende organ.

Landsstyret er i prinsippet enig i forslaget om større medbestemmelsesrett og vil legge fram egen innstilling for landsmøtet.

Den innstillingen landsstyret la fram på landsmøtet var sålydende:

Arbeiderbevegelsens målsetting er å skape et samfunn preget av frihet, likhet og fellesskap over alt i samfunnslivet. I sitt arbeidsprogram har Det norske Arbeiderparti pekt på det industrielle demokrati som en sentral oppgave for hele arbeiderbevegelsen. De ansatte må føle at de i sitt daglige arbeid, uansett yrke og plasing, blir vurdert og respektert som frie og likeverdige mennesker innen den naturlige rammen av orden og disiplin som arbeidslivet alltid vil kreve. De ansatte må føle at de gjennom sitt daglige arbeid er med på en kollektiv oppgave, som gir dem mulighet til å yte noe for fellesskapet. I en atmosfære av samarbeid, gjensidig respekt og toleranse over forhold og disposisjoner som angår dem selv og hele fellesskapet innenfor rammen av bedriften.

Ut fra ønsket om å fremme trivsel og arbeidsglede i bedriftene og nyttiggjøre de ansattes erfaring og innsikt til å øke effektiviteten, nedsette produksjonsomkostningene og bedre bedriftenes konkurransevne til beste for bedriften, de ansatte og samfunnet i sin helhet, ble det i 1945 opprettet avtale mellom hovedorganisasjonene om produksjonsutvalg. Dette var uten tvil en stor nyskaping i forholdet mellom bedriftene og de ansatte. Selv om forutset-

ningen var at produksjonsutvalgene bare skulle være rådgivende og opplysende organer, innvarslet denne nyskapingen innenfor bedriftslivet begynnelsen til det industrielle demokrati.

Landsmøtet må kreve av de rette instanser at avtalene om produksjons- og driftsutvalg blir mer respektert etter sitt innhold. Bare på denne måte kan en ha håp om å skape det rette demokratiske miljø innenfor bedriftslivet. Produksjonsutvalgenes prestisje må styrkes.

For å kunne bygge det industrielle demokrati videre ut er det dessuten påkrevd med en endring i aksjelovgivningen som gir de ansatte en større innflytelse. De ansatte må gis lovbestemt medbestemmelsesrett. Dette kan best skje ved at de ansatte får sine representanter i aksjeselskapenes representantskap. Landsmøtet støtter fullt ut de vedtak partiets landsmøte har fattet i denne viktige sak. På lengre sikt må de ansatte også få sine representanter i bedriftens styrer.

Som et ledd i demokratiseringen av næringslivet er det videre nødvendig at det offentlige blir representert i ledelsen av landets bank- og finansinstitusjoner. Landsmøtet anser det lite demokratisk at rene aksjonærinteresser skal være dominerende i de ledende organer i bankene så lenge en stor del av landets befolkning gjennom sine innskudd eier mesteparten av den kapital bankene forvalter. Landsmøtet gir derfor sin fulle tilslutning til de forslag som er fremmet av penge- og bankkomiteén om offentlig representasjon i bankenes styrer, representantskap og forstanderskap.

Øystein Larsen refererte den innstillingen som landsstyret la fram. — Det er en vurderingssak hvor langt en ville gå i denne saken, sa han, men det er en trinnsvis utbygging av det økonomiske demokrati en måtte ta sikte på. På lengre sikt må vi forsøke å få de nødvendige organer. Forbundet har fått enda et forslag fra Stordø, men dette er ikke kommet med i dagsordenen.

Gudmund Gjengaard, Malmo: Jeg kan være enig i at vi ikke skal sette noe inn på at produksjonsutvalgene skal få bestemmelsesrett. Deres oppgave er jo først og fremst å ta seg av produksjonsspørsmål. Jeg kan derfor være enig med landsstyret i dets syn på saken på kort sikt. Jeg er imidlertid uenig i vurderingen på lang sikt. Etter min mening bør spørsmålet løses i et hurtigere tempo. Vi bør si dette mer konkret, og jeg vil foreslå at det i neste avsnitt blir en endring, slik at den tredje siste setningen der kommer til å lyde: «Dette kan best skje ved at de ansatte får sine representanter i aksjeselskapenes representantskap og styrer.» De to følgende setninger utgår. Ellers blir innstillingen som nå.

Øystein Larsen: Vi kan godta den tilføyelsen som Gjengaard her har foreslått.

Ved voteringen ble innstillingen med Gjengaards endring vedtatt.

Ferispørsmålet.

Her forelå følgende forslag:

90. Avd. 53, «Nordens Klippe», foreslår:

Arbeidere i Nord-Norge skal ha 3 ukers sammenhengende sommerferie.

Motivering:

På grunn av den kalde og mørke vinteren er arbeiderne i Nord-Norge lite tjent med én ukes vinterferie. Med bare 14 dagers sommerferie er arbeiderne fra de nordlige deler av landet avskåret fra å tilbringe ferien sørpå, da f. eks. reisen Kirkenes—Oslo—Kirkenes tar 9—10 døgn. Det er derfor av stor viktighet at landsmøtet vedtar å henstille til myndighetene at 3 ukers sammenhengende sommerferie blir lovfestet for arbeiderne i Nord-Norge.

Landsstyret foreslår: Det henstilles til LO å gå inn for endringer i Ferieloven, slik at det blir 3 ukers sammenhengende sommerferie for alle.

»

Landsstyrets innstilling ble vedtatt enstemmig.

Organisasjonsspørsmål.

Her forelå følgende forslag:

91. Avd. 171, Hamar Redskapssentral Arbeiderforening, foreslår:

Redskapssentralens Arbeiderforening i Hamar foreslår at de tre redskapssentraler i Hedmark danner tre foreninger som omfatter bare de som sorterer under redskapssentraler, så som verkstedarbeidere, sjåførere og maskinførere, med en avdeling på Hamar, en på Kongsvinger og en på Tynset. Vi ber landsmøtet behandle saken på beste organisasjonsmessige måte.

Motivering:

Ved en slik oppdeling i grupper vil vi ha en fordel ved eventuelle tarifforhandlinger, idet vi timelønte er i mindretall ved lønnsav-

stemninger og ikke får fremmet våre lønnskrav. Medlemstallet til forbundet blir heller ikke svekket, idet vi fortsatt vil stå som medlemmer i forbundet.

Landsstyret foreslår: Forslaget kan ikke tiltres.

Walter Kristiansen: Det er svært vanskelig for et landsmøte å ta stilling til slike lokale organisasjonsproblemer. Det vil imidlertid gagne saken lite om det blir nedstemt. Landsstyret mener det vil ha betydning å få en organisasjonskomité som kan gå gjennom alle organisasjonsproblemer. Vi foreslår følgende tillegg:

«Landsstyret velger en organisasjonskomité på 7 medlemmer som får i oppdrag til neste landsmøte å legge fram en innstilling om organisasjonsformene innenfor forbundets virkeområde.»

Bjarne Evensen, Hamar Redskapssentrals Arbeiderforening understreket nødvendigheten av at det ble gjort noe for denne gruppen. Han viste for øvrig til det forslaget som Bodø/Røsvik Vegarbeiderforening hadde fremmet, forslag nr. 56, om at det bør opprettes egen overenskomst for verkstedarbeiderne i Vegvesenet. Ved voteringen ble landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 6: Agitasjon og opplysningsvirksomhet.

Sekretær *Ole Flesvig* redegjorde for dette spørsmålet og uttalte blant annet:

Det blir snakket så mye om passivitet og dårlig frammøte i fagforeningene. Det fins mange unnskyldende momenter for dette. Vi har fått det så godt, vi har fått gode hjem med alle bekvemmeligheter slik at vi ikke lenger har sånt behov for å komme ut blant mennesker. Den virkelige bekymring er likevel mangelen på opplysning. Jeg mener ikke mangelen på alminnelig opplysning. Den alminnelige opplysning er steget, men vi mangler i høy grad organisasjonsmessig og politisk opplysning. Dette problem tror jeg vi bør se litt nøyere på.

I 1958 var det ca. 1,5 prosent av forbundets medlemmer som var med i studiearbeidet, på kurs, AOF-kurs, helgekurs, brevkurs eller enkeltmannsbrevkurs. Det er en meget lav prosent. Tilslutningen er forskjellig i de forskjellige foreninger. Det er enkelte som er kommet ganske godt opp. Vi har foreninger med en deltakerprosent av 17—18 av sitt medlemstall.

I det året vi snart har avsluttet kommer vi i alt til å ha 8—10 helgekurs. Det er lettest å skaffe deltakelse til slike kurs. Når det gjelder vanlige forbundskurs og AOF-kursene er det ikke fullt så god tilslutning. På det lokale plan burde det være større fart i studiearbeidet, spesielt når det gjelder brevkurs og studieringer. Alle som deltar i kurs burde ha et grunnlag i et studiekurs lokalt. Først da vil det bli mulig å legge opp de landsomfattende kurser på bredere basis. Vi har i våre vedtekter en bestemmelse som sier at det i hver avdeling skal velges et studieutvalg. Det er imidlertid bare en liten del av avdelingene som har gjort det — 70 à 80 stykker. Og av disse 70—80 utvalg er det bare noen få som er aktive. Storparten av dem er bare papirutvalg. Det er ikke godt å tvinge folk til å drive studiearbeid. Det sendes henstillinger, noen blir etterkommet, mens de fleste blir liggende upåaktet.

Kontakten utad er det mest avgjørende. Den virksomheten jeg har drevet siden jeg ble ansatt som agitasjons- og opplysningssekretær er for størsteparten blitt agitasjon, men jeg tror det er sterkt behov for en bredere opplysningsvirksomhet. Jeg tror at det på mange helgekurs kanskje er satt opp alt for mange emner. Det ville være bedre med et mindre emnevalg, slik at man fikk gått sakene grundigere gjennom. Under alle omstendigheter bør vi sette mye inn på å få den lokale studievirksomheten i gang. Det klages over at det er for liten kontakt mellom forbundets tillitsmenn og avdelingene. Vi hadde ment å rette på dette forhold med ansettelsen av de nye sekretærer. Det blir selvsagt umulig å ansette slike nå da det ikke blir noen kontingentforhøyelse. Likevel må vi forsøke å utbedre kontakten utad.

La meg si noen ord om helgekursene igjen. Det er ikke alle grupper som har vist interesse for disse kursene. De mener kanskje at de ikke har noen betydning for dem. Jeg vil be disse grupper å overveie saken på ny. Forbundet støtter kurs med kr. 40.00 pr. deltaker. Stedsstyrene er kanskje i mange tilfelle de rette instanser til å arrangere slike lokale kurs. Vedtektens § 3 sier at «en eller flere fagforeninger på et sted eller innen samme yrkesområde i et distrikt kan opprette representantskap eller stedsstyrer (industri-grupper).» De kan altså dannes av en avdeling.

Brevkurser og studieringer er en billig form for studiearbeid — billig for medlemmene og billig for avdelingene. Forbundet gir 50 prosent stønad. En brevring på minst 5 medlemmer får også 50 prosent stønad av staten. Til en rekke brevkurs gir forbundet også 100 prosent refusjon. Det bør medlemmene være oppmerksom på. Jeg tror det er flere enn vi kjenner til som driver slik brevkursvirksomhet, men da bruker de ikke Folkets Brevskole. Det er

synd, for Folkets Brevskole er vår egen skole som er fullt på høyde med hvilken som helst korrespondanseskole.

Vi vet at det er mange medlemmer som ikke kjenner sin egen overenskomst. De er kjent med en setning, nemlig at timelønnen er den og den. Noe av det første som bør gjøres er å arrangere kurser hvor en kan studere overenskomsten. Det er en fordel at arbeiderne kan overenskomsten minst like godt som arbeidsgiverne, helst litt bedre. Det samme bør gjelde forbundets vedtekter.

Vi har et annet stort problem. Det gjelder kassererjobbene. Det er ikke godt å få folk til å ta dem, fordi vi mangler tilstrekkelig rekruttering til dette tillitsverv. Det er en meget viktig stilling i en forening, men de færreste tør påta seg vervet fordi de mangler kunnskap om regnskap. Det skal ikke så mye kunnskap til for å føre et avdelingsregnskap, men det er nødvendig at en kasserer får den aller nødvendigeste skolering i å føre bøker. Det skjer heldigvis ikke så mye galt med pengene nå, men det ville være mye lettere for foreningskassererne hvis de på forhånd hadde fått litt elementære kunnskaper om føring av regnskaper.

Jeg håper at jeg her får høre uttalelser fra medlemmene om lokal studievirksomhet og lokal agitasjon. Mange mener at all agitasjon skal drives av sekretæren. En lokal tillitsmann behøver ikke bry seg med det. Det er et skjevt forhold. Alle medlemmer skal *alltid* drive agitasjon. I hvert enkelt lag, i de små enheter må det stadig drives agitasjon. Alle organiserte bør føle seg forpliktet til å drive agitasjon for organisasjonen. Vi har mange tilfelle på at organiserte står og arbeider side om side med en uorganisert. Det er kanskje vanskelig å kontrollere dette i større forhold, men man kan jo søke kontakt med de forskjellige tillitsmenn og få brakt organisasjonsforholdet på det rene.

Jeg håper at det vil komme uttalelser fra flere representanter.

A. K. Lien: I tillegg til det som Flesvig har sagt vil jeg gjerne få komme med noen ord. Det gjelder agitasjonsarbeidet i vårt forbund. Det er ikke lett å drive agitasjon. Det er mange fluktuasjoner, stor gjennomtrekk i vårt forbund. Det er mange som tar en jobb, så finner de et annet yrke og går inn i et annet forbund. Vi tegner 4000—5000 nye medlemmer hver år. På 10 år er det altså ca. 50 000 nye medlemmer som kommer til vært forbund. Samtidig vet vi at medlemsstokken i løpet av de siste 10 årene bare er økt med 3000—4000 som kommer i tillegg til den gamle sikre medlemsstokken.

Det trengs — som Flesvig også har pekt på — agitasjon på hver eneste arbeidsplass. Først og fremst er det nødvendig med personlig kontakt på de enkelte arbeidsplasser. Kurser er vel og bra, særlig

helgekurser, men den direkte kontakten ute på arbeidsplassen er likevel det som best fører fram i vår agitasjon.

Vi hadde ment å ville tilsette 3 nye sekretærer. Vi har en opplysningssekretær, men det er begrenset hva han kan rekke over. Derfor ville vi gjerne ha 3 distriktssekretærer for å kunne få skikkelig kontakt med avdelingene og medlemmene. Vi hadde særlig tenkt å tilgodese Vestlandet, Trøndelagsfylkene og Sørlandet. Landsstyret hadde under forutsetning av forhøyelse av kontingenten tenkt å foreslå ansettelse av disse 3 sekretærene, men etterat dette forslaget er stemt ned, kommer landsstyret til å trekke forslaget tilbake. Vi kan ikke ta ansvaret for å tilsette flere sekretærer når vi ikke har penger til det. Vi kan ikke budsjettere med flere utgifter enn de vi har med den kontingenten vi nå har. Det er nok så at vi har litt overskudd på driften, men det skyldes at vi ikke har hatt noen konflikter. Det kan imidlertid være slik at vi blir nødt til å ta en konflikt for å verge våre interesser, og da går pengene fort unna. Vi hadde ventet at landsmøtet hadde gått med på en forhøyelse av kontingenten med 50 øre, men når flertallet har sagt nei, får vi bøye oss for det. Vi kan i ethvert fall ikke fremme forslag om flere ansettelser.

Forslaget som ble trukket tilbake.

Vi gjengir her det forslaget forbundsformannen omtalte og som ble trukket tilbake:

Landsmøtet tar til etterretning den utredning som er gitt vedrørende agitasjons- og opplysningsarbeidet i forbundet.

Slik som stillingen ligger an finner landsmøtet det påkrevd at det opprettes flere distriktskontorer innen forbundet.

Landsmøtet gir derfor landsstyret, eventuelt forbundsstyret, fullmakt til å opprette inntil 3 nye distriktskontorer med en sekretær på hvert kontor. Landsstyret bestemmer distriktskontorenes sete.

Stillingene averteres i Arbeiderpressen og fagbladet.

Lønnen for stillingene avgjøres av landsstyret.

Rolv Nilsen, Sauda Anleggsarbeiderforening: Jeg syntes det var nokså forstemmende å høre på debatten om kontingentforhøyelsen. Karl Bottenvann turde ikke reise hjem og en kvinnelig representant sa at hun ville pakke snippesken, hvis det ble vedtatt forhøyelse. Hvis interessen utover landet virkelig var så skrøpelig, ville Arbeidsmandsforbundet neppe kunne bestå. Hvis vi ikke kan få opp interessen, vil det store apparatet gå overende. Det ser ut til at ungdommen kommer til å vise vei i organisasjonsarbeidet. Det må i hvert fall gjøres noe for å gjenopprette den skaden som ble gjort

ved at kontingentforslaget ble nedstemt. Var det ikke en tanke å ta opp igjen den saken? Jeg tror det ble gjort en feil ved avstemingen. Jeg for min del våger å komme hjem og fortelle at kontingenten er forhøyet med 50 øre pr. merke. Jeg vil be Gotvald Havn å ta opp sitt forslag igjen.

Ragnar Tharaldsen, Grubernes Arbeidsmandsforening, Finnmark: Dette med agitasjon og opplysning er et meget viktig punkt. Vi som er medlemmer har liten tid til å drive agitasjon og opplysningsvirksomhet. Vi benytter alt for lite det materiale vi får tilsendt oss, og vi burde i større utstrekning være med på brevkurs. Forbundet burde kanskje bevilge mer penger til brevkurs. Et brevkurs ville sette oss i stand til å drive mer agitasjon ute i avdelingene. Vi burde også få flere distriktssekretærer. Vi har Laxå som Nord-Norge-sekretær, men hans distrikt omfatter jo halve Norge. Vi her på landsmøtet burde bli enig om å tilsette flere sekretærer. Vi kunne jo skaffe penger ved å sløyfe bevilgningene til DNA, NKP og AUF.

Gudmund Gjenggaard, Malmo: Jeg kan ikke være så enig i den betraktningen at vi ville få større interesse hvis vi fikk flere sekretærer. Feilen ligger hos oss selv. Ute i avdelingene velger vi ofte til studieledere de folkene som er mest belastet med tillitsverv fra før av. Jeg tror den endringen i forbundets vedtekter vi har gjort om at studielederen skal være medlem av styret er riktig. Jeg er også uenig i den hetsen som drives mot ungdommen. Jeg tror ikke de eldre forstår ungdommen i dag. Vi har ikke så mange illusjoner. Vi er blitt litt mer realistiske enn de eldre var. Ja, de eldre hadde litt for mange illusjoner. Opplysningssekretæren fortalte at statistikken viste at 1,5 prosent av medlemmene drev studievirksomhet av en eller annen art, men jeg tror dette er en nokså ensidig statistikk. Man må ikke glemme at mange av våre medlemmer deltar i politisk virksomhet i parti- eller ungdomslag og der deltar i opplysningsvirksomhet. De kan ikke være med på to steder. Ellers tror jeg utveien er at vi tar oss selv i nakken. Vi skal nok klare det uten å forhøye kontingenten.

Karl Pettersen, forbundsstyret: Som medlem av forbundsstyret har jeg hatt anledning til å se det arbeidspress som forbundets tillitsmenn har. Vi har opprettet en sekretærstilling i Nord-Norge. Han sender regelmessige rapporter til oss om sin virksomhet. Jeg har sett det arbeid som har vært utført i de siste 3—4 årene. De resultater vi har oppnådd ga oss den tanken at vi burde utnytte mulighetene også i andre distrikter. Vi diskuterte saken i flere møter, og vi kom fram til denne innstillingen. Vi skal være klar over at det er lange avstander og spredte områder vi arbeider i,

og disse distriktssekretærene ville få et negearbeid av verste slag. Jeg tror det ville lønne seg på lang sikt å få flere sekretærer.

Jeg synes også Flesvig har utført et godt arbeid. Han har nå skaffet seg bil slik at han kan stoppe også på mindre steder og treffe folk. Jeg tror vår organisasjonsform er noe foreldet. Bygningsindustriarbeiderforbundet har opprettet kontorer utover hele landet, og det har målerkontorer i alle byer og en rekke bygder. Våre medlemmer får ikke den samme servise som de får i Bygningsindustriarbeiderforbundet.

Under behandlingen av kontingentspørsmålet uttalte Indrebø at man ikke trengte flere sekretærer og at vi kunne klare agitasjonen selv. Jeg tror ikke det er mange som deler hans oppfatning. De fleste her i salen vil være enig i at vi trenger 5 og 6 distriktssekretærer. Vi har altså bare en — sekretæren for Nord-Norge — og han kan ikke rekke over hele dette distrikt. Sørlandet, Vestlandet og Trøndelag har i høy grad behov for distriktssekretærer, og jeg synes det ville være beklagelig om det skulle gå 4 år før vi kan løse dette spørsmålet. Vi har utvikling på alle fronter, og vi bør ikke risikere å la vårt organisasjonsapparat stagnere. Medlemmene har krav på at det blir holdt i tipp topp stand. Vi burde ha tatt disse ting i betraktning da vi behandlet kontingentspørsmålet. Jeg hadde håpet på at landsmøtet hadde valt en middelvei, slik at man hadde fått dekning for disse distriktssekretærene. Vi kunne i det minste ha ansatt 1 à 2 sekretærer. Vi skal huske på, som Lien sa, at vi har 560 avdelinger — fra Nordkapp til Lindesnes — og vi har 5—6 tillitsmenn ved hovedkontoret og 1 distriktssekretær i Nord-Norge. Det er klart at vi ikke kan få så mye unna under slike forhold.

Kontingentforhøyelse er nedstemt. Jeg ser imidlertid spørsmålet på en litt annen måte, og jeg vil sette fram et forslag som det skulle være mulig å ta opp til behandling. Forslaget lyder slik: «Budsjettkomiteén får fullmakt til å legge fram nytt forslag om kontingentforhøyelse.»

Harald Tevik, Engan Steindustriarbeiderforening, Sør-Trøndelag: Jeg har hørt mange beklagelser over at jeg tok tilbake mitt forslag. Jeg foreslo det halve, fordi jeg mente dette kanskje kunne hjelpe noe. Når jeg trakk det tilbake, var det fordi jeg ble skuffet over forbundsledelsens svar. Vi forhøyer kontingenten for å ha den til et bestemt formål. Det hadde etter min mening vært en smal sak å ha gitt et overslag sånn rent anslagsvis. Jeg kan tenke meg at forhøyelsen ville ha innbrakt kr. 150 000.00 — altså en forhøyelse på 25 øre for heltbetalende.

En taler snakket om hets mot ungdommen. Det som er vanskelig er å få ungdommen fram til møtene. Den samme taleren nevnte at

det var mange som deltok i opplysningsarbeidet i ungdomslag. Javel, men vi trenger opplysning innenfor vårt eget forbund.

Dirigenten mente man kunne votere over Pettersens forslag med en gang.

Gudmund Gjenggaard (til forretningsordenen): Jeg forlanger en konsekvent møteledelse. Vi har tidligere votert over kontingentspørsmålet, og vi kan ikke ta det opp på ny.

Asbjørn Overvik, Selbu: Det er klinkende klart at kontingentspørsmålet er avgjort, og vi kan ikke ta det opp igjen nå.

A. K. Lien (til forretningsordenen): Det er Pettersens personlige forslag. Det er selvsagt full anledning til å ta opp et slikt forslag. Et landsmøte er suverent, og kan ta opp igjen en sak, hvis det er flertall for det.

Etter ytterligere endel debatt ble Karl Pettersens forslag forkastet med stort flertall, og debatten fortsatte.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: Jeg sa ikke at jeg ikke turde dra hjem hvis kontingenten ble forhøyet. Det var en mann som sa til meg da jeg dro hjemmefra at hvis jeg kom tilbake med kontingentforhøyelse kunne jeg spare meg å komme hjem. Dette med passiviteten er koplet sammen med mangelen på opplysning. Jeg tror årsakene stikker atskillig dypere. I Sulitjelma er det vanskelig å få folk fram til møtene. Årsakene er de indre forhold som råder i arbeiderbevegelsen i dag. Jeg vet hvor skoen trykker. Det er alle de negative sider ved fagorganisasjonen i dag. De lange tariffperioder og den måten tariffene behandles gjør sitt til at medlemmene synes de ikke har noe å si lenger. Medlemmene stemte mot forslaget, men det ble vedtatt over bordet. Jeg husker at Volan og Tranmæl reiste rundt og snakket om medlemmenes medbestemmesrett. I dag blir det ikke snakket om medbestemmesrett lenger. Dette i forbindelse med arbeiderbevegelsens engasjement i Folk og Forsvar, i militærvesenet, NATO osv. er blant de mange årsaker til passiviteten. Når mannen i huset sier at han ikke vil gå på fagforeningsmøtet, så kan man ikke vente at sønnen møter. Jeg tror det bør skapes større aktivitet. Jeg er glad for at jeg kan reise hjem og si at det ikke ble noen kontingentforhøyelse. Vi må bort fra passiviteten, men da må medlemmene få tilbake sin selvbestemmesrett. Bedriftsledelsen vet hvor svake vi er. Jeg vil henstille til alle å gå inn for større aktivitet ved å gi medlemmene større bestemmesrett.

Dirigenten foreslo strek, og dette ble vedtatt.

Paul Sundt: Vi er alle klar over betydningen av opplysningsarbeidet, og det bør forsterkes. Men agitasjonen ute på arbeidsplassen er like viktig. Vi må fortelle de unge hva organisasjonen

betyr for oss. Selv om vi fikk flere opplysningssekretærer, ville de øvrige tillitsmenn være nødt til å reise ut. Vi er ikke skrivebordssekretærer. Vi må ut i marken.

Elias Volan: Så vidt jeg forstår, står organisasjonen vår overfor veldige oppgaver. Hvis vårt land skal bli utbygd på en bedre industriell måte, vil vi måtte ha mange anlegg, stor kraftutbygging og en veldig industrireiseing. Samtidig vil vi måtte bygge ut vårt veinett. De nye ungdomskull skal bringes inn i arbeidslivet, for en vesentlig del ulært arbeidskraft. Det er klart at organisasjonen må søke å få disse mennesker organisert. Hvis det skal lykkes, må vi bygge ut vårt organisasjonsapparat. Jeg vil ikke blande meg opp i organisasjonens økonomi, men den må løses på en eller annen måte. Med en utvidelse i anleggssektoren og de oppgaver som dermed foreligger for dette forbund, er det nødvendig å få mer sekretærhjelp. Jeg vil henstille til landsstyret ikke å trekke sitt forslag om ansettelse av 3 sekretærer tilbake. Selv om det ikke er dekning for det i dag, så har landsstyret anledning til å bruke ekstraordinære midler.

Hvis medlemmene synes det er lettere, så har organisasjonsledelsen adgang til å utlikne ekstrakontingent. Så vidt jeg vet fins det ikke forbund her i landet uten at de i de siste årene har foretatt forhøyelse av kontingenten — større eller mindre forhøyelser — helt opp i kr. 1.00. Jeg vil be landsstyret å opprettholde sitt forslag om distriktssekretærer.

Harald Øveraas, Løkken: Kontingentspørsmålet er nå opp- og avgjort. Flesvig sa at en av årsakene til passiviteten er at folk liker seg hjemme i sin egen stue. Jeg tror det fins dypere årsaker. Årsaken er hele vår resignasjonslinje. Jeg synes ikke vi mangler aktiv ungdom. Vi har sett flere av dem på talerstolen her på landsmøtet. Det er ikke noe å si på ungdommen. Men hvordan møter vi ungdommen? Jo, veteranene møter dem gjerne med ordene: Dette har dere ikke noe greie på! Jeg tror mye av ungdommens passivitet skyldes mangel på forståelse fra de eldres side. Den tonen som de unge blir møtt med må bli annerledes, og legg fram for alt opp møter som er interessante.

Lars Lillegård, representant fra en rekke veiarbeiderforeninger i Møre og Romsdal fylke: Da kontingentforhøyelsen ble behandlet, ble det nevnt at det skulle sendes et rundskriv til fagforeningene som nærmere forklarte nødvendigheten av dette skrittet. Den tanken bet jeg meg merke i. Jeg skulle være villig til å reise rundt og forklare saken. Bottenvann hadde vansker med å komme tilbake, men jeg tror han heller burde reise tilbake til sin avdeling og forklare at vi trenger kontingentforhøyelse. Landsstyret bør sende

rundskriv til alle foreninger, og da er jeg overbevist om at forslaget blir vedtatt.

Ole Flesvig: Det er riktig som Gjengaard sa at endel av forbundets medlemmer deltar i studievirksomhet i de lokale AOF-foreninger. Endel av dette blir ikke registrert i forbundet, men det er også noe av denne virksomhet som kommer med i de 1,5 prosentene jeg nevnte tidligere. Det er klart at endel avdelinger kommer høyere opp. Det fins selvsagt både passiv og aktiv ungdom. Vi har en annen gruppe som kanskje er enda verre. Jeg sikter til de som sier at de har vært organisert i 30—40 år, men at det ikke er gjort noe i de siste 15 årene. Når gamle organisasjonsfolk reagerer på den måten, er det ikke riktig å angripe ungdommen. Det er visse kretser som ynder å kjøre opp med denne argumentasjonen. Det er enkelte som sier at det er lite behov for distriktssekretærer. Vi kan bare sende ut strykningslister. Men de fleste kasserere vil sikkert si at det ikke er nok. Hvis medlemmene ikke kommer til dem, må vi gå ut til dem. Det er det som må til. Den personlige kontakt er nødvendig. I den første tiden jeg var i virksomhet som opplysnings- og agitasjonssekretær, la jeg opp med møter som hovedtingen. Nå legger jeg opp med kontakt på arbeidsplassen, kontakt med flest mulig. Forbundets medlemstall har stått omtrent stille. Der hvor vi har hatt stigning er de distrikter som det har vært skjøttet mest om.

Ole Klemo, Sandvika—Asker: Jeg synes denne diskusjonen byr på mange overraskelser. Forslag blir satt fram og trukket tilbake. Jeg synes vi bør stemme over landsstyrets forslag om de 3 sekretærer. Forbundet får finne dekning for de utgifter det medfører.

Walter Kristiansen (til forretningsordenen): For å unngå misforståelser vil jeg slå fast at landsstyrets innstilling ikke foreligger.

Thorleif Andresen, LO: Som formann i LO's ungdomsutvalg vil jeg få lov til å si noen ord. Vi har drevet en landsomfattende opplysnings- og agitasjonskampanje. Det koster endel penger, men LO var klar over at den måtte ta utgiftene. Vi har klart å gjennomføre denne kampanjen. Vi har tro på at det er godt stoff i ungdommen. Vår målsetting er å gå fram mot det sosialistiske samfunn. Det blir sagt av enkelte — bl. a. av Bottenvann — at da Volan og han var unge da hadde vi noe å kjempe for. Jeg tror vi har atskillig å kjempe for fortsatt. Dette landsmøtet har fattet vedtak som vi nok må kjempe for hvis vi skal få dem gjennomført. Vår oppgave er å gjøre ungdommen og de eldre oppmerksom på den sammenheng det er mellom faglig og politisk kamp i dag. På den store arbeiderkongressen i Malmø ble retningslinjene for vår kamp i 60-årene trukket opp. Det er ikke små oppgaver. Samfunnet står overfor en fullstendig omstillingsprosess. Hvis ikke fagorganisa-

sjonen sammen med partiet tar førerskapet, kommer vi galt ut. Jeg tror nok at vi har oppgaver nok, og vi skal ikke klage på farten heller.

Torstein Guvåg, Jakobsbakken Gruvearbeideforening: Enten vi hører til den ene eller andre fløyen i arbeiderbevegelsen, så må vi være klar over at vi må drive et intenst opplysningsarbeid. Når det gjelder kontingentforhøyelse, får det neste landsmøte avgjøre om det var uriktig ikke å ta den. Inntil da tror jeg nok at økonomien skal holde. Forbundsledelsen har funnet ut at helge- og forbundskurs er de beste. Ja, i tettbygde strøk, men ikke i Nord-Norge med de grissgrendte distrikter. Kurser på ikke mer enn 8 dager bør holdes hos oss. Jeg søkte forresten på et kurs, men jeg fikk beskjed om at det var overtegnet. Det ble sagt meg at det kanskje berodde på at jeg ikke hadde den rette kulør. Det trodde jeg imidlertid ikke noe på. Jeg tror det er riktig at de unge må trekkes mest mulig med, men jeg er på den annen side klar over at vi nok trenger de eldre en stund ennå. Jeg mener også det har stor betydning hvordan de eldre opptrer overfor sine barn. De må lære dem å respektere organisasjonstanken. Hvis faren ikke viser den tilbørlige respekt, kan man ikke vente at barna blir noe bedre.

Jakob Jakobsen, Fosen, Sør-Trøndelag: Jeg synes debatten er kommet ut på viddene. Det er opplysnings- og agitasjonsvirksomheten vi skal drøfte. Det er blitt sagt at 3 nye sekretærer vil koste forbundet kr. 150 000.00. Det er kostbart. Etter min mening bør vi gå den veien vi tidligere har gått. Vi må ha en lokal agitasjon og opplysningsvirksomhet. Vi har tegnet 23—24 nye medlemmer på min arbeidsplass i løpet av de siste 2—3 ukene. Flesvig sa at vi trengte politisk opplysning. Da Flesvig sist besøkte oss, sa han at politikk burde vi ikke ta opp i fagforeningen. Lien var oppe og beklaget at kontingenten ikke var forhøyet, men hvis vi ansetter flere sekretærer, må det vel bli som Volan sa at vi må ha ekstra-kontingent.

Dirigenten: Det foreligger ingen innstilling, og jeg vil foreslå at vi tar denne debatt til etterretning.

Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Budsjettkomitéens forslag om bevilgningene.

Formannen i budsjettkomitéen, *Bernt Alfsen*, la fram denne innstillingen:

Budsjettkomitéen har hatt møte og behandlet spørsmålet om forhøyelse av satsene for stønad under arbeidsstans samt innkomne søknader om bidrag.

Da kontingenten til forbundet på grunn av prisstigningen er redusert siden forrige landsmøte finner budsjettkomitéen ikke å kunne foreslå forhøyelse av de satser for stønad under arbeidsstans som ble vedtatt på landsmøtet i 1955.

Når det gjelder søknader om bidrag foreslås følgende bevilgninger:

Norsk Folkehjelp, til støtte for de som er rammet av flomskade Nord-Norge	kr. 2000.00
Den Norske Spaniakomité (engangsbevilgning)	» 1500.00
Arbeidernes Ungdomsfylking bevilges pr. år i landsmøteperioden	» 500.00
Norsk Arbeidersangerforbund (engangsbevilgning) ..	» 500.00
Arbeidernes Avholdslandslag (engangsbevilgning) ...	» 500.00
AOF Jubileumsfond (engangsbevilgning)	» 1000.00
Norges Kristne Arbeideres forb. (engangsbevilgning)	» 500.00
Tuberkuløses hjelpeorganisasjon (engangsbevilgning)	» 1000.00
Det Norske Flyktningeråds aksjon for verdens flyktinger	» 1000.00
Minnesmerke over gamle bergmenn på Røros (engangsbevilgning)	» 1000.00

Angående søknad fra Norsk Ungdomsinstitutt og Norges Kommunistiske Ungdomsforbund foreslås ingen bevilgning.

Bernt Alfsen. Fritjof Indrebø. Valter Ørnhaug.
Kjartan Olsen. Tomas Hovland.

Asbjørn Overvik, Selbu, syntes det var nokså forstemmende å være vitne til den «øremerking» av organisasjonene som budsjettkomitéen driver. Det foreligger en søknad fra Norges Kommunistiske Ungdomsforbund, men den får ikke noe bidrag. Ja, også medlemmene av denne organisasjon blir «øremerket». Vi vet imidlertid at medlemmene av AUF og NKP står sammen på arbeidsplassen og arbeider godt sammen. Det ville være en verdig handling å innvilge også søknaden fra NKU. Ingen vil kunne påstå at NKU motarbeider de vedtak som er gjort her. Jeg vil foreslå en bevilgning på kr. 500.00 pr. år.

Thorvald Mydland, Stavanger og Jæren Vegarbeiderforening, berørte stønaden (som vi her i protokollen har referert i forbindelse med vedtektene). Han beklaget at budsjettkomitéen ikke hadde kunnet gå til noen forhøyelse, men han pekte på at landsstyret jo hadde adgang til å forhøye satsene.

Karl Bottenvann, Sulitjelma, beklaget at innstillingen ikke var

stensilert. Han anbefalte for øvrig forslaget fra Overvik. Det ville skape splid hvis en gruppe alltid skulle settes utenfor.

Kjartan Olsen, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening, pekte på at satsene for stønaden var satt opp i samsvar med kontingenten. Når det gjaldt bevilgningene så ville han understreke at AUF alltid hadde vært i nøye samarbeid med vårt forbund.

Walter Kristiansen beklaget også at man ikke hadde rukket å få stensilert innstillingen i denne saken.

Etter denne debatt gikk man til votering over de enkelte poster. Som tidligere meddelt ble første del av innstillingen enstemmig vedtatt. Alle de 10 søknader ble enstemmig innvilget i samsvar med innstillingen. Det ble deretter votert over Overviks forslag om bevilgning på kr. 500.00 til NKU. Det ble forkastet med stort flertall.

Dagsordenens pkt 7: Valgene.

Formannen i valgkomitéen, Bernhard Reines, la fram valgkomitéens innstilling som var sålydende:

Valgkomitéens innstilling på tillitsmenn, gjeldende til 1. januar 1961.

Innstilling 1.

Formann: Adolf K. Lien. Nestformann: Walter Kristiansen. Kasserer: Bernt Alfsen. Sekretærer: Øystein Larsen (Gruve), Paul Sundt (Jernbane- og kraftanlegg) og Jorulf Haugli (Veg). Innstillingen var enstemmig.

Det er valgkomitéens forutsetning at Jorulf Haugli og Ole Flesvig møter som varamenn med stemmerett i forbundsstyret hvis en av de tillitsmenn som har stemmerett er fraværende.

Innstilling 2.

Valgkomitéens innstilling gjeldende fra 1. januar 1961.

Formann: Walter Kristiansen. Nestformann: Paul Sundt (Jernbane- og kraftanlegg). Kasserer: Bernt Alfsen. Sekretærer: Øystein Larsen (Gruve), Jorulf Haugli (Veg) og Alfred Haugen (fortrinnsvis veg, men arbeider for andre grupper etter behov). Innstillingen var enstemmig.

Det er valgkomitéens forutsetning at Alfred Haugen og Ole Flesvig møter med stemmerett i forbundsstyret hvis en av de tillitsmenn som har stemmerett er fraværende.

Forbundsstyret:

Selma Holmquist, avd. 5, Oslo. Hans Fredriksen, avd. 21, Oslo. Karl Pettersen, avd. 152, Sandvika/Asker. Harald Haugli, avd. 89, Sørums og Blaker. Jon Solheim, avd. 166, Østfold. Magne Leinan, avd. 91, Bærum. Innstillingen var enstemmig.

Varamenn til forbundsstyret:

Ruth Karlsen, avd. 5, Oslo. Hjalmar Sundt, avd. 21, Oslo. Ole Klemo, avd. 152, Sandvika Asker. Kåre Onsrud, avd. 21, Oslo. Torstein Bergli, avd. 154, Skedsmo. Edvin Leirrud, avd. 91, Bærum. Innstillingen var enstemmig.

Det er valgkomitéens forutsetning at varamennene til forbundsstyret innkalles i den rekkefølge de er oppsatt og i samsvar med rekkefølgen for representantene. (Personlige varamenn.)

Landsstyret:

1. Eilif Sivertsen, Kirkenes (Gruve). 2. Th. Solli, Titania (gruve). 3. Ernst Evjen, Sulitjelma (Gruve). 4. Bernhard Reines, Nordlandsbanen (Jernbane). 5. Alf Olsen, Sørlandsbanen (Jernbane). 6. Daniel Martinsen, Troms fylke (Veg). 7. Wilhelm Furnes, Nordland (Veg). 8. Gustav Øyum, Sør-Trøndelag (Veg). 9. Tønnes Moi, Vest-Agder (Veg). 10. Johan Skrede, Sogn og Fjordane (Veg). 11. Alfred Haugen, Røssåga (Statens kraftanlegg). 12. Ludvig Wangsmo, Sunndal (Statens kraftanlegg). 13. Egil Aspås, avd. 21, (Private anlegg). 14. Marius Mauritzen, Kabelvåg (Statens Havnevesen).

Varamenn til landsstyret:

1. Ove Oshaug, Kirkenes (Gruve). 2. Erling Evanger, Stord (Gruve). 3. Ivar Storvoll, Løkken Verk (Gruve). 4. Edvard Edvardsen, Nordlandsbanen (Jernbane). 5. Peder Selfors, Vestlandsbanen (Jernbane). 6. Leif Mikkola, Finnmark (Veg). 7. Torleif Eilifsen, Rogaland (Veg). 8. Johan Sveen, Hedmark (Veg). 9. Peder Eidskrem, Møre og Romsdal (Veg). 10. Jørgen Søfteland, Hordaland (Veg). 11. Arvid Hellstrand, Telemark (Statens kraftanlegg). 12. Edmund Randers, Troms (Statens kraftanlegg). 13. Lars Standaahl, Fortun, Sogn og Fjordane (Private anlegg). 14. Kåre Mikalsen (Statens Havnevesen).

Det er valgkomitéens forutsetning at varamennene blir innkalt i den rekkefølge de er oppsatt som personlige varamenn.

Kontrollkomité:

Alfred M. Nilsen, til 1. januar 1961. Senere A. K. Lien, Oskar Ryden og Johannes Haugen. Samtlige fra avd. 21, Oslo.

Det er forutsetningen at Alfred M. Nilsen er formann inntil 1. januar 1961. Videre er det forutsetningen at A. K. Lien blir formann fra 1. januar 1961.

Varamenn:

1. Trygve Løvstad, avd. 21, Oslo. 2. Ragnvald Perdersen, avd. 407, Enebakk. 3. Kristian Landskau, avd. 21, Oslo.

LO's representantskap:

Walter Kristiansen, Bernhard Reines (Jernbane- og kraftanlegg), Gudmund Sevik (Veg), Henrik Damli (Gruve) og Egil Aspås (Private anlegg).

Varamenn:

1. Øystein Larsen. 2. Alfred Haugen (Jernbane- og kraftanlegg). 3. M. J. Veiset (Veg). 4. Johan Lyngen (Gruve). 5. Ole Flesvig.

Reines knyttet følgende merknader til innstillingen:

Valgkomitéens innstilling er mangfoldiggjort, og jeg vil innledningsvis forsikre at valgkomitéen ikke har hatt noe sysselsettingsproblem. Det har vært et sterkt arbeidspress under hele landsmøtet. Resultatet foreligger som to innstillinger, og begge er enstemmige.

Innstilling I gjelder til 1. januar 1961. Vår nåværende formann, Adolf K. Lien, har sendt valgkomitéen et skriv om at hvis han ble valt til formann, ville han fratruke fra 1. januar 1961. Valgkomitéen mente da at det ville være riktig å dele opp innstillingen i to avdelinger. Dette er altså bakgrunnen for innstilling I og II.

For innstilling I's vedkommende er det innstilt på gjenvalg av de nåværende tillitsmenn. Når vi gjør det, er det på grunnlag av det arbeid som er utført i den forløpne periode. Det er ikke noe grunnlag til å gjøre noen forandring. De 5 første har stemmerett. Jeg vil be dirigenten å behandle denne del av innstillingen først.

Innstilling I.

Dirigenten tok innstilling I opp til votering.

Den ble enstemmig vedtatt. Også tilføyselsen om valgkomitéens forutsetning ble enstemmig tiltrådt.

Innstilling II.

Bernhard Reines: Her innstiller vi som ny formann den nåværende nestformann Walter Kristiansen og som ny sekretær Alfred Haugen. Kristiansen skulle være så godt kjent at det skulle være unødvendig å komme nærmere inn på hans kvalifikasjoner. Han ble ansatt som opplysningssekretær i 1949. Han fortsatte som dette til landsmøtet 1951. Da ble han valt til agitasjons- og opplysningssekretær. På grunn av arbeidspresset på kontoret kom han etter hvert mer over på det rent faglige arbeid, og på forrige landsmøte ble han valt til nestformann. Vi mener han har vist slik dyktighet at vi med trygghet kan velge ham til formann. Som nestformann har vi innstilt Paul Sundt. Han kom inn i forbundets administrasjon i 1950. Han utførte et godt arbeid og valgkomitéen finner at han vil fylle plassen som nestformann. De øvrige 3 tillitsmenn foreslår vi gjenvalt. Alfred Haugen er en ny mann. Han har utført et godt arbeid i Røssåga. Han er en ung og dyktig mann. Han skal arbeide for alle grupper etter behov, men fortrinnsvis vei. Det er valgkomitéens forutsetning at alle tillitsmenn skal utføre alt arbeid — som en god familie.

Formannsstillingen.

Det ble først en kort debatt om formannsstillingen.

Edvard Edvardsen, Bodø og Omegn Jernbanearbeiderforening, foreslo Paul Sundt som formann.

Paul Sundt: Også på forrige landsmøte kom det forslag på meg i forbindelse med nestformannsstillingen. Jeg nektet å la meg stille. Jeg mente at jeg personlig hadde mer enn nok å gjøre. Arbeidsbyrden var blitt heller for stor. Jeg har fått endel kritikk for at jeg frasa meg. Medlemmene sa den gangen at jeg ikke hadde lov til å nekte å la meg stille. Jeg har hatt store betenkeligheter med å stille meg som nestformann. Landsmøtet får imidlertid stå fritt når det gjelder valgene.

Øystein Larsen: Jeg tror det er etter meget nøye vurdering valgkomitéen har foreslått Kristiansen som ny formann. Det er en spesiell ting jeg vil nevne. Da Beck i 1954 var syk, måtte Kristiansen også overta hans arbeid i denne sektor, og han skjøttet den meget godt ved siden av sitt arbeid i veisektoren.

Ved voteringen ble *Walter Kristiansen* valt til ny formann fra 1. januar 1961 med stort flertall.

Til nestformann fra samme dato ble Paul Sundt valt med akklamasjon.

De 4 øvrige tillitsmenn ble valt enstemmig i samsvar med innstillingen.

Forbundsstyret.

Bernhard Reines: Her kommer det enda to nye inn. Anne Marie Olsen har skriftlig frabedt seg gjenvalg. Dette er tatt til følge av valgkomitéen og vi har foreslått en annen kvinne i hennes sted. Så får gruvesektoren en mann i forbundsstyret, og her foreslår vi Magne Leinan. Jeg anbefaler innstillingen.

Det ble gått til votering med en gang, og innstillingen ble vedtatt enstemmig.

Landsstyret.

Bernhard Reines: Det tok meget lang tid før vi kom fram til en enstemmig innstilling. Det er naturlig at det må bli drakamp om representantene, men alle la godviljen til. Her spiller mange hensyn inn — personer, gruppe, distrikt og andre interesser. Siden 1945 har vi hatt 3 fra jernbaneanleggene. Vi ga avkall på 1 representant, og den går nå til Statens kraftanlegg. De burde hatt 2 mann, men så har de en representant i forbundsstyret. Gruvene har 3 mann som før — en fra Syd-Varanger, Sørlandet og Sulitjelma. Så hadde vi Nord-Norge og Trøndelag. Her var det nokså langvarige drøftinger. Det var innstilt en mann fra Sulitjelma. Vi hadde helst sett at Nordland hadde fått representanten en periode og at Trøndelag kunne få den neste periode. Det kan vi imidlertid ikke gjøre, for vi kan ikke binde noe kommende landsmøte. Det bør imidlertid komme fram i landsmøteprotokollen, slik at det kan bli en *pekepinn* for de kommende landsmøter. Vi har valt det kompromiss å la Løkken få varamannen, liksom de også blir representert i LO's representantskap.

Ellers var det ikke så enkelt å finne fram til de rette menn. Vi hadde forholdsvis stor avgang denne gangen. Det er 6 som er gått ut, og det blir landsmøtets sak om det ønsker ytterligere utskifting.

For Møre og Romsdal har vi begått en feil. Der har vi foreslått en som ikke er valgbar. Vi foreslår i stedet Alf Andersson — altså i stedet for Peder Eidskrem.

Generell debatt.

Det ble først en generell debatt.

Karl Bottenvann, Sulitjelma: En av de første dagene fikk jeg en henvendelse om vi ville innstille på en mann fra gruvene. Vi fra Sulitjelma var enige om Thorstein Guvåg. Jeg har latt meg fortelle at vedkommende representant i valgkomitéen nektet å ta opp dette forslaget i valgkomitéen. Det er uforståelig, for denne kandi-

daten er meget dyktig. Det er en ung og interessert organisasjonsmann.

Gjermund Gjenggaard, Malmo: Jeg mener det er feil at Trøndelagsfylkene ikke har fått noen representant i landsstyret. Det er store distrikter, og det er ikke riktig å avspise oss med en varamann. Her på landsmøtet har vi $\frac{1}{2}$ av representantene, men i landsstyret blir vi bare representert med $\frac{1}{12}$. Leinan blir foreslått innvalt i forbundsstyret som gruverepresentant, men han arbeider i kalkgruve. Å føre opp også en representant fra avd. 21 i landsstyret synes jeg er uriktig. Jeg foreslår at Aspås går ut og i hans sted forslår jeg Oluf Stavrum.

Paul Sundt: Egil Aspås er foreslått som representant for de private anlegg, og de bør sannelig ha en representant.

Dirigenten foreslo strek og 3 minutters taletid. Det ble vedtatt.

Peder Gyl, Surnadal, Møre og Romsdal: Vi har bare fått en varamann, men han kjenner vi ikke. Jeg vil foreslå Asbjørn Overvik, istedenfor Ludvig Wangsmo.

Rudolf Norderhaug, Alvdal: Hedmark fylke har ikke fått en eneste representant. Landsmøtorepresentantene fra Hedmark forlanger å få en representant inn i landsstyret, da vi har et så stort distrikt som Hedmark og en meget stor medlemsstokk.

Harald Øveraas, Løkken: Jeg vil ikke ta opp noen debatt, for alle innstillinger er enstemmige. Jeg tror denne innstillingen er lagt opp på feilaktig grunnlag. Representasjonen i landsstyret er fordelt på Sulis og Løkken. Trøndelag har mindre rett til å ha noen i landsstyret. Jeg mener heller ikke det er grunnlag for noen ambulering. Hvorfor ikke da ta ambulering mellom Sør- og Vestlandet og Trøndelag og Nord-Norge? Valgkomitéen vil ikke foreslå noen ambulering. Trøndelag har hatt representanten helt fra 1902.

Kurt Mortensen, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslo Petter Hansen i stedet for Eilif Sivertsen. Petter Hansen er ikke aktiv tillitsmann lenger, sa Mortensen.

Bernhard Reines: Til Bottenvann vil jeg bare svare at forslaget fra Sulitjelma ble referert i valgkomitéen. Også Hedmark har uttalt sin misnøye, og den uttalelsen som Norderhaug kom med er også blitt referert i valgkomitéen. En annen ting er det hensyn som blir tatt til slike henvendelser. De blir selvsagt vurdert på vanlig måte. Hedmark er misnøyd. Ja, det er nok mange distrikter som kan være misnøyd. Vi har 18 fylker å dele representasjonen på. I vei-sektoren har vi 5 mann. Da forstår man det ikke er så lett å fordele representasjonen. Øveraas er inne på dette med ambulering. Javel, men valgkomitéen mener at den ikke har adgang til å innstille under slike forutsetninger.

Mainer Pedersen, Sandnes Arbeiderforening, Nordland: Bottenvanns framstilling er ikke riktig. Samtlige forslag har vært tatt opp i valgkomitéen. Jeg synes Bottenvann burde slutte med å kaste skitt på valgkomitéen. Valgkomitéen har funnet en verdig representant fra Sulitjelma.

Edvard Edwardsen, Bodø: Jeg akter ikke å dra i tvil den store innsats Bernard Reines har gjort. Nå går han imidlertid av med pensjon og forlater arbeidsplassen. Under de omstendigheter mener jeg han bør skiftes ut. Jeg foreslår Karl Olstad i stedet for Reines.

Finn Berg, Orkanger Arbeidsmandsforening: Gruvesektoren er svakt representert i landsstyret. Jeg vil foreslå Odd Olsen i stedet for Ernst Evjen. Odd Olsen er jo kjent — ikke minst her fra landsmøtet, men også for sin innsats i distriktets fagbevegelse. Det er ikke noen politisk enighet mellom Odd Olsen og meg, men på det faglige planet er vi enige, og ved et samarbeid her har vi nådd store resultater.

De enkelte valg.

Man gikk deretter over til de enkelte valg.

Eilif Sivertsen ble valt mot noen få stemmer som ble avgitt for Petter Hansen.

Th. Solli, Titania, ble valt enstemmig.

Ernst Evjen, Sulitjelma, ble valt med stort flertall.

Bernhard Reines, Nordlandsbanen, ble også valt med stor flertall.

Alf Olsen, Sørlandsbanen, *Daniel Martinsen*, Troms, *Wilhelm Furnes* og *Gustav Øyum*, Sør-Trøndelag, *Tønnes Moi*, Vest-Agder, og *Johan Skrede*, Sogn og Fjordane ble valt enstemmig.

I forbindelse med forslaget på Alfred Haugen oppsto det endel debatt, da enkelte talere mente at det burde velges en annen når han fra 1. januar 1961 kom inn som tillitsmann. Han ble imidlertid valt.

Ludvig Wangsmo, Sunndal, ble valt mot noen få stemmer som ble avgitt for Odd Olsen.

Egil Aspås, avd. 21, ble også valt mot noen få stemmer som ble avgitt for Oluf Stavrum.

Varamenn til landsstyret.

De første, *Ove Oshaug*, Kirkenes, og *Erling Evanger*, Stord, ble valt enstemmig. Da man kom fram til tredje varamann, foreslo *Odd Olsen*, Orkanger, *Harald Øveraas* i stedet for den av valgkomitéen innstilte, *Ivar Storvoll*. Øveraas er formann i Løkken faglige samorganisasjon, sa Odd Olsen og er en kjent organisasjons-

mann. Jeg tror flertallet av medlemmene i distriktet går inn for ham.

Halvard Aspås, Løkken: Løkken Gruvearbeiderforening har enstemmig gått inn for Ivar Storvoll, og jeg vil anbefale valgkomitéens innstilling.

Ivar Storvoll ble valt mot noen få stemmer som ble avgitt for Øveraas.

De øvrige varamenn ble valt i samsvar med valgkomitéens innstilling.

Harald Tevik, Engan, Sør-Trøndelag: Vi vil mangle en varamann når Alfred Haugen rykker inn som tillitsmann.

Bernhard Reines: Så mye kan vi vel overlate til landsstyret.

Kontrollkomitéen.

Bernhard Reines: Alfred M. Nilsen har bedt om å få slutte. Han har imidlertid gått med på å bli stående til 1. januar 1961. Lien blir da nytt medlem av kontrollkomitéen. Han er jo godt inne i disse ting. Formannen skal velges særskilt.

Innstillingen ble fulgt, og A. K. Lien ble valt til formann fra 1. januar 1961.

LO's representantskap.

Bernhard Reines: Jeg gjorde i valgkomitéen oppmerksom på at jeg ikke kom til å stå på arbeidsplassen ut perioden, men de innstilte meg likevel.

Walter Kristiansen ble enstemmig valt.

Gjermund Gjengard foreslo Alfred Haugen i stedet for Reines og Oluf Stavrum i stedet for Henrik Damli.

Ved voteringen ble *Alfred Haugen* valt med stort flertall.

Odd Olsen, Orkanger, foreslo Harald Øveraas i stedet for Henrik Damli. *Damli* ble imidlertid valt med stort flertall.

Varamennene ble valt i samsvar med innstillingen. I stedet for Alfred Haugen ble *Bernhard Reines* valt som 2. varamann.

Før man gikk over til avslutningen fikk *Bernt O. Løvlien* ordet og ba om det kunne bli anledning til å yte Anton Østhuus en erkjentlighetsgave. Han var blitt syk under landsmøtet og hadde måtte reise. — Østhuus er en av våre slitere, sa Løvlien, og vi bør vise ham vår erkjennelse ved å bevilge ham et lite beløp. Da Moljord gikk ut av landsstyret, ble han også bevilget et beløp.

A. K. Lien: Alle er klar over den innsats Østhuus har gjort. Vi har imidlertid mange medlemmer som har tatt tunge tak for organisasjonen. Jeg synes ikke vi kan gå til et slikt skritt som å

bevilge et beløp her. Vi kan jo gjøre det på en annen måte. Vi kan foreta en innsamling.

Det ble vedtatt å foreta en innsamling. Senere ble det opplyst at innsamlingen hadde innbrakt kr. 800.00.

Dagsordenens pkt. 8: Avslutningen.

Dirigentene takket for seg og for det samarbeidet man hadde hatt med forsamlingen.

Alfred Haugen ville benytte anledningen før han forlot dirigentplassen å takke representantene for den tillit de hadde vist ham ved å velge ham som tillitsmann fra 1. januar 1961. Mitt kjennskap til lønns- og tariffarbeid er mangelfullt, men jeg håper at jeg gjennom godt samarbeid skal kunne få utrettet noe for organisasjonen. Jeg skal love å gjøre det jeg evner.

A. K. Lien overtok dirigentklubba og uttalte bl. a. følgende: Vi står foran avslutningen av landsmøtet. Jeg vil da først få takke for til-liten ved å gjenvelge meg til formann til jeg når pensjonsalderen. Jeg takker landsmøtets dirigenter og funksjonærer for det slit og strev de har hatt under landsmøtet. Det har ikke vært noen lett oppgave å være dirigenter på dette landsmøte. Endel representanter har kanskje også medvirket sitt til å vanskeliggjøre tingene. Likevel har landsmøtet fullført sin oppgave etter planen. Jeg foreslår at landsmøtet bevilger hver av dirigentene og sekretærene kr. 150.00 for godt utført arbeid.

Formannens forslag ble vedtatt med akklamasjon.

A. K. Lien fortsatte: Vi har endel som går ut av forbunds- og landsstyret. Jeg nevner Anna Marie Olsen som går ut av forbundsstyret, videre de som har gått ut av landsstyret: Einar Schei, J. P. Karlsrud, Amund Hallanger, Jon Nergård, Torleif Ørsal og Anton Østhuus. Jeg takker dem alle for godt utført arbeid, og jeg tror at vi ganske sikkert vil treffe dem igjen ute i avdelingene like interessert og aktive. Vi har fått to nye medlemmer i forbundsstyret: Selma Holmquist og Magne Leinan og i landsstyret har vi fått disse 6 nye: Ernst Evjen, Sulitjelma, Alf Olsen, Stavanger, Gustav Øyum, Fannrem, Alfred Haugen, Korgen, Ludvig Wangsmo, Sundalsøra, og Egil Aspås, Oslo. Jeg ønsker disse velkommen til godt samarbeid!

Walter Kristiansen: Når forbundets formann har bedt om å få trekke seg tilbake fra 1. januar 1961, føler jeg trang til å si noen ord om Lien. Lien har et langt og aktivt organisasjonsliv bak seg, først som tillitsmann på arbeidsplassen og senere som mangeårig medlem av kontrollkomitéen. Han tiltrådte som medlem der i 1928.

I 1932 ble Lien medlem av forbunds- og landsstyret. I 1938 var Lien på tale som hovedkasserer etter Ahlstrand, og han ville sikkert også vært valt hvis ikke Lien selv hadde gått inn for Simonsen. Simonsen fikk imidlertid ikke anledning til å virke så lenge. Silikosen tok knekken på ham, og det var helt naturlig at Lien ble hans etterfølger. Han tiltrådte i 1940. Han satt i denne tillitspost til 1955 da han etterfulgte Henriksen som formann. Det var ikke minst takket være Liens store arbeid at forbundets formue ble intakt under krigen. Vi fikk en overordentlig samvittighetsfull og påpasselig formann i Lien, og for oss andre i forbundets ledelse var det en betryggelse å ha ham som formann. Nå finner Lien selv at tiden er inne til å trekke seg tilbake. Med ham trekker en av den gamle solide garde seg tilbake. Vi takker deg Lien for ditt trofaste vakthold om organisasjonens interesser. Jeg går også ut fra at vi har landsmøtets bemyndigelse til å vise ham vår erkjennelse når han om vel ett år trekker seg tilbake.

Jeg vil samtidig takke for den tillit som er vist meg ved å velge meg til ny formann fra 1. januar 1961. Jeg er selv klar over at det stilles store krav til en formann i vårt forbund. Om det vil lykkes meg å fylle plassen, det vet ingen. Jeg skal imidlertid gjøre alt jeg evner for å løse oppgavene og jeg håper på et godt samarbeid med de øvrige tillitsmenn. Går vi godt sammen, tror jeg vi kan se framtiden trygt i møte. (Langvarig bifall.)

J. P. Karlsrud: Når jeg nå skal trekke meg tilbake som medlem av landsstyret, vil jeg gjerne få takke for samarbeidet. Selv om jeg har fått enkelte knubs her på landsmøtet, må ingen tro at jeg er fornærmet. I organisasjonslivet er det alltid opp- og nedgangstider. Vi som har vært med i 40 år har hatt gleden av å se mange av de store sakene løst. Jeg er glad for at jeg har fått oppleve å se resultatet av dette arbeid. Jeg har også vært vitne til nederlag, men vi har ikke gitt opp av den grunn. Det har her på landsmøtet vært snakket om at vi trenger tilslutning av ungdommen og at vi må ha større opplysning. Jeg håper at vi fortsatt må få interesserte og aktive medlemmer og takker for meg.

Jon Nergård: Jeg vil gjerne få takke landsmøtet og representantene for den tillit som er vist meg. Jeg takker for tilliten og funksjonærene for real behandling. En spesiell hilsen overbringer jeg til mine kamerater i landsstyret. Det er 30 år siden jeg troppet opp i Møllergata 3 i Oslo, og det er en hel liten revolusjon som er skjedd i løpet av de årene som er gått. Jeg ønsker til slutt Norsk Arbeidsmandsforbund og dets tillitsmenn alt godt i årene framover.

Einar Schei: Jeg trer nå tilbake på grunn av alderen. Jeg har deltatt i fagorganisasjonen i en menneskealder, og jeg er glad for

at jeg har fått anledning til å delta. Jeg vil samtidig takke alle jeg har vært sammen med. Det har vært interessant å få være med, og jeg takker for godt samarbeid. Det er vemodig å forlate landsstyret. Jeg har bare hyggelige minner. Det har vært et enestående kameratskap i disse årene. Takk til alle.

Gjestene tar avskjed med landsmøtet.

Thorleif Andresen fra LO tok avskjed på vegne av de innenlandske gjestene. — Jeg skal takke forbundsledelsen for all gjestfrihet, sa han bl. a. Jeg for min del har vært sterkt belastet med annet organisasjonsarbeid under landsmøtet, slik at jeg har måttet fly fram og tilbake fra landsmøtet. Vi har overvært et godt landsmøte, og jeg tror det er lagt et utmerket arbeidsgrunnlag for den kommende fireårsperiode. Vi står foran en økonomisk og teknisk utvikling som i høy grad forplikter oss til økt innsats. På vegne av gjestene innenlands retter jeg en takk for samværet i disse dager.

Johs. M. P. Ødegård: På vegne av de spesielt innbudte gjester — Volan, Henriksen, Albert Karlsen og meg selv — vil jeg enda en gang få takke fordi vi har fått anledning til å være til stede. Vi har nå 4 år bak oss, og vi har lagt opp til arbeidet for de kommende 4 år. Det er mange gledelige ting, men kanskje også ting vi kan bekymre oss over. Jeg vil særlig peke på en ting som har gått som en rød tråd gjennom debattene — bekymringene over passiviteten. Det er gitt mange forklaringer på årsakene til passiviteten. Jeg vil gjerne ha sagt som min personlige mening at man ikke bare skal skylde på forbundsledelsen. Medlemmene bør ta en del av skylden. Det er på tide at vi tar oss selv i nakken. Hvis alle vi reiste hjem med den innstilling at vi skal ruske kraftig opp, da er det ikke tvil i min sjel at vi skal gå stadig framover. I håp om at så vil skje vil jeg ønske alle en god reise hjem og ønske alt godt for Norsk Arbeidsmandsforbund! (Bifall.)

Karl Høfner: Kjære kamerater. Jeg har fulgt forhandlingene med stor interesse. Det høye plan som forhandlingene har vært ført på er en garanti for organisasjonens fortsatte gode framgang. Jeg synes særlig de siste appellene fra veteranene bør ha god virkning. Hold sammen — unge og gamle. De unge skal lære av de gamle. Dere trenger kampmidler, og for å få kampmidler trenger dere penger! Den norske arbeiderbevegelse er en stolt arbeiderbevegelse som kan vise til store resultater. Enda en gang: Takk for samværet og lykke til i arbeidet. Jeg takker på vegne av de 3 Internasjonaler

som er representert her. Jeg for min del skal også gå fra borde som tillitsmann, men jeg er glad for å kunne si at det er mange unge som står ferdige til å overta. Vi som er blitt så gamle får gå tilbake til grunnorganisasjonene og gjøre alt det arbeid som blir kalt negerarbeid. Arbeiderklassen må ikke stå på stedet marsj. Vi må tilpasse vår kamp den tid vi lever i. Vi trenger først og fremst penger, og jeg håper dette forbund blir i stand til å ansette ikke bare 3, men 4—5 nye sekretærer. Vi trenger aktivitet og vi trenger samling om oppgavene. Splittelse fører bare til svekkelse av fronten. Dere her i Norge har hatt forståelse av samlingens betydning og har derfor nådd så store resultater. Dere har et godt navn ute i verden. Hjertelig takk for samarbeidet, takk for gjestfrihet og lykke til med arbeidet.

Hjalmar Kjær: På vegne av de finske, svenske og danske gjester skal jeg få si en hjertelig takk. Vi har med interesse fulgt forhandlingene. Vi er begeistret for de interessante diskusjoner vi har kunnet påhøre, og vi har merket oss de gode beslutninger som er fattet. Vi vil takke Norsk Arbeidsmandsforbund for den velvilje og gjestfrihet vi har vært gjenstand for, og vi ønsker forbundet hell og lykke i tiden som kommer.

A. K. Lien takket for alle gode ord og ønsker som var uttalt av gjestene. — Jeg håper, sa han, at samarbeidet med de forskjellige utenlandske og innenlandske organisasjoner vil fortsette og styrkes i årene som kommer. Jeg ønsker samtidig representantene vel hjem og ber dem ta med en hilsen fra landsmøtet og forbundsledelsen til de enkelte organisasjoner. Så vil jeg få lov til å takke landsmøtorepresentantene for deres interesse i disse dagene. Det har vært temmelig strevsomt, men vi har kommet oss gjennom dagsordenen etter planen. Et landsmøte representerer en oppgjørets dag. Ledelsen må selvfølgelig finne seg i kritikk, bare kritikken er saklig. Ja, vi trenger både kritikk og kanskje også litt ros. Jeg håper at vi alle i fellesskapets ånd vil gå inn for å styrke forbundet og alle dets avdelinger i den kommende fireårsperiode. Jeg vil i denne sammenheng gjerne understreke det som Ødegård sa at hvis alle begynner med seg selv, så tror jeg nok det skal gå. Jeg ber dere på ny å ta med en hilsen hjem og ber om at dere i foreningene vil hjelpe oss i forbundets ledelse med arbeidet. Det er ikke mulig for oss å gjøre noe uten deres innsats. Idet jeg håper på fortsatt framgang for organisasjonen takker jeg dere for samværet i disse dagene, og erklærer det 24. ordinære landsmøtet for avsluttet. Jeg går da ut fra at forbundsstyret får anledning til å godkjenne protokollen for det siste møtet.

Landsmøtet avsluttet med å synge første vers av Internasjonalen.

Fortegnelse over representanter og gjester

Oslo:

5. Oslo Rengjøringskvinnens Forening: Selma Holmquist, Ruth Karlsen og Lilly Olsen. 21. Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening: Aksel Skårvold, Hjalmar Sundt og Kjartan Olsen. 46. Vaktfunksjonærers Forening: Nils O. Eriksen. 45. A/S Grunnboring Arbeidsmannsforening og NSB Elektrifiseringsarbeideres Fagforening: Tomas Hovland.

Østfold fylke:

160. Østfold Maskin- og Veivokterforening: John Kullberg og Anker Karlsen. 11. Fredrikstad og Omegn Arbeidsmannsforening: Karl Kristiansen. 136. Sarpsborg og Omland Arbeidsmannsforening: Leif Hj. Andersen. 166. Østfold Vegarbeiderforening: Marinius Pedersen. 418. Skjeberg Arbeidsmannsforening. 430. Degernes Gruvearbeiderforening og 482. Askim Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Arne Svendsen. 371. Råde Vegarbeiderforening, 475. Halden og Omegn Arbeidsmannsforening og 499. Onsøy Arbeidsmannsforening: Erling Aleksandersen.

Akershus fylke:

52. Follo Vegarbeiderforening: Johan Stokholm. 84. Eidsvoll Arbeidsmannsforening: Edv. Hemli. 89. Sørums og Blaker Vegarbeiderforening: Helge Karlsen. 91. Bærum Arbeidsmannsforening: Edvin Leirvik. 152. Sandvika-Asker Jernbanearbeiderforening: Ole Klemo. 154. Skedsmo Arbeidsmannsforening: Thorstein Bergli. 392. Nes Vegarbeiderforening: Arne Johansen. 155. Asker Arbeidsmannsforening og 493. Asker og Bærum Vegarbeiderforening: Sverre Jakslund, 151. Rælingen Vegarbeiderforening, 396. Fet Vegarbeiderforening, 407. Enebakk Vegarbeiderforening og 490. Gardermoen og Omegn Arbeidsmannsforening: Gunnar Norbekk.

Hedmark fylke:

51. Follidal Gruvearbeiderforening: Per Stai. 158. Elverum Veiarbeiderforening: Einar Grønbekk. 171. Hamar Redskapssentral Arbeiderforening: Bjarne Evensen. 175. Vinger og Eidskog Veiarbeiderforening: Ole Nilssen. 242. Trysil Veiarbeiderforening: Olaf Engebakk. 179. Nes og Furnes Veiarbeiderforening og 408. Kalkbrennerarbeidernes Forening: Jørgen Tajesveen. 156. Sør-Odal Veiarbeiderforening, 177. Våler Veiarbeiderforening og 381. Nord-Odal Veiarbeiderforening: Aksel Benterud. 283. Alvdal og

Folldal Veiarbeiderforening, 389. Ytre Rendal Vegarbeiderforening og 455. Storelvdal Vegarbeiderforening: Kristian Negård. 31. Rome-dal Vegarbeiderforening, 170. Stange Vegarbeiderforening og 172. Amot Vegarbeiderforening: Johan Sveen. 64. Tynset Veg og An-leggsarbeiderforening, 192. Tolga Fagforening og 308. Os Fag-forening: Leif Sjølien. 176. Asnes Vegarbeiderforening, 180. Grue Vegarbeiderforening, 274. Braskereidfoss Vegarbeiderforening og 458. Brandval Vegarbeiderforening: Einar Gundersen. 35. Tresa Jernbanearbeiderforening, 82. Alvdal Arbeidsmannsforening, 287. Osenreguleringens Anleggsarbeiderforening og 424. Kvikne Veg-arbeiderforening: Rudolf Norderhaug.

Oppland fylke:

135. Otta Skiferarbeiderforening: Kristian Magnussen. 140. Bø-verbru Kalkarbeiderforening: Einar K. Eng. 162. Toten og Vardal Vegarbeiderforening: Alfred Frydenlund. 165. Hadeland Vegarbei-derforening: Hans Lehre. 195. Valdres Vegarbeiderforening: Einar Bø. 343. Vinstra Kraftanleggsarbeiderforening: Asbjørn Waet. 496. Bråstad Gruvearbeiderforening: Arthur Braaten. 65. Fåberg Vegarbeiderforening og 207. Øyer Vegarbeiderforening: August Dokken. 167. Ringebu Vegarbeiderforening og 304. Østre Gausdal Vegarbeiderforening: Matias Midtlien. 36. Vågå Vegarbeiderforening og 318. Dovre Arbeidsmannsforening: Kristian Maristuen. 187. Skjåk Vegarbeiderforening, 228. Nord Gudbrandsdal Vegarbeiderforening og 239. Lom Vegarbeiderforening: Per. P. Haugen. 298. Vinstra Veg- og Anleggsarbeiderforening, 414. Sel Vegarbeiderforening og 497. Kvam Kleberstens Arbeiderforening: Sigurd Opsahl. 452. Biri og Snerthingdal Vegarbeiderforening, 464. Vardal Arbeidsmanns-forening og 536. Lunner Kalkarbeiderforening: Arne Ødegårdstuen. 105. Valdres Skiferbrudds Fagforening, 244. Land og Torpa Veg- og Vedlikeholdsforening, 292. Hurum Arbeiderforening og 468. Søndre Land Vegvokterforening: Nils Sollien. 294. Øye Vegarbeider-forening, 395. Gruppe 395 Østre Toten, 486. Koldedalen Anleggs-arbeiderforening, 507. Jevnaker Arbeidsmannsforening og 567. Land Fagarbeiderforening: Pål Båtstad.

Buskerud fylke:

529. Hemsila Anleggsarbeiderforening: Olav Kaupang. 153. Nor-derhov og Tyristrand Vegarbeiderforening: Ikke møtt. 240. Hols-vassdragets Anleggsarbeiderforening: Henry Johansen. 500. Modum Vegvokterforening: Ikke møtt. 15. Al Veg- og Anleggsarbeider-forening og 261. Haugastøl Vegarbeiderforening: Erling Skalle.

42. Sølverksarbeidernes Fagforening, 217 Saggrenda Verks Fag-forening og 435. Mjøndalen Kalarbeiderforening: Kristian Jarnes. 94. Frammen og Omegn Jernbanearbeiderforening, 347. Hønefoss Omformeranleggsarbeiderforening og 501. Gulsvik Jernbanearbei-derforening: Willy Pettersen. 163. Hole Vegarbeiderforening, 209. Krødsherad Vegarbeiderforening og 246. Modum Vegarbeiderfor-ening: Marius Madsen. 58. Nesbyen Vegarbeiderforening, 159. Flå Vegarbeiderforening, 169. Gol Vegarbeiderforening og 485. A/S Betonmast, Nesbyen: Olav Hulen. 191. Buskerud Vegarbeiderfor-ening, 262. Røyken Vegarbeiderforening, 441. Kirkebygda Anleggs-arbeiderforening og 505. Hurum Vegarbeiderforening: Otto Tollef-sen. 13. Ringerike Vegarbeiderforening, 178. Ringerikes Kalkarbei-derforening, 328. Ådal Vegarbeiderforening, 349. Hallingkraft Arbei-derforening og 526. Pålbu Anleggsarbeiderforening: Karl Frøshaug. 1. Kagefoss Anleggsarbeiderforening, 17. Sundvoll Anleggsarbei-derforening. 22. Tunhovd Anleggsarbeiderforening, 237. Frammen og Omegn Arbeidsmannsforening og 554. Vrenga Anleggsarbeider-forening: Johan Eriksen.

Vestfold fylke:

99. Vestfold Vegarbeiderforening: Hans Skjauff. 148. Nordre Vestfold Vegarbeiderforening: Martin Kristiansen. 312. Vestfold Vegvokterforening: Håkon H. Tveitan. 143. Nedre Lågendal Veg-arbeiderforening og 183. Søndre Vestfold Vegarbeiderforening: Charles Jahnsen. 141. Tjøme Arbeiderforening, 314. Slagen Arbeits-mannsforening og 402. Sando Pukkverks Fagforening: Lars Hjørne-vik.

Telemark fylke:

48. Tokke Arbeidsmannsforening: Arvid Hellstrand, John Deilkås, Jørgen Lauvås og Kristoffer Nyquist. 16. Valberg Arbeiderforening: Wiggo Endresen. 194. Eidanger Arbeidsmannsforening: Håkon Johnsen. 222. Sannidal og Omegn Vegarbeiderforening: Ikke møtt. 265. Søvitt Gruvearbeiderforening: Ole G. Løite og Sigv. Thorsen. 457. Nedre Telemark Vegvokterforening: Knut Skauen. 524. Hjart-dal Arbeidsmannsforening: Hans Flatland. 12. Rjukan og Omegn Arbeidsmannsforening og 120. Gjerpen Arbeidsmannsforening: Pe-der Skifjell. 50. Bø Vegarbeiderforening, 278. Seljord Vegarbeider-forening og 356. Sauherad Vegarbeiderforening: Gunnar Nymoen. 28. Bamble Stenbruddforening, 116. Seteren Kwartsbrudd Arbeider-forening og 459. Søftestad Grubearbeiderforening: Sigmund Kyr-dalen. 185. Fyresdal Vegarbeiderforening, 335. Vest-Telemark Veg-

vokterforening og 478. Lårdal Vegarbeiderforening: Ikke møtt. 375. Drangedal Vegarbeiderforening, 421. Gransherad Vegarbeiderforening og 480. Øst-Telemark Vegvokterforening: Jon Dokka. 210. Skien Arbeidsmannsforening, 410. Skafså Arbeidsmannsforening og 434. Berlifossen — Høgefossen Anleggsarbeiderforening: Karsten Haglund.

Aust-Agder fylke:

133. Arendal og Omegn Vegarbeiderforening: Karl Hauges. 161. Aust-Agder Vegvesens Verkstedforening, og 236. Søndeled Vegarbeiderforening: Magnfred Aslaksen. 7. Evje Arbeiderforening, 67. Arendal-Evje Vegarbeiderforening og 388. Dypvåg Vegarbeiderforening: Ikke møtt. 126. Vegårdshei Vegarbeiderforening, 429. Amlie Vegarbeiderforening og 462. Grimstad og Omegn Vegarbeiderforening: Ommund Kløvfjell. 211. Hanefossen Anleggsarbeiderforening, 303. Klodeborg Gruvearbeiderforening, 409. Gloserhei Gruvearbeiderforening og 504. Bråstad Gruvearbeiderforening: Karl Tomassen. 367. Dølemo Vegarbeiderforening, 384. Froland Vegarbeiderforening, 416. Iveland Vegarbeiderforening, 422. Lille-sand og Omegn Vegarbeiderforening og 479. Birkenes Vegarbeiderforening: Sverre Håkonsen.

Vest-Agder fylke:

32. Knaben Gruvearbeiderforening: Evald Døhl. 74. Tofteland bro — Mandal Vegarbeiderforening: Selmer Suvatne. 40. Lista og Herad Vegarbeiderforening og 59. Farsund og Omegn Vegarbeiderforening: Rolf Harbakk. 18. Kristiansand og Omegn Anleggsarbeiderforening, 426. Høilandsfossen Anleggsarbeiderforening og 521. Skjerka Anleggsarbeiderforening: Grunde Reiersdal. 224. Eiken Vegarbeiderforening, 295. Åseral Vegarbeiderforening og 315. Audnedal Vegarbeiderforening: Torkel Røyland. 55. Flekkefjord og Omegn Vegarbeiderforening, 72. Kvinesdal-Fjotland Vegarbeiderforening, 267. Bakke og Sirdal Vegarbeiderforening og 336. Austad Vegarbeiderforening: Simon Moi.

Rogaland fylke:

214. Sandbekk Gruvearbeiderforening: Johannes Johansen og Leonard Omdal. 10. Vigsnes Gruvearbeiderforening: Wilhelm H. Jensen. 43. Sauda Anleggsarbeiderforening: Rolv Nilsen. 63. Tellenes Anleggsarbeiderforening: Ole Iveland. 325. Stavanger og Omegn Arbeidsmannsforening: Alf Olsen. 337. Stavanger og Jæren Vegarbeiderforening: Thorvald Mydland. 443. Vask- og Renholds-

foreningen i Stavanger: Anna Svendsen. 238. Haugarland Veg- og Anleggsarbeiderforening og 495. Nord-Rogaland Vegvokterforening: Gustav Bøen. 201. Tananger Arbeidsmannforening, 415. Sandnes og Høyland faglige Samorganisasjon og 534. Sandnes Kalkarbeiderforening: Gotvald Havn. 47. Forsand-Høgstjor Arbeidsmannsforening, 461. Egersund Jernbanearbeiderforening og 498. Skjeggestad Jernbanearbeiderforening: Elias Finstad.

Hordaland fylke:

404. Bergens Vakt- og Renholdskvinnens Forening: Mathilde Kjærland og Berglioth Helle. 34. Stord Arbeiderforening: Harry Lamo. 56. Matre Arbeiderforening: Samuel Arholm. 483. Os Vegarbeiderforening: Jørgen O. Søfteland. 517. Bergen og Omegn Arbeidsmannsforening: Jørn Remme. 522. Matredal Anleggsarbeiderforening: Peder Selfors. 6. Bruvik Arbeidsmannsforening, 385. Haus Vegarbeiderforening og 545. Bergen og Omegn Jernbanearbeiderforening: Henrik Borge. 87. Vanvik Arbeidsmannsforening, 113. Askøy Anleggs- og Vegarbeiderforening og 321. Risnes Fagforening: Malvin Kvam. 290. Tysnes Vegarbeiderforening, 338. Sæbø Vegarbeiderforening og 509. Mæland Arbeidsmannsforening: Peder Sandnes. 218. Sund Arbeiderforening, 322. Fjell Arbeiderforening, 357. Trengereid-Vaksdal Vegarbeiderforening og 423. Leirvik og Omegn Arbeiderforening: Karl Pedersen Eide. 24. Eidfjord Vegarbeiderforening, 219. Nordre Stamlinje Arbeiderforening, 249. Sveio Arbeidsmannsforening, 326. Ulvik Anlegg- og Vegarbeiderlag, 471. Odda og Omegn Arbeidsmannsforening og 512. Folgefonn-vegen Arbeidsmannsforening: Ragnar Abelsen. 254. Voss og Omegn Vegarbeiderforening, 259. Tysse og Døsvik Vegarbeiderforening, 489. Vossestrand Vegarbeiderforening, 516. Samnanger Vegarbeiderforening og 561. Tokagjelet Vegarbeiderforening: Anders Kvåle.

Sogn og Fjordane fylke:

394. Fortun Anleggsarbeiderforening: Lars Standahl og Odmund Årdal. 98. Øvre Årdal Arbeiderforening: Knut Husum. 130. Olden-Innvik Vegarbeiderforening og Gloppen Vegarbeiderforening: Alfred Guddal. 121. Jølster Vegarbeiderforening, 138. Framfjord Arbeiderforening og 400. Balestrand veg- og Anleggsarbeiderforening: Tyger Mundal. 233. Naustdal Vegarbeiderforening, 465. Eikefjord Vegarbeiderforening og 474. Florø Arbeidsmannsforening: Alfred Stegane. 225. Førde Veg- og Anleggsarbeiderforening, 271. Askvoll Arbeidsmannsforening og 317. Fjaler Vegarbeiderforening: Fridtjof

Indrebø. 305. Luster Vegarbeiderforening, 319. Jostedal Vegarbeiderlag og 446. Hafslo Vegarbeiderforening: Hans J. Øvrebø. 144. Stadlandet Arbeidsmannsforening, 282. Eid og Davik Veg- og Anleggsarbeiderforening, 427. Svelgen Arbeidsmannsforening og 456. Måløy Havnearbeiderforening: Odd Myklebust. 132. Brekke Vegarbeiderlag, 205. Hyllestad og Bø Vegarbeiderforening, 232. Vikum-Torvund Vegarbeiderforening, 355. Gaular Vegarbeiderforening og 548. Gulen Vegarbeiderlag: Ingvald Andersen.

Møre og Romsdal fylke:

88. Sunndal Arbeidsmannsforening: Ludvig Wangsmo og Arthur Magnussen. 14. Rausand Gruvearbeiderforening: Halvard Lund. 266. Sjøflot Fagforening: Markus Hestnes. 412. 3. distrikts Havneanleggsarbeiderforening: Knut Velle. 33. Skodje Vegarbeiderforening og 444. Tussa Anleggsarbeiderforening: Lars Sorte. 122. Grytten og Omegn Vegarbeiderforening og 368. Tresfjord og Omegn Vegarbeiderforening: Alv Andersson. 134. Surnadal Arbeidsmannsforening og 353. Tingvoll Vegarbeiderforening: Peder Gyl. 248. Hjørundfjord Vegarbeiderforening, 270. Hellesylt Vegarbeiderforening og 472. Olivinstenarbeideres Forening: Arthur Løvold. 208. Vegarbeiderforeningen Borgund, 229. Tafjord Anleggsarbeiderforening, 255. Bratvåg-Straumen Vegarbeiderforening, 425. Herøy og Sande Vegarbeiderforening og 448. Rengjøringskvinnens Forening, Ålesund: Håkon Worren. 273. Nås og Visnes Fagforening, 466. Eide Arbeidsmannsforening, 503. Greivik Arbeidsmannsforening, 514. Fræna Stenarbeiderforening og 562. Fræna Vegarbeiderforening: Palmar Garen. 29. Bud Vegarbeiderforening, 198. Kleive Vegarbeiderforening, 199. Nord-Aukra Vegarbeiderforening, 279. Møre og Romsdal Veg-, Verksted- og Sjøfjørforening. 393. Nettet og Øksendal Vegarbeiderforening og 419. Vistdal Arbeidsmannsforening: Egil Bakke. 117. Kristiansund og Omegn Arbeidsmannsforening, 188. Bremsnes Vegarbeiderforening, 216. Kvernes Vegarbeiderforening, 450. Tjelle og Rød Vegarbeiderforening, 463. Øre Vegarbeiderforening og 539. Kornstad Vegarbeiderforening: Arthur Larsen. 193. Vegarbeiderforeningen Samhold, 276. Valsøyfjord Vegarbeiderforening, 307. Stangvik Vegarbeiderforening, 354. Halså Vegarbeiderforening, 376. Straumsnes Vegarbeiderforening, 397. Søvik-Lien Vegarbeiderforening, 515. Rindal Vegarbeiderforening og 537. Engdal-Rodal Vegarbeiderforening: Lars Lillegård.

Sør-Trøndelag fylke:

111. Løkken Gruvearbeiderforening: Ivar Storvold, Harald Øveraas og Halvard Aspås. 147. Orkanger Arbeidsmannsforening:

Odd Olsen og Finn Berg. 8. Gruvearbeidernes Fagforening: Johs. Sandnes. 23. Alen Gruvearbeiderforening: Jens A. Hegseth. 25. Sør-Trøndelag Vegarbeiderforening: Gustav Øyum. 66. Tydal Anleggsarbeiderforening: Oddmund Paulsby. 251. Engan Stenindustriarbeiderforening: Harald Tevik. 258. Sør-Trøndelag Vegvokter-, Verksted- og Sjøfjørforening: Nils Buklev. 263. Kvinnenens Fagforening, Trondheim: Klara Hansen. 403. Fosen Vegarbeiderforening: Jakob Jakobsen. 41. Røros Veg- og Anleggsarbeiderforening og 95. Blåmos Fagforening: Aksel Sæther. 62. Svean Arbeidsmannsforening og 129. Fjæremfossen Anleggsarbeiderforening: Henrik Olsen. 223. Selbu-Tydal Vegarbeiderforening og 449. Rennebu Gruvearbeiderforening: Asbjørn Overvik. 49. NAF avd. 49. Alen, 85. Trondheim og Omegn Arbeidsmannsforening og 344. Svartelva Anleggsarbeiderforening: Johannes Storrønning. 127. Osen Arbeidsmannsforening, 330. Nedre Orkdal Vassdragsvesen Arbeiderforening og 378. Selbu Arbeidsmannsforening: Haldor H. Aftreth. 431. Nord-Frøya Arbeidsmannsforening, 543. Sør-Frøya Arbeidsmannsforening og 563. Hitra Arbeidsmannsforening: Arne Arntsen.

Nord-Trøndelag fylke:

69. Malmo Gruvearbeiderforening: Kåre Rugseth, Gudmund Gjengaard og Olaf Stavrum. 38. Inn-Trøndelag Vegarbeiderforening: Amund Hjulstad. 118. Stjørdal Arbeidsmannsforening: Ingulf Risan. 157. Skorovas Fagforening: Cato Blyseth. 182. Veivesenets Sjøfjør- og Verkstedarbeiderforening: Karlo Trondstad. 197. Namsen Vegarbeiderforening: Gudmund Sævik. 114. Namdal Vegarbeiderforening og 451. Vegvokterlag i Ytre Namdal: Arne Hansen. 83. Sandøla Jernbanearbeiderforening, 90. Namsos Rengjøringskvinnens Forening og 502. Hylla Fagforening: Helge Stubbe. 253. Verdal Arbeidsmannsforening, 387. Hegra Arbeidsmannsforening og 470. Rengjøringskvinnens Forening, Stjørdal: Olaf J. Solberg. 104. Ytre Namdal Vegarbeiderforening, 164. Flatanger Vegarbeiderforening, 351. Gravvik Vegarbeiderforening, 380. Leka Vegarbeiderforening, 535. Snåsa Vegarbeiderforening og 559. Joma Arbeidsmannsforening: Ikke møtt.

Nordland fylke:

405. Røssåga Anleggsarbeiderforening: Alfred Hagen, Olav Grunnvoll og Bernt O. Løvlien. 20. Sulitjelma Jern- og Metallarbeiderforening: Ingvald Olsen. 70. Sandnes Arbeiderforening: Mainer Pedersen. 73. Jakobsbakken Gruvearbeiderforening: Torstein Guvåg. 75. Giken Gruvearbeiderforening: Karl Bottenmann.

78. Sagmo Gruvearbeiderforening: Hans Pedersen. 92. Bjørkåsen Gruvearbeiderforening: Ragnar Paulsen. 125. Mofjellets Gruvearbeiderforening: Torleif Henriksen. 284. Bodø og Omegn Jernbanearbeiderforening: Edvard Edvardsen. 359. Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening: Osvald Hansen. 363. Valnesfjord Jernbanearbeiderforening: Fritjof Pedersen. 377. Kabelvåg Havnearbeiderforening: Sverre Ulf Larsen. 401. Hamarfald Stenarbeiderforening: Jens P. Kines. 432. Rusåga Jernbanearbeiderforening: Einar Sundsfjord. 438. Tverland Jernbanearbeiderforening: Sigurd Nymark. 552. Finneid Jernbanearbeiderforening: Anders Green. 19. Sulitjelma Byggningsarbeiderforening og 296. Sulitjelma Elektrikerforening: Ditleif Kvarv. 77. Bodø og Omegn Arbeidsmannsforening og 301. Sundsfjord Anleggsarbeiderforening: Sverre Dahle. 200. Korgen Arbeiderforening og 215. Mosjøen Arbeidsmannsforening: Arvid Forså. 202. Sefrivatn Jernbanearbeiderforening og 352. Mo Jernbanearbeiderforening: Ole Solheim. 358. Skjerstad Vegarbeiderforening og 491. Kvinnenes Fagforening, Bodø: Ludvig Strand. 102. Skonseng Jernbanearbeiderforening, 411. Storforshei Jernbanearbeiderforening og 484. Sørfjordens Arbeidsmannsforening: Oskar Svendsen. 103. Arbeiderforeningen Nordlyset, 149. Altermark Gruvearbeiderforening og 487. Bleikvassli Gruvearbeiderforening: Ingvald Olsen. 4. Andøya Vegarbeiderforening, 139. Gruppe 139, Maurnes og 350. Andenes Arbeidsmannsforening: Andor J. Hansen. 79. Finneid og Omegn Arbeidsmannsforening, 123. Sjønstå Arbeidsmannsforening og 551. Setså-Langset Jernbanearbeiderforening: Erling Moe. Båsmo Arbeidsmannsforening, 112. Råndalen Kvartbruddarbeiderforening, 128. Sulitjelma Hyttemarbeiderforening og 288. Hundholmen Feltpatararbeiderforening: Paul Nordahl. 30. Moldjord Arbeidsmannsforening, 173. Meløy Vegarbeiderforening, 190. Saltdal Arbeidsmannsforening og 439. Horndal Arbeidsmannsforening: Hans N. Fosseng. 189. Grane Vegarbeiderforening, 374. Ytre Bindal Vegarbeiderforening, 492. Bindal Vegarbeiderforening og 519. Kallåga Anleggsarbeiderforening: Henrik Lysfjord. 101. Mo Arbeiderforening, 241. Mosjøen Anleggsarbeiderforening, 257. Dunderlandsdalen Vegarbeiderforening, 334. Hemnes Arbeidsmannsforening og 391. Mo og Omegn Vegarbeiderforening: Ole Jamtli. 124. Brønnøysund Fagforening, 212. Storalteren-Rølielv Vegarbeiderforening, 329. Hattfjelldal Vegarbeiderforening, 437. Sandnessjøen Arbeidermannsforening og 469. Brønnøy og Sømme Vegarbeiderforening: Vidar Mathisen. 71. Sørvågen Arbeidsmannsforening. 333. Vågan Vegarbeiderforening. 436. Borge Veagrbeiderforening. 518. Lødingen Vegarbeiderforening. 527. Gimsøy Arbeidsmannsforening og 532. Hol Arbeidsmannsforening: Olav Pettersen.

86. Hamarøy og Tysfjord Vegarbeiderforening, 96. Innhavet Vegarbeiderforening, 379. Nordfold Vegarbeiderforening, 386. Steigen Vegarbeiderforening, 398. Ballangen Vegarbeiderforening, 481. Bogen Fagforening og 533. Kjerringøy Arbeidsmannsforening: Trygve Jensen. 26. Drag Feltpatararbeiderforening, 76. Narvik og Ankenes Vegarbeiderforening, 286. Hadsel Arbeidsmannsforening, 399. Tjelsund Vegarbeiderforening, 442. Fjellbrott Vegarbeiderforening, 460. Bø og Malnes Arbeiderforening, 525. Evenes Vegarbeiderforening og 553. Jennestad Gruvearbeiderforening: Anton Kristiansen.

Troms fylke:

268. Lenvik Arbeidsmannsforening: Sverdrup Andersen, 477. Innset Anleggsarbeiderforening: Edmund Randers. 206. Skaland Grafitverks Arbeiderforening og 530. Vaddas Gruvearbeiderforening: Johs. Sørensen. 213. Tromsø Sund Vegarbeiderforening, 331. Balsfjord Vegarbeiderforening og 339. Kvenangen Vegarbeiderforening: Johs. Richardsen. 340. Lyngen Arbeidsmannsforening, 364. Nordreisa Vegarbeiderforening og 453. Kåfjord Vegarbeiderforening: Peder Lyngstad. 181. Storfossen Vegarbeiderforening, 309. Bardu Arbeidsmannsforening og 365. Lavangen Vegarbeiderforening: Anker Nikolaisen. 269. Målselv Vegarbeiderforening, 281. Tromsø og Omegn Arbeidsmannsforening og 508. Salangen Vegarbeiderforening: Odd Johansen. 300. Ullsfjord Arbeidsmannsforening, 324. Storfjord Arbeidsmannsforening, 476. Hillesøy Arbeidsmannsforening og 544. Sørreisa Arbeidsmannsforening: Kalle Eriksen. 27. Sandtorg-Trondenes Vegarbeiderforening, 311. Grovfjord Vegarbeiderforening, 341. Kvefjord Vegarbeiderforening og 369. «Ekskavator» 6. Arbeidsmannsforening: Arne Pedersen.

Finnmark fylke:

44. Grubernes Arbeidsmannsforening: Reidar Winther og Ragnar Tharaldsen. 53. Nordens Klippe, Kirkenes: Ove Oshaug og Kurt Mortensen. 221. Vestre Talvik Vegarbeiderforening: Ikke møtt. 146. Gamvik Havnearbeiderforening og 280. Hasvik Havnearbeiderforening: Norvald Wassvik. 37. Alta Vegarbeiderforening, 234. Karasjok Vegarbeiderforening, 447. Lakselv Vegarbeiderforening og 568. Kvaløy og Omegn Vegarbeiderforening: Eilif Svendsen. 2. Skogfoss Arbeidsmannsforening, 226. Tana Vegarbeiderforening, 247. Pasvikdalens Vegarbeiderforening, 366. Neiden Vegarbeiderforening og 560. Sandneskrysset Vegarbeiderforening: Leif Mikkola. 81. Friarfjord Skiferarbeiderforening, 150. Olderfjord-Smørfjord

og Omegn Vegarbeiderforening, 302. Gruppe Havøysund, 413. Børs-
elv Vegarbeiderforening, 513. Gruppe Hammerfest og 547. Indre
Laksefjord Vegarbeiderforening: Sverre Jakobsen.

Svalbard:

142. Longyearbyen Arbeiderforening: Valther Ørnhaug. 549. Kings
Bay Arbeiderforening: Andreas Bjørnsvik.

Tillitsmenn, forbundsstyret og landsstyret:

A. K. Lien, Walter Kristiansen, Bernt Alfsen, Øystein Larsen,
Paul Sundt, Jorulf Haugli, Ole Flesvig, Edvard Laxå, Anne Marie
Olsen, Hans Fredriksen, Karl Pettersen, Harald Haugli, John Sol-
heim, Einar Schei, Th. Solli, Eilif Sivertsen, J. P. Karlsrud, Bern-
hard Reines, Amund Hallanger, Daniel Martinsen, Wilhelm Furnes,
Jon Nergård, Tønnes Moi, Johan Skrede, Torleif Ørsal, Anton Øst-
huus og Marius Mauritzen.

Kontrollkomitéen:

Alfred M. Nilsen, Oskar Rydén og Johannes Haugen.

LO's revisjonskontor:

Ingemund Haugen og Stanley Tomter.

Innenlandske gjester:

Den norske Regjering: Statsråd Kolbjørn Varmann. Landsorgani-
sasjonen i Norge: P. Mentsen og Thorleif Andresen. Det norske
Arbeiderparti: Martin Tranmæl. LO i Norge, Presse- og Informa-
sjonskontoret: Alfred Skar. Statstjenestemannskartellet: Marius
Trana. Norsk Kommuneforbund: Hans Karlsen. Norsk Bygnings-
industriarbeiderforbund: Odin Rønbeck og Øivind Henriksen. Norsk
Kjemisk Industriarbeiderforbund: Alf Andersen og Anker Nortvedt.
Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Kaare Pehrson og Sig. Marcus-
sen. Norsk Nærings- og Nydelsemiddelarbeiderforbund: Erling
Frogner og Lilly Wiig. Norsk Tekstilarbeiderforbund: Kristian
Hytten og Agnes Simensen. Norsk Jernbaneforbund: Thore Olsen
og O. Wessel Larsen. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Knut
Nakken og Kåre Frang. Norsk Tjenestemannslag: Hjalmar Andersen
og Gerd Raaer. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erling
Johansen. Arbeidernes Opplysningsforbund: Alfred Wold. Spesielt
innbudte: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen og
Elias Volan.

Utenlandske gjester:

International Fabrikarbeiderføderation: Kaare Pehrson. Miners'
International Federation (Internasjonal Gruvearbeiderunion): Karl
Höfner. International Bygnings- og Træindustriarbeider-Union:
Erik Johansson. Nordiska Grov- og Fabriksarbetarefederationen:
Johan Johansson. Nordiska Väg- och Anläggningsarbetareunionen:
Arthur Nyman. Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederationen:
Klaus Kjelsrud. Den Nordiske Funktionærsammenslutning: Laust
Larsen. Dansk Arbejdsmandsforbund: Hjalmar Kjær og Laur. Jen-
sen. Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark: Gerda Petersen.
Keramisk Forbund i Danmark: Henry Hansen og Willy Jensen.
Dansk Funktionærforbund: Laust Larsen og Frank Steffensen.
Svenska Fabriksarbetareförbundet: Johan Johansson og Bertil Loin-
der: Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: Vilhelm Isaksson og
Ernst Andersson. Svenska Vägarbetareförbundet: Sven Egnell.
Svenska Byggnadsarbetareförbundet: Alvar Lundkvist. De fören-
da Förbunden: Sture W. Lantz og Nils Lindgren. Finlands Arbetare-
förbund: Martti Kitunen. Finlands Glas- och Porslinsarbetareför-
bund: Jouko Salminen og Pauli Talsi. Finlands Byggnadsarbetare-
förbund: Vilho Aittomäki og Uuno Syrjä. Den amerikanske arbei-
derattasje: John W. Piercey.

